

EGÉSZSÉGÜGYI GONDOZÁS ÉS PREVENCIÓ VÉDŐNŐ SZAKIRÁNY

Tantárgy neve: ANATÓMIA AZ EGÉSZSÉGTUDOMÁNYBAN I.	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 66-34 % (kredit%)	
<p>A tanóra¹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:</p> <p>- 26 óra előadás nappali munkarend, 16 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve</p> <p>- 13 óra gyakorlat nappali munkarend, 8 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők² (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb³): kollokvium</p> <p>- kollokvium, írásbeli elektronikus teszt (60%-tól elégséges)</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁴ (ha vannak):</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): I. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltétel: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p><u>Ismeretanyag:</u> Az emberi szervezet anatómiájának pontos és részletes ismerete, a latin anatómiai szaknyelv használata. Az emberi szervezet szöveteinek, szerveinek, szervrendszereinek makro és mikroszkópos felépítésének részletes ismerete, mely alapja a további szakmai tárgyak és életműködési folyamatok elsajátításának.</p> <p>A szaktárgy az emberi szervezetet a felépítő szervrendszerek logikai sorrendjében tárgyalja, a szakmai képzésnek megfelelő részletesebb terjedelemben. A szervek és szervrendszerek általános anatómiai jellemzésén túl, a részletes tájanatómiai viszonyokat és az egyes szervek és szervrendszerek mélyebbre ható ismertetését is tárgyalja, hangsúlyt fektetve a latin szakkifejezésekre. A tárgyalás során a szervek és szervrendszerek esetében a funkcionális anatómiai szemlélet használatát is alkalmazza.</p> <p><u>Kompetenciák:</u> A hallgató képes legyen a szervezet makro- és mikroszkópos szerkezetét részletesen leírni. Ismerje a szövetek, szervek, szervrendszerek felépítését és anatómiai viszonyait, képes legyen a latin anatómiai szakkifejezések megértésére és használatára. Képes legyen az emberi szervezetre funkcionális egységként tekinteni, az egyes szervek és szervrendszerek közötti összefüggéseket és a működések szabályozását megérteni.</p>	

¹ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Képes legyen ismereteit felhasználni klinikumi, diagnosztikai, gyógyszerelési folyamatok, valamint a terápiás beavatkozások megértéséhez.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.-2.	<p>Az anatómia tárgya, felosztása. Az emberi test. Az emberi test anatómiai viszonyai, síkok és tengelyek. Szövettan: Hámszövetek típusai és részletes jellemzésük (fedőhám, mirigyhám, pigmenthám, érzékhám) Egyrétegű és többrétegű hámszövetek. Hámszövetek felszíni struktúrái. Kötőszövetek típusai és részletes jellemzésük (embrionális ksz., laza rostos ksz., tömött rostos ksz., elasztikus ksz., reticuláris ksz.) Támasztószövetek típusai és részletes jellemzésük (chordoid sz.: chorda sz., zsírszövet; chondroid sz.: hyalin porc, kollagén rostos porc, elasztikus rostos porc; osteoid sz.) Izomszövetek típusai és részletes jellemzésük (sima izomsz., harántcsíkolt izomsz., szívizomsz.) Idegszövet</p>
3.	<p>Általános csont- és ízülettan. Csontok csoportosítása, jellemzése alak szerint. Csont szerkezete. Csont járulékos alkotórészei. Csontok növekedése. Csontok összeköttetései részletesen (folytonos és megszakított) Ízületek részei. Ízületek osztályozása különböző szempontok szerint. Az agy- és arckoponya csontjai részletesen. Rágóízület. Koponya üregei részletesen. Koponya alapi része. A koponya áttekintése egészben.</p>
4.	<p>A törzs csontjai és összeköttetései. Gerincoszlop szakaszai és görbületei. Csigolyák felépítése részletesen. Csigolyák jellegzetes felépítése az egyes gerinc szakaszokon. Bordák részletes jellemzése. Szegycsont részletes jellemzése. Mellkas egészében.</p>
5.	<p>A vállöv csontjai, a vállöv összeköttetése a mellkassal. A felső végtag csontjainak és ízületeinek részletes áttekintése: Felkarcsont, singcsont, orsócsont. Kéz csontjai (kéztő-, kézközépcsontok és az ujjperccsontok). Vállízület, könyökízület és kéztőízület részletes áttekintése. Medenceöv csontjai részletesen (csípőcsont, ülőcsont, szeméremcsont). Medenceöv összeköttetései. Medence egészben. Medence méretei.</p>

	<p>Az alsó végtag csontjai részletesen. Alsó végtag összeköttetései (csípőízület, térdízület, láb ízületei) részletesen.</p>
6.	<p>Izomrendszer. Általános izomtan (izom felépítése, harántcsíkolt izomszövet jellemzői, sarcomer szerkezete, izmok osztályozása, izom vérellátása, izomműködés). Részletes izomtan. Fej izmai és működésük részletesen (Mimikai izmok, Rágóizmok). Nyakizmok részletesen. A törzs izomzata részletesen. Hátizmok. Hasizmok.</p>
7.	<p>Mellkas izmai: a bordaközi izmok, rekeszizom részletes jellemzése. Vállöv izomzata. A felső végtag izomzata részletesen (felkar, alkar, kézfej). Ínhüvelyek. A medence izomzata részletesen. Combizmok részletesen. Lábszár izmai. talp izomzata.</p>
8.	<p>Vér összetétele. Vérplazma és a vér alakos elemei – részletes ismertetés, az egyes elemek mennyiségi jellemzői. Alakos elemek, fehérvérsejtek csoportjai és szerepük, vörösvértestek, vérelemek. Vérbéna. Keringési rendszer általános jellemzése. Szív felépítésének áttekintése (pericardium, myocardium, endocardium), elhelyezkedése. A szív üregrendszere és részletes jellemzésük. Szívbillentyűk elhelyezkedése, működésük. A szív saját erei és lefutásuk. A koszorúerek ellátási területei. A szív ingerképző és ingervezető rendszere részletesen. A szív beidegzése, szimpatikus/paraszimpatikus hatás.</p>
9.	<p>Érrendszer általános jellemzése. Erek falának szerkezete, artériák és vénák fala közti különbségek. Erek közötti összeköttetések. A nagyvérkör áttekintése. A nagyvérkör artériái és lefutásuk, ellátási területei részletesen. A nagyvérkör vénái és lefutásuk. Fej és a nyak artériái lefutásuk, ellátási területei részletesen. Felső végtag artériái lefutásuk, ellátási területei részletesen. Hasi aorta ellátási területei részletesen. Alsó végtag artériái lefutásuk, ellátási területei részletesen. A nagyvérkör gyűjtőeres rendszere, a felső végtag, a mellkas és a zsigerek gyűjtőeres területei. Kisvérkör artériái és vénái. Magzati keringés jellemzői.</p>
10.	<p>Légzőrendszer tagjai és általános jellemzése. Felső légutak részletes jellemzése (orrüreg, orr melléküregei, garat). Alsó légutak (gége, légcső, főhörgők, hörgők) áttekintése. Gégeporcok, hangszalagok, hangképzés, nyelés. Légcső szerkezete. Tüdő felépítése, hörgőrendszere. A légzőrendszer felépítése. Gázcsere a légzőrendszerben. A tüdő érrendszer. Mellhártya felépítése és szerepe. Légzés folyamata. Gátörög.</p>

	A nyirokrendszer általános áttekintése, nyirokkeringés. Nyirokcsomók anatómiája. Nyirokszervek. Mandulák, csecsemőmirigy, lép anatómiája feladatuk. Sejtes és humorális immunválasz alapjai.
11.	Kiválasztórendszer tagjai. Vese anatómiája, tokjai, makro- és mikroszkópos szerkezeti felépítése. Kéreg és velőállomány részletes mikroszkópos jellemzése. A vese működésének részletes jellemzői, glomerulus felépítése és a kanyarult csatornák (nephron szerkezete részletesen, glomerulusfal és Bowmann-tok). Kérgi lebenyke mikroszkópos szerkezete. Vese vérellátása és a keringésének áttekintése. Húgyvezeték anatómiája és falszerkezete. Húgyhólyag anatómiája részletesen. Férfi és női húgycső anatómiája, lefutásának eltérései, záróizmok.
12.	Emésztőrendszer általános ismertetése. Anyag és energiaforgalom alapfogalmak. Emésztőrendszer szakaszai. Tápcsatorna falszerkezete és jellemző különbségei az egyes tápcsatorna szakaszokon. Szájüreg: határoló képletek, fogak szerkezeti felépítése, nyelv, nyálmirigyek anatómiája, szájüreg beidegzése. Torok. Garat, nyelés. Nyelőcső makro- és mikroszkópiás felépítése. Hashártyák, bélfodrok, csepleszek anatómiája.
13.	Gyomor anatómiája, gyomor falszerkezete, gyomor mirigysejtjei. Vékonybél szakaszai: patkóbél, hasnyálmirigy anatómiája, külső és belső elválasztású mirigysejtjei. Máj anatómiája és mikroszkópos szerkezete A portális keringés, a máj vérellátása. Epe termelődése, epehólyag és epeutak. Éhbél és csípőbél anatómiája. A vékonybél falszerkezete és a tápanyagok felszívása. Csípőbél és vakbél átmenete. Féregnyúlvány. Vastagbél: felszálló, haránt, leszálló vastagbél. Szigmabél és végbél anatómiája.
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Az anatómia tárgya, felosztása. Rendszertan. Az emberi test. Az emberi test anatómiai viszonyai, síkok és tengelyek. Szövettan: Hámszövetek típusai és részletes jellemzésük (fedőhám, mirigyhám, pigmenthám, érzékhám) Egyrétegű és többrétegű hámszövetek. Hámszövetek felszíni struktúrái. Kötőszövetek típusai és részletes jellemzésük (embrionális ksz., laza rostos ksz., tömött rostos ksz., elasztikus ksz., reticuláris ksz.) Támasztószövetek típusai és részletes jellemzésük (chordoid sz.: chorda sz., zsírszövet; chondroid sz.: hyalin porc, kollagén rostos porc, elasztikus rostos porc; osteoid sz.) Izomszövetek típusai és részletes jellemzésük (sima izomsz., harántcsíkolt izomsz., szívizomsz.) Idegszövet.

	<p>Általános csont- és ízülettan. Csontok csoportosítása, jellemzése alak szerint. Csont szerkezete. Csont járulékos alkotórészei. Csontok növekedése. Csontok összeköttetései részletesen (folytonos és megszakított) Ízületek részei. Ízületek osztályozása különböző szempontok szerint. Az agy- és arckoponya csontjai részletesen. Rágóizület. Koponya üregei részletesen. Koponya alapi része. A koponya áttekintése egészben.</p>
2.	<p>A törzs csontjai és összeköttetései. Gerincoszlop szakaszai és görbületei. Csigolyák felépítése részletesen. Csigolyák jellegzetes felépítése az egyes gerinc szakaszokon. Bordák részletes jellemzése. Szegycsont részletes jellemzése. Mellkas egészében. A vállöv csontjai, a vállöv összeköttetése a mellkassal. A felső végtag csontjainak és ízületeinek részletes áttekintése: Felkarcsont, singcsont, orsócsont. Kéz csontjai (kéztő-, kézközépcsontok és az ujjperccsontok). Vállizület, könyökizület és kéztőizület részletes áttekintése. Medenceöv csontjai részletesen (csípőcsont, ülőcsont, szeméremcsont). Medenceöv összeköttetései. Medence egészben. Medence méretei. Az alsó végtag csontjai részletesen. Alsó végtag összeköttetései (csípőizület, térdizület, láb ízületei) részletesen. Izomrendszer. Általános izomtan (izom felépítése, harántcsíkolt izomszövet jellemzői, sarcomer szerkezete, izmok osztályozása, izom vérellátása, izomműködés). Részletes izomtan. Fej izmai és működésük részletesen (Mimikai izmok, Rágóizmok). Nyakizmok részletesen. A törzs izomzata részletesen. Hátizmok. Hasizmok.</p>
3.	<p>Mellkas izmai: a bordaközi izmok, rekeszizom részletes jellemzése. Vállöv izomzata. A felső végtag izomzata részletesen (felkar, alkar, kézfej). Ínhüvelyek. A medence izomzata részletesen. Combizmok részletesen. Lábszár izmai. talp izomzata. Vér összetétele. Vérplazma és a vér alakos elemei – részletes ismertetés, az egyes elemek mennyiségi jellemzői. Alakos elemek, fehérvérsejtek csoportjai és szerepük, vörösvértestek, vérlemezkék. Vérvérvétel. Keringési rendszer általános jellemzése. Szív felépítésének áttekintése (pericardium, myocardium, endocardium), elhelyezkedése. A szív üregrendszere és részletes jellemzésük. Szívbillentyűk elhelyezkedése, működésük. A szív saját erei és lefutásuk. A koszorúerek ellátási területei.</p>

	<p>A szív ingerképző és ingervezető rendszere részletesen. A szív beidegzése, szimpatikus/paraszimpatikus hatás.</p> <p>Érrendszer általános jellemzése. Erek falának szerkezete, artériák és vénák fala közti különbségek. Erek közötti összeköttetések.</p> <p>A nagyvérkör áttekintése.</p> <p>A nagyvérkör artériái és lefutásuk, ellátási területei részletesen. A nagyvérkör vénái és lefutásuk.</p> <p>Fej és a nyak artériái lefutásuk, ellátási területei részletesen. Felső végtag artériái lefutásuk, ellátási területei részletesen. Hasi aorta ellátási területei részletesen.</p> <p>Alsó végtag artériái lefutásuk, ellátási területei részletesen. A nagyvérkör gyűjtőeres rendszere, a felső végtag, a mellkas és a zsigerek gyűjtőeres területei.</p> <p>Kisvérkör artériái és vénái.</p> <p>Magzati keringés jellemzői.</p>
4.	<p>Légzőrendszer tagjai és általános jellemzése.</p> <p>Felső légutak részletes jellemzése (orrüreg, orr melléküregei, garat).</p> <p>Alsó légutak (gége, légcső, főhörgők, hörgők) áttekintése. Gégeporcok, hangszalagok, hangképzés, nyelés. Légcső szerkezete. Tüdő felépítése, hörgőrendszere.</p> <p>A légzőrendszer felépítése. Gázcsere a légzőrendszerben.</p> <p>A tüdő érrendszer.</p> <p>Mellhártya felépítése és szerepe. Légzés folyamata. Gátörög.</p> <p>A nyirokrendszer általános áttekintése, nyirokkeringés. Nyirokcsomók anatómiája. Nyirokszervek. Mandulák, csecsemőmirigy, lép anatómiája feladatuk. Sejtes és humorális immunválasz alapjai. Kiválasztórendszer tagjai.</p> <p>Vese anatómiája, tokjai, makro- és mikroszkópos szerkezeti felépítése. Kéreg és velőállomány részletes mikroszkópos jellemzése. A vese működésének részletes jellemzői, glomerulus felépítése és a kanyarulat csatornák (nephron szerkezete részletesen, glomerulusfal és Bowman-tok). Kérgi lebenyke mikroszkópos szerkezete. Vese vérellátása és a keringésének áttekintése.</p> <p>Húgyvezeték anatómiája és felszerkezete. Húgyhólyag anatómiája részletesen. Férfi és női húgycső anatómiája, lefutásának eltérései, záróizmok.</p> <p>Emésztőrendszer általános ismertetése.</p> <p>Anyag és energiaforgalom alapfogalmak.</p> <p>Emésztőrendszer szakaszai.</p> <p>Tápcsatorna felszerkezete és jellemző különbségei az egyes tápcsatorna szakaszokon.</p> <p>Szájüreg: határoló képletek, fogak szerkezeti felépítése, nyelv, nyálmirigyek anatómiája, szájüreg beidegzése. Torok.</p> <p>Garat, nyelés. Nyelőső makro- és mikroszkópos felépítése. Hashártyák, bélfodrok, csepleszek anatómiája.</p> <p>Gyomor anatómiája, gyomor felszerkezete, gyomor mirigysejtjei.</p> <p>Vékonybél szakaszai: patkóbél, hasnyálmirigy anatómiája, külső és belső elválasztású mirigysejtjei.</p> <p>Máj anatómiája és mikroszkópos szerkezete A portális keringés, a máj vérellátása. Epe termelődése, epehólyag és epeutak.</p> <p>Éhbél és csípőbél anatómiája. A vékonybél felszerkezete és a tápanyagok felszívása. Csípőbél és vakbél átmenete. Féregnyúlvány.</p>

Vastagbelek: felszálló, haránt, leszálló vastagbél. Szigmabél és végbél anatómiája.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Oláh-Stromájer-Rácz-Radnai: Élettan-Kórélettan könyv PTE ETK (<http://tamop.etk.pte.hu/elettan/#testimonials>)
- Juhász Oszkár, Takács Krisztina: Anatómia I. – Képletek jegyzéke, Egészségtudományi hallgatók részére - kiegészítő jegyzet az előadás anyagához, PTE, ETK elektronikus jegyzet, 2021.
- Dr. Török Béla: Funkcionális anatómia (POTE EFK jegyzet Pécs, 1994.)
- Donáth Tibor: Anatómiai atlasz (Medicina, Bp. 1989.)

Ajánlott:

- Szentágothai János - Réthelyi Miklós: Funkcionális anatómia 1-3.
- Sobotta: Az ember anatómiájának atlasza 1-2.
- Miltényi Márta: A sportmozgások anatómiai alapjai I-II., Medicina 1993.
- Dr. Krúdy Erzsébet (szerk.): Brencsán orvosi szótár (Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, 2002.)

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.
- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a gyakoribb betegségek jellegzetes makro- és mikroszkópos, strukturális elváltozásait.
- Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat.
- Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin).

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.

c) attitűdje:

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.

- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.

- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.

- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Dr. Takács Krisztina, adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy neve: EGÉSZSÉGÜGYI TERMINOLÓGIA	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 100 % (kredit%)	
A tanóra ⁵ típusa: ea. / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám: - 26 óra gyakorlat nappali munkarend, 12 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.	
(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve : Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / <u>gyj.</u> / egyéb ⁷): gyakorlati jegy - írásbeli elektronikus teszt (60%-tól elégséges) Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁸ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): I. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltétel: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
AZ 'Egészségügyi Terminológia' nem más, mint „Orvosi latin”. Az „orvosi latin” az orvostudomány szaknyelve, az orvosi nyelv alapszókincsével foglalkozik. A latin nyelvtan redukált formában van jelen a jegyzetben, csak a szükséges minimumra korlátozódik.	
A jegyzet az anatómiának megfelelő témakörökre van osztva, mint pl. Keringési rendszer, Légzőrendszer stb. Az anatómiai kifejezéseken kívül természetesen nem maradhattak ki az orvostudomány más ágainak megértéséhez szükséges szavak, illetve szótövek sem, amelyek a fontosabb összetett kifejezéseket alkotják. A kifejezésekben számos görög eredetű szó is található. Ezeket nem tudjuk elhelyezni a latin declinációkban, hanem szótő formájában tanuljuk, pl.: GASTRO; PNEUMO stb.	
Három célkitűzésünk van a tantárggyal kapcsolatban: a. Az orvosi terminológia <i>alapszókincsének elsajátítása</i> . b. A <i>nyelvtani alapok</i> ismerete. c. <i>Értelmezés</i> : a tanfolyam során nemcsak szavakat és nyelvtani szabályokat sajátít el a tanuló, hanem egy <i>elemző gondolkozásmódot</i> is.	
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés	
Alkalom	Tananyag leírása

⁵ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

1.	A latin abc, valamint a latin szavak kiejtésének fontosabb szabályai
2.	Corpus humanum. Legfontosabb alapszavak, testrészek, belső szervek, fontosabb melléknevek, anatómiai irányjelzések
3.	Cor. Ismerkedés a deklinációs táblázattal I. Singularis genitivus. Szótári alak.
4.	Systema sceleti. Ismerkedés a deklinációs táblázattal II. Singularis nominativus.
5.	Systema cardiovasculare. Arteriae. Melléknevek három típusa.
6.	Systema cardiovasculare. Venae.
7.	Systema digestorium. Anatómiai nomenklatúra, anatómiai síkok és irányjelzések.
8.	Systema respiratorium. A jelzős szerkezet
9.	Kiválasztás. A jelzős szerkezet többes száma
10.	Musculi. Ismerkedés a deklinációs táblázattal III. Pluralis nominativus.
11.	Idegrendszer. Birtokos szerkezet
12.	Érzékszervek. Prefixum és suffixum – összetett kifejezések. Görög és latin tövek.
13.	Magzati keringés. A medence csontos részei. Nyelvtani ismétlés.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Corpus humanum. Legfontosabb alapszavak, testrészek, belső szervek, fontosabb melléknevek, anatómiai irányjelzések
2.	Systema sceleti. Ismerkedés a deklinációs táblázattal I. Singularis genitivus. Szótári alak. Ismerkedés a deklinációs táblázattal II. Singularis nominativus.
3.	Systema digestorium Ismerkedés a deklinációs táblázattal III. Pluralis nominativus. Birtokos szerkezet
4.	Cor. Systema cardiovasculare. A jelzős szerkezet. Prefixum és suffixum – összetett kifejezések

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Kelényi Gábor: Egészségügyi Terminológia jegyzet (a hallgatók elektronikus formában kapják meg az első órán)

Ajánlott:

- Brencsán János: Orvosi szótár

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin).

b) képességei:

- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.

c) attitűdje:

- Elkötelezett a minőségi munkavégzés mellett.
- Törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen képviseli.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Kelényi Gábor, szakoktató

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):
Kelényi Gábor, szakoktató

Tantárgy neve: ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS		Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 47-53 % (kredit%)		
<p>A tanóra⁹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:</p> <p>- 14 óra előadás nappali munkarend, 8 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve</p> <p>- 16 óra gyakorlat nappali munkarend, 10 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: angol)</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹⁰ (ha vannak): -</p>		
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb¹¹): kollokvium</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹² (ha vannak):</p> <p>Az ismeretek felmérése elektronikus teszt formájában történik (az eredmény 60%-tól elégséges).</p> <p>A gyakorlati készségek felmérése szimulált gyakorlati feladat megoldásával történik, előre ismertett értékelési szempontok alapján.</p>		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): I. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
<p>A tantárgy oktatása során az első évfolyamos hallgatóknak az elsősegélynyújtás legfontosabb alapelemeit és azok gyakorlati végrehajtásának módszereit kell elsajátítaniuk. Ebben az oktatási feladatban elsődleges fontosságú a keringés- és légzésleállítás során alkalmazandó vizsgálati eljárások gyors és biztonságos alkalmazása, majd az alapvető életmentési tevékenység, tehát az újraélesztés kivitelezése. Ezen kívül kiemelt fontosságú az egyéb, életet közvetlenül veszélyeztető, magas időfaktorú állapotok/folyamatok felismerése (pl. eszméletlenség, légúti idegentest, súlyos vérzés, különböző sérülések ellátása, belgyógyászati eredetű rosszullétek, mérgezések), valamint ezek esetén a beavatkozás elvégzése.</p>		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	<p>Elmélet: Az elsősegélynyújtás története, alapfogalmak, mentőhívás. Az elsősegélynyújtás jogi és etikai vonatkozásai. A segítségnyújtás pszichológiai háttere. Az elsősegélynyújtás helyszíne, kimentés, biztonság.</p>	

⁹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

	Gyakorlat: Helyzetfelismerés, mentőhívás.
2.	Elmélet: Betegek, sérültek vizsgálata. Életveszély, eszméletlenség, eszméletlen beteg ellátása, légútbiztosítás. Gyakorlat: Elsődleges betegvizsgálat.
3.	Elmélet: Halál, biológiai halál, klinikai halál. Felnőtt alapszintű újraélesztés és defibrillátor használat (BLS, AED). Gyakorlat: Felnőtt alapszintű újraélesztés és defibrillátor használat (BLS, AED).
4.	Elmélet: Vérzéscsillapítás. Sérülések, sebellátás, kötözések, rögzítések. Gyakorlat: Vérzéscsillapítás. Sérülések, sebellátás, kötözések, rögzítések.
5.	Elmélet: Hasi-mellkasi és koponya sérülések ellátása. Termikus sérülések. Gyakorlat: Fektetési módok különböző típusú sérülések esetén.
6.	Elmélet: Mérgezések, mérgezetek ellátása. Akut belgyógyászati események és azok elsődleges ellátása. Gyakorlat: Termikus sérülések ellátása.
7.	Gyakorlat: Akut belgyógyászati események és azok elsődleges ellátása.
8.	Gyakorlat: Mérgezések, mérgezetek ellátása.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Elmélet: Az elsősegélynyújtás története, alapfogalmak, mentőhívás. Az elsősegélynyújtás jogi és etikai vonatkozásai. A segítségnyújtás pszichológiai háttere. Az elsősegélynyújtás helyszíne, kimentés, biztonság. Betegek, sérültek vizsgálata. Életveszély, eszméletlenség, eszméletlen beteg ellátása, légútbiztosítás. Gyakorlat: Helyzetfelismerés, mentőhívás. Elsődleges betegvizsgálat.
2.	Elmélet: Halál, biológiai halál, klinikai halál. Felnőtt alapszintű újraélesztés és defibrillátor használat (BLS, AED). Gyakorlat: Felnőtt alapszintű újraélesztés és defibrillátor használat (BLS, AED).
3.	Elmélet: Vérzéscsillapítás. Sérülések, sebellátás, kötözések, rögzítések. Hasi-mellkasi és koponya sérülések ellátása. Termikus sérülések. Gyakorlat: Vérzéscsillapítás. Sérülések, sebellátás, kötözések, rögzítések. Fektetési módok különböző típusú sérülések esetén.
4.	Elmélet: Mérgezések, mérgezetek ellátása. Akut belgyógyászati események és azok elsődleges ellátása. Gyakorlat: Termikus sérülések ellátása. Akut belgyógyászati események és azok elsődleges ellátása. Mérgezések, mérgezetek ellátása.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Betlehem József: Első teendők sürgős esetekben – elsősegélynyújtás, Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, 2014.
- Órai kiadott jegyzet

Ajánlott:

- Zideman DA, Singletary EM, Borra V, et al. European Resuscitation Council guidelines 2021: First aid. Resuscitation 2021; 161:270-290.
- International first aid, resuscitation and education guidelines 2020. International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, Geneva, 2020.
- Bánfai-Csonka H, Betlehem J, Musch J, et al. Az Európai Újraélesztési Tanács (European Resuscitation Council, ERC) 2021-es irányelveinek áttekintés – Elsősegélynyújtás. Magyar Mentésügy 2021; 35:7-16.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri a hazai egészségügy szervezeti felépítését és intézményrendszerét, ezen belül az elsősegélynyújtás helyét és szerepét.
- Ismeri az elsősegélynyújtással kapcsolatos fogalmakat, valamint az elsősegélynyújtás jogi és etikai hátterét.
- Ismeri a segítségnyújtást elősegítő és gátló tényezőket.
- Ismeri a baleseti helyszínnel kapcsolatos jellemzőket, valamint a szükséges betartandó biztonsági szempontokat.
- Ismeri a mentőhívás során tisztázandó kérdéseket.
- Ismeri a betegek/sérültek alapvető vizsgálati módszereit.
- Ismeri a halállal és újraélesztéssel kapcsolatos fogalmakat, valamint ismeri az újraélesztés kivitelezésének módját.
- Ismeri a vérzések típusait, valamint ezek ellátási módját.
- Ismeri a különböző sérülések típusait, a sebellátás, kötözések és rögzítések módjait.
- Ismeri az egyes testtájak jellemző sérüléseinek típusait, valamint ezek ellátási módját.
- Ismeri a mérgezések alapvető típusait, valamint a teendőket mérgezés esetén.
- Ismeri a legfontosabb és leggyakoribb belgyógyászati eredetű megbetegedések jellemzőit, valamint ezek ellátásának menetét.

b) képességei:

- Képes az elsősegélynyújtást igénylő helyzetek felismerésére.
- Képes a veszélyes helyszínen a biztonsági intézkedések elkezdésére, végrehajtására.
- Képes a mentőhívás helyes kivitelezésére.
- Képes a betegek/sérültek alapvető megvizsgálására.
- Képes az újraélesztés hatásos kivitelezésére.
- Képes a súlyos vérzések felismerésére, valamint ezek elsődleges ellátására.
- Képes a különböző sérülések felismerésére, valamint ezek elsődleges ellátására.
- Képes a különböző mérgezések tüneteinek felismerésére, valamint ezek elsődleges ellátására.
- Képes a leggyakoribb belgyógyászati eredetű megbetegedések felismerésére és elsődleges ellátására.

c) attitűdje:

- Nyitott és fogékony az elsősegélynyújtás tudományosan bizonyított szakmai alapjainak megismerésére és alkalmazására.
- Igényli a szakmai fejlődést, nyitott az új tudományos eredmények befogadására, törekszik azok megismerésére.
- A bajbajutott beteghez empátiával viszonyul, fontosnak tartja a kommunikációt, felismeri a beteg ezirányú szükségleteit és igényét.
- Elkötelezett a minőségi betegellátó tevékenység iránt, saját munkáját indokolt esetben, az ennek történő megfelelés érdekében kritikával illeti.

d) autonómiája és felelőssége:

- A beteg életét közvetve vagy közvetlenül veszélyeztető kórfolyamatokba, azok felismerését követően késlekedés nélkül önállóan beavatkozik, ennek keretében életmentő beavatkozásokat végez, az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- A segítségnyújtást igénylő helyzetek esetén a szükséges beavatkozásokat elvégzi, önálló döntést hoz a mentőhívás szükségességéről.
- Komplex alapszintű újraélesztést végez, szükség esetén segítők bevonásával.
- A beteget/sérülteket önállóan ellátja a tőle elvárható módon.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Bánfai Bálint, adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Prof. Dr. Betlehem József, egyetemi tanár, PhD

Musch János, szakoktató

Ferkai Luca, tanársegéd

Bánfai-Csonka Henrietta, tanársegéd

Dr. Sánta Emese, adjunktus, PhD

Tantárgy neve: AZ EGÉSZSÉGTUDOMÁNY SEJTBIOLOGIAI ÉS BIOKÉMIAI ALAPJAI		Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)		
A tanóra ¹³ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 39 óra előadás nappali munkarend, 20 óra előadás levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹⁴ (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹⁵): - kollokvium , írásbeli elektronikus teszt (60%-tól elégséges) Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹⁶ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): I. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
<u>Ismeretanyag:</u> Az emberi szervezetet felépítő biomolekulák és vegyületek jellemzése, funkcióik, biológiai szerepük ismerete. Alapvető biokémiai folyamatok ismerete. Az élő sejt felépítésének, működésének ismerete, az egyes sejtalkotók funkciójának ismerete. <u>Kompetenciák:</u> A hallgató képes legyen a sejt felépítésében és működésében részt vevő molekulák jellemzésére, ismerje az összefüggéseket az egyes molekulák és az általuk betöltött biológiai funkciók között. Ismerje az élő sejt felépítését és az egyes sejtalkotók működését, az azok közötti funkcionális kapcsolatot. Képes legyen ismereteit felhasználni klinikumi, diagnosztikai, gyógyszerelési folyamatok, valamint a terápiás beavatkozások megértéséhez.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	A sejtbiológia tárgya, helye a tudományban. A pro és az eukarióta sejtek felépítése, a különböző sejtípusok jellemzése, összehasonlítása. Élő szervezeti egység. A víz tulajdonságai, biogén elemek.	
2.	Kémiai, biokémiai alapismeretek. A sejtek kémiai felépítése 1. Szénhidrátok	
3.	A sejtek kémiai felépítése 2. Fehérjék. Az enzimek felépítése és működése.	

¹³ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

	A sejtek kémiai felépítése 3. Lipidek
4.	A sejtek kémiai felépítése 4. Nukleinsavak: DNS, RNS
5.	A sejtmembrán felépítése és működése. A citomembránok szerkezete, általános tulajdonságai, transzportfolyamatok a membránon keresztül.
6.	Speciális sejt felszíni struktúrák. A glicokalix, speciális sejt felszíni struktúrák, a kémiai jelátvitel alapjai. Sejtkapcsoló struktúrák.
7.	A citoplazma felépítése, tagolódása. A citoszkeleton és funkciója: mikorfilamentumok, mikrotubulusok és intermedier filamentumok. A sejtek mozgási organellumai.
8.	Az endomembrán-rendszerek: A SER felépítése és működése, a biotranszformáció. A DER felépítése és szerepe. Golgi-apparátus szerkezet és működése, a vezikuláris transzport. Peroxiszómák, lizoszómák szerkezete, működése, sejten belüli emésztés. Reaktív oxigén gyökök szerepe és az antioxidánsok.
9.	A mitokondrium felépítése és működése. A lebontó folyamatok. ATP keletkezése.
10.	A sejtmag felépítése, szerepe a sejt működésben. A sejtmagbárta és a mátrix. A nukleo-citoplazmatikus transzport főbb jellemzői. A kromatin és a kromoszómák. A kromatin molekuláris szerveződése, funkciója. A DNS replikációja, a repair mechanizmusok.
11.	Az mRNS képződése és felépítése. Transzkripció folyamata. A nukleolusz felépítése és szerepe, az rRNS szintézise. A genetikai kód, aminosavak aktiválása, tRNS. A transláció alapfolyamatai.
12.	A sejt ciklus. A sejt ciklus szabályozása. A mitózis és a meiózis. A sejtek differenciálódása
13.	A sejtek öregedése, apoptózis, nekrozis. Tumorbiológiai alapok. Onkogének, tumor szupresszor gének szerepe a tumorképződésben. Genetikai alapfogalmak, a mutációk, mutagén hatások.

A tantárgy részletes **tematikája** levelező képzés

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A sejtbiológia tárgya, helye a tudományban. A pro és az eukarióta sejtek felépítése, a különböző sejt típusok jellemzése, összehasonlítása. Élő szerkezeti egység. A víz tulajdonságai, biogén elemek. Kémiai, biokémiai alapismeretek. A sejtek kémiai felépítése 1. Szénhidrátok A sejtek kémiai felépítése 2. Fehérjék. Az enzimek felépítése és működése. A sejtek kémiai felépítése 3. Lipidek
2.	A sejtek kémiai felépítése 4. Nukleinsavak: DNS, RNS A sejtmembrán felépítése és működése. A citomembránok szerkezete, általános tulajdonságai, transzportfolyamatok a membránon keresztül.

	Speciális sejtfelszíni struktúrák. A glicokalix, speciális sejtfelszíni struktúrák, a kémiai jelátvitel alapjai. Sejtkapcsoló struktúrák.
3.	A citoplazma felépítése, tagolódása. A citoszkeleton és funkciója: mikorfilamentumok, mikrotubulusok és intermedier filamentumok. A sejtek mozgási organellumai. Az endomembrán-rendszerek: A SER felépítése és működése, a biotranszformáció. A DER felépítése és szerepe. Golgi-apparátus szerkezete és működése, a vezikuláris transzport. Peroxiszómák, lizoszómák szerkezete, működése, sejten belüli emésztés. Reaktív oxigén gyökök szerepe és az antioxidánsok. A mitokondrium felépítése és működése. A lebontó folyamatok. ATP keletkezése.
4.	A sejtmag felépítése, szerepe a sejtműködésben. A sejtmaghártya és a mátrix. A nukleo-citoplazmatikus transzport főbb jellemzői. A kromatin és a kromoszómák. A kromatin molekuláris szerveződése, funkciója. A DNS replikációja, a repair mechanizmusok. Az mRNS képződése és felépítése. Transzkripció folyamata. A nukleolusz felépítése és szerepe, az rRNS szintézise. A genetikai kód, aminosavak aktiválása, tRNS. A transláció alapfolyamatai. A sejtciklus. A sejtciklus szabályozása. A mitózis és a meiózis. A sejtek differenciálódása. A sejtek öregedése, apoptózis, nekrozis. Tumorbiológiai alapok. Onkogének, tumor szupresszor gének szerepe a tumorképződésben. Genetikai alapfogalmak, a mutációk, mutagén hatások.
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező: <ul style="list-style-type: none"> • Komáromy László: Sejtbiológia. Pécs 1997 • Fischer Ernő: A funkcionális sejttan alapjai. 3., javított kiadás. Dialóg Campus Kiadó, Budapest - Pécs, 2004 Ajánlott: <ul style="list-style-type: none"> • Dr. Bánhegyi Gábor, Dr. Sipeki Szabolcs: Biokémia, molekuláris és sejtbiológia, Semmelweis Kiadó, 2018 	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., <i>KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
a) tudása: <ul style="list-style-type: none"> - Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat. - Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát. - Ismeri a gyakoribb betegségek jellegzetes makro- és mikroszkópos, strukturális elváltozásait. 	

- Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin).

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.

c) attitűdje:

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Dr. Takács Krisztina, adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Stromájer-Rácz Tímea, adjunktus

Dr. Takács Krisztina, adjunktus

Illyés-Kovács Anita, mestertanár

Tantárgy neve: TANULÁSMÓDSZERTAN	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: 20% elmélet, 80% gyakorlat % (kredit%)	
<p>A tanóra¹⁷ típusa: ea. / <u>szem.</u> / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám:</p> <p>- 16 óra gyakorlat nappali munkarend, 8 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: - Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹⁸ (ha vannak): A kurzus gyakorlati jellegű: aktuális tananyagokon keresztül sajátítjuk el a hatékony tanulási technikákat, módszereket, miközben folyamatosan reflektálunk egyéni tanulási attitűdünkre.</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / <u>gyj.</u> / egyéb¹⁹): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok²⁰ (ha vannak): 4 óra online elmélet egyéni feldolgozása (témák szerinti bontásban, online előadás formájában; teásmben elérhető); aktív órai együttműködés, feladatmegoldás, házi feladatok, egyéni tanulási sémarendszer összeállítása és bemutatása</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): I. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A kurzus egyrészt képet nyújt tanulási módszerekről, stílusokról, szokásokról, tanulásszervezésről. Másrészt egyéni és kiscsoportos gyakorlatok segítségével a hallgató megismeri saját gondolkodási folyamatait, tanulási stílusát és betekintést kap abba, hogyan tudja gazdaságosabban tervezni a tanulás időbeosztását. A megismert tanulási technikákból ki tudja választani a számára leghatékonyabbakat. Harmadrészt a hallgatóknak lehetőségük van problémafelvető körben jelezni, mit és miért nehéz nekik megtanulniuk, mi jelent számukra kihívást az egyes tantárgyak tanulása során. A kurzus e hallgatói jelzések, tanulási nehézségek megküzdésére is megoldást kínál.</p>	
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Tanulási szokások: a tanulás külső és belső feltételei
2.	Tanulási stílusok, gondolkodási mintázatok

¹⁷ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁸ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁰ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

3.	Motiváció. Tanulásszervezési sémák
4.	Hatékony olvasási stratégiák
5.	Hatékony jegyzet- és vázlatkészítés
6.	Figyelem, koncentráció, emlékezet - tanulási technikák
7.	Kognitív gondolkodás, kreativitás - tanulási technikák
8.	Időmérleg, időterelők. Optimális időbeosztás

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Tanulási szokások: a tanulás külső és belső feltételei Tanulási stílusok, gondolkodási mintázatok Motiváció. Tanulásszervezési sémák Hatékony olvasási stratégiák Hatékony jegyzet- és vázlatkészítés Figyelem, koncentráció, emlékezet - tanulási technikák Kognitív gondolkodás, kreativitás - tanulási technikák Időmérleg, időterelők. Optimális időbeosztás

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Winter Ádám: **A hatékony tanulás (félve őrzött) titka. (2014) In: http://hogyan tanuljak.eu/htt_ajandek.pdf**

Ajánlott:

- Juhász Orsolya: Tanulási stílus, stratégia, módszerek, motiváció. In: http://vetesi.hu/osztalyfonoki/Anyagok/tan_stilus.pdf
- Máthé Judit: Hatékony időgazdálkodás. In: <https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/100179/487.pdf;jsessionid=A767A55AD80E0FA261B1558C61D66C0C?sequence=3>

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri személyiségének és szakmai felkészültségének folyamatos, tervszerűen tudatos fejlesztésének lehetőségeit

b) képességei:

- Képes saját szakterületükön összefüggések felismerésére, az eredmények, tapasztalatok értékelésére.

- Képes személyiségének és szakmai felkészültségének folyamatos, tervszerűen tudatos fejlesztésére. Alkalmos az ápolási folyamat megvalósításához szükséges információk, erőforrások feltárására, felhasználására.

c) attitűdje:

- Élethosszig folytatja a tanulást, fejleszti a képességeit, elkötelezett az önképzésre, önművelésre.

d) autonómiája és felelőssége:

- Felelőségének tudatában fejleszti saját tudását és felelőséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Herr Judit

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy neve: EGÉSZSÉGÜGYI INFORMATIKA I.		Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 100 % (kredit%)		
A tanóra ²¹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 26 óra gyakorlat nappali munkarend, 12 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ²² (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ²³): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ²⁴ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): I. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
Az adatok feldolgozása, táblázatkezelési ismeretek. Az egészségügyben használatos prezentációk elkészítése, adatok készségintű kezelése. Képesek legyenek táblázatokat létrehozni, szerkeszteni, formázni és prezentációt készíteni. Képesek magas színvonalon ellátni szakterületük informatikai, adatszolgáltatási, gazdálkodási, tervezési és elemzési, valamint szervezési feladatait. Képesek az egészségügy működéséhez szükséges és működése során keletkezett információk rögzítésére, tárolására, visszakeresésére, hatékony kiértékelésére, valamint az informatikai rendszerek üzemeltetésére.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	EXCEL - Alapismeretek Táblázatkezelők A táblázatkezelő főbb részei Műveletek cella tartalommal	
2.	Oszlopok, sorok, cellák beszúrása, törlése Oszlopok, sorok beszúrása Cellák beszúrása Cellák törlése Oszlopok, sorok törlése Fájlkezelés	

²¹ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

3.	<p>Táblázatok formázása</p> <p>Oszlopok szélességének (sorok magasságának) beállítása</p> <p>Cellák formázása általában</p> <p>Eltérő szélességű adatok</p> <p>A címek oszlopok közepére igazítása</p>
4.	<p>Adatformátumok</p> <p>Formátum másolása</p> <p>Képletek, cellahivatkozás</p> <p>Képletek beírása, másolása</p> <p>Hivatkozások</p> <p>Adat átvétele másik táblázatból</p> <p>Képletek megjelenítése</p> <p>Cellakapcsolatok vizsgálata</p>
5.	<p>Függvények használata</p> <p>A függvényekről általában</p> <p>A függvények csoportosítása</p> <p>Néhány gyakran használt függvény</p> <p>Függvények megadása</p> <p>A függvénybeillesztő használata</p>
6.	<p>Diagramok</p> <p>A diagramok felépítése</p> <p>A diagramtípusok és beállításaik</p> <p>A diagram módosítása</p> <p>A diagramtípus megváltoztatása</p>
7.	<p>Adatok exportálása, importálása</p> <p>Exportálás, importálás</p> <p>Adatok másolása</p> <p>Rendezés</p> <p>Kép beszúrása</p> <p>Nyomtatás</p> <p>A nyomtatandó terület meghatározása</p> <p>Külalak beállítása a nyomtatáshoz</p> <p>Fej- és lábléc (élőfej, élőláb)</p>
8.	<p>A dátum típus és az egyedi formátumok</p> <p>A dátum adattípus</p> <p>A MA függvény</p> <p>Műveletek dátumokkal</p> <p>Az egyéni számformátumok</p> <p>Az adattábla szerkezete</p> <p>Adattábla a táblázatkezelőben</p> <p>Rekordok szűrése</p>
9.	<p>PowerPoint</p> <p>Új bemutató létrehozása</p> <p>Objektumok elhelyezése a dián</p> <p>Képkockákon alkalmazható eszközök használata</p> <p>Fejléc és lábléc</p>

10.	Képek, mozgóképek, hangok és rajzok A képek formázása Grafikonok, táblázatok, szervezeti ábrák
11.	Excel táblázat beszúrása Diagram Szervezeti diagram Szervezet adatainak megadása Munka diákkal Több dia kezelése Effektusok Vetítés Nyomtatás
12.	Számonkérés
13.	Számonkérés: pótlás, javítás, értékelés
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	EXCEL - Alapismeretek Oszlopok, sorok, cellák beszúrása, törlése Táblázatok formázása Adatformátumok
2.	Képletek, cellahivatkozás Függvények használata Diagramok Adatok exportálása, importálása A dátum típus és az egyedi formátumok
3.	PowerPoint Képek, mozgóképek, hangok és rajzok Excel táblázat beszúrása Munka diákkal
4.	Számonkérés
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A hallgatók, tanórán készített saját jegyzeteik • Baczoni Pál – Panem Kiadó, Egyszerűen Excel 2002, ISBN: 963-545-380-9 • Dr. Pétery Kristóf – Mercator Stúdió, Excel 2010 Alapok, ISBN: 978-963-607-777-8 <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dr. Pétery Kristóf – Mercator Stúdió, Excel 2010 Feladatok és megoldások, ISBN: 978-963-607-782-2 • Dr. Pétery Kristóf – Mercator Stúdió, Excel 2010 Feladatok és megoldások 2., ISBN: 978-963-607-783-9 	

- Dr. Pétery Kristóf – Mercator Stúdió, PowerPoint 2010 Biblia, ISBN: 978-963-607-795-2
- A használt programcsomagok kézikönyvei.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Átfogóan ismeri az egészségügyi informatika alapfogalmait, az operációs rendszereket, a szövegszerkesztő és táblázatkezelő programokat, az egészségügyi informatikai alapadatok feldolgozásának módszereit, a kapott eredmények prezentálását, továbbá az adatbázisokat, kódrendszereket.

b) képességei:

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje:

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Csapek Zoltán szakoktató, oktatástechnikai koordinátor

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Csapek Zoltán szakoktató

Erdősi Krisztián informatikus

Várhelyi József informatikus

Mészáros Viktor Ferenc informatikus

Tantárgy neve: EGÉSZSÉGÜGYI KOMMUNIKÁCIÓ I.		Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)		
A tanóra ²⁵ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: -12 óra gyakorlat nappali munkarend, 8 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: angol Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ²⁶ (ha vannak): tréning módszer, helyzetgyakorlat, szerepjáték.		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ²⁷): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ²⁸ (ha vannak): órai aktivitás és hozzáállás megfigyelése, önismereti/önismeretfejlődési önreflexió a kurzus folyamatában megadott szempontok alapján.		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): I. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
A hallgatók megismerik az önismerettel, önértékeléssel, személyiségtipológiákkal, személyiségfejlesztéssel, mentálhigiénével és kommunikációval kapcsolatos alapfogalmakat, elméleteket. Fejlődik önismeretük és önreflexiós képességük. Megismerik a kommunikáció folyamatát, a verbális és nonverbális kommunikáció jellegzetességeit, a stresszkezelés stratégiáit és módszereit, valamint a konfliktusok okait, fajtáit és a konfliktuskezelés módszereit, stílusait. Képesé válnak saját stressz – és konfliktuskezelésük önreflektív elemzésére, fejlesztésére.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	Személyiség, személyiségmodellek, személyiségérettség Önismeret, önértékelés Mentális egészség, mentálhigiéne	
2.	Kommunikáció folyamata és jellemzői Konfliktus, konfliktuskezelés Asszertív kommunikáció	
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés		

²⁵ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Személyiség, személyiségmodellek, személyiségérettség Önismeret, önértékelés Mentális egészség, mentálhigiéné
2.	Kommunikáció folyamata és jellemzői Konfliktus, konfliktuskezelés Asszertív kommunikáció
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rudas János (2001): Delfi örökösei. Budapest, Új Mandátum Kiadó. • Jászi Éva: Kapcsolati készségek. Eger, 2015. TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0001 projekt. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/kezek/04_jasz/index.html • Szekszárdi Júlia: A konfliktuskezelés gyakorlata. Új Pedagógiai Szemle. 2001 május. http://epa.oszk.hu/00000/00035/00049/2001-05-ta-Szekszardi-Konfliktuskezeles.html • Sélleyné Dr. Gyuró Mónika (szerk.): Kommunikáció az egészségügyben. Pécs, PTE ETK.2008); K Csaba (2004): Bevezetés a pszichológiába. https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/2011_0001_520_bevezetes_a_psichologia/ch07.html 	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
<p>a) tudása: - Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit. Ismeri a személyiség fogalmát, a személyiség tipológiákat, az érett személyiség jellemzőit, az önismeret és önértékelés aspektusait, a konfliktusok fajtáit, okait.</p> <p>b) képességei: - Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.</p> <p>c) attitűdje: - Empatikus módon viszonyul a kliensekhez. Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.</p>	
Tantárgy felelőse (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Dr. Máté Orsolya, PhD, habil, egyetemi docens	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) , ha van(nak) (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Deutsch Krisztina dr. PhD habil, docens Dr. Tigyiné Dr. habil Pusztafalvy Henriette docens Herr Judit nyelvtanár Ferkai Luca, tanársegéd Hatházi Milán, tudományos segédmunkatárs	

Tantárgy neve: EGÉSZSÉGÜGYI JOG ÉS ETIKA	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 100 % (kredit%)	
<p>A tanóra²⁹ típusa: <u>ea.</u> / szem. / gyak. / konz. és óraszám:</p> <p>- 26 óra előadás nappali munkarend, 16 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: angol)</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők³⁰ (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (<u>koll.</u> / gyj. / egyéb³¹): kollokvium</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok³² (ha vannak):</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): I. félév	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -</p> <p>Párhuzamos feltételek: -</p>	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A hallgatók a tantárgy keretei között megismerik a jog kialakulását, alapfogalmait, valamint a jogképeség és a cselekvőképesség fogalmát, valamint azok egészségügyi vonatkozásait. Az előadások során ismertetésre kerül Magyarország közjogi felépítése, valamint az Alaptörvény alapvető jogokhoz és kötelezettségekhez tartozó rendelkezései. A képzés keretei között megismerik a hallgatók a betegek és az egészségügyi dolgozók jogai, valamint a jogérvényesítés lehetőségeit, valamint betekintést nyernek a speciális egészségügyi jogi ismeretekbe. A tantárgy során blended learning módszerekkel megismerkednek a munkájukhoz szükséges munka-, és tűzvédelmi ismereteket.</p> <p>Az egészségügyi etika része a bioetika történelmi áttekintése, a betegjogok felőli megközelítés ismertetése, általános filozófia és erkölctan tanítás. A hallgatók a félév során a következő témaköröket ismerik meg: az etika, erkölctan alapjait, filozófiai és tudományos kapcsolódási pontjait. Az erkölcsi értékelés, döntés és felelősségi kérdések. Etikai értékrendszerek, irányzatok részletes átvizsgálása, erkölcsi alapismeret nyújtása. Etika és jogtudományok alapos jogtörténeti és gyakorlati áttekintése, különös tekintettel az etika és a jog kapcsolódási pontjaira. Az orvosi etika történetisége. Értékeinek átalakulása (görögöktől napjainkig). A bioetika alapkategóriái. Jog az életben. Különböző felfogások. Pl. Eutanázia problémái, abortusz, halálbüntetés, biogenetika, a 4. ipari forradalom tudományos hatásai következtében beálló technikai forradalom etikai vonatkozásai, a jövő vizsgálata erkölcsi szempontból. Felelősség önmagunkért és másokért. Alkoholizmus kérdése, kábítószer-fogyasztás, öngyilkosság. Az egészségügyi rendszerek etikai kérdései.</p>	

²⁹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

³⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

³¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

³² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

A tantárgy részletes tematikája nappali képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Jogi alapismeretek (a jog kialakulása, jogforrás, jogszabály, jogszabályi hierarchia, jogágak, jogrendszer, a jogszabályok érvényessége és hatályossága, valamint a jogképesesség és cselekvőképesség kérdései.)
2.	Az Alaptörvény (alapvető rendelkezések, az Országgyűlés, a Köztársasági elnök és a Kormány, az Alkotmánybíróság, a bíróság és az ügyészség, a fegyveres erők és rendvédelmi szervek és a helyi önkormányzatok, szabadság és felelősség kérdései)
3.	A betegek jogai I (az egészségügyi törvény alapelvei, alapfogalmai, az egészségügyi ellátáshoz, az emberi méltósághoz, a kapcsolattartáshoz, a gyógyintézet elhagyásához való jog)
4.	A betegek jogai II (a tájékoztatáshoz az önrendelkezéshez, az ellátás visszautasításához, az egészségügyi dokumentáció megismeréséhez, és az orvosi titoktartáshoz való jog)
5.	A betegek kötelezettségei. Az egészségügyi dolgozók jogai és kötelezettségei. A betegjogok érvényesítési lehetőségei (panasztétel, etikai eljárás, alapvető jogok biztosa, peren kívüli egyességi ajánlat, közvetítői tanács, polgári peres és büntetőeljárás).
6.	Speciális egészségügyi jogi ismeretek (az egészségügyi ellátás rendszere, a pszichiátriai betegek jogai, az orvostudományi kutatások rendje, a szerv-, és szövet átültetés szabályai, a halottakkal kapcsolatos rendelkezések)
7.	Az erkölcsstan és az etika története
8.	Etikai elméletek Alapelvek, Hippokratészi eskü, Helsinki Deklaráció
9.	Etikai dilemmák: paternalizmus – autonómia, tájékozott beleegyezés elve, beteg felvilágosításának kérdései, titoktartás
10.	Etikai dilemmák: igazságosság (korlátozott erőforrások, betegek sorolása)
11.	Etikai dilemmák: abortusz – mesterséges megtermékenyítés
12.	Etikai dilemmák: halál – haldoklás – eutanázia
13.	Etikai dilemmák: emberen, állaton végzett kísérletek
Blended learning formában	Munkavédelmi ismeretek (A munkavédelem szabályozása, eszközrendszere, a munkahelyi mikroklíma követelményei. Munkabalesetek bejelentése, kivizsgálása, nyilvántartása, védőeszközök. Foglalkozás egészségügy. Tűzvédelmi ismeretek (A tűzvédelem szabályozási rendszere. Égéselméleti ismeretek, Teendők tűz esetén, mentés, segítségnyújtás, a tűzoltás módjai, oltóanyagok. Tűzveszélyességi osztályok, tűzállósági fokozatok)
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	

Alkalmom	Tananyag leírása
1.	Jogi alapismeretek (a jog kialakulása, jogforrás, jogszabály, jogszabályi hierarchia, jogágak, jogrendszer, a jogszabályok érvényessége és hatályossága, valamint a jogképeség és cselekvőképesség kérdései.) Az Alaptörvény (alapvető rendelkezések, az Országgyűlés, a Köztársasági elnök és a Kormány, az Alkotmánybíróság, a bíróság és az ügyészség, a fegyveres erők és rendvédelmi szervek és a helyi önkormányzatok, szabadság és felelősség kérdései) A betegek jogai I (az egészségügyi törvény alapelvei, alapfogalmai, az egészségügyi ellátáshoz, az emberi méltósághoz, a kapcsolattartáshoz, a gyógyintézet elhagyásához való jog)
2.	A betegek jogai II (a tájékoztatáshoz az önrendelkezéshez, az ellátás visszautasításához, az egészségügyi dokumentáció megismeréséhez, és az orvosi titoktartáshoz való jog). A betegek kötelezettségei. Az egészségügyi dolgozók jogai és kötelezettségei. A betegjogok érvényesítési lehetőségei (panasztétel, etikai eljárás, alapvető jogok biztosa, peren kívüli egyességi ajánlat, közvetítői tanács, polgári peres és büntetőeljárás). Speciális egészségügyi jogi ismeretek (az egészségügyi ellátás rendszere, a pszichiátriai betegek jogai, az orvostudományi kutatások rendje, a szerv-, és szövet átültetés szabályai, a halottakkal kapcsolatos rendelkezések)
3.	Erkölcstan Az etika története. Etikai elméletek Alapelvek, Hippokratészi eskü, Helsinki Deklaráció Etikai dilemmák: paternalizmus – autonómia, tájékozott beleegyezés elve, beteg felvilágosításának kérdései, titoktartás.
4.	Etikai dilemmák: igazságosság (korlátozott erőforrások, betegek sorolása) Etikai dilemmák: abortusz – mesterséges megtermékenyítés. Etikai dilemmák: halál – haldoklás – eutanázia. Etikai dilemmák: emberen, állaton végzett kísérletek.
Blended learning formában	Munkavédelmi ismeretek (A munkavédelem szabályozása, eszközrendszere, a munkahelyi mikroklíma követelményei. Munkabalesetek bejelentése, kivizsgálása, nyilvántartása, védőeszközök. Foglalkozás egészségügy. Tűzvédelmi ismeretek (A tűzvédelem szabályozási rendszere. Égéselméleti ismeretek, Teendők tűz esetén, mentés, segítségnyújtás, a tűzoltás módjai, oltóanyagok. Tűzveszélyességi osztályok, tűzállósági fokozatok)
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dr. Jávor Tibor: A gyógyítás etikája; Golden Book Kiadó, Bp., 2003 • Kovács Gusztáv: A páciens neve Dr. House – A sorozat a bioetika tükrében; Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola, Pécs, 2010 • Rozsos Erzsébet: Ápolásetikai ismeretek; Medicina, Bp., 2000. • Kovács Gábor: Egészségügyi jogi kézikönyv, 2018. • Oláh András Az ápolástudomány tankönyve Medicina Kiadó, Budapest 2012 <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hidvéginé Adorján Livia: Az egészségügyben dolgozók jogvédelme, 2017. • Kovácsy Zsombor Egészségügyi jog Semmelweis Kiadó, Budapest 2008 • Dr. Blasszauer Béla: Orvosi-egészségügyi etika; Tankönyvkiadó, Bp., 1992 	

- Dr. Széll Kálmán: Egészségügyi etika; PTE, Pécs, 1995
- Dr. Kovács József: A modern orvosi etika alapjai – Bevezetés a bioetikába; Medicina, Bp., 1997.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Dr. habil. Ágoston István, egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):
Dr. habil. Ágoston István, egyetemi docens, PhD
Dr. Novák Pál, tanársegéd

Tantárgy neve: EGÉSZSÉGSZOCIOLÓGIA		Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 100 % elmélet (kredit%)		
A tanóra ³³ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 26 óra előadás nappali munkarend, 16 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ³⁴ (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyi. / egyéb ³⁵): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ³⁶ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): I. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
Az egészségpszociológia oktatása során a hallgatók megismerik az egészségpszociológia alapfogalmait, betekintést nyernek az egészségpszociológia különböző területeibe, megismerik az egészségi állapot társadalmi meghatározottságáról szóló elméleteket és kutatási eredményeket, valamint a különböző társadalmi jelenségek hatását a népesség egészségi állapotára. Nemzetközi és hazai statisztikai jelentéseket elemezve pontos képet kapnak az Európai Unió országai lakosainak egészségi állapotáról, mortalitási és morbiditási adatairól. Választ kapnak arra a kérdésre, hogy miként betegít a társadalom, és hogy mely társadalmi csoportokat nevezhetünk életkilátásait, egészségi állapotát tekintve hátrányos helyzetűnek. Bemutatásra kerül az egészségügyi fogyasztás sajátosságai, az egészségügyi szervezet felépítése, jellemzői, működése szociológiai aspektusból.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	Egészség és társadalom. Az egészségpszociológia kialakulása, elméleti kerete	
2.	Az egészség és a betegség megközelítései	
3.	Az egészségi állapot mérésének főbb módszerei	
4.	A magyar népesség egészségi állapota a mortalitási adatok alapján	
5.	A magyar népesség egészségi állapota a morbiditási adatok alapján	

³³ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

³⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

³⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

³⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

6.	Az egészségi állapotban megjelenő egyenlőtlenségek: a megbetegedések közvetlen társadalmi okai
7.	Az egészségi állapotban megjelenő egyenlőtlenségek: a megbetegedések közvetett társadalmi okai
8.	A betegségek társadalmi mintázata: életkor - nem – iskolai végzettség
9.	A betegségek társadalmi mintázata: foglalkozás - munkanélküliség -etnikum - szociális osztály.
10.	Az egészség- és betegségmagatartás fogalma, jellemzői
11.	Az egészségügyi ellátás típusai. Iatrogéniák, medikalizáció
12.	Az egészségügyi ellátás szerveződésének rendszere, az egészségügyben dolgozók szerepei
13.	Ismeretfelmérő teszt megírása

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Egészség, betegség, társadalom. Az egészségzociológia kialakulása, fő jellemzői. Az egészségelméletek szociológiai aspektusban. Az egészségi állapot mérhetőségének szociológiai lehetőségei. A magyar lakosság egészségi állapota az európai társadalmakkal való összevetésben. Társadalmi struktúra és rétegződés, társadalmi egyenlőtlenségek hatása az egészségi állapotra.
2.	Az egészségi állapot társadalmi egyenlőtlenségei. A betegségek társadalmi mintázata: életkor - nem – iskolai végzettség - foglalkozás - munkanélküliség -etnikum - szociális osztály. Egészség, egészségügy és egészségügyi rendszerek a 21. században. Az egészségügyi ellátás típusai. Az egészségügyi ellátás szerveződésének rendszere. Iatrogéniák, medikalizáció. Az egészségügyi ellátás szerveződésének rendszere, az egészségügyben dolgozók szerepei

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Orvosi szociológia – e-Tankönyv Szerkesztők: Györffy Zsuzsa, Szántó Zsuzsa ISBN: 9789633314869 Kiadó: Semmelweis Kiadó, 2019
- Jóna Gy: Bevezetés az egészségzociológiába 2014 Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar
https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010_0020_szociologia_magyar/index.html
- Ambrus Zoltán: Egészségzociológia. Ábel Kiadó, 2014 ISBN: 9789731141558

Ajánlott:

- Pikó B.: Egészségzociológia. Budapest: Új Mandátum, 2002. ISBN: 9789639336896

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletesen ismeri a demográfiai alapmutatókat, a népesség egészségi állapotát jellemző epidemiológiai mutatószámokat, a főbb népbetegségek gyakoriságát, rizikófaktorait, a népegészségügyi törekvéseket, tevékenységi köröket, a szociológiai, egészségszociológiai és kulturális elméleteket és szemléletmódot, ismeri az egészségmegőrzés és -fejlesztés szociológiai, egészségszociológiai megközelítését.
- Ismeri az egészségmegőrzés és -visszaállítás egyéni és társadalmi normáinak, gyakorlatát, prevenció programok tervezését, kidolgozását, fejlesztését és alkalmazását Ismeri a szociológia, a társadalmi rétegződés és szocializáció, deviancia fogalmát és tárgykörüket.
- Az életminőség javítása érdekében problémamegoldó, korszerű életmodelleket, a megváltozott egészségi állapotnak megfelelő életvitelt tud ajánlani, s erre oktatni, nevelni a pedagógia leghatékonyabb módszereivel, eszközeivel Felismeri azokat a környezeti hatásokat, melyek az egészségi állapot változását befolyásolják.

b) képességei:

- Képes felismerni és értelmezni az emberi viselkedés leglényegesebb szabályszerűségeit az egészségmegőrzésben, a betegségek kialakulásában és az azokból való gyógyulás folyamatában.
- Képes hatékonyan közvetíteni az egészségtudatosság jelentőségének érvrendszerét, támogató szerepet tudnak betölteni ennek kialakításában.
- Munkája során figyelembe veszi a kulturális különbségeket, biztosítja az ellátás során az esélyegyenlőséget, segítő magatartást tanúsít a kollégáival és a kliensekkel egyaránt.
- Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására.
- Szakterületének megfelelően képes aktívan közreműködni a népegészségügyi kérdések megoldásában, szűrővizsgálatok szervezésében és kivitelezésében, egészségfejlesztő anyagok készítésében és alkalmazásában.

c) attitűdje:

- Elkötelezett a betegek, rászorultak, családok támogatásában, a társadalmi helyzetük figyelembevételével.
- Képes a hatékony és hiteles kommunikációra és személyközi kapcsolatok kiépítésére.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

d) autonómiája és felelőssége:

- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.

- Jelentős önállósággal bír a tudományos tevékenység szervezésében, kivitelezésében és irányításában, önállóan használja a tudományos adatbázisokat, aktívan közreműködik közlemények elkészítésében.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Dr. Lampek Kinga főiskolai tanár, PhD habil

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Lampek Kinga főiskolai tanár, PhD habil;

Dr. Havasdi József adjunktus, PhD

Tantárgy neve: EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS – Kreditértéke: 2	
EGÉSZSÉGNEVELÉS, EGÉSZSÉGPSZICHOLOGIA I.	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 100 % (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 18 óra előadás nappali munkarend, 9 óra előadás levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): I. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék a személyiségpszichológia és az egészségpszichológia alapjait és egymással való kapcsolatát, az emberi életút jellegzetes szakaszait, az egészségviselkedés és a betegséggel kapcsolatos személyes és társas élmények sajátosságait, a stressz és a kiégés kapcsolatát. A kurzus során a hallgatók megértik és elsajátítják az egyes fogalmakat és azok egymáshoz való viszonyát, megismernek olyan elméleteket és modelleket, amelyek alkalmazása későbbi munkájuk során a kliensek megértését, a beavatkozások megtervezését és a hatékony együttműködést szolgálja.	
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	A személyiség fogalma. Tipológiák. Vonáselméletek. Kortárs személyiségelméletek. A személyiség kialakulását befolyásoló tényezők.
2.	Önismeret, önértékelés. Énhatékonyság, kontroll. Önmegvalósítás. Normatív krízisek. Erikson pszichoszociális fejlődéselmélete.
3.	Az egészségpszichológia alapfogalmai. Az egészség pszichés kontextusa. Pozitív gondolkodás és egészségi állapot: optimizmus és pesszimizmus. Pozitív gondolkodás és egészségtudatosság: a jövőorientált szerep. A toxikus pozitivitás jelensége.
4.	Betegségpercepció, betegségrepresentáció, betegségghiedelem, betegszerep. Krónikus betegek ellátásának egészségpszichológiája. A gyász pszichológiai folyamata és szakaszai, személyiségfüggő percepciója.

5.	Az egészségkárosító viselkedések klinikai egészségpszichológiai megközelítése. Az egészségviselkedés mögött meghúzódó egyéni, társas, környezeti és pszichoszociális tényezők A viselkedésváltozás tényezői és modelljei.
6.	A stressz, és stresszkezelés. Énvédő mechanizmusok és megküzdési stratégiák. A társas támogatás szerepe. Egyéni és páros megküzdés. A burnout jellemzői. Megelőzése és kezelése az egészségügyi ellátók tekintetében.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A személyiség fogalma. Tipológiák. Vonáselméletek. Kortárs személyiségelméletek. A személyiség kialakulását befolyásoló tényezők. Önismeret, önértékelés. Énhatékonyság, kontroll. Önmegvalósítás. Normatív krízisek. Erikson pszichoszociális fejlődéselmélete. Az egészségpszichológia alapfogalmai. Az egészség pszichés kontextusa. Pozitív gondolkodás és egészségi állapot: optimizmus és pesszimizmus. Pozitív gondolkodás és egészségtudatosság: a jövőorientált szerep. A toxikus pozitívitás jelensége.
2.	Betegségpercepció, betegségrepresentáció, betegség-hiedelem, betegszerep. Krónikus betegek ellátásának egészségpszichológiája. A gyász pszichológiai folyamata és szakaszai, személyiségfüggő percepciója. Az egészségkárosító viselkedések klinikai egészségpszichológiai megközelítése. Az egészségviselkedés mögött meghúzódó egyéni, társas, környezeti és pszichoszociális tényezők A viselkedésváltozás tényezői és modelljei. A stressz, és stresszkezelés. Énvédő mechanizmusok és megküzdési stratégiák. A társas támogatás szerepe. Egyéni és páros megküzdés. A burnout jellemzői. Megelőzése és kezelése az egészségügyi ellátók tekintetében.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Gyöngyösiné Kiss E. – Oláh A. (szerk.) Vázlatok a személyiségről. A személyiséglélektan alapvető irányzatainak tükrében. Új Mandátum, 2017.
- Kulcsár Zs. Egészségpszichológia. ELTE Eötvös Kiadó, 1998

Ajánlott:

- Mirnics Zsuzsanna: A személyiség építőkövei. Típus-, vonás- és biológiai elméletek. Bölcsész Konzorcium, 2006. Online elérhető: <http://mek.niif.hu/04800/04808/04808.pdf>
- C. S. Carver, M. F. Scheier (2006). Személyiségpszichológia. Osiris, Budapest.
- Urbán Róbert: Az egészségpszichológia alapjai. ELTE PPK, 2017.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri a gyakorlati munka során alkalmazható egészségfejlesztési és prevenció modelleket

b) képességei:

- Képes az egészséges életmód megalapozására, az egészségfejlesztésre.
- Képes a káros szokások és szenvedélyek megelőzésében, leszokásában segítségnyújtásra, szükség esetén szakemberhez való irányításra.

c) attitűdje:

- Törekszik a gondozott érzés- és gondolatvilágába belehelyezkedni tudó, empatikus hozzáállásra
- A gondolkodása partnerközpontú, elfogadja az együttműködés fontosságát
- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életszakaszhoz kötődő adekvát megoldásokat megtalálja
- Elfogadó attitűddel alkalmazkodik a gondozottak igényeihez, az aktuális körülményekhez és helyzetekhez
- Munkája során figyelembe veszi a kliens biológiai állapotát (testi, szervezeti egészségét), a lelki (szellemi, érzelmi, törekvéses) tulajdonságait és a társadalmi együttélésből adódó szociokulturális státuszát (anyagi-gazdasági helyzetét, családi harmóniáját, társadalmi beilleszkedési zavarait), és ezek együttes hatásrendszerében ítéli meg tennivalóit

d) autonómiája és felelőssége:

- Felelősséggel használja a munkája során alkalmazható egészségfejlesztési és prevenció modelleket.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Dr. Deutsch Krisztina, adjunktus

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):
Happ Zsuzsa oktató

Tantárgy neve: ANATÓMIA	AZ	Kreditértéke: 4
EGÉSZSÉGTUDOMÁNYBAN II.		
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 100 % / (kredit%)		
<p>A tanóra³⁷ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszáma:</p> <p>- 26 óra előadás nappali munkarend, 16 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve</p> <p>- 13 óra gyakorlat nappali munkarend, 8 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben,</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:-</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők³⁸ (ha vannak): -</p>		
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb³⁹): kollokvium</p> <p>- kollokvium, írásbeli elektronikus teszt (60%-tól elégséges)</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁴⁰ (ha vannak):</p>		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): II. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia az egészségtudományban I. Párhuzamos feltétel: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
<p><u>Ismeretanyag:</u></p> <p>Az emberi szervezet anatómiájának pontos és részletes ismerete, a latin anatómiai szaknyelv használata. Az emberi szervezet szöveteinek, szerveinek, szervrendszereinek makro és mikroszkópos felépítésének részletes ismerete, mely alapja a további szakmai tárgyak és életműködési folyamatok elsajátításának.</p> <p>A szaktárgy az emberi szervezetet a felépítő szervrendszerek logikai sorrendjében tárgyalja, a szakmai képzésnek megfelelő részletesebb terjedelemben. A szervek és szervrendszerek általános anatómiai jellemzésén túl, a részletes tájanatómiai viszonyokat és az egyes szervek és szervrendszerek mélyebbre ható ismertetését is tárgyalja, hangsúlyt fektetve a latin szakkifejezésekre. A tárgyalás során a szervek és szervrendszerek esetében a funkcionális anatómiai szemlélet használatát is alkalmazza.</p> <p><u>Kompetenciák:</u></p> <p>A hallgató képes legyen a szervezet makro- és mikroszkópos szerkezetét részletesen leírni. Ismerje a szövetek, szervek, szervrendszerek felépítését és anatómiai viszonyait, képes legyen a latin anatómiai szakkifejezések megértésére és használatára. Képes legyen az emberi szervezetre funkcionális egységként tekinteni, az egyes szervek és szervrendszerek közötti összefüggéseket és a működések szabályozását megérteni.</p> <p>Képes legyen ismereteit felhasználni klinikumi, diagnosztikai, gyógyszerelési folyamatok, valamint a terápiás beavatkozások megértéséhez.</p>		

³⁷ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

³⁸ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

³⁹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁴⁰ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

A tantárgy részletes tematikája nappali képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Nemi szervrendszer részletes ismertetése. Férfi külső és belsőnemi szervek anatómiája. Here anatómiája, mikroszkópos szerkezete. Spermium felépítése. Spermiogenezis. Mellékhere anatómiája és szöveti szerkezete. Ondóvezeték anatómiája. Ondósinór anatómiája. Ondóhólyag anatómiája. Dülmirigy anatómiája. Cowper mirigyek. Hímvesző anatómiája, vérellátása.
3.	Endocrin rendszer részletes áttekintése. Belső elválasztású mirigyek általános jellemzése. Hypotalamusz és hipofízis anatómiája. Hypotalamusz-hipofízis rendszer működése. Hypotalamusz realising és inhibiting hormonok. Hipofízis hormonok. Tobozmirigy. Pajzsmirigy anatómiája, szövettana és az általa termelt hormonok, azok hatásai. Mellékpajzsmirigy anatómiája, szövettana és az általa termelt hormonok, azok hatásai. Hasnyálmirigy anatómiája, szövettana és az általa termelt hormonok, azok hatásai. Mellékvese anatómiája, szövettana és az általa termelt hormonok, azok hatásai. Ivarmirigyek. Szöveti hormonok.
4.	Az idegrendszer. Az idegrendszer felosztása, alapvető szerkezete és általános jellemzése. Az idegrendszer szövettana. Neuron szerkezete, neuronok típusai. Gliaszövet típusai. Szinapszis szerkezete és működési alapjai. Neurotranszmitterek.
5.	Gerincvelő anatómiája részletesen. A gerincvelő fő pályái. Reflexekről általában.
6.	Agytörzs anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Nyúltvelő anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Híd anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Középgagy anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Formatio reticularis. Kisagy anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései, szövettani szerkezete.
7.	Köztiagy anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Thalamus anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Hypothalamus. Nagyagy anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. A nagyagy szövettani szerkezete.
8.	A központi idegrendszer fő pályarendszerei. Agyhártyák felépítése. Agykamrák anatómiája részletesen és a liquorkeringés. A központi idegrendszer vérellátása részletesen.

9.	Perifériás idegrendszer általános jellemzése. Agyidegek anatómiája és működése részletesen, lefutásuk, az általuk beidegzett képletek. Gerincvelői idegek anatómiája és működése részletesen. Vegetatív idegrendszer anatómiája és működése részletesen.
10.	Látószerv anatómiája. Szemgolyó felépítése: szem burkai részletesen. Szemcsarnokok. Szaruhártya és a szivárványhártya. Pupilla anatómiája, működése. Szemlencse, sugárizmok működése, közel és távolra látás, akkomodáció. Recehártya felépítése, csapok és pálcikák működése. Vakfolt és sárgafolt. A szem belseje, fénytörő közegei. Látóideg, látópálya, látás idegrendszeri folyamatai. A szem járulékos képletei részletesen: szemmozgató izmok, szemhéj, szempilla, könny szerv, könnyképződés és könny elvezetése.
11.	Halló- és egyensúlyozó szerv részletes anatómiája. Külsőfül: fülkagyló, hallójárat dobhártya jellemzése részletesen. Középfül: dobüreg, hallócsontocskák, fülkürt. Belsőfül: Egyensúlyozó rész és halló rész részletes anatómiája. Csontos és hártás csiga. Corti-szerv. Csontos és hártás labirintus. Tömlőcske és zsákocska. Hallás és egyensúlyozás érzet kialakulása.
12.	Szaglószerv anatómiája, szaglós szerv működése. Ízlelő szerv működése, az ízérzékelés. Az ízlelő receptorok jellemzői. Bőr szerkezeti felépítése részletesen (hám, irha, bőralja). A bőr származékai. A bőr mirigyei. Emlő. A bőr idegvégződése, bőr, mint érzékszerv.
13.	Ismétlés

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalmom	Tananyag leírása
1.	Nemi szervrendszer részletes ismertetése. Férfi külső és belső nemi szervek anatómiája. Here anatómiája, mikroszkópos szerkezete. Spermium felépítése. Spermio-genézis. Mellékhere anatómiája és szöveti szerkezete. Ondóvezeték anatómiája. Ondósinór anatómiája. Ondóhólyag anatómiája. Dülmirigy anatómiája. Cowper mirigyek. Hímvesző anatómiája, vérellátása. Női nemi szervek. Petefészkek anatómiája és szövettani felépítése. Oogenezis részletesen. Petevezeték. Méh anatómiája, falszerkezete, szalagjai, helyzete a medencében. A méhnyálkahártya változásai. Hüvely. A női szeméremtest. Gát. Kismedencei hashártyaviszonyok. Endocrin rendszer részletes áttekintése. Belső elválasztású mirigyek általános jellemzése. Hypotalamusz és hipofízis anatómiája. Hypotalamusz-hipofízis rendszer működése. Hypotalamusz realising és inhibiting hormonok.

	<p>Hipofízis hormonok. Tobozmirigy. Pajzsmirigy anatómiája, szövettana és az általa termelt hormonok, azok hatásai. Mellékpajzsmirigy anatómiája, szövettana és az általa termelt hormonok, azok hatásai. Hasnyálmirigy anatómiája, szövettana és az általa termelt hormonok, azok hatásai. Mellékvese anatómiája, szövettana és az általa termelt hormonok, azok hatásai. Ivarmirigyek. Szöveti hormonok.</p>
2.	<p>Az idegrendszer. Az idegrendszer felosztása, alapvető szerkezete és általános jellemzése. Az idegrendszer szövettana. Neuron szerkezete, neuronok típusai. Gliaszövet típusai. Szinapszis szerkezete és működési alapjai. Neurotranszmitterek. Gerincvelő anatómiája részletesen. A gerincvelő fő pályái. Reflexekről általában. Agytörzs anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Nyúltvelő anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Híd anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Középgagy anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Formatio reticularis. Kisagy anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései, szövettani szerkezete.</p>
3.	<p>Köziagy anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Thalamus anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. Hypothalamus. Nagyagy anatómiája, főbb részei és azok funkciói, összeköttetései. A nagyagy szövettani szerkezete. A központi idegrendszer fő pályarendszerei. Agyhártyák felépítése. Agykamrák anatómiája részletesen és a liquorkeringés. A központi idegrendszer vérellátása részletesen. Perifériás idegrendszer általános jellemzése. Agyidegek anatómiája és működése részletesen, lefutásuk, az általuk beidegzett képletek. Gerincvelői idegek anatómiája és működése részletesen. Vegetatív idegrendszer anatómiája és működése részletesen.</p>
4.	<p>Látószerv anatómiája. Szemgolyó felépítése: szem burkai részletesen. Szemcsarnokok. Szaruhártya és a szivárványhártya. Pupilla anatómiája, működése. Szemlencse, sugárizmok működése, közel és távolra látás, akkomodáció. Recehártya felépítése, csapok és pálcikák működése. Vakfolt és sárgafolt. A szem belseje, fénytörő közegei. Látóideg, látópálya, látás idegrendszeri folyamatai. A szem járulékos képletei részletesen: szemmozgató izmok, szemhéj, szempilla, könny szerv, könnyképződés és könny elvezetése. Halló- és egyensúlyozó szerv részletes anatómiája. Külsőfül: fülkagyló, hallójárat dobhártya jellemzése részletesen. Középfül: dobüreg, hallócsontocskák, fülkürt. Belsőfül: Egyensúlyozó rész és halló rész részletes anatómiája. Csontos és hártás csiga. Corti-szerv.</p>

Csontos és hártás labirintus. Tömlöcske és zsákocska.
Hallás és egyensúlyozás érzet kialakulása.
Szaglószerző anatómiája, szaglószerző működése. Ízlelőszerző működése, az ízérzékelés. Az ízlelő receptorok jellemzői. Bőr szerkezei felépítése részletesen (hám, irha, bőralja). A bőr származékai. A bőr mirigyei. Emlő. A bőr idegvégződése, bőr, mint érzékszerv.

A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Oláh-Stromájer-Rácz-Radnai: Élettan-Kórélettan könyv PTE ETK (<http://tamop.etk.pte.hu/elettan/#testimonials>)
- Juhász Oszkár, Takács Krisztina: Anatómia II. – Képletek jegyzéke, Egészségtudományi hallgatók részére - kiegészítő jegyzet az előadás anyagához, PTE, ETK elektronikus jegyzet, 2021.
- Dr. Török Béla: Funkcionális anatómia (POTE EFK jegyzet Pécs, 1994.)
- Donáth Tibor: Anatómiai atlasz (Medicina, Bp. 1989.)

Ajánlott:

- Szentágothai János - Réthelyi Miklós: Funkcionális anatómia 1-3.
- Sobotta: Az ember anatómiájának atlasza 1-2.
- Miltényi Márta: A sportmozgások anatómiai alapjai I-II., Medicina 1993.
- Dr. Krúdy Erzsébet (szerk.): Brencsán orvosi szótár (Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, 2002.)

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása:

- Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.
- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a gyakoribb betegségek jellegzetes makro- és mikroszkópos, strukturális elváltozásait.
- Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat.
- Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin).

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.

c) attitűdje:

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Dr. Takács Krisztina, adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy neve: ÉLETTAN AZ EGÉSZSÉGTUDOMÁNYBAN I.	Kreditértéke: 7
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 66-34 % (kredit%)	
<p>A tanóra⁴¹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:</p> <p>- 52 óra előadás nappali munkarend, 24 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve</p> <p>- 13 óra gyakorlat nappali munkarend, 8 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők⁴² (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb⁴³): kollokvium - kollokvium, írásbeli elektronikus teszt (60%-tól elégséges) Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁴⁴ (ha vannak):</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): II. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltétel: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A kurzus során a hallgató szintetizált, komplex módon bemutatva megismeri a szervrendszerek élettani működését, összefüggéseit, szabályozási lehetőségeit a korábban tanultak összegzésén keresztül, új összefüggések feltárásával. Elmélyíti sejtbiológiai ismereteit, így értelmezve a sejtek közti kommunikáció lehetőségeit. A kurzus elvégzésével az egészséges szervezet élettani működését sejt és molekuláris szinten, szervek és szervrendszer szintjén is ismeri, azok szabályozásával tisztában van. Képessé válik az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintnek megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra, ismereteit alkalmazni a mindennapi betegellátás során.</p>	
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Sejtélettani alapok. Folyadékterek, és azok meghatározása. A víz élettani jelentősége, homeosztázis. A sejtmembrán funkciói, Az intracelluláris és membránfehérjék felépítése és működése. Transzportfolyamatok, Membránpotenciál, Akciós potenciál.

⁴¹ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁴² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁴³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁴⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

2.	Ingerelhető sejtek: idegsejtek. Ingerületátvitel a központi idegrendszerben. Neurotranszmitterek. Neuromuscularis junctio, A motoros végtagok. Az izomösszehúzódás molekuláris mechanizmusa, mechanikája. A vegetatív idegrendszer – szimpatikus, paraszimpatikus ág.
3.	A vérplazma összetevői és azok normálértékei. A vér alakos elemei – A vörösvértest legfontosabb tulajdonságai és azok részletezése. A haemoglobin. Erythropoesis. Csontvelői őssejtek differenciálódásának lépései. Vörösvértestek lebontásának részletes lépései-bilirubin anyagcsere és alapvető eltérései.
4.	A vér védelme-Érreakció részletei. Thrombocyta dugó létrejötte. Fibrinháló kialakulásának lépései. Retractio-, Fibrinolízis lépései. Vércsoportok, Rh-immunizálás.
5.	A szívizom felépítése, működésének jellemzői. A szív és jellemzőinek részletei, Starling-féle szívtörvények, A szívizomsejt működése-energiaforgalma, mechanikája, A szívizomsejt kontrakció molekuláris mechanizmusa A szívciklus – Nyomás- és térfogatváltozások a szív üregeiben a szívciklus egyes szakaszainak tükrében. Szívhangok. A perctérfogat és annak meghatározása.
6.	A vér áramlása az erekben. A nagyvérkör ereinek jellemzői-nyomás, érátmérő, keringő vér megoszlása. A vérnyomás, annak mérése, befolyásoló- és meghatározó tényezői, A pulzus. A pulzus minőségei. Kapilláris-, Vénás-, Nyirok-, Kisvérköri keringés részletes jellemzői. Szervkeringés. A szív, az agy, a splanchnicus terület, a bőr, a harántcsíkolt izom vérátáramlásának részletes jellemzői.
7.	A vérkeringés szabályozása, A szív működés szabályozása-idegi-, reflexes szabályozás, Az erek idegi szabályozása. Humorális szabályozás-a RAAS részletei, jellemzői, a folyamat lépései.
8.	A harántcsíkolt izom szerkezete. A kötőszövet szerepe az izomműködésben. Az izomsejt részletes jellemzése, membránstruktúrája. Az izom beidegzése, Izomrosttípusok. Az izomműködés energetikája, hőjelenségek, elektromos jelenségek. Izomműködés az emberi szervezetben. Izomtónus, Izomcsoportok. A simaizom felépítése, működése, szabályozása, mechanikai sajátosságai.
9.	Az immunbiológiai alapjai. Természetes Immunitás. Adaptív immunitás. Aktív és passzív immunizálás.
10.	Só és vízfelvétel. A vese juxtaglomerularis apparátusa, sejtek jellemzése. A renin termelés fokozódása, annak részletes lépései. A renin-angiotensin-aldoszteron rendszer részletei, jellemzői, a folyamat lépései. Az ivás leállítása. Só és vízeloszlás, az azt befolyásoló tényezők, Só és vízleadás. A vizelet termelése. A nephron részeinek részletes jellemzése, Szűrletkészítés, Szűrőfelszín.
11.	Szűrlet tisztítás lépései a tubulus szakaszokra lebontva. A nephron sejtjeinek hormonjai, azok jellemzői, hatásmechanizmusuk. A vizelet tárolása. A vizelet ürítése.

12.	Légzőrendszer működése. A tüdő és a mellkas mechanikája. A légzési gázok szállítása. A ventiláció és a gázcsere. A légzés szabályozása.
13.	Hidrogénion-koncentráció. Pufferrendszerek, azok működése. Acidózis. Alkalózis. Respiratorikus acidosis, Metabolikus acidosis, Respiratorikus alkalosis, Metabolikus alkalosis részletes jellemzői, kompenzációs lehetőségei, azok jellemzése.
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalmom	Tananyag leírása
1.	<p>Sejtélettani alapok. Folyadékterek, és azok meghatározása. A víz élettani jelentősége, homeosztázis. A sejtmembrán funkciói, Az intracelluláris és membránfehérjék felépítése és működése.</p> <p>Transzportfolyamatok, Membránpotenciál, Akciós potenciál.</p> <p>Ingerelhető sejtek: idegsejtek. Ingerületátvitel a központi idegrendszerben. Neurotranszmitterek. Neuromuscularis junctio, A motoros végtag. Az izomösszehúzódás molekuláris mechanizmusa, mechanikája. A vegetatív idegrendszer – szimpatikus, paraszimpatikus ág.</p> <p>A vérplazma összetevői és azok normálértékei. A vér alakos elemei – A vörösvértest legfontosabb tulajdonságai és azok részletezése. A haemoglobin. Erythropoiesis. Csontvelői őssejtek differenciálódásának lépései. Vörösvértestek lebontásának részletes lépései-bilirubin anyagcsere és alapvető eltérései.</p>
2.	<p>A vér védelme-Érreakció részletei. Thrombocyta dugó létrejötte. Fibrinháló kialakulásának lépései. Retractio-, Fibrinolízis lépései. Vércsoportok, Rh-immunizálás.</p> <p>A szívizom felépítése, működésének jellemzői. A szív és jellemzőinek részletei, Starling-féle szívtörvények, A szívizomsejt működése-energiaforgalma, mechanikája, A szívizomsejt kontrakció molekuláris mechanizmusa A szívciklus – Nyomás- és térfogatváltozások a szív üregeiben a szívciklus egyes szakaszainak tükrében. Szívhangok. A perctérfogat és annak meghatározása.</p> <p>A vér áramlása az erekben. A nagyvérkör ereinek jellemzői-nyomás, érátmérő, keringő vér megoszlása. A vérnyomás, annak mérése, befolyásoló- és meghatározó tényezői, A pulzus. A pulzus minőségei. Kapilláris-, Vénás-, Nyirok-, Kisvérköri keringés részletes jellemzői. Szervkeringés. A szív, az agy, a splanchnicus terület, a bőr, a harántcsíkolt izom vérátáramlásának részletes jellemzői.</p>
3.	<p>A vérkeringés szabályozása, A szív működés szabályozása-idegi-, reflexes szabályozás, Az erek idegi szabályozása. Humorális szabályozás-a RAAS részletei, jellemzői, a folyamat lépései.</p> <p>A harántcsíkolt izom szerkezete. A kötőszövet szerepe az izomműködésben. Az izomsejt részletes jellemzése, membránstruktúrája. Az izom beidegzése, Izomrosttípusok. Az izomműködés energetikája, hőjelenségek, elektromos jelenségek.</p> <p>Izomműködés az emberi szervezetben. Izomtónus, Izomcsoportok. A simaizom felépítése, működése, szabályozása, mechanikai sajátosságai.</p>

	Az immunbiológiai alapjai. Természetes Immunitás. Adaptív immunitás. Aktív és passzív immunizálás.
4.	<p>Só és vízfelvétel. A vese juxtaglomerularis apparátusa, sejtek jellemzése. A renin termelés fokozódása, annak részletes lépései. A renin-angiotensin-aldoszteron rendszer részletei, jellemzői, a folyamat lépései. Az ivás leállítása. Só és vízeloszlás, az azt befolyásoló tényezők, Só és vízleadás. A vizelet termelése. A nephron részeinek részletes jellemzése, Szűrletkészítés, Szűrőfelszín.</p> <p>Szűrlet tisztítás lépései a tubulus szakaszokra lebontva. A nephron sejtjeinek hormonjai, azok jellemzői, hatásmechanizmusuk. A vizelet tárolása. A vizelet ürítése.</p> <p>Légzőrendszer működése. A tüdő és a mellkas mechanikája. A légzési gázok szállítása. A ventiláció és a gázcseré. A légzés szabályozása.</p> <p>Hidrogénion-koncentráció. Pufferrendszerek, azok működése. Acidózis. Alkalózis. Respiratorikus acidózis, Metabolikus acidózis, Respiratorikus alkalózis, Metabolikus alkalózis részletes jellemzői, kompenzációs lehetőségei, azok jellemzése.</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fonyó Attila: Az orvosi élettan tankönyve, Medicina, 2006. <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oláh-Stromájer-Rácz-Radnai: Élettan-Kórélettan könyv, PTE, ETK (http://tamop.etk.pte.hu/elettan/#testimonials) • Ángyán Lajos: Bevezetés az ember élettanába I.-II. Főiskolai jegyzet, POTE EFK, Pécs, 1995. • William F. Ganong: Az orvosi élettan alapjai, Medicina, 1994 • Ormai Sándor: Élettan-kórélettan, Medicina, 2002. • SH Atlasz: Élettan • Dr. Székely Miklós, Dr. Szelényi Zoltán: Kórélettan, PTE ETK, Pécs, 2008. • Dr. Székely Miklós: Kórélettan I.-II. Főiskolai jegyzet, POTE EFK, Pécs, 1998. • Guyton and Hall: Textbook of Medical Physiology, 12. edition, Saunders Elsevier, USA, 2010. • Ross and Wilson Anatomy and Physiology in Health and Illness, 12 edition, Elsevier, USA, 2014. • Ganong's Review of Medical Physiology, 24th Edition, The McGraw-Hill Companies, USA, 2012. 	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	
<p>a) tudása:</p> <p>- Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.</p>	

- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a gyakoribb betegségek jellegzetes makro- és mikroszkópos, strukturális elváltozásait.
- Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin).

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.

c) attitűdje:

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Dr. Takács Krisztina, adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Grundáné Far Gabriella, tanársegéd
Illyés-Kovács Anita, mestertanár

Tantárgy neve: BIOFIZIKA ÉS EGÉSZSÉGÜGYI MŰSZAKI ISMERETEK		Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)		
A tanóra ⁴⁵ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 14 óra előadás nappali munkarend, 8. óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁴⁶ (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁴⁷): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁴⁸ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): II. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
A hallgatók ismerjék a fizika alaptörvényeit, egyes szervrendszerek és bizonyos biológiai folyamatok működésének fizikai hátterét. Sajátítsák el az egészségügyben használatos diagnosztikai és képalkotó eljárások fizikai hátterének, működési elvének alapjait.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	Bevezető. A biofizika tárgya, helye a tudományok rendszerében	
2.	Alapfogalmak I	
3.	Alapfogalmak II	
4.	Alapfogalmak III	
5.	A légzés biofizikája	
6.	A keringés biofizikája	
7..	Az érzékelés fizikai háttere	

⁴⁵ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁴⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁴⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁴⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

8.	A hallás biofizikája
9.	A látás biofizikája
10.	Transzportfolyamatok fizikája
11.	Sugárzások
12.	Elektromos jelek és azok mérése
13.	Képképző diagnosztikai eljárások
14.	Terápiás eljárások fizikája

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Bevezető; A biofizika helye a tudományok között Alapfogalmak
2.	A légzés biofizikája
3.	A keringés biofizikája
5.	Az érzékelés biofizikája Transzportfolyamatok biofizikája.
6.	A látás fizikája. A hallás fizikája
7.	Sugárzások. Képképző diagnosztikai eljárások
8.	Terápiás eljárások fizikája. Elektromos jelei és azok mérése

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Lakatos Tibor: Biofizika, POTE EFK Jegyzet 1998

Ajánlott:

- Damjanovich Sándor (szerk): Orvosi Biofizika, Medicina 2006
ISBN:963 226 024 4

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a. tudása:

- Ismeri az alapvető biológiai folyamatok biofizikai törvényszerűségeit.
- Ismeri az egészségügyben használt képalkotó eljárások alapelveit.
- Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén

b. képességei:

- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit biofizikai ismereteit.

c. attitűdje:

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Nagy Dóra tanársegéd

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k)

Tantárgy neve: ÁPOLÁSTAN I.	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
<p>A tanóra⁴⁹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:</p> <p>- 14 óra előadás nappali munkarend, 11 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve</p> <p>- 26 óra gyakorlat nappali munkarend, 13 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: angol)</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők⁵⁰ (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb⁵¹): gyakorlati jegy</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁵² (ha vannak):</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): II. félév	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -</p> <p>Párhuzamos feltételek:</p>	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A hallgatók ismerjék az ápolás alapvető fogalmait, kutatási eredményeit és távlatait. Ismerjék az egyes klinikai területek speciális ápolási folyamatait, az ott alkalmazott gépeket, eszközöket. Ismerjék az ápolással, gondozással kapcsolatos szervezési és dokumentációs feladatokat.</p> <p>A hallgató sajátítsa el az egészséges és biztonságos munkavégzéshez szükséges kompetenciákat, megfelelő viselkedésével segítse elő a balesetek megelőzését, és képes legyen balesetek esetén az előírásoknak megfelelően eljárni, ismerje meg és alkalmazza a betegbiztonságot szolgáló eszközöket, technikákat és viselkedésmódot. A tanulók szerezzenek ismereteket a fertőtlenítés, sterilizálás és infekciókontroll kapcsán. Megszerzett ismereteiket eredményesen tudják alkalmazni mindennapi munkájuk során a nosocomialis infekciók megelőzése érdekében. Képesse tenni a hallgatót az alapvető szükséglet alapú alapápolási-gondozási feladatok elvégzésére, valamint egyes ápolói beavatkozások elvégzésére. Képesse tenni a hallgatót a betegmegfigyelésre különböző non-invazív vitális paraméterek mérésére szolgáló eszközök segítségével, és alkalmassá tenni arra, hogy a mért értéket szükség esetén jelezze felettese számára, illetve az elvégzett feladatokat szakszerűen dokumentálja. Képesse váljon a szakszerű betegmozgatás kivitelezésére, a beteg pozicionálására és kényelmének biztosítására.</p>	

⁴⁹ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁵⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁵¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁵² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

A tanulót felkészíteni az enterális gyógyszerek előírászerű bejuttatására a különböző gyógyszerek bejuttatása kapcsán. Megismertetni a gyógyászati segédeszközöket és használatukat.

Ismerjék az asepsis-antisepsis során alkalmazott eljárásokat, a vitális paraméterek ellenőrzésének, dokumentálásának folyamatát, a gyógyszerelés folyamatát, szabályait. Ismerjék a különböző fekvési módokat, fektetési módokat és azok kivitelezési lehetőségeit. Ismerjék a beteg fürdetésének módjait, kivitelezési lehetőségeit. Ismerjék az ápolással, gondozással kapcsolatos szervezési és dokumentációs feladatokat.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	<p>Aszepszis és antiszepszis, fertőtlenítés fogalma, aszeptikus technika megvalósulása műtét előtt, alatt és után, rezisztencia fogalma és elősegítő tényezők, az antiszepszis jellemzői. Fertőtlenítéstan, a fertőtlenítés eredményességét befolyásoló tényezők, fertőtlenítőszer, fertőtlenítő eljárások, sterilizálás. A leggyakrabban alkalmazott fertőtlenítő eljárások.</p> <p>A fertőtlenítés végrehajtásának formái: Folyamatos és záró fertőtlenítés, szigorított folyamatos és záró fertőtlenítés.</p> <p>Eszközök, műszerek, anyagok sterilizálhatósága. Főbb sterilizáló módszerek. Az eszközök előkészítése, csomagolása, utókezelése, szállítása, tárolása.</p> <p>Higiénés kézfertőtlenítés (kézmosás, alkoholos kézbedörzsölés). Műteti kézfertőtlenítés. Higiénés kézfertőtlenítő, felületfertőtlenítő és eszköz - műszer fertőtlenítő szerek. Egészségügyi hulladék kezelésének szabályai, megvalósítása. Demonstrációs helyiségben található felszerelések, berendezések használata, fertőtlenítése.</p>
2.	<p>A nozokómiális fertőzések jelentősége, előfordulás, eloszlás, klinikai megjelenés, a kórházi személyzet nozokómiális fertőzései. Nozokómiális surveillance, Nemzeti Nozokómiális Surveillance Rendszer, a surveillance alapelemei és fajtái, hulladékkezelés az egészségügyi ellátórendszerben. A nosocomiális infekció fogalma, jelentősége, epidemiológiai sajátosságai, kialakulását elősegítő tényezők, a fertőzés terjedésének leggyakoribb módjai.</p> <p>Az infekció kontroll fogalma, feladata, tevékenységi elemei. Megelőző tevékenység Izolációs szabályok a betegellátás során, környezeti infekciókontroll, fertőtlenítés, sterilizálás, egészségügyi kártevők elleni védekezés. Antibiotikum politika.</p> <p>A leggyakoribb nosocomiális infekciók: húgyúti infekciók, pneumoniák, műteti sebfertőzés, bőr és lágyrész, véráram fertőzés okai, hajlamosító tényezői, jellemzői, az infekciók megelőzésének lehetőségei, ápolói feladatai. Fertőző beteg elkülönítése, izolált beteg ápolásának specialitása Higiénés kézfertőtlenítés (kézmosás, alkoholos kézbedörzsölés). Műteti kézfertőtlenítés. Higiénés kézfertőtlenítő, felületfertőtlenítő és eszköz - műszer fertőtlenítő szerek. Egészségügyi hulladék kezelésének szabályai, megvalósítása. Demonstrációs helyiségben található felszerelések, berendezések használata, fertőtlenítése.</p> <p>Steril gumikesztyű felvétele. Steril tárgyak, eszközök kinyitása, steril oldat öntése. Orr-száj maszk helyes felvétele- levétele. Asepsis-antisepsis, műteti</p>

	terület borotválása, műtéti terület fertőtlenítése, műtéti terület izolálása, steril szett kibontása, steril oldat öntése, steril eszköz steril területre adása.
3.	<p>Beteg szükségletei, és szükségletek kielégítése. Ágyazás, kórtermi környezet, vizsgáló helyiség kialakítása, vizitek előtti teendők, textília kezelés. A beteg fogadásával, távozásával és áthelyezésével kapcsolatos feladatok. A vizit, ápolói teendők viziten, konzíliumokon.</p> <p>A beteg ember szükségletei, kielégítésének lehetőségei. Az egészségügyi dokumentáció vezetése, típusai, formái. A kórtermi környezet jellemzői, a betegágyak típusai, jellemzői, ágynyugalom formái, hatásai. Betegfektetési és más pozicionálási technikák, betegmozgatása, beteg által leggyakrabban felvett testhelyzetek, fektetési módok és ezek hatásai.</p> <p>Kórtermi környezet kialakítása. A beteg ágya, az ágyazás különböző formái, ágyhuzatcserék gyakorlása.</p> <p>Betegágy rendbetétele, ágyazási technikák kivitelezése fennjáró és oldalra fordítható beteg esetén. Angolsarok készítése, csomózásos technika. Oldalra fordítás, lecsúszott beteg visszahelyezése.</p> <p>Testhelyzetek. Fektetési módok. Háton fektetés, oldalra fektetés. Aktív és passzív helyzetváltogatás. Fél-Fowler testhelyzet, Fowler testhelyzet kivitelezése, indikációi, kontraindikációk. Hason fektetés kivitelezése; indikációk és kontraindikációk. Trendelenburg és ellen-Trendelenburg fektetés; indikációk és kontraindikációk. Helyzetváltogatáshoz szükséges eszközök bemutatása. Fektetés egyes vizsgálatokhoz. Kényszertarások.</p>
4.	<p>Kényelmi eszközök és alkalmazásuk, nyomási fekély prevenciók eszközök és használatuk.</p> <p>Betegpozicionálási lehetőségek az ápolói beavatkozások alatt. Betegmozgatás kivitelezésének helyes technikái, különböző önellátási képességekkel rendelkező vagy akadályozott ember ágyban történő mozgatása, felültetése, kiültetése, felállásban, mozgásban történő segítése emberi erővel és betegemelő eszközök és mozgatást segítő eszközök használatával, testmechanika alapjai, betegmozgatás.</p>
5.	<p>Vitális paraméterek megfigyelése és dokumentálása: A testhőmérséklet mérésének lehetőségei, a hőmérők működési elvei, előny-hátrány elemzése, mesterséges hypotermia jelentősége, lehetséges eszközrendszere, aktív és passzív beteg melegítési eljárások.</p> <p>A testhőmérséklet élettani értékei, eltérések az élettani értéktől. Hyperhypotermia típusai, láztypusok, FUO jelentősége, korszerű lázcsillapítási ismeretek, lázfóbia jelentősége.</p> <p>Vitális paraméterek: A testhőmérséklet mérésének lehetőségei, a hőmérők működési elvei, előny-hátrány elemzése. Lázcsillapítás fajtái (fizikális, gyógyszeres). Testhőmérséklet mérés kivitelezése a különböző mérési helyeken. Mért eredmény lázlapra, ápolási dokumentációban történő rögzítése.</p>
6.	<p>Vitális paraméterek megfigyelése és dokumentálása: A pulzus jellemzői, megfigyelésének szempontjai, a pulzusvizsgálat módja. A pulzus minőségének ismerete, a monitorrendszerek típusai, az elvezetések ismertetése AAMI és IEC szerint, a beállítandó paraméterek, EASI rendszer és jelentősége.</p> <p>Vitális paraméterek: A pulzus meghatározása. Palpatios módszer (különböző mérési pontokon), eszközös módszer. Pulzus minőségek ismertetése. Pulzus</p>

	deficit meghatározása. Mért eredmény lázlapra, ápolási dokumentációban történő rögzítése.
7.	Vitális paraméterek megfigyelése és dokumentálása: A légzés megfigyelése: a légzés megfigyelésének szempontjai, a megfigyelés módja. A légzésszámot befolyásoló tényezők; a ventiláció megítélése (életkoronkénti légzésszám/kitérés/ritmus/hang). Kóros légzésminták ismertetése; dyspnoe típusai, nehézlégzést felmérő skálák. Vitális paraméterek: Légzés vizsgálat. Légzés számolás kivitelezése. Mért eredmény lázlapra, ápolási dokumentációban történő rögzítése.
8.	Vitális paraméterek megfigyelése és dokumentálása: A vérnyomás jellemzői, a vérnyomásmérés. A vérnyomásmérők típusai, az alkalmazás lehetőségei az előnyök-hátrányok ismeretében, a hyper- hypotonia fokozatai, típusai, a vérnyomáskontroll lehetséges időpontjai a fokozatok tükrében. A standrad vérnyomásmérés menete, invazív vérnyomásmérés eszközrendszere. Vitális paraméterek: Vérnyomásmérés (higanyos, aneroid, oszcillometriás), vérnyomásmérő eszközök működési elvei, vérnyomás normálértékei, befolyásoló tényezők. Vérnyomásmérés álló, ülő, fekvő helyzetben. Mért eredmény lázlapra, ápolási dokumentációban történő rögzítése.
9.-10.	Higiénés betegápolás, a bőr ápolásának jelentősége, a higiénés szükségletek kielégítésének lehetőségei, gáttájék-, köröm és láb-, száj-, haj és szőrzet, szem-, fül-, orr ápolása. A beteg fürdetésének célja. terápiás fürdetések formái. Fürdőszobai fürdetés vagy zuhanyozás célja, ellenőrzési feladatok. Higiénés betegápolás, a bőr ápolásának jelentősége, a higiénés szükségletek kielégítésének lehetőségei, gáttájék-, köröm és láb-, száj-, haj és szőrzet, szem-, fül-, orr ápolása. A beteg fürdetésének célja, fürdetések formái, ezek kivitelezése. Fürdőszobai fürdetés vagy zuhanyozás célja, ellenőrzési feladatok.
11.-12.	A gyógyszerteran főbb alapfogalmai, szilárd gyógyszerformák, félszilárd gyógyszerformák, folyékony gyógyszerformák, kivonással előállított gyógyszerformák, egyéb gyógyszerformák. A gyógyszerek bejuttatásának technikája nasalisán, szem, fül, rectalis, inhalatios és transzdermális alkalmazása, bejuttatás célja, javallatai, a bejuttatás algoritmus, higiénés szabálya. Ápolói teendők a gyógyszerelés kapcsán, a gyógyszerelés irányelvei. Gyógyszerelés. Gyógyszerformák adagolása halmazállapot, felhasználási mód és alkalmazási mód szerint. A gyógyszerek bejuttatásának technikája nasalisán úton, szem, fül, rectális és inhaláció alkalmazása. Gyógyszeralkalmazás 9-es pontja, 3-as szabálya.
13.-14.	Fájdalom – a fájdalommal kapcsolatos pszichés jelenségek, addikció, dependencia, abúzus, tolerancia fogalma, a fájdalom élettani hatásai. A fájdalom értékelése és mérése, anamnézis felvétele a fájdalom kapcsán, a krónikus és tumoros fájdalom kezelése. Fájdalom – a fájdalom kezelése (nem gyógyszeres, komplementer medicina, gyógyszeres – általános hatások, mellékhatások ismertetése).
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom	Tananyag leírása

1.	<p>Aszepszis és antiszepszis, fertőtlenítés fogalma, aszeptikus technika megvalósulása műtét előtt, alatt és után, rezisztencia fogalma és elősegítő tényezők, az antiszepszis jellemzői. Fertőtlenítéstan, a fertőtlenítés eredményességét befolyásoló tényezők, fertőtlenítőszer, fertőtlenítő eljárások, sterilizálás. A leggyakrabban alkalmazott fertőtlenítő eljárások.</p> <p>A fertőtlenítés végrehajtásának formái: Folyamatos és záró fertőtlenítés, szigorított folyamatos és záró fertőtlenítés</p> <p>Eszközök, műszerek, anyagok sterilizálhatósága. Főbb sterilizáló módszerek. Az eszközök előkészítése, csomagolása, utókezelése, szállítása, tárolása.</p> <p>A nozokómiális fertőzések jelentősége, előfordulás, eloszlás, klinikai megjelenés, a kórházi személyzet nozokómiális fertőzései. Nozokómiális surveillance, Nemzeti Nozokómiális Surveillance Rendszer, a surveillance alapelemei és fajtái, hulladékkezelés az egészségügyi ellátórendszerben. A nosocomiális infekció fogalma, jelentősége, epidemiológiai sajátosságai, kialakulását elősegítő tényezők, a fertőzés terjedésének leggyakoribb módjai.</p> <p>Az infekció kontroll fogalma, feladata, tevékenységi elemei. Megelőző tevékenység Izolációs szabályok a betegellátás során, környezeti infekciókontroll, fertőtlenítés, sterilizálás, egészségügyi kártevők elleni védekezés. Antibiotikum politika.</p> <p>A leggyakoribb nosocomiális infekciók: húgyúti infekciók, pneumoniák, műtéti sebfertőzés, bőr és lágyrész, véráram fertőzés okai, hajlamosító tényezői, jellemzői, az infekciók megelőzésének lehetőségei, ápolói feladatai. Fertőző beteg elkülönítése, izolált beteg ápolásának specialitása.</p> <p>Higiénés kézfertőtlenítés (kézmosás, alkoholos kézbedörzsölés). Műtéti kézfertőtlenítés, higiénés kézfertőtlenítő, felületfertőtlenítő és eszköz - műszer fertőtlenítő szerek. Egészségügyi hulladék kezelésének szabályai, megvalósítása.</p> <p>Steril gumikesztyű felvétele. Steril tárgyak, eszközök kinyitása, steril oldat öntése. Orr-száj maszk helyes felvétele- levétele. Asepsis-antisepsis, műtéti terület borotválása, műtéti terület fertőtlenítése, műtéti terület izolálása, steril szett kibontása, steril oldat öntése, steril eszköz steril területre adása.</p>
2.	<p>Beteg szükségletei, és szükségletek kielégítése. Ágyazás, kórtermi környezet, vizsgáló helyiség kialakítása, vizitek előtti teendők, textília kezelés. A beteg fogadásával, távozásával és áthelyezésével kapcsolatos feladatok. A vizit, ápolói teendők viziten, konzíliumokon.</p> <p>A beteg ember szükségletei, kielégítésének lehetőségei. Az egészségügyi dokumentáció vezetése, típusai, formái. A kórtermi környezet jellemzői, a betegágyak típusai, jellemzői, ágynyugalom formái, hatásai. Betegfektetési és más pozicionálási technikák, betegmozgatása, beteg által leggyakrabban felvett testhelyzetek, fektetési módok és ezek hatásai.</p> <p>Kényelmi eszközök és alkalmazásuk, nyomási fekély prevenciók eszközök és használatuk.</p> <p>Betegpozicionálási lehetőségek az ápolói beavatkozások alatt. Betegmozgatás kivitelezésének helyes technikái, különböző önellátási képességekkel rendelkező vagy akadályozott ember ágyban történő mozgatása, felültetése, kiültetése, felállásban, mozgásban történő segítése emberi erővel és betegemelő eszközök és mozgatást segítő eszközök használatával, testmechanika alapjai, betegmozgatás.</p>

	<p>Kórtermi környezet kialakítása. Betegágy rendbetétele, ágyazási technikák kivitelezése fennjáró és oldalra fordítható beteg esetén. Angolsarok készítése, csomózásos technika. Oldalra fordítás, lecsúszott beteg visszahelyezése. Testhelyzetek. Fektetési módok. Háton fektetés, oldalra fektetés. Aktív és passzív helyzetválttatás. Fél-Fowler testhelyzet, Fowler testhelyzet kivitelezése, indikációi, kontraindikációk. Hason fektetés kivitelezése; indikációk és kontraindikációk. Trendelenburg és ellen-Trendelenburg fektetés; indikációk és kontraindikációk. Helyzetválttatáshoz szükséges eszközök bemutatása. Fektetés egyes vizsgálatokhoz. Kényszertarások.</p>
3.	<p>Vitális paraméterek megfigyelése és dokumentálása: A testhőmérséklet mérésének lehetőségei, a hőmérők működési elvei, előny-hátrány elemzése, mesterséges hypotermia jelentősége, lehetséges eszközrendszere, aktív és passzív beteg melegítési eljárások.</p> <p>A testhőmérséklet élettani értékei, eltérések az élettani értéktől. Hyperhypotermia típusai, láztípusok, FUO jelentősége, korszerű lázcsillapítási ismeretek, lázfóbia jelentősége. Vitális paraméterek: A testhőmérséklet mérésének lehetőségei, a hőmérők működési elvei, előny-hátrány elemzése. Lázcillapítás fajtái (fizikális, gyógyszeres). Testhőmérséklet mérés kivitelezése a különböző mérési helyeken. Mért eredmény lázlapra, ápolási dokumentációban történő rögzítése.</p> <p>Vitális paraméterek megfigyelése és dokumentálása: A pulzus jellemzői, megfigyelésének szempontjai, a pulzusvizsgálat módja. A pulzus minőségének ismerete, a monitorrendszerek típusai, az elvezetések ismertetése AAMI és IEC szerint, a beállítandó paraméterek, EASI rendszer és jelentősége.</p> <p>Vitális paraméterek: A pulzus meghatározása. Palpatios módszer (különböző mérési pontokon), eszközös módszer. Pulzus minőségek ismertetése. Pulzus deficit meghatározása. Mért eredmény lázlapra, ápolási dokumentációban történő rögzítése.</p> <p>Vitális paraméterek megfigyelése és dokumentálása: A légzés megfigyelése: a légzés megfigyelésének szempontjai, a megfigyelés módja. A légzésszámot befolyásoló tényezők; a ventiláció megítélése (életkoronkénti légzésszám/kitérés/ritmus/hang). Kóros légzésminták ismertetése; dyspnoe típusai, nehézlégzést felmérő skálák.</p> <p>Vitális paraméterek: Légzés vizsgálat. Légzés számolás kivitelezése. Mért eredmény lázlapra, ápolási dokumentációban történő rögzítése.</p> <p>Vitális paraméterek megfigyelése és dokumentálása: A vérnyomás jellemzői, a vérnyomásmérés. A vérnyomásmérők típusai, az alkalmazás lehetőségei az előnyök-hátrányok ismeretében, a hyper- hypotonia fokozatai, típusai, a vérnyomáskontroll lehetséges időpontjai a fokozatok tükrében. A standard vérnyomásmérés menete, invazív vérnyomásmérés eszközrendszere. Vitális paraméterek: Vérnyomásmérés (higanyos, aneroid, oszcillometriás), vérnyomásmérő eszközök működési elvei, vérnyomás normálértékei, befolyásoló tényezők. Vérnyomásmérés álló, ülő, fekvő helyzetben. Mért eredmény lázlapra, ápolási dokumentációban történő rögzítése.</p>
4.	<p>Higiénés betegápolás, a bőr ápolásának jelentősége, a higiénés szükségletek kielégítésének lehetőségei, gáttájék-, köröm és láb-, száj-, haj és szőrzet, szem-, fül-, orr ápolása. A beteg fürdetésének célja. terápiás fürdetések formái. Fürdőszobai fürdetés vagy zuhanyozás célja, ellenőrzési feladatok.</p>

Higiénés betegápolás, a bőr ápolásának jelentősége, a higiénés szükségletek kielégítésének lehetőségei, gáttájék-, köröm és láb-, száj-, haj és szőrzet, szem-, fül-, orr ápolása. A beteg fürdetésének célja, fürdetések formái, ezek kivitelezése. Fürdőszobai fürdetés vagy zuhanyozás célja, ellenőrzési feladatok. Gyógyszerelés. Gyógyszerformák adagolása halmazállapot, felhasználási mód és alkalmazási mód szerint. A gyógyszerek bejuttatásának technikája nasalisán úton, szem, fül, rectális és inhaláció alkalmazása. Gyógyszeralkalmazás 9-es pontja, 3-as szabálya.

A gyógyszerteran főbb alapfogalmai, szilárd gyógyszerformák, félszilárd gyógyszerformák, folyékony gyógyszerformák, kivonással előállított gyógyszerformák, egyéb gyógyszerformák. A gyógyszerek bejuttatásának technikája nasalisán, szem, fül, rectalis, inhalatios és transzdermális alkalmazása, bejuttatás célja, javallatai, a bejuttatás algoritmusai, higiénés szabálya. Ápolói teendők a gyógyszerelés kapcsán, a gyógyszerelés irányelvei. Fájdalom – a fájdalommal kapcsolatos pszichés jelenségek, addikció, dependencia, abúzus, tolerancia fogalma, a fájdalom élettani hatásai. A fájdalom értékelése és mérése, anamnézis felvétele a fájdalom kapcsán, a krónikus és tumoros fájdalom kezelése. Fájdalom – a fájdalom kezelése (nem gyógyszeres, komplementer medicina, gyógyszeres – általános hatások, mellékhatások ismertetése).

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Oláh A. (2012) Az ápolástudomány tankönyve (<http://tamop.etk.pte.hu/apolastan/>)

Ajánlott:

- Potter, P.A.-Perry, A.G.: Az ápolás elméleti és gyakorlati alapjai (Medicina. Budapest, 1996.)
- Pearson, Alan- Vaughan, Barbara: Az ápolási gyakorlat modelljei (Medicina. Budapest, 1995.)
- Carpenito, L.J.: Ápolási diagnózisok (Medicina. Budapest, 1996.)
- Elkin, M.-Potter, P.A.-Perry, A G.: Ápolási beavatkozások és műveletek (Medicina, Budapest, 2000.)

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudás:

- Ismeri a terápiás környezet sajátosságait, a különböző ágytípusok, ágyhelyzetek, testhelyzetek, kényelmi eszközök, mobilizációs eszközök és eljárások hatásait, indikációs körét és a kivitelezés menetét.
- Ismeri a fiziológiás szükségletek kielégítésének alapjait.
- Ismeri az egészségügyi dokumentáció típusait, módszertanát.
- Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Ismeri az asepsis-antisepsis, nosocomialis surveillance fogalmait, a szelektív hulladékgyűjtés lényegét és menetét.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok,

légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, non-invazív méréssel az artériás vérnyomás meghatározását), ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).

- Szakterületének megfelelően ismeri az akut és krónikus megbetegedések ellátásával kapcsolatos betegedukációs feladatokat, és a hatékony betegoktatás felépítésének jellegzetességeit.
- Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat.

b) képességei:

- Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nosocomialis surveillance kritériumai, valamint a hulladék elkülönített gyűjtésének szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni, valamint képes a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások) feladatok ellátására.
- Képes a megfelelő ágytípus, ágyhelyzet, testhelyzet, kényelmi eszközök, betegmozgatási és mobilizációs eszközök, eljárások megválasztására és alkalmazására.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, non-invazív méréssel a vérnyomás meghatározását) önállóan kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni.
- Képes a fizikális lázcsillapítás kivitelezésére.
- Képes a fájdalom felmérésére és a fizikális fájdalomcsillapítási eljárások alkalmazására.
- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.
- Képes a hivatása gyakorlása során a szükséges pszichológiai alap alkalmazására, pszicho-szomatikus szemlélet követésére, képes a beteg és az egészségügyi szakember interperszonális kapcsolatában felmerülő problémák adekvát kezelésére, a beteg ember speciális pszichés jellemzőinek felismerésére és alapvető kezelésére.
- Képes átlátni az egészségügyet meghatározó jogforrások rendszerét, azok alkalmazásának szabályait, valamint megfelelően alkalmazza a releváns jogi szakkifejezéseket, kompetenciahatárainak megfelelően tájékoztatást nyújt a klienseknek a betegjogokról és azok érvényre juttatásának lehetőségeiről.
- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, mellékhatásaival kapcsolatos kliensoktatási és non-invazív alkalmazási feladatok ellátására.
- Képes megválasztani, és alkalmazni a szakterületéhez kapcsolódó pedagógiai ismereteket, módszereket és képes egyéni és csoportos kliens, betegoktatási feladatok ellátására a kliens életkorának, társadalmi státuszának, értelmi és érzelmi képességének, betegségének megfelelően.
- Képes a munkáját a bizonyítékokon alapuló ellátás alapelveinek és gyakorlati szempontjainak figyelembevételével a minőségügyi rendszer előírásai alapján végezni, a minőség javítása érdekében a különböző módszereket, eszközöket összehangoltan alkalmazni.

c) attitűdje:

- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Felelősen cselekszik sürgős szükség esetén.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: EGÉSZSÉGÜGYI INFORMATIKA II.		Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 100 % (kredit%)		
A tanóra ⁵³ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 26 óra gyakorlat nappali munkarend, 12 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁵⁴ (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁵⁵): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁵⁶ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): II. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
Microsoft Word szövegszerkesztő használata, dokumentációk felépítése, szerkesztése. Képesek legyenek nagy terjedelmű dokumentumokat készíteni, szerkeszteni, formázni (pl.: szakdolgozat, szakirodalmi cikk). Képesek magas színvonalon ellátni szakterületük informatikai, adatszolgáltatási, gazdálkodási, tervezési és elemzési, valamint szervezési feladatait. Képesek az egészségügy működéséhez szükséges és működése során keletkezett információk rögzítésére, tárolására, visszakeresésére, hatékony kiértékelésére, valamint az informatikai rendszerek üzemeltetésére. E-Health technológiák, telemedicina. Az elektronikus egészségügyi rendszerek, az egészségügyi szolgáltatók, a társadalombiztosítás, valamint a páciensek viszonya, orvos-beteg viszony. Alkalmazási területek, a felhasználás formái. Magyarországi és nemzetközi áttekintés. Előnyei, és veszélyei.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	Microsoft Word - Szövegszerkesztési alapok A szövegszerkesztő főbb részei Műveletek szöveg típusú tartalommal	
2.	Több dokumentum megnyitása, ablakkezelés, (elrendezés), ablakmegosztás	
3.	Bekezdések és szakaszok formázása	

⁵³ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁵⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁵⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁵⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

	Szöveg igazítása
4.	Tabulátorok használata
5.	Stílusok használata
6.	Dokumentum formázása
7.	Táblázatok készítése és a rendezés
8.	A szövegszerkesztők egyéb szolgáltatásai Helyesírás ellenőrzés
9.	Hosszú, több állományból álló szöveg szerkesztése Tartalomjegyzék Irodalomjegyzék Ábrajegyzék Végjegy, lábjegyzet készítése
10.	Élőfej- élőláb Oldalszámozás
11.	Speciális szövegformázások Nyomtatás
12.	Számonkérés
13.	Számonkérés: pótlás, javítás, értékelés

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalmom	Tananyag leírása
1.	WORD - Szövegszerkesztési alapok, munkakörnyezet, karakterek, bekezdések formázása
2.	Tabulátorok, stílusok használata, oldalbeállítás, fejléc, lábléc alkalmazása
3.	Táblázatok készítése, rendezés, tárgymutató, tartalomjegyzék készítése, helyesírás ellenőrzés
4.	Számonkérés

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- A hallgatók, tanórán készített saját jegyzeteik
- Adamcsik János - Számalk Kiadó, Szövegszerkesztés Microsoft Word XP, ISBN: 963553439G
- Ibooks, Word mindenkinek, Digitalmedia Hungary Kft., 2007, Oldalszám: 208, ISBN: 9638712530

Ajánlott:

- Kis Ádám, Word 2003 – Gyakori kérdések, SZAK Kiadó, 2006, Oldalszám: 160
- Farkas Csaba, Windows XP és Office 2003 felhasználóknak, Jedlik Oktatási Stúdió Kft., 2009, Oldalszám: 264, ISBN: 9789632145488

- Bártfai Barnabás, Word a gyakorlatban, BBS-Info, 2015.
ISBN: 978-615-5477-14-0

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul.**

a) tudása:

- Átfogóan ismeri az egészségügyi informatika alapfogalmait, az operációs rendszereket, a szövegszerkesztő és táblázatkezelő programokat, az egészségügyi informatikai alapadatok feldolgozásának módszereit, a kapott eredmények prezentálását, továbbá az adatbázisokat, kódrendszereket.

b) képességei:

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.
- Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában.

c) attitűdje:

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Munkájának eredményei szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.

d) autonómiája és felelőssége:

- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Csapek Zoltán szakoktató, oktatástechnikai koordinátor

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Csapek Zoltán szakoktató
Erdősi Krisztián informatikus
Várhelyi József informatikus
Mészáros Viktor Ferenc informatikus

Tantárgy neve: MIKROBIOLÓGIA I.		Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 100 % (kredit%)		
A tanóra ⁵⁷ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 26 óra előadás nappali munkarend, 12 óra előadás levelező munkarend az adott félévben (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁵⁸ (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁵⁹): kollokvium - kollokvium , írásbeli elektronikus teszt (60%-tól elégséges) Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁶⁰ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): II. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Az egészségtudomány sejtbiológiai és biokémiai alapjai Párhuzamos feltétel: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
<u>Ismeretanyag:</u> Ismeri a mikrobiológia tárgyát, feladatait, felosztását, a mikrobák felosztását, jellemzőit és mindazon jellemzőit, amelyek lényegesek a fertőzések kialakulásában. Ismeri a vírusok, baktériumok, gombák és paraziták általános jellemzőit. Ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.		
<u>Kompetenciák:</u> A hallgató képes legyen különbséget tenni a különféle fertőzések okozó mikroorganizmusok között. Képes a szaknyelvet megfelelően használni. Képes megérteni a betegellátás során a gyógyszerteran, a klinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit, és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	A mikrobiológia tárgya, a mikrobiológia mint tudományterület, a mikrobiológia fejlődése, vizsgálati módszerei. Nevezéktani alapismeretek.	
2.	A vírusok általános jellemzése, felépítése, csoportosítási lehetőségek.	
3.	A vírusok szaporodása, szubvirális ágensek. A vírusfertőzések elleni védekezés lehetőségei.	

⁵⁷ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁵⁸ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁵⁹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁶⁰ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

4.	Tumorvírusok, gyakori virális fertőzések jellemzői.
5.	A baktériumok általános felépítésének jellemzői. A baktériumok szaporodása, a sejtfal.
6.	A baktériumok tenyésztése. Antibakteriális anyagok. Kiemelt bakteriális fertőzések jellemzése.
7.	A baktériumok genetikája, Antibakteriális anyagok. Fertőzési folyamat Védekezés a kórokozókkal szemben, Kiemelt bakteriális fertőzések jellemzése.
8.	Fertőtlenítési, sterilizálási alapfogalmak, eljárások. Nosocomiális fertőzések.
9.	Bevezetés a mikológiába, mikológiai alapfogalmak. A gombák általános felépítése
10.	Az orvosi mikológia alapjai.
11.	A parazitológia alapjai
12.	A helmintológia alapja.
13.	Patogenitás, virulencia, a mikrobiológiai diagnosztika alapjai.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A mikrobiológia tárgya, a mikrobiológia, mint tudományterület, a mikrobiológia fejlődése, vizsgálati módszerei. Nevezéktani alapismeretek. A vírusok általános jellemzése, felépítése, csoportosítási lehetőségek. A vírusok szaporodása, szubvirális ágensek. A vírusfertőzések elleni védekezés lehetőségei. Tumorvírusok, gyakori virális fertőzések jellemzői.
2.	A baktériumok általános felépítésének jellemzői. A baktériumok szaporodása, a sejtfal. A baktériumok tenyésztése. Antibakteriális anyagok. Kiemelt bakteriális fertőzések jellemzése. A baktériumok genetikája, Antibakteriális anyagok. Fertőzési folyamat Védekezés a kórokozókkal szemben, Kiemelt bakteriális fertőzések jellemzése. Fertőtlenítési, sterilizálási alapfogalmak, eljárások. Nosocomiális fertőzések.
3.	Bevezetés a mikológiába, mikológiai alapfogalmak. A gombák általános felépítése Az orvosi mikológia alapjai. A parazitológia alapjai
4.	A helmintológia alapja. Patogenitás, virulencia, a mikrobiológiai diagnosztika alapjai.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Gergely Lajos: Orvosi mikrobiológia. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2003.

Ajánlott:

- Pesti Miklós Szerk: Általános Mikrobiológia, Dialóg Campus, 2001.
- Jurányi Róbert: Általános mikrobiológia, parazitológia. (szerk.:) Orvostovábbképző Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar, Budapest, 1988.
- Pál Tibor szerk: Az orvosi mikrobiológia tankönyve, Medicina, 201

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri a laboratóriumi munkához szükséges szaknyelvet anyanyelvén.
- Ismeri a munkája során alkalmazott alapvető fogalmakat, eszközöket, módszereket és eljárásokat a labor diagnosztika szakterületén.
- Rendelkezik egy adott szakterülethez kapcsolódó általános és szakspecifikus elméleti és gyakorlati ismeretekkel.
- Az elméleti és gyakorlati tudása rendszerbe szerveződik.
- Ismeri a kritikus gondolkodást.
- Ismeri az adott vizsgálatok háttérében álló tudományos elvek alapjait.
- Ismeri a laboratóriumi módszerek kémiai, fizikai, biológiai alapjait.

b) képességei:

- Beszédkészsége fejlett, megfelelő szakmai szókincse van.
- Megfelelően alkalmazza az laboratóriumi diagnosztika területén a munkájához szükséges szaknyelvet.
- Alkalmazza az élő szervezetből származó minták, biológiai, kémiai anyagok mintavételi, mintakezelési szabályait.
- Képes a hatékony laboratóriumi működés érdekében felhasználni a szakmai tudását és azt közvetíteni.
- Képes kémiai, fizikai és biológiai alapismereteinek felhasználásával az egyes laboratóriumi módszerek működési elvének megértésére.
- Képes szakmai kommunikációra az egészségügy más területén dolgozó szakemberrel.
- Megteremti a higiénias feltételeket.

c) attitűdje:

- Törekszik a szaknyelven történő szóbeli és írásbeli kommunikációra, nyitott a változások követésére.
- Nyitott az élethosszig tartó tanulásra, önképzésre.
- Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt.
- Elkötelezettséget mutat a laboratóriumok szabályos működése iránt.

d) autonómiája és felelőssége:

- Önállóan törekszik tudásának fejlesztésére.
- Felelősséggel alkalmazza alapismereteit munkavégzése során.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Dr. Stromájer-Rác Tímea, adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):
Far Gabriella

Tantárgy neve: DIETETIKA I.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 66-34 % (kredit%)	
A tanóra ⁶¹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 12 óra előadás nappali munkarend, 6 óra előadás levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁶² (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁶³): kollokvium - kollokvium , írásbeli elektronikus teszt (60%-tól elégséges) Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁶⁴ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): II. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltétel: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A hallgatók bevezetést nyernek a táplálkozási alapismeretekben, valamint diétika témakörébe. Megismerik az Egységes Diétás Rendszer részeit, megtanulják az egyes változatok indikációs területeit, energia- és tápanyagtartalmát, a felhasználható nyersanyagokat, élelmiszereket és az alkalmazható ételkészítési eljárásokat.	
A tantárgy részletes tematikája (nappali képzés) Táplálkozási alafogalmak, tápanyagok ismertetése, Az egészséges ember energia és tápanyag szükséglete, Az egészséges táplálkozás alapjai, A divat diéták értékelése, Növényi alapú táplálkozás, Fentartható táplálkozás. Az egységes Diétás Rendszer ismertetése, Beteg ember energia és tápanyagszükséglete, Energia szegény étrend, Rostbő étrend, Cukorbeteg étrend, Mediterrán étrend alapjai.	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<ul style="list-style-type: none"> • Rodler, I (szerk.): Új tápanyagtáblázat, Medicina Könyvkiadó Rt, Budapest, 2005 ISBN: 9789632260099 • Figler, M. (szerk.): A klinikai táplálkozástudomány alapjai, Medicina Könyvkiadó Zrt, Budapest, 2021 ISBN: 978-963-226-833-0 • Figler, M (szerk.): Táplálkozásepidemiológiai ismeretek, Medicina Könyvkiadó Zrt, Budapest, 2021 ISBN: 978-963-226-834-7 • Morrow K, Raymond, J.L. (eds.): Krause and Mahan’s Food & the Nutrition Care Process 15th Edition, Elsevier Health Sciences, 2020 ISBN: 978-0323636568 	

⁶¹ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁶² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁶³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁶⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

- Gandy, J. (ed.): Manuel of Dietetic Practice, 6th. Edition, 2019 ISBN: 978-1119235927
- Figler, M., Kubányi, J. (szerk.): Dietetika a háziiorvosi gyakorlatban, SpringMed Kiadó, Budapest, 2015 ISBN: 9786155166136
- Figler, M. (szerk.): Klinikai és gyakorlati dietetika, Medicina Könyvkiadó Zrt, Budapest, 2015 ISBN: 9789632265629
- Hazai és nemzetközi szakmai szervezetek (pl. MDOSZ, BDA, Academy of Nutrition and Dietetics, EFAD, MDT, ADA, ESPEN, MMTT, stb.) aktuális irányelvei.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri az egészséges táplálkozás követelményeit, a helytelen táplálkozás egészségkárosítóhatásait, a megelőzés módjait és lehetőségeit.
- Tudja a gyakoribb betegségek és betegségtípusok etiológiai tényezőit, fontosabb morfológiai és funkcionális jellemzőit, patomechanizmusait és a dietoterápia lehetőségeit.
- Ismeri az ételek tápanyag-összetételét, az ételkészítés során abban végbemenő változásokat és a tápanyagok szerepét az egészséges és a beteg ember táplálkozásában.
- Különbséget tud tenni az egyes diéták között az energiatartalom, az összetétel és az ételkészítés alapján.
- Ismeri a dietetika szakmai szókincsét, fogalomtárát.

b) képességei:

- Képes táplálkozási és ételmezési szakemberként a dietoterápia önálló művelésére.
- Képes egészségesek és betegek körében az egyéni és csoportos dietetikai szaktanácsadásra.
- Képes a megfelelő szakmai információkat (orvosi, biokémia, táplálkozási, antropometriai, ételmezési-fogyasztási, szociális, kulturális, pénzügyi) összegyűjteni, rendszerezni és elemezni, valamint ezek birtokában a dietoterápia megtervezésére és megvalósítására, egyéni táplálási terv kialakítására.
- Képes prioritásokat felállítani a megvalósítható dietetikai célok kitűzése érdekében.
- Használja a dietetika szakmai szókincsét, fogalomtárát.
- Részt tud venni az egészségügyi, illetve szociális ellátásban a megelőző, gyógyító, gondozó és rehabilitációs munka folyamataiban a dietetikával összefüggésben.
- Képes az alapellátásban és a praxisközösségekben a gyógyító team tagjaként szaktudásának megfelelő feladatot ellátni.
- Képes használni és megérteni a dietetikai szakterület jellemző hazai és nemzetközi irodalmát.
- Saját szakterületén felismeri az összefüggéseket, értékeli az eredményeket, tapasztalatokat.

c) attitűdje:

- Tiszteletben tartja mások táplálkozással kapcsolatos vallási, etnikai és morális érzékenységét.
- A rendelkezésre álló információkat kritikusan elemzi és értelmezi.
- Törekszik a szakmai érdeklődését elmélyíteni, megszilárdítani, fogékony az újabb ismeretek elsajátítására, motivált a saját ismeretanyagának folyamatos bővítésére.
- Elkötelezettség és igény jellemzi a minőségi munkára.
- Kreatív problémamegoldásra törekszik, ugyanakkor felismeri tudásának határait és segítséget tud kérni.

- Empátia és lojalitás jellemzi a betegekkel és munkatársaival való kapcsolatában.
- Elfogulatlanság és prekoncepció nélküliség jellemzi a tanácsadás során.
- Támogatja az egyént táplálkozásának változtatásában.
- Tudatosan vállalja a diétetika szakma etikai normáit.
- Elfogadja és hitelesen közvetíti a diétetikusi szakma társadalmi szerepét és értékeit.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai ismeretek birtokában az adott feladatnak megfelelően hatékony döntést hoz és ezt képes megvalósítani.
- Személyes felelősséget vállal döntéseiért és tevékenységéért.
- Döntéseit alátámasztja kellő ismereteivel, megindokolja azok háttérét tudományos ismereteivel.
- Felelősséget érez az egyén, a beteg diétetikai ismereteinek és táplálkozási szokásainak befolyásolásában.
- Felelős döntéseket tud hozni a diétetika alapvető kérdéseiben.
- Vállalja a modern táplálkozási ismeretek érvényre juttatását a prevenció minden területén.
- Szerepet vállal a megoldandó problémák megértésében, szakterülete speciális problémáinak biztonságos megoldásában.
- A gondozó team, vagy táplálási team tagjaként együttműködik a diétetikai és táplálási feladatok ellátásában.
- A diétetikusi hivatást nemzeti és nemzetközi eljárásoknak, szabályozásoknak (jogi, szakmai kollégiumi) és etikai irányelveknek megfelelően gyakorolja.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Gubicskóné Dr. Kisbenedek Andrea

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*): Gubicskóné Dr. Kisbenedek Andrea

Tantárgy neve: EGÉSZSÉGÜGYI MENEDZSMENT I.		Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 100 % elmélet (kredit%)		
A tanóra ⁶⁵ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszámja: -14 óra előadás nappali munkarend, 8 óra előadás levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: angol Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁶⁶ (ha vannak): -egészségügyi menedzsment esettanulmányok -tudományos közlemények a változásmenedzsment és a munkavállalói motiváció fenntartása témakörében.		
A számonkérés módja (koll. / gyi. / egyéb ⁶⁷): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁶⁸ (ha vannak): –		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): II. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
A menedzsment ismeretek kulcsfontosságú jelentőséggel rendelkeznek a felsőoktatási képzésben. Az egészségügyi ellátórendszerben való munkavállalás megköveteli a rendszert érintő fontosabb, elsősorban a felépítéssel, a működtetéssel, valamint a betegekkel való munka során aktiválható menedzsment tudásanyagot. A kurzus során a hallgatók betekintést nyerhetnek a vezetéstudomány fejlődésébe, a menedzsmentet és a menedzsmentet érintő kompetenciákba, valamint olyan hétköznapi helyzetekbe, mint a delegálás, a kiszervezés, a konfliktuskezelés és a változás menedzselése. Ezen kívül a kurzus során ismertetésre kerül a magyarországi egészségügyi rendszer felépítése, a releváns ágazati és ágazatközi szervezeti bemutatása, valamint a különféle ellátási típusok finanszírozási technikái is.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	A vezetéstudomány fejlődése, a menedzsment feladatai; vezető és menedzser közötti különbségtétel; Mintzberg-szerinti menedzseri funkciók	
2.	Motiváció; motiváció fenntartása az egészségügyben.	
3.	Delegálás; a delegálás feltételei; delegálás az egészségügyben; kiszervezés; kiszervezésre alkalmas tevékenységtípusok az egészségügyben.	

⁶⁵ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁶⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁶⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁶⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

4.	Változás; változásmenedzsment; szervezeti konfliktusok.
5.	Helyzetképelemzés; projektmenedzsment; hatékony döntés-előkészítési- és kontrolling- módszerek
6.	A magyarországi egészségügyi rendszer felépítése – szervezetek
7.	A magyarországi egészségügyi rendszer finanszírozása
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	A vezetéstudomány fejlődése, a menedzsment feladatai; vezető és menedzser közötti különbségtétel; Mintzberg-szerinti menedzseri funkciók.
2.	Motiváció; motiváció fenntartása az egészségügyben. Delegálás; a delegálás feltételei; delegálás az egészségügyben; kiszervezés; kiszervezésre alkalmas tevékenységtípusok az egészségügyben.
3.	Változás; változásmenedzsment; szervezeti konfliktusok; helyzetképelemzés; projektmenedzsment; hatékony döntés-előkészítési- és kontrolling- módszerek.
4.	A magyarországi egészségügyi rendszer felépítése – szervezetek és finanszírozás.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dr. Boncz Imre (szerk.) Egészségügyi finanszírozási, menedzsment és minőségbiztosítási alapismeretek. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest, 2011. • Dr. Révész Éva, Dr. Horváth Attila (szerk.). Általános közigazgatási ismeretek IV. modul: Közigazgatás-szervezési és vezetési ismeretek. Harmadik, hatályosított kiadás, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2017. <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sharon B. Buchbinder, Nancy H. Shanks. (eds.) Introduction to Health Care Management. Jones and Bartlett Learning. Burlington, MA. US, 2017. • Dr. Endrei Dóra, Dr. Ágoston István, Dr. Boncz Imre (szerk.) Az egészségügyben alkalmazott adatbázisok és kódrendszerek. Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 2015. • Dr. Sebestyén Andor, Dr. Boncz Imre (szerk.) Egészségbiztosítási ismeretek. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest, 2015. 	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismeri a menedzsment alapvető fogalmait és feladatait, az ellátórendszer szereplőit és azok tevékenységi körét, hatáskörét. - Ismeri a menedzsment alapvető fogalmait és feladatait, az ellátórendszer szereplőit és azok tevékenységi körét, hatáskörét, átfogó elméleti ismeretekkel rendelkezik az egészségügy gazdasági, vezetési és szervezési technikáira vonatkozóan, részletesen ismeri a 	

humán erőforrás gazdálkodás alapjait, a minőség fogalmát, valamint annak alkalmazási, mérési és fejlesztési lehetőségeit az egészségügyben.

b) képességei:

- Képes költségérzékeny döntések meghozatalára és a humán erőforrás optimális felhasználására a tevékenységei során.
- Képes középvezetőként hatékonyan közreműködni szervezői feladatok ellátásában.

c) attitűdje:

- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket és felismeri felelősségének határait.
- Értékelné tud lehetőségeket, mérlegelné tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.

d) autonómiája és felelőssége:

- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Boncz Imre, egyetemi tanár Prof.

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):
Pónusz Róbert, szakoktató

Tantárgy neve: TESTNEVELÉS ÉS TESTKULTÚRA I.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
A tanóra ⁶⁹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 26 óra nappali munkarend, 12 óra levelező munkarend az adott félévben (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve : - Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁷⁰ (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁷¹): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁷² (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): II. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A hallgató a kurzus során megismerkedik a fizikai inaktivitás egyénre és társadalomra gyakorolt hatásaival, valamint megismeri a különböző helyszíneken végezhető mozgásformák jellemzőit.	
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	A fizikai inaktivitás, mint rizikótényező (Melczér Cs.)
2.	A fizikai inaktivitás gazdasági következményei (Paár D.)
3.	A fizikai rekreáció (Rétségi E.)
4.	A fizikai rekreáció mozgásanyaga (Győri F.)
5.	Az erő, a gyorsaság és az állóképesség fejlesztése (Győri F.)
6.	A küzdősportok, mint mindennapi fizikai aktivitás (Morvay-S. K.)
7.	A táncos mozgásformák (Bobály V.)
8.	Természetben űzhető mozgásformák (Cselik B.)
9.	Saját súlyos edzésformák (Nagy D.)
10.	Labdajátékok (Derkács E. – Tóth D.)

⁶⁹ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁷⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁷¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁷² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

11.	A fizikai aktivitás mérése (Prémusz V.- Makkai Sz.)
12.	Egészségsport (Laczkó T.)
13.	ZH.
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	A fizikai inaktivitás, mint rizikótényező (Melczer Cs.) A fizikai inaktivitás gazdasági következményei (Paár D.) A fizikai rekreáció (Rétségi E.) A fizikai rekreáció mozgásanyaga (Győri F.)
2.	Az erő, a gyorsaság és az állóképesség fejlesztése (Győri F.) A küzdősportok, mint mindennapi fizikai aktivitás (Morvay-S. K.) A táncos mozgásformák (Bobály V.) Természetben üzhető mozgásformák (Cselik B.)
3.	Saját súlyos edzésformák (Nagy D.) Labdajátékok (Derkács E. – Tóth D.) A fizikai aktivitás mérése (Prémusz V.- Makkai Sz.) Egészségsport (Laczkó T.)
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ács P: Sport és gazdaság, Pécs, 2015. • Laczkó T. – Rétségi E.: A sport társadalmi aspektusai, Pécs, 2015. • Laczkó T. - Melczer Cs.: Egészségsport alapjai, Pécs, 2015. <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Melczer Cs.: Fitness- Wellness és táplálkozás terápia elméleti és gyakorlati alapjai, Pécs, 2015. 	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A hallgató megismeri a fizikai aktivitás egyénre és a társadalomra vonatkozó hatásait, valamint megismeri a különböző fizikai aktivitáshoz kötődő mozgásformákat. - A kurzus során megismeri a fizikai aktivitás legújabb kutatási eredményeit, a legfontosabb társadalmi összefüggéseket a sporttal kapcsolatban. <p>b) képességei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes felismerni és értékelni a fizikai aktivitáshoz kapcsolódó egyéni és társadalmi jelenségeket (azok összefüggéseit). - Képesé válik értelmezni a sport/ fizikai aktivitás szerepét az aktuális társadalmi kérdésekkel kapcsolatban (pl. egészségi állapot stb.). <p>c) attitűdje:</p>	

- Törekszik a fizikai aktivitás jelenségeinek értelmezésénél, illetve a gyakorlati sporttevékenységek során figyelembe venni a különböző befolyásoló tényezőket.
- Ennek a nézőpontnak a segítségével törekszik értékelni és tervezni a sporthoz kapcsolódó tevékenységeket.

d) autonómiája és felelőssége:

- Képesse válik felismerni a sport és fizikai aktivitás szerepét olyan kérdésekben, mint az egyén felelőssége az egészség tükrében, a szocializáció hatása az egyén fizikai aktivitásában stb.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Dr. Melczer Csaba. PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Paár Dávid habil., Phd
Dr. Rétsági Erzsébet habil., PhD
Dr. Győri Ferenc habil., PhD
Dr. Melczer Csaba PhD
Dr. Morvay-Sey Kata habil., PhD
Nagy Dóra
Dr. Cselik Bence PhD
Dr. Kovácsné Bobály Viktória PhD
Derkács Evelin
Tóth Dorottya
Dr. Prémusz Viktória PhD
Dr. Makkai Alexandra PhD

Tantárgy neve: ÉLETTAN AZ EGÉSZSÉGTUDOMÁNYBAN II.		Kreditértéke: 5
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: 66-34 % (kredit%)		
A tanóra ⁷³ típusa: <u>ea.</u> / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám: - 36 óra előadás nappali munkarend, 20 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve - 13 óra gyakorlat nappali munkarend, 8 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (<i>ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:-</i> Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁷⁴ (<i>ha vannak</i>): -		
A számonkérés módja (<u>koll.</u> / gyj. / egyéb⁷⁵): kollokvium - kollokvium , írásbeli elektronikus teszt (60%-tól elégséges) Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁷⁶ (<i>ha vannak</i>):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): III. félév		
Előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): Élettan az egészségtudományban I. Párhuzamos feltétel: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
A kurzus során a hallgató szintetizált, komplex módon bemutatva megismeri a szervrendszerek élettani működését, összefüggéseit, szabályozási lehetőségeit a korábban tanultak összegzésén keresztül, új összefüggések feltárásával. Elmélyíti sejtbiológiai ismereteit, így értelmezve a sejtek közti kommunikáció lehetőségeit. A kurzus elvégzésével az egészséges szervezet élettani működését sejt és molekuláris szinten, szervek és szervrendszer szintjén is ismeri, azok szabályozásával tisztában van. Képesse válik az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintnek megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra, ismereteit alkalmazni a mindennapi betegellátás során.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	Sejtélettani alapok. Folyadékterek, és azok meghatározása. A víz élettani jelentősége, homeosztázis. A sejtmembrán funkciói, Az intracelluláris és membránfehérjék felépítése és működése. Transzportfolyamatok, Membránpotenciál, Akciós potenciál.	

⁷³ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁷⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁷⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁷⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

2.	Ingerelhető sejtek: idegsejtek. Ingerületátvitel a központi idegrendszerben. Neurotranszmitterek. Neuromuscularis junctio, A motoros végtagok. Az izomösszehúzódnak molekuláris mechanizmusa, mechanikája. A vegetatív idegrendszer – szimpatikus, paraszimpatikus ág.
3.	A vérplazma összetevői és azok normálértékei. A vér alakos elemei – A vörösvértest legfontosabb tulajdonságai és azok részletezése. A haemoglobin. Erythropoiesis. Csontvelői őssejtek differenciálódásának lépései. Vörösvértestek lebontásának részletes lépései-bilirubin anyagcsere és alapvető eltérései.
4.	A vér védelme-Érreakció részletei. Thrombocyta dugó létrejötte. Fibrinháló kialakulásának lépései. Retractio-, Fibrinolízis lépései. Vércsoportok, Rh-immunizálás.
5.	A szívizom felépítése, működésének jellemzői. A szív és jellemzőinek részletei, Starling-féle szívtörvények, A szívizomsejt működése-energiaforgalma, mechanikája, A szívizomsejt kontrakció molekuláris mechanizmusa A szívciklus – Nyomás- és térfogatváltozások a szív üregeiben a szívciklus egyes szakaszainak tükrében. Szívhangok. A perctérfogat és annak meghatározása.
6.	A vér áramlása az erekben. A nagyvérkör ereinek jellemzői-nyomás, érátmérő, keringő vér megoszlása. A vérnyomás, annak mérése, befolyásoló- és meghatározó tényezői, A pulzus. A pulzus minőségei. Kapilláris-, Vénás-, Nyirok-, Kisvérköri keringés részletes jellemzői. Szervkeringés. A szív, az agy, a splanchnicus terület, a bőr, a harántcsíkolt izom vérátáramlásának részletes jellemzői.
7.	A vérkeringés szabályozása, A szív működés szabályozása-idegi-, reflexes szabályozás, Az erek idegi szabályozása. Humorális szabályozás-a RAAS részletei, jellemzői, a folyamat lépései.
8.	A harántcsíkolt izom szerkezete. A kötőszövet szerepe az izomműködésben. Az izomsejt részletes jellemzése, membránstruktúrája. Az izom beidegzése, Izomrosttípusok. Az izomműködés energetikája, hőjelenségek, elektromos jelenségek. Izomműködés az emberi szervezetben. Izomtónus, Izomcsoportok. A simaizom felépítése, működése, szabályozása, mechanikai sajátosságai.
9.	Az immunbiológiai alapjai. Természetes Immunitás. Adaptív immunitás. Aktív és passzív immunizálás.
10.	Só és vízfelvétel. A vese juxtaglomerularis apparátusa, sejtek jellemzése. A renin termelés fokozódása, annak részletes lépései. A renin-angiotensin-aldoszteron rendszer részletei, jellemzői, a folyamat lépései. Az ivás leállítása. Só és vízeloszlás, az azt befolyásoló tényezők, Só és vízleadás. A vizelet termelése. A nephron részeinek részletes jellemzése, Szűrletkészítés, Szűrőfelszín.
11.	Szűrlet tisztítás lépései a tubulus szakaszokra lebontva. A nephron sejtjeinek hormonjai, azok jellemzői, hatásmechanizmusuk. A vizelet tárolása. A vizelet ürítése.

12.	Légzőrendszer működése. A tüdő és a mellkas mechanikája. A légzési gázok szállítása. A ventiláció és a gázcsere. A légzés szabályozása.
13.	Hidrogénion-koncentráció. Pufferrendszerek, azok működése. Acidózis. Alkalózis. Respiratios acidosis, Metabolicus acidosis, Respiratios alkalosis, Metabolicus alkalosis részletes jellemzői, kompenzációs lehetőségei, azok jellemzése.
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	<p>Sejtélettani alapok. Folyadékterek, és azok meghatározása. A víz élettani jelentősége, homeosztázis. A sejtmembrán funkciói, Az intracelluláris és membránfehérjék felépítése és működése.</p> <p>Transzportfolyamatok, Membránpotenciál, Akciós potenciál.</p> <p>Ingerelhető sejtek: idegsejtek. Ingerületátvitel a központi idegrendszerben. Neurotranszmitterek. Neuromuscularis junctio, A motoros végtag. Az izomösszehúzódás molekuláris mechanizmusa, mechanikája. A vegetatív idegrendszer – szimpatikus, paraszimpatikus ág.</p> <p>A vérplazma összetevői és azok normálértékei. A vér alakos elemei – A vörösvértest legfontosabb tulajdonságai és azok részletezése. A haemoglobin. Erythropoesis. Csontvelői őssejtek differenciálódásának lépései. Vörösvértestek lebontásának részletes lépései-bilirubin anyagcsere és alapvető eltérései.</p>
2.	<p>A vér védelme-Érreakció részletei. Thrombocyta dugó létrejötte. Fibrinháló kialakulásának lépései. Retractio-, Fibrinolízis lépései. Vércsoportok, Rh-immunizálás.</p> <p>A szívizom felépítése, működésének jellemzői. A szív és jellemzőinek részletei, Starling-féle szívtörvények, A szívizomsejt működése-energiaforgalma, mechanikája, A szívizomsejt kontrakció molekuláris mechanizmusa A szívciklus – Nyomás- és térfogatváltozások a szív üregeiben a szívciklus egyes szakaszainak tükrében. Szívhangok. A perctérfogat és annak meghatározása.</p> <p>A vér áramlása az erekben. A nagyvérkör ereinek jellemzői-nyomás, érátmérő, keringő vér megoszlása. A vérnyomás, annak mérése, befolyásoló- és meghatározó tényezői, A pulzus. A pulzus minőségei. Kapilláris-, Vénás-, Nyirok-, Kisvérköri keringés részletes jellemzői. Szervkeringés. A szív, az agy, a splanchnicus terület, a bőr, a harántcsíkolt izom vérátáramlásának részletes jellemzői.</p>
3.	<p>A vérkeringés szabályozása, A szív működés szabályozása-idegi-, reflexes szabályozás, Az erek idegi szabályozása. Humorális szabályozás-a RAAS részletei, jellemzői, a folyamat lépései.</p> <p>A harántcsíkolt izom szerkezete. A kötőszövet szerepe az izomműködésben. Az izomsejt részletes jellemzése, membránstruktúrája. Az izom beidegzése, Izomrosttípusok. Az izomműködés energetikája, hőjelenségek, elektromos jelenségek.</p> <p>Izomműködés az emberi szervezetben. Izomtónus, Izomcsoportok. A simaizom felépítése, működése, szabályozása, mechanikai sajátosságai.</p>

	Az immunbiológiai alapjai. Természetes Immunitás. Adaptív immunitás. Aktív és passzív immunizálás.
4.	<p>Só és vízfelvétel. A vese juxtaglomerularis apparátusa, sejtek jellemzése. A renin termelés fokozódása, annak részletes lépései. A renin-angiotensin-aldoszteron rendszer részletei, jellemzői, a folyamat lépései. Az ivás leállítása. Só és vízeloszlás, az azt befolyásoló tényezők, Só és vízleadás. A vizelet termelése. A nephron részeinek részletes jellemzése, Szűrletkészítés, Szűrőfelszín.</p> <p>Szűrlet tisztítás lépései a tubulus szakaszokra lebontva. A nephron sejtjeinek hormonjai, azok jellemzői, hatásmechanizmusuk. A vizelet tárolása. A vizelet ürítése.</p> <p>Légzőrendszer működése. A tüdő és a mellkas mechanikája. A légzési gázok szállítása. A ventiláció és a gázcsere. A légzés szabályozása.</p> <p>Hidrogénion-koncentráció. Pufferrendszerek, azok működése. Acidózis. Alkalózis. Respiratorikus acidózis, Metabolikus acidózis, Respiratorikus alkalózis, Metabolikus alkalózis részletes jellemzői, kompenzációs lehetőségei, azok jellemzése.</p>

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Fonyó Attila: Az orvosi élettan tankönyve, Medicina, 2006.

Ajánlott:

- Oláh-Stromájer-Rácz-Radnai: Élettan-Kórélettan könyv, PTE, ETK (<http://tamop.etk.pte.hu/elettan/#testimonials>)
- Ángyán Lajos: Bevezetés az ember élettanába I.-II. Főiskolai jegyzet, POTE EFK, Pécs, 1995.
- William F. Ganong: Az orvosi élettan alapjai, Medicina, 1994
- Ormai Sándor: Élettan-kórélettan, Medicina, 2002.
- SH Atlasz: Élettan
- Dr. Székely Miklós, Dr. Szelényi Zoltán: Kórélettan, PTE ETK, Pécs, 2008.
- Dr. Székely Miklós: Kórélettan I.-II. Főiskolai jegyzet, POTE EFK, Pécs, 1998.
- Guyton and Hall: Textbook of Medical Physiology, 12. edition, Saunders Elsevier, USA, 2010.
- Ross and Wilson Anatomy and Physiology in Health and Illness, 12 edition, Elsevier, USA, 2014.
- Ganong's Review of Medical Physiology, 24th Edition, The McGraw-Hill Companies, USA, 2012.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.
- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani

és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.

- Ismeri a gyakoribb betegségek jellegzetes makro- és mikroszkópos, strukturális elváltozásait.

- Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin).

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.

- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.

- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.

c)attitűdje:

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.

- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.

- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.

- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Takács Krisztina, adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Grundáné Far Gabriella, tanársegéd

Illyés-Kovács Anita, mestertanár

Tantárgy neve: NÉPEGESZSÉGTAN		Kreditérték: 3
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 100 % (kredit%)		
A tanóra ⁷⁷ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 26 óra előadás nappali munkarend, 12 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve (<i>ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:-</i> Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁷⁸ (<i>ha vannak</i>): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁷⁹): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁸⁰ (<i>ha vannak</i>):-		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): III. félév		
Előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): - Párhuzamos feltételek: Kórélettan az egészségtudományban		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
A népegészségügy interszektoriális, a társadalom valamennyi szférájára és rétegére építő tevékenység az egészség védelme és fejlesztése, a betegségek, sérülések és rokkantság megelőzése érdekében. A tantárgy célja, hogy ehhez a tevékenységhez szükséges speciális ismeretanyagot átadja.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	Bevezetés a népegészségtanba. A népegészségtan története. Egészségmodell felépítése. Epidemiológiai korszakok. Népegészségügyi ciklus. A magyar közegészségügy történetének nagy alakjai (Semmelweis Ignác, Fodor József, Johan Béla). Népegészségügyi Program	
2.	Epidemiológia (alapfogalmak, mutatók, kockázat, ok-okozati összefüggések, vizsgálati típusok)	
3.	Demográfiai helyzetkép Magyarországon 1980-tól napjainkig Haladósági viszonyok Magyarországon. Az egészségi állapot egyenlőtlenségei.	
4.	Szűrővizsgálatok általános jellemzői, értékelése. Szervezett és alkalmoszerű szűrővizsgálatok Magyarországon	

⁷⁷ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁷⁸ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁷⁹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁸⁰ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

5.	Táplálkozási ajánlások, a magyar táplálkozás jellemzői, a táplálkozási szokások befolyásolásának lehetőségei. Gasztrointesztinális betegségek epidemiológiája, megelőzése (fekélybetegség, májcirrhosis)
6.	Elhízás, Diabetes, Emelkedett koleszterinszint. Mozgásszegénység. Osteoporosis
7.	Dohányzás, mint népegészségügyi probléma, Légúti betegségek epidemiológiája, megelőzése (asthma, allergiás rhinitis, COPD)
8.	Alkohol- és kábítószer fogyasztás trendje és hatásai
9.	Szív-érrendszeri betegségek népegészségügyi jelentősége
10.	Daganatos betegségek népegészségügyi jelentősége
11.	Mentális betegségek epidemiológiája, megelőzése (depresszió, szorongásos betegségek), Öngyilkosság, Öregedő társadalom
12.	Járványtan aktuális kérdései
13.	Környezet- és munkaegészségtan aktuális kérdései

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Bevezetés a népegészségtanba. A népegészségtan története. Egészségmodell felépítése. Epidemiológiai korszakok. Népegészségügyi ciklus. A magyar közegészségügy történetének nagy alakjai (Simmelweis Ignác, Fodor József, Johan Béla). Népegészségügyi Program Epidemiológia (alapfogalmak, mutatók, kockázat, ok-okozati összefüggések, vizsgálati típusok) Demográfiai helyzetkép Magyarországon 1980-tól napjainkig Haladósági viszonyok Magyarországon. Az egészségi állapot egyenlőtlenségei. Szűrővizsgálatok általános jellemzői, értékelése. Szervezett és alkalomszerű szűrővizsgálatok Magyarországon
2.	Táplálkozási ajánlások, a magyar táplálkozás jellemzői, a táplálkozási szokások befolyásolásának lehetőségei. Gasztrointesztinális betegségek epidemiológiája, megelőzése (fekélybetegség, májcirrhosis) Elhízás, Diabetes, Emelkedett koleszterinszint. Mozgásszegénység. Osteoporosis Dohányzás, mint népegészségügyi probléma, Légúti betegségek epidemiológiája, megelőzése (asthma, allergiás rhinitis, COPD)
3.	Alkohol- és kábítószer fogyasztás trendje és hatásai Szív-érrendszeri betegségek népegészségügyi jelentősége Daganatos betegségek népegészségügyi jelentősége
4.	Mentális betegségek epidemiológiája, megelőzése (depresszió, szorongásos betegségek), Öngyilkosság, Öregedő társadalom Járványtan aktuális kérdései Környezet- és munkaegészségtan aktuális kérdései

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Boncz Imre, Vajda Réka, Kívés Zsuzsanna: Korszerű epidemiológia, 2022 Medicina Könyvkiadó Zrt. ISBN 978-963-226-833-0
- Ádány Róza: Megelőző orvostan és népegészségtan, 2011 Debreceni Egyetem ISBN 978 963 226 385 4
(www.tankonyvtar.hu/.../2011_0001_524_Megelozo_orvostan_nepegeszsegtan.pdf)
- Boncz Imre: Kutatásmódszertani alapismeretek, 2015 PTE-ETK ISBN: 9789636428259
(<http://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%21Palyazati/sport/Kutatasmodszertane.pdf>)
- Ember-Kiss-Cseh: Népegészségügyi orvostan, 2013, PTE-ÁOK ISBN: 9789636425111
- Tompa Anna: Népegészségtani ismeretek, 2008 Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió

Ajánlott:

- Kertai Pál: Megelőző orvostan, 1999 Medicina Könyvkiadó ISBN: 963-242-334-8
- Dési Illés: Népegészségtan, 1998 Semmelweis Kiadó ISBN: 963-815-418-7

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- megismeri a népegészségügyi szempontból kiemelkedőnek minősülő betegségek főbb kockázati tényezőit
- megismeri a megelőzés/prevenció elméleti és gyakorlati módszertanát

b) képességei:

- képes a népegészségügyi jelentőségű problémák értékelésére
- képes az egészség tudatos életmód tervezésére, az egészségfejlesztésre

c) attitűdje:

- személyes példamutatásával elősegíti környezete egészségmegőrzéssel kapcsolatos pozitív szemléletmódjának alakítását
- törekszik az élethosszig tartó és az élet egészére kiterjedő tanulásra.
- törekszik arra, hogy a szakmai problémákat lehetőség szerint másokkal, más szervezetekkel együttműködve oldja meg.
- nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.

d) autonómiája és felelőssége:

- önállóan, a hiteles szakmai forrásokra támaszkodva tekinti át és elemzi a népegészségügy kérdéseit, és a problémákra megoldási javaslatokat fogalmaz meg.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Prof. Dr. Boncz Imre, egyetemi tanár, intézetigazgató

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):
Dr. Mihály-Vajda Réka, adjunktus

Tantárgy neve: EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS – EGÉSZSÉGNEVELÉS, EGÉSZSÉGPSZICHOLOGIA II.	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 60-40 % (kredit%)	
<p>A tanóra⁸¹ típusa: <u>ea.</u> / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám:</p> <p>- 24 óra előadás nappali munkarend, 15 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve</p> <p>- 16 óra gyakorlat nappali munkarend, 9 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a <i>nyelve</i>:-</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők⁸² (ha vannak): megbeszélés, magyarázat, szemléltetés, helyzetgyakorlat, szerepjáték, esetismertetés, páros és csoportmunka</p>	
<p>A számonkérés módja (<u>koll.</u> / gyj. / egyéb⁸³): kollokvium</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁸⁴ (ha vannak):</p> <p>A hallgató egy kiválasztott személy rizikómagatartásának, egészségkárosító szokásának változtatásához egyéni egészségnevelési tervet készít, továbbá felméri egy lakossági csoport egészségi állapotát, melyhez adekvát csoportos egészségnevelési programtervet készít.</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): III. félév	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Egészségfejlesztés - egészségnevelés, egészségpszichológia I.</p> <p>Párhuzamos feltételek: -</p>	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy keretében a hallgató ismereteket szerez az egészség holisztikus fogalmáról, annak összetevőiről és az egészséget befolyásoló tényezőkről. Megismeri az egészségnevelés helyét a pedagógia rendszerében, valamint az egészségnevelés és egészségfejlesztés fogalmát, azok összefüggését. Megismeri az egészséges táplálkozás, a testmozgás és a szexualitás, a mentálhigiéné egészségvédő hatásait, valamint azokat az addiktív viselkedéseket, melyek az egészséget veszélyeztetik (dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer-fogyasztás, viselkedéses addikciók). Megismeri a szenvedélybetegségek kialakulásának folyamatát, azok közös jellemzőit, a beavatkozás lehetőségeit. Megérti az összefüggést az egészségmagatartás/rizikómagatartások és az egészségi állapot között. A hallgató megismeri az egészségfejlesztés modelljeit és tevékenységrendszerét, az egészségnevelés szerepét a szokás- és magatartásváltoztatásban. Megismeri és értelmezni képes az egyéni egészségmagatartás-változtatás folyamatát és annak motivációit a Prochaska, Di Clemente modellje, valamint a COM-B modell alapján. Képesse válik a lakossági csoportok egészségi állapotának felmérésére, s a szükségleteik szerinti</p>	

⁸¹ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁸² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁸³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁸⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

beavatkozások, programok megtervezésére, illetve egészségfejlesztő anyag tervezésére. Megismeri a csoportos és közösségi egészségnevelés tervezésének szempontjait: a szükségletek, a célok, a tartalom és a módszertan összefüggését. Ismeretek szerez a csoportos egészségnevelés módszertanáról, erőforrásairól és értékelési módjairól. Jártasságot szerez a kliens és a csoport jellemzőinek, egészséggel kapcsolatos szükségleteinek a feltárásában. Az egyén/csoport jellegzetességeihez, illetve szükségleteihez illeszkedő programot tervez. Képessé válik a minimálintervencióra pl. a dohányzás vonatkozásában.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Az egészség fogalom változásai. Az egészség dimenziói és determinánsai. Alapfogalmak az egészségfejlesztésben: egészség- és rizikómagatartás, egészségkultúra, életmód.
2.	A nevelés fogalma, speciális területei, egészségnevelés a pedagógiában. Az egészségnevelés helye az egészségfejlesztés rendszerében, szerepe a szokás- és magatartásváltozásban. Az egészségfejlesztés fogalma és tevékenységrendszere.
3.	Az egészségfejlesztés modelljei. Az egészségnevelés területei és célcsoportjai.
4.	A fizikai aktivitás, a rekreáció és táplálkozás szerepe az egészségmegőrzésben. Egészségnevelési feladatok a testmozgáshoz és táplálkozáshoz kapcsolódóan. A tányérmodell, a táplálkozási piramis és a mediterrán táplálkozási modell alkalmazása az egészségnevelésben.
5.	A szenvedélybetegségek megelőzése. A drog fogalma, típusai, hatásmechanizmus szerinti rendszerezése. Az abúzus, az addikció és a dependencia jellemzői és összefüggései. A magyar populáció dohányzási szokásai és az alternatív dohányzási módok. A cigaretta és az alternatív dohányfogyasztás egészségkárosító hatásai. A minimálintervenció szerepe és lépései dohányzó kliens esetében. A leszokás támogatásának lehetőségei.
6.	A magyar populáció alkohol- és kábítószerfogyasztási szokásai. Az alkohol útja és hatásai a szervezetben, hosszú távú egészségkárosító hatásai. A stimuláns és depresszáns pszichoaktív szerek jellemzői, azonnali hatásai. A kábítószeres használatának hosszú távú hatásai. A viselkedéses addikciók formái, közös jellemzői. A primer és a secunder prevenció szerepe, módszerei a függőség megelőzésében.
7.	A mentálhigiéné fogalma, szerepe a mentális egészség megőrzésében és javításában. Az önismeret, az önértékelés, az énhatékonyság, a konfliktuskezelés, valamint a megküzdési stratégiák szerepe a mentális egészségben és fejlesztésük lehetőségei. A szenvedélybetegek támogatásának egészségnevelési lehetőségei.

	Az addiktológia, valamint az Anonym támogató csoportok lehetőségei és módszerei a szenvedélybetegek felépülésében.
8.	Szexedukáció szerepe az egészségnevelésben. A pszichoszexuális fejlődés szakaszai és a fejlődést támogató szülői és nevelői attitűd. A fogamzásgátlás módszerei a nem kívánt terhesség megelőzésében. Leggyakoribb nemi úton terjedő betegségek és megelőzésük.
9.	Az egyéni szintű egészségnevelés gyakorlata, módszertana. Az egyéni szintű szükségletek rendszerezése a kliensek életkorcsoportja és az egészség dimenziója szerint. A COM-B modell értelmezése. Az egyéni egészségmagatartás-változtatás folyamatának értelmezése Prochaska, Di Clemente modellje szerint.
10.	Egyéni magatartásváltoztatás tervezése valós és fiktív kliensek esetében a Prochaska, Di Clemente modellje szerint.
11.	A csoportos és egészségnevelés gyakorlata, módszertana. közösségi szintű A közösségek és kiscsoportok egészségfejlesztésben betöltött szerepének a meghatározása. A csoportos egészségnevelés lehetséges szükségleteinek és céljainak a meghatározása. Lakossági csoportok egészségi állapotának felmérésére irányuló módszerek, eszközök, kutatások összegyűjtése. A csoportos egészségnevelés tervezésének, folyamatának értelmezése.
12.	A csoportos egészségnevelés célmeghatározásának gyakorlása a szükségletek függvényében. Az egészségnevelési módszerek célközpontú értelmezése, alkalmazásuk szabályai. A célokkal koherens módszerek, erőforrások és értékelés tervezése a konkrét rizikómagatartással, vagy a mentális egészség problémájával küzdő lakossági csoportoknak. A közösségi egészségfejlesztés és a kiscsoportos egészségnevelés összehasonlítása. Egészségfejlesztő anyagok tervezése.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Az egészség fogalom változásai. Az egészség dimenziói és determinánsai. Alapfogalmak az egészségfejlesztésben: egészség- és rizikómagatartás, egészségkultúra, életmód. A nevelés fogalma, speciális területei, egészségnevelés a pedagógiában. Az egészségnevelés helye az egészségfejlesztés rendszerében, szerepe a szokás- és magatartásváltozásban. Az egészségfejlesztés fogalma és tevékenységrendszere. Az egészségfejlesztés modelljei. Az egészségnevelés területei és célcsoportjai.

	<p>A fizikai aktivitás, a rekreáció és táplálkozás szerepe az egészségmegőrzésben. Egészségnevelési feladatok a testmozgáshoz és táplálkozáshoz kapcsolódóan. A tányérmodell, a táplálkozási piramis és a mediterrán táplálkozási modell alkalmazása az egészségnevelésben.</p>
2.	<p>A szenvedélybetegségek megelőzése. A drog fogalma, típusai, hatásmechanizmus szerinti rendszerezése. Az abúzus, az addikció és a dependencia jellemzői és összefüggései. A magyar populáció dohányzási szokásai és az alternatív dohányzási módok. A cigaretta és az alternatív dohányfogyasztás egészségkárosító hatásai. A minimálintervenció szerepe és lépései dohányzó kliens esetében. A leszokás támogatásának lehetőségei. A magyar populáció alkohol- és kábítószerfogyasztási szokásai. Az alkohol útja és hatásai a szervezetben, hosszú távú egészségkárosító hatásai. A stimuláns és depresszáns pszichoaktív szerek jellemzői, azonnali hatásai. A kábítószeres használatának hosszú távú hatásai. A viselkedéses addikciók formái, közös jellemzői. A primer és a secunder prevenció szerepe, módszerei a függőség megelőzésében. A mentálhigiéné fogalma, szerepe a mentális egészség megőrzésében és javításában. Az önismeret, az önértékelés, az énhatékonyság, a konfliktuskezelés, valamint a megküzdési stratégiák szerepe a mentális egészségben és fejlesztésük lehetőségei. A szenvedélybetegek támogatásának egészségnevelési lehetőségei. Az addiktológia, valamint az Anonym támogató csoportok lehetőségei és módszerei a szenvedélybetegek felépülésében.</p>
3.	<p>Szexedukáció szerepe az egészségnevelésben. A pszichoszexuális fejlődés szakaszai és a fejlődést támogató szülői és nevelői attitűd. A fogamzásgátlás módszerei a nem kívánt terhesség megelőzésében. Leggyakoribb nemi úton terjedő betegségek és megelőzésük. <i>Az egyéni szintű egészségnevelés gyakorlata.</i> Egyéni szintű szükségletek rendszerezése a kliensek életkorcsoportja és az egészség dimenziója szerint. A COM-B modell értelmezése. Az egyéni egészségmagatartás-változtatás folyamatának értelmezése Prochaska, Di Clemente modellje szerint. Egyéni magatartásváltoztatás tervezése valós és fiktív kliensek esetében a Prochaska, Di Clemente modellje szerint.</p>
4.	<p><i>A csoportos és közösségi szintű egészségnevelés gyakorlata.</i> A közösségek és kiscsoportok egészségfejlesztésben betöltött szerepének a meghatározása. A csoportos egészségnevelés lehetséges szükségleteinek és céljainak a meghatározása. Lakossági csoportok egészségi állapotának felmérésére irányuló módszerek, eszközök, kutatások összegyűjtése. A csoportos egészségnevelés tervezésének, folyamatának értelmezése. A csoportos egészségnevelés célmeghatározásának gyakorlása a szükségletek függvényében.</p>

	<p>Az egészségnevelési módszerek célközpontú értelmezése, alkalmazásuk szabályai.</p> <p>A célokkal koherens módszerek, erőforrások és értékelés tervezése meghatározott lakossági csoportokban.</p> <p>A közösségi egészségfejlesztés és a kiscsoportos egészségnevelés összehasonlítása.</p> <p>Egészségfejlesztő anyagok tervezése.</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ewles, L. – Simnett, I. (2013): Egészségfejlesztés. Gyakorlati útmutató. Medicina Kiadó. Budapest. ISBN: 978 963 226 433 2 • Boncz Imre, Lampek Kinga, Pusztafalvi Henriette (szerk) (2022): KÉZIKÖNYV AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSHEZ ÉS A KRÓNIKUS BETEGSÉGEK MEGELŐZÉSÉHEZ EGÉSZSÉGTUDOMÁNYI HALLGATÓK SZÁMÁRA. PTE ETK, Pécs. • Rácz József (2004): Addiktológia. Tünettan és intervenciók. Semmelweis Egyetem, Budapest. <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Németh Ágnes és Várnai Dóra (szerk) (2019): KAMASZÉLETMÓD MAGYARORSZÁGON. Az Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása elnevezésű, az Egészségügyi Világszervezettel együttműködésben megvalósuló nemzetközi kutatás 2018. évi felméréséről készült nemzeti jelentés. ELTE PPK – L’Harmattan Kiadó, Budapest. • KSH (2018): Egészségi állapot és egészségmagatartás, 2016–2017. Statisztikai tükör. • Központi Statisztikai Hivatal http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/egeszsegallapot1617.pdf • ELEF 2019 • https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/elef/te_2019/index.html#footnote-1 Tehetünk az egészségünkért 	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit, holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit - Ismeri a pedagógia fogalmait, jellegzetességeit. - Ismeri az egészségi állapotot meghatározó tényezőket, az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati vonatkozásait. - Ismeri az addikciók pszichés és fizikális alapjait, a leggyakoribb típusait, az önségítő programok és csoportok jelentőségét és egyéb kezelési lehetőségeket, a deviáns viselkedési formákat, és azok lehetséges integrációs, kezelési megoldásait. 	

b) képességei:

- Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására.
 - Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.
 - Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.
- Képes megválasztani, és alkalmazni a szakterületéhez kapcsolódó pedagógiai ismereteket, módszereket, és képes egyéni és csoportos egészségnevelési/kliensoktatási feladatok ellátására.
- Szakterületének megfelelően képes aktívan közreműködni a népegészségügyi kérdések megoldásában, egészségfejlesztő anyagok készítésében és alkalmazásában.
 - Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást, és a páciens a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.

c) attitűdje:

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

d) autonómiája és felelőssége:

- Felelősséggel végez egészségfejlesztő, egészségnevelő feladatokat, önállóan vagy team tagjaként.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. habil. Deutsch Krisztina

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Bánfai Bálint, Dr. habil. Deutsch Krisztina, Dr. habil. Máté Orsolya, Dr. Tigyi Zoltán
Andrásné

Tantárgy neve: TESTNEVELÉS ÉS TESTKULTÚRA II.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
A tanóra ⁸⁵ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszámja: - 26 óra nappali munkarend, 12 óra levelező munkarend az adott félévben (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve : - Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁸⁶ (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁸⁷): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁸⁸ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): III. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A hallgató a kurzus során megismerkedik a fizikai aktivitás különböző helyszíneken végezhető mozgásformáival (Saját testsúlyos edzés, labdarúgás, röplabdázás, kézilabdázás, kosárlabdázás stb.), melyek segítségével mind az edzettségét, mind az egészségi állapotát javíthatja.	
A 2-5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező: <ul style="list-style-type: none"> • Harsányi L. (2001): Edzéstudomány I.-II. Dialóg-Campus Kiadó • Kovács T. (2004): Rekreációs edzés elmélete és módszertana, Fitness Kft. Bp. • Katics L.-Lőrinczy D.(szerk.) (2004): Erőedzés biomechanikája, sportsérülések, Alexandra Kiadó, Pécs Ajánlott: <ul style="list-style-type: none"> • Melczer Cs.: Fitness- Wellness és táplálkozás terápia elméleti és gyakorlati alapjai, Pécs, 2015. 	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., <i>KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
a) tudása: - A hallgatók megismerik a test és alakformálás, a fittségi edzés, a labdajátékok stb. edzésformáit.	

⁸⁵ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁸⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁸⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁸⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

b) képességei:

- A hallgatók képesek egyre hatékonyabban végezni a foglalkozásokon végzett feladatokat, annak megfelelően, ahogy az edzettségük növekszik.

c) attitűdje:

- A hallgatók a kritériumszintnek megfelelő hatékonysággal lesznek képesek az edzéseket, edzésprogramokat elvégezni.

d) autonómiája és felelőssége:

- Képessé válik felismerni a sport és fizikai aktivitás szerepét olyan kérdésekben, mint az egyén felelőssége az egészség tükrében, a szocializáció hatása az egyén fizikai aktivitásában stb.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Melczer Csaba. PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Paár Dávid habil., Phd

Dr. Győri Ferenc habil., PhD

Dr. Melczer Csaba PhD

Dr. Morvay-Sey Kata habil., PhD

Nagy Dóra

Dr. Cselik Bence PhD

Dr. Kovácsné Bobály Viktória PhD

Derkács Evelin

Tóth Dorottya

Dr Prémusz Viktória PhD

Tantárgy neve: KÓRÉLETTAN AZ	Kreditértéke: 4
EGÉSZSÉGTUDOMÁNYBAN	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
A tanóra ⁸⁹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 39 óra előadás nappali munkarend, 20 levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁹⁰ (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁹¹): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁹² (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): III. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Élettan az egészségtudományban I. Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy célja, hogy a hallgató az anatómia és élettan ismereteire alapozottan megismerje a kórfolyamatok lefolyását, annak külső és belső befolyásoló tényezőit, a kórfolyamatok kialakulásához vezető elsődleges kórokokat (etiológia) és a kórfolyamatok zajlásdinamikáját (pathogenezis). A kurzus keretében hangsúlyosan kerülnek feldolgozásra a nemi működés eltérései, zavarai, illetve a terhességgel együtt járó kórfolyamatok, kórállapotok.</p> <p>A kurzus elvégzésével képessé válik az egészséget károsító tényezők felismerésére az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintnek megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra, ismereteit alkalmazni a mindennapi feladatellátása során.</p>	

⁸⁹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁹⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁹¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁹² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

A tantárgy részletes tematikája nappali képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Általános kórélettan I. A kórélettan tárgya, területei. Etiológiai és pathogenezis. Kórokok csoportosítása. A homeosztázis fogalma, szabályozása. Homeosztázis zavarai, kompartmentalizáció.
2.	Általános kórletan II.: A gyulladás kórélettana. Szepszis. Sokszervi elégtelenségek.
3.	A keringési rendszer kórélettana. A lipidek transzportja a vérben, dyslipidaemiák, hyperlipidaemiák; az atherosclerosis pathomechanizmusa; a véralvadás kórélettana; thromboembolias kórfolyamatok; a hypertonia betegség)
4.	Kardiovaszkuláris kórélettan. A szívelégtelenség kórélettani alapjai. A vérnyomásszabályozás zavarai. Az atherosclerosis.
5.	Légzés kórélettan. Légzésmechanika, légzésszabályozás és kórélettanuk. Obstruktív és restriktív légzőrendszeri betegségek. A légzési elégtelenség kórélettana
6.	Gastrointestinalis kórélettan. Az emésztőrendszer kórfolyamatai. A tápcsatorna különböző szakaszainak betegségei, gyulladásai, bélmotilitási zavarok, felszívódási zavarok)
7.	Sav- bázis zavarok. Acidózis, alkalózis
8.	Kiválasztás kórélettana. A vese tubuláris és glomeruláris kórfolyamatai. Húgyúti kövesség. A veseelégtelenség kórélettana.
9.	Endokrin rendszer kórélettana. Hypothalamus-hypophysis tengely kóros változásai, anyagcserezavarok diabetes mellitus,
10.	Nemi működés kóros eltérései, várandósság kórélettani jelentősége
11.	A férfi és női nemi működés zavarai: hypogonadizmusok, nemi érés zavarai. Női havi ciklus zavarai
12.	Az immunrendszer kórélettana lokális és szisztémás gyulladásos betegségek; szepszis, sokk, autoimmun kórfolyamatok

13.	Az idegrendszer kórélettana központi- és perifériás idegrendszer működésének zavarai, kórfolyamatai. (tudat- és eszméletzavarok, Parkinson kór, SM, epilepszia, meningitis, depresszió)
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Radnai, B.: Klinikai kórtan (letölthető: https://kortan.hu) • Gary D. Hammer, Stephen J. McPhee (2018) Kórélettan – Bevezetés a klinikai orvostudományba Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió • Oláh, A., Stromájer-Rácz, T., Radnai, B. (2015). Élettan- Kórélettan. Pécs • (http://tamop.etk.pte.hu/elettan) <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fonyó, A., Geiszt, M. (2019). Az orvosi élettan tankönyve. Budapest, Medicina. • Ormai S. (2005.) Élettan-kórélettan, Semmelweis Kiadó • Székely, M., Szelényi, Z. (2008). Kórélettan, Pécs PTE ETK, 	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját. - Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát. - Ismeri a gyakoribb betegségek jellegzetes makro- és mikroszkópos, strukturális elváltozásait. - Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin). <p>b) képességei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra. 	

- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.

d) attitűdje:

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

<p>Tantárgy neve: KLINIKAI ALAPISMERETEK ÉS PROPEDEUTIKA (IK.: újszülöttkori, csecsmó és gyermek propedeutika)</p>	<p>Kreditértéke: 4</p>
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	

<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: % (kredit%)</p>	
<p>A tanóra⁹³ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 21 óra előadás nappali munkarend, 10 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve - 21 óra gyakorlat nappali munkarend, 10 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők⁹⁴ (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb⁹⁵): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁹⁶ (ha vannak):</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): III. félév</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia az egészségtudományban II. Párhuzamos feltételek: -</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>Ismeretanyag: A klinikai ismeretek elsajátítása, kórtan és klinikum összhangjának megteremtése. Általános propedeutika keretében a gyermekgyógyászat területén a fizikális, laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok ismertetésére kerül sor, testtájékok illetve szervrendszerek szerinti feldolgozás során. A hallgató betekintést nyer a klinikai döntésmélet alapjaiba, a diagnosztikus tevékenység folyamatába.</p>	
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Elmélet</p>	
Alkalmom	Tananyag leírása
1.	Az anamnézis (Az anamnéziszfelvétel speciális szempontjai újszülöttkortól serdülőkorig. Veszélyeztetett csecsemők. Passzív dohányzás a családban.)
2.	A beteg gyermek megközelítése (újszülöttek, csecsemők, kisdedek, kisgyermek, serdülők, krónikus betegek, szülői közösségek)
3.	A csecsemő, kisgyermek és serdülő korosztály pszichoszociális fejlődése (Pszichoszociális adaptatio zavarai. Rögzült automatismusk. Figyelemdeficit. Testvérféltékenység. Iskolai problémák. Alvászavarok. Válás a családban. A túlzott televízió nézés, túlzott IKT eszközök használat hatása a gyermek pszichoszociális viselkedésére.)
4.	A csecsemő és a kisgyermek pszichoszociális fejlődése (Autizmus. Értelmi fogyatékos. Pszichoszociális környezeti ártalmak. Kábítószer. Bántalmazás.)

⁹³ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁹⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁹⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁹⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

5.	Növekedés és fejlődés (Hossznövekedés. Testtömeg-gyarapodás. Növekedési görbék. Fejkörfogat. Mellkörfogat. Tápláltsági állapot megítélése (FQ). Kutacsok. Mozgásfejlődés. Beszédfejlődés.)
6.	Mérések (A testhossz és a testmagasság mérése. A testtömeg mérése. A fej-, a mell- és a haskörfogat mérése. A testrészek nagysága és aránya. Testhőmérséklet-mérés.)
7.	Az újszülött vizsgálata (Az életképesség felmérése. A gestációs kór meghatározása. Az újszülött testtájainak és szervrendszereinek vizsgálata. Az újszülött bőre, koponyája, szeme, füle, orra, szájürege, nyaka, mellkasa, hasa, nemi szerve, mozgásszerve, idegrendszere. Intrauterin infekciók fizikális jelei. Informatív morfogenetikai variánsok.)
8.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (A bőr vizsgálata. A bőr színének diffúz megváltozása. A bőr színének körülírt elváltozása. A bőr tumorai. Szekunder bőrjelenségek. Acne. Dermatosisek. Bőrlecek. Dermographismus. Nedvesség, turgor és oedema. Subcutan emphysema. A körmök. A szőrzet. A nyirokcsomók vizsgálata. Lymphadenopathia)
9.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (A fej vizsgálata, A fej tartása, A fej nagysága, A koponya alakja, A varratok állapota, A kutacsok állapota, A koponyacsontok állapota, Egyéb vizsgálómódszerek, Az arc vizsgálata, Aszimmetria, Terimenagyobbodás, Arckarakterek, Nyálmirigyek, A szem vizsgálata, Szemhéj, Szempilla és szemöldök, Bulbus, Conjunctíva, Sclera, Cornea, A pupilla vizsgálata, A lencse vizsgálata, Ophthalmoscopia)
10.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (A fül vizsgálata, Fülkagyló, Hallójárat, Az orr és melléküregeinek vizsgálata, Orrnyílások, Orrváladékozás, Orrmelléküregek, Adenoidvegetatio, A szájüreg és a garat vizsgálata, Ajak, Szájnyálkahártya, Az íny és a fogak, Szájpad, A nyelv, Nyáltermelés, Szájpadmandulák, Garatmandulák, Gége, A nyak vizsgálata, A nyak mérete, A nyak mozgása, Nyaki erek, Pajzsmirigy, Trachea, Kóros resistentiák)
11.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (A mellkas vizsgálata, Mellkasfal, Emlők, Légzőszervek, Kopogtatás, Hallgatózás, A szív vizsgálata, Vérnyomásmérés, A has vizsgálata, A nemi szervek és a végbél vizsgálata, Leányok vizsgálata, Fiúk vizsgálata, Az analis és a sacrococcygealis tájék vizsgálata, Rectalis vizsgálat)
12.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (A mozgásszervek vizsgálata, Csípőízület, Térd, Láb, Gerinc, Mellkas, Járás, Végtagfájdalom)
13.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (Az idegrendszer vizsgálata, Tudatzavar, Viselkedés és aktivitás, Testtartás és a járás, Beszéd, Agyidegek, Mozgatórendszer, Érzőrendszer, Reflexek, Meningealis izgalmi jelek, Ideg-izom ingerlékenység)

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Gyakorlat**

Alkalmom	Tananyag leírása
1.	Újszülött megfigyelése. A csecsemő és a gyermek testi, lelki fejlődése (súlyfejlődés, hosszfejlődés, testméretek, testarányok, kültakaró, pszichomotoros fejlődés, tápláltsági állapot megítélése). Fejlődési elmaradás, illetve károsodás

	korai felismerése. Védőnői szolgálat, rendelő ideális környezete. Gyermekgyógyászat vonatkozásban:
2.	Klinikai döntéshozatal I.: a diagnózis fogalma, formái. A diagnózisalkotás folyamata és logikája. A gyors betegvizsgáló algoritmus. Az anamnesis I.: az anamnesis fogalma, formái, felvételének módjai, tartalma, a gyors anamnesis felvétel. Az anamnesis II.: mindenképp tisztázandó kérdések.
3.	Inspectio: megtekintésekor nyerhető információk. Palpatio: a tapintásos vizsgálatok segítségével a beteg gyermekről nyerhető információk és értékelésük.
4.	Percussio: a kopogtatás fizikai alapjai, percussioval vizsgálható szervek és testüregek. Pectoral fremitus: a pectoral fremitus vizsgálati technikája, a nyert információ értékelése.
5.	Auscultatio: a hallgatás fizikai alapjai
6.	Hallgatás a tüdő felett –légzési hangok típusai, légzési zörejek
7.	A szív auscultatioja: a szívhangok és zörejek keletkezése, értékelése
8.	Neurológiai vizsgálat újszülött korban – csecsemőkorban (spontán fekvés, motoros aktivitás megfigyelése, újszülött kori reflexek vizsgálata, értékelése)
9.	Szív és érrendszer betegségeinek főbb tünetei, fizikális és eszközös vizsgálati módszerei a gyermekgyógyászatban.
10.	Légzőrendszer betegségeinek főbb tünetei és eszközös vizsgálati módszerei a gyermekgyógyászatban. Infektológiai kórképek főbb tünetei. Kisklinikumi (szemészet, fül-orr-gégészet) kórképek főbb tünetei, vizsgálati módszerei.
11.	Emésztő és kiválasztó rendszer betegségeinek főbb tünetei, és eszközös vizsgálati módszerei. Endokrin és haematológiai betegségek főbb tünetei, és eszközös vizsgálati módszerei a gyermekgyógyászatban.
12.	Idegrendszer betegségeinek főbb tünetei és vizsgálati módszerei a gyermekgyógyászatban
13.	Mozgás szervrendszer betegségeinek főbb tünetei és eszközös vizsgálati módszerei a gyermekgyógyászatban. Képző eljárások és laboratóriumi vizsgálatok alkalmazása a gyermekgyógyászatban. A szülő és a gyermek (életkori sajátosságok és értelmi képességek figyelembevételével) vizsgálatokra történő felkészítése.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés. Elmélet**

Alkalom

1.	Az anamnézis (Az anamnéziszfelvétel speciális szempontjai újszülöttkortól serdülőkorig. Veszélyeztetett csecsemők. Passzív dohányzás a családban.) A beteg gyermek megközelítése (újszülöttek, csecsemők, kisdedek, kisgyermek, serdülők, krónikus betegek, szülői közösségek)
2.	A csecsemő, kisgyermek és serdülő korosztály pszichoszociális fejlődése (Pszichoszociális adaptáció zavarai. Rögzült automatizmusok. Figyelemdeficit. Testvérféltékenység. Iskolai problémák. Alvászavarok. Válás a családban. A túlzott televízió nézés, túlzott IKT eszközök használat hatása a gyermek pszichoszociális viselkedésére.)

3.	A csecsemő és a kisgyermek pszichoszociális fejlődése (Autizmus. Értelmi fogyatékoság. Pszichoszociális környezeti ártalmak. Kábítószeres. Bántalmazás.) Növekedés és fejlődés (Hossznövekedés. Testtömeg-gyarapodás. Növekedési görbék. Fejkörfogat. Mellkörfogat. Tápláltsági állapot megítélése (FQ). Kutacsok. Mozdulásfejlődés. Beszédfejlődés.) Mérések (A testhossz és a testmagasság mérése. A testtömeg mérése. A fej-, a mell- és a haskörfogat mérése. A testrészek nagysága és aránya. Testhőmérséklet-mérés.)
4.	Az újszülött vizsgálata (Az életképesség felmérése. A gestációs kór meghatározása. Az újszülött testtájainak és szervrendszereinek vizsgálata. Az újszülött bőre, koponyája, szeme, füle, orra, szájürege, nyaka, mellkasa, hasa, nemi szerve, mozgásszerve, idegrendszere. Intrauterin infekciók fizikális jelei. Informatív morfogenetikai variánsok.)
5.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (A bőr vizsgálata. A bőr színének diffúz megváltozása. A bőr színének körülírt elváltozása. A bőr tumorai. Szekunder bőrjelenségek. Acne. Dermatitisok. Bőrlécek. Dermographismus. Nedvesség, turgor és oedema. Subcutan emphysema. A körmök. A szőrzet. A nyirokcsomók vizsgálata. Lymphadenopathia)
6.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (A fej vizsgálata, A fej tartása, A fej nagysága, A koponya alakja, A varratok állapota, A kutacsok állapota, A koponyacsontok állapota, Egyéb vizsgálómódszerek, Az arc vizsgálata, Aszimmetria, Terimenagyobbodás, Arckarakterek, Nyálmirigyek, A szem vizsgálata, Szemhéj, Szempilla és szemöldök, Bulbus, Conjunctíva, Sclera, Cornea, A pupilla vizsgálata, A lencse vizsgálata, Ophthalmoscopia)
7.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (A fül vizsgálata, Fülkagyló, Hallójárat, Az orr és melléküregeinek vizsgálata, Orrnyílások, Orrváladékozás, Orrmelléküregek, Adenoidvegetatio, A szájüreg és a garat vizsgálata, Ajak, Szájnyálkahártya, Az íny és a fogak, Szájpad, A nyelv, Nyáltermelés, Szájpadmandulák, Garatmandulák, Gége, A nyak vizsgálata, A nyak mérete, A nyak mozgása, Nyaki erek, Pajzsmirigy, Trachea, Kóros resistenciák)
8.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (A mellkas vizsgálata, Mellkasfal, Emlők, Légzőszervek, Kopogtatás, Hallgatóság, A szív vizsgálata, Vérnyomásmérés, A has vizsgálata, A nemi szervek és a végbél vizsgálata, Leányok vizsgálata, Fiúk vizsgálata, Az analis és a sacrococcygealis tájék vizsgálata, Rectalis vizsgálat)
9.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (A mozgásszervek vizsgálata, Csípőízület, Térd, Láb, Gerinc, Mellkas, Járás, Végtagfájdalom)
10.	A csecsemő és a gyermek vizsgálata (Az idegrendszer vizsgálata, Tudatzavar, Viselkedés és aktivitás, Testtartás és a járás, Beszéd, Agyidegek, Mozgatórendszer, Érzőrendszer, Reflexek, Meningealis izgalmi jelek, Ideg-izom ingerlékenység)
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Gyakorlat	
Alkalom	
1.	Újszülött megfigyelése. A csecsemő és a gyermek testi, lelki fejlődése (súlyfejlődés, hosszfejlődés, testméretek, testarányok, kültakaró, pszichomotoros

	<p>fejlődés, tápláltsági állapot megítélése). Fejlődési elmaradás, illetve károsodás korai felismerése. Védőnői szolgálat, rendelő ideális környezete. Gyermekgyógyászat vonatkozásban:</p> <p>Klinikai döntéshozatal I.: a diagnózis fogalma, formái. A diagnózisalkotás folyamata és logikája. A gyors betegvizsgálati algoritmus. Az anamnesis I.: az anamnesis fogalma, formái, felvételének módjai, tartalma, a gyors anamnesis felvétel. Az anamnesis II.: mindenképp tisztázandó kérdések.</p>
2.	<p>Inspectio: megtekintésekor nyerhető információk. Palpatio: a tapintásos vizsgálatok segítségével a beteg gyermekről nyerhető információk és értékelésük. Percussio: a kopogtatás fizikai alapjai, percussioval vizsgálható szervek és testüregek. Pectoral fremitus: a pectoral fremitus vizsgálati technikája, a nyert információ értékelése.</p> <p>Auscultatio: a hallgatóság fizikai alapjai</p> <p>Hallgatóság a tüdő felett –légzési hangok típusai, légzési zörejek</p>
3.	<p>Neurológiai vizsgálat újszülött korban – csecsemőkorban (spontán fekvés, motoros aktivitás megfigyelése, újszülött kori reflexek vizsgálata, értékelése)</p>
4.	<p>Szív és érrendszer betegségeinek főbb tünetei, fizikális és eszközös vizsgáló módszerei a gyermekgyógyászatban.</p> <p>Légzőrendszer betegségeinek főbb tünetei és eszközös vizsgáló módszerei a gyermekgyógyászatban. Infektológiai kórképek főbb tünetei. Kisklinikumi (szemészet, fül-orr-gégészet) kórképek főbb tünetei, vizsgálati módszerei.</p>
5.	<p>Emésztő és kiválasztó rendszer betegségeinek főbb tünetei, és eszközös vizsgáló módszerei.</p> <p>Endokrin és haematológiai betegségek főbb tünetei, és eszközös vizsgáló módszerei a gyermekgyógyászatban</p>
6.	<p>Idegrendszer betegségeinek főbb tünetei és vizsgáló módszerei a gyermekgyógyászatban</p> <p>Mozgás szervrendszer betegségeinek főbb tünetei és eszközös vizsgáló módszerei a gyermekgyógyászatban. Képpalkotó eljárások és laboratóriumi vizsgálatok alkalmazása a gyermekgyógyászatban. A szülő és a gyermek (életkori sajátosságok és értelmi képességek figyelembevétele mellett) vizsgálatokra történő felkészítése.</p>
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tulassay Tivadar (2022) Gyermekorvosi differenciál-diagnosztika. Budapest, Medicina Kiadó Zrt. ISBN szám: 978 963 226 750 0 • Tulassay Tivadar (2.bővített kiadás) (szerkesztő) (2018) Klinikai Gyermekgyógyászat. Budapest, Medicina Kiadó Zrt. ISBN szám: 978 963 226 639 8 • Maródi László (szerkesztő) (2014) Gyermekgyógyászat. Budapest, Medicina Kiadó Zrt. • Cornides Ágnes (szerk) (2012) Betegvizsgálat lépésről lépésre. Budapest, Medicina Kiadó Zrt. ISBN: 978-963-226-391-5 <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Berkő Péter (szerkesztő) Betegségek megelőzése és korai felismerése. Budapest, Akadémiai Kiadó. ISBN: 978 963 454 430 2 	

- Péter Ferenc, Blatniczky László, Halász Zita, Muzsnai Ágota (2019) Endokrin betegségek gyermekkorban. Budapest, Semmelweis Kiadó.
ISBN: 978 963 331 474 8
- Szarvas Ferenc, Lonovics János, Vécsei László (szerkesztők)(2018) Differenciál-diagnosztikai kalauz. Gyermekgyógyászat. Budapest, Medicina Kiadó Zrt.
ISBN: 978 963 226 663 3

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a fiziológiás szükségletek kielégítésének alapjait.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, noninvazív méréssel az artériás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri 0-18 éves korig az egészséges fejlődés jellemzőit (testi, lelki, szociális), a fejlődést meghatározó tényezőket, azok befolyásolásának lehetőségeit.
- Ismeri a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kisműlyű, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, szociálisan veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek gondozásának módszereit, ellátási formáit, útját.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, módszertani leveleit, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, non-invaszív méréssel a vérnyomás meghatározását) önállóan kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni.
- Képes az adott korosztály fejlődésének nyomon követésére, az eltérő fejlettségi szintből adódó problémák észlelésére, azonosítására és kompetencia határain belül intézkedések meghozatalára.
- Képes saját szakterületének megfelelően a gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezők és azok rizikófaktorainak azonosítására.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, a szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok, módszertani levelek betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

c) attitűdje:

- A magas szintű ellátás megvalósítása és a folyamatos fejlődés biztosítása érdekében nyitott az új eljárások, szakmai innovációk megismerésére.
- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Fogékony az egészségtudomány tudományosan bizonyított eredményeinek megismerésére és alkalmazására.
- Védőnői munkája minőségelvű.
- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életszakaszhoz kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Önmaga is elkötelezett az egészség védelmére, az egészségtudatos magatartás kialakítása iránt.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Felelősséget vállal az emberi élet és egészség védelmére irányuló tevékenységéért.
- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-educációt végez.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.
- Szakmai ismereteit tudományosan megbízható forrásból szerzi, tudományos bizonyítékok figyelembevételére képes. Szakmai kutatások elősegítését kötelességének érzi.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: VÉDŐNŐI CSECSEMŐ ÉS KISGYERMEK GONDOZÁS	Kreditérték: 3
---	-----------------------

A tantárgy besorolása: kötelező

<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: % (kredit%)</p>	
<p>A tanóra⁹⁷ típusa: <u>ea.</u> / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám: - 20 óra előadás nappali munkarend, 8 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve - 16 óra gyakorlat nappali munkarend, 6 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p><i>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:-</i> Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők⁹⁸ <i>(ha vannak): -</i></p>	
<p>A számonkérés módja (<u>koll.</u> / gyj. / egyéb⁹⁹): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹⁰⁰ <i>(ha vannak):</i></p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): III. félév</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak): -</i> Párhuzamos feltételek: Klinikai alapismeretek és propedeutika</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p> <p>A család felkészítése az újszülött fogadására. A csecsemő és kisded napi gondozási feladatainak ismertetése, különös tekintettel a helyes táplálásra, szűrővizsgálatok elvégzésére, pszichoszomatikus fejlődés nyomon követésére. Csecsemő- és gyermekkorban előforduló gyakori problémák, betegségek gondozási vetületei.</p> <p>Képes legyen a hallgató elkülöníteni a fiziológiás és patológiás tüneteket, felismerni a család szükségleteit, esetleges működési problémáit, és ezekre adekvát módon reagálni. Képes legyen széles körű információ gyűjtésére, szakmai értékelésére, következtetések levonására, véleményalkotásra, segítségnyújtásra a csecsemők és gyermekek gondozásában, a támogató környezet kialakításában és a szoptatás huzamos megvalósulásában. Képes legyen a hallgató döntést hozni a jelzés szükségességéről a jelzőrendszer tagjai, illetve a szakorvosok felé.</p>	
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Elmélet</p>	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Anya és a család felkészítése az újszülött fogadására. Családtagok pszichés felkészítése, szükséges eszközök gondozáshoz, szoba, fekhely előkészítése. Az első ruhadarabok, gyógyszerhárból beszerzendők, szoptatásra való felkészülés. Kórházba szükséges holmik a mamának és a babának. Szociális támogatások ismertetése.

⁹⁷ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁹⁸ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁹⁹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁰⁰ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

2.	Átlagos hossznövekedés és súlygyarapodás csecsemő- és gyermekkorban (FQ, optimális tömeg). Fejkörfogat, mellkörfogat, testarányok változásai. A csecsemő és kisded fejlődésének értékelése. Életkorhoz kötött kötelező szűrővizsgálatok folyamatának megismerése.
3.	Öltöztetés célja, módja, menete. Ruházat jellemzői (anyaga, színe, mintázata, formája stb.) A csecsemő ruházatának helyes kezelése (mosás, kifőzés, öblítés, szárítás, vasalás, tárolás). A csecsemő és kisded ideális ruhadarabjai különböző életkorokban, évszakonkénti bontásban történő elsajátítása.
4.	Bőr funkciói, a fürdetés szükségessége. Fürdetés általános szempontjai. Csecsemő és kisgyermek fürdetése. Hajvágás, köröm-ápolás. Bőrvédelem a különböző évszakokban.
5.	Védőnői feladatok a szoptatásra való felkészítésben a várandósság alatt. Lactogenesis I-II-III. Átmeneti tejsökkenés okai. Tejelválasztás hormonális szabályozása. Korai mellretétel. Rooming-in. Szoptatások ideje, gyakorisága, technikái. Szoptató anya ruházata, életmódja, étrendje. Lefejt anyatej sorsa. Anyatejgyűjtő állomások működése.
6.	Szoptatási nehézségek az anya és a baba részéről, ezzel kapcsolatos védőnői feladatok. Szoptatás mennyiségének megítélésére használt védőnői módszerek. Tejelválasztást befolyásoló tényezők. Az elválasztás menete, ideje. Szoptatás kontraindikációi, teendők kontraindikáció esetén.
7.	Mesterséges táplálás helyes technikája. Eszközök helyes megválasztása és használata. Etetés módjai. Terítés, tálalás, etetés, rágásra szoktatás. Az aktuális táplálási szakmai irányelvek ismerete.
8.	Csecsemő és kisgyermek környezetének helyes megválasztása. Természeti környezet. Tárgyi környezet (játékok, bútorok és egyéb használati tárgyak). Személyi környezet. Testvér kapcsolatról.
9.	Mozgás, értelmi fejlődés elősegítése. Helyes szokások kialakítása (környezetbe illeszkedéssel-, játékkal-, étkezéssel-, szobatisztasággal kapcsolatos szokások).
10.	Csecsemő és kisgyermek altatása. Az altatás feltételei, ideális fekvőhely különböző életkorokban. Levegőztetés, napoztatás módjai, kivitelezése. A nap élettani hatásai. Napoztatás veszélyei.
11.	Gyakori problémák csecsemő- és gyermekkorban: hasfájás, szélbántalmak, hányás, hasmenés, székrekedés, étvágytalan csecsemő és gyermek, fogzási problémák, tüsszentés újszülötteknél, elszíneződött metszőfogak, soor oris, fejtetvesség, enuresis nocturna,
12.	Gyakori problémák csecsemő- és gyermekkorban: bőrproblémák csecsemőkorban (koszmó, crusta lactea, gluteális dermatitis, melegkiütés, szopópárna az ajkakon, kékes színű "márványozottság" a bőrön, kiütés kozmetikumoktól, műszálas ruháktól, csalánkiütés), dadogás, körömrágás, ujjszopás, problémák lefekvés és alvás körül, maszturbáció, balkezesség, soványság, elhízás.
13.	Forgalomban lévő helytelen gondozási eszközök. Balesetmentes környezet megteremtése csecsemő- és gyermekkorban. Baleset megelőzés technikáinak az ismerete.

A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Újszülött első ruhadarabjai, a kelengye összeállítása. Gyógyszertárból beszerzendő készítmények az újszülött érkezése előtt.
2.	Újszülött hazaadásához szükséges ruhaneműk, kellékek, eszközök. Köldök ápolása.
3.	Fogások, tartások, emelések.
4.	Testméretek ellenőrzése a csecsemő és kisdéd korban. (súly, hossz, fej- és mellkőrfogat).
5.	Testméretek adatainak értékelése, regisztrálása. Percentilis lapok vezetése nemenként és életkoronként.
6.	A csecsemőkor első félévének ideális ruhadarabjai évszakonkénti bontásban.
7.	Pelenkázás előkészítése és lebonyolítása.
8.	Pelenkázás kellékei, pelenkázási módok különböző életkorokban és élethelyzetekben.
9.	A csecsemőkor második félévének és a kisdédkornak az ideális ruhadarabjai évszakonkénti bontásban.
10.	Fürdetési módok különböző életkorokban. A fürdetés előkészítése, a fürdetést megelőző bőrtisztítás.
11.	Fürdetés kivitelezése, törülés, bőrápolás, (fül, szem, hajlatok, külső nemi szervek) öltöztetés, haj- és körömvágás.
12.	Szoptatás, fejés előkészítése, szoptatási módok. Fejés módjai, eszközei. Lefejt anyatej helyes tárolása.
13.	Az anya megtanítása a próbaszopások előkészítésére és kivitelezésére. A napi összesített mért értékek összevetése a számolt értékekkel, képletek használata.
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p> <p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szél Éva: Az egészséges gyermek fejlődése, táplálása, gondozása. SE EFK, Budapest, 2008. 235 p. ISBN 963 7152 47 4 • Vízvári László (szerk.): Gondozástan. 3. kiadás, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2010. 300 p. ISBN 978 963 16 6025 8 • Balogh László (szerk.): Gyermek-ápolástan I-II. 4. kiadás, Medicina, Budapest, 2009. 1324 p. ISBN 963 242 490 5 • Bajusz Judit, Fiedler Orsolya, Tobak Orsolya: Fejlődés, gondozás, táplálás gyermekkorban, Medicina, Budapest, 2013. ISBN 978 963 226 409 7 <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Davies, Maire Messenger: Szoptatóskönyv. Holistic, Budapest, 1992. 144 p. ISBN 0 7112 0677 5 	

- Berényi Marianne – Katona Ferenc: Fejlősneurológia, Medicina, Budapest, 2012. ISBN 978 963 226 331 1
- Görbe Éva, Hajdú Júlia(dr.), Papp Zoltán, Váradi Valéria: Perinatológus párbeszéd, Golden Book Kiadó, 2001. ISBN: 9639275182

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a fiziológiás szükségletek kielégítésének alapjait.
- Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatura, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőségek, pulzusdeficit, noninvaszív mérés az artériás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri 0-18 éves korig az egészséges fejlődés jellemzőit (testi, lelki, szociális), a fejlődést meghatározó tényezőket, azok befolyásolásának lehetőségeit.
- Ismeri a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, szociálisan veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek gondozásának módszereit, ellátási formáit, útját.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, módszertani leveleit, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatura, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőségek, pulzusdeficit, non-invaszív mérés az artériás vérnyomás meghatározását) önállóan kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni.
- Képes az adott korosztály fejlődésének nyomon követésére, az eltérő fejlettségi szintből adódó problémák észlelésére, azonosítására és kompetencia határain belül intézkedések meghozatalára.
- Képes saját szakterületének megfelelően a gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezők és azok rizikófaktorainak azonosítására.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, a szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok, módszertani levelek betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

c) attitűdje:

- A magas szintű ellátás megvalósítása és a folyamatos fejlődés biztosítása érdekében nyitott az új eljárások, szakmai innovációk megismerésére.
- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.

- Fogékony az egészségtudomány tudományosan bizonyított eredményeinek megismerésére és alkalmazására.
- Védőnői munkája minőségelvű.
- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életszakaszhoz kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Önmaga is elkötelezett az egészség védelmére, az egészségtudatos magatartás kialakítása iránt.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Felelősséget vállal az emberi élet és egészség védelmére irányuló tevékenységéért.
- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-educációt végez.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.
- Szakmai ismereteit tudományosan megbízható forrásból szerzi, tudományos bizonyítékok figyelembevételére képes.
- Szakmai kutatások elősegítését kötelességének érzi.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: CSALÁDGONDOZÁSI ALAPISMERETEK I. Kreditértéke: 2

A tantárgy besorolása: kötelező

<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: % (kredit%)</p>	
<p>A tanóra¹⁰¹ típusa: <u>ea.</u> / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 8 óra előadás nappali munkarend, 4 óra előadás levelező munkarend az adott félévben</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹⁰² (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (<u>koll.</u> / gyj. / egyéb¹⁰³): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹⁰⁴ (ha vannak): Az előadásokon való folyamatos részvétel (a hiányzások mértéke nem haladhatja meg a PTE TVSZ-ben meghatározottakat). A félév során megírt zárthelyi dolgozatok közül legalább 2db elégséges szintű teljesítése.</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): III. félév</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: Klinikai alapismeretek és propedeutika</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p> <p><u>Ismeretanyag:</u> A hallgatók megismerik a család főbb funkcióit, életciklusait. A családtagok közti interakciók természetét.</p> <p><u>Kompetenciák:</u> Képessé válnak rendszerszemléletben gondolkodni a családokról, és ehhez igazítani a gondozási folyamatot.</p>	
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali képzés</p>	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	A család fogalma, családtípusok. A család története.
2.	A család fejlődése, életciklusai.
3.	A család funkciói.
4.	Családi szerep, családi munkamegosztás.
5.	Családi szocializáció, családi életre nevelés.
6.	Családmodellek.
7.	Családi rituálék fajtái, szerepe.
8.	A családi kapcsolatokat befolyásoló tényezők.

¹⁰¹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁰² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁰³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁰⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

9.	Változás-folyamatok a mai magyar családokban.
10.	A krízisben lévő család.
11.	A család támogató funkciói.
12.	A család, mint rendszer, rendszerszemléletű család gondozás.
13.	A családot segítő szakemberek feladatai.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A család fogalma, családtípusok. A család története. A család fejlődése, életciklusai. A család funkciói. Családi szerep, családi munkamegosztás.
2.	Családi szocializáció, családi életre nevelés. Családmodellek. Családi rituálék fajtái, szerepe. A családi kapcsolatokat befolyásoló tényezők. Változás-folyamatok a mai magyar családokban.
3.	A krízisben lévő család. A család támogató funkciói. A család, mint rendszer, rendszerszemléletű család gondozás. A családot segítő szakemberek feladatai.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Gutman Bea (szerk) (2009) Családi boldogság, családi pokol? Az együttélés művészete. Jaffa Kiadó, Budapest 246 p. ISBN 978 963 9971 02 8 (Mesterkurzus, ISSN 1786-2817)
- Szabóné Kármán Judit: Családgondozás – krízisprevenció. Medicina, Budapest, 2004. 335 p. ISBN 963 242 875 7
- Dr Belső Nóra: Életciklusok és hangulatzavarok HVG könyvek Budapest 2020 ISBN 9789633049945

Ajánlott:

- Vas J. & Zseni A. (2007). Transzgenerációs traumák (TGT) újraélése pszichoterápiás kontextusban. Értelmezési lehetőségek négy eset kapcsán. Psychiatria Hungarica, 22, old. 222-237.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletesen ismeri a család fogalmát, funkcióit, a társadalomban betöltött szerepét, a különböző történelmi korokban megjelenő arculatát.

- Ismeri a családi krízis fogalmát, fajtáit, megjelenésük sajátosságait.
- Ismeri a családi rendszer fogalmát, működését. Ismeri a családokat támogató szakemberek és intézmények munkáját.

b) képességei:

- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes krízis helyzeteket, a rendszerben adódó problémákat felismerni, megoldani, más szakemberek bevonásával.

c) attitűdje:

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.

d) autonómiája és felelőssége:

- Autonóm módon képes felismerni szerepét és helyét egyéni munkaszituációban és teamben egyaránt.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):
Bornemisza Ágnes, tanársegéd

Tantárgy neve: KUTATÁSMÓDSZERTANI ÉS BIOSZTISZTIKAI ISMERETEK I.	Kreditérték: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	

<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: 100 elmélet % (kredit%)</p>	
<p>A tanóra¹⁰⁵ típusa: ea./ konz./ és óraszám: - 20 óra előadás nappali munkarend, 12 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: magyar Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹⁰⁶ (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb¹⁰⁷): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹⁰⁸ (ha vannak):</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): IV. félév</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: -</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék a tudományos kutatások jelentőségét, főbb ismérveit, szerepét az egészségtudományban. A kurzus segítséget nyújt a tudományos kutatások megtervezéséhez, kivitelezéséhez, szakdolgozat elkészítéséhez és a kutatásokkal kapcsolatos kritikus gondolkodás elsajátításához.</p>	
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali képzés</p>	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Kutatás fogalma, az ismeretek forrásai. A kutatások szerepe az egészségtudományban és a mindennapi minőségi betegellátásban.
2.	A bizonyítékon alapuló orvoslás (EBM) fogalma, főbb jellemzői. Bizonyítékok szintjei. Metaanalízis értékelésének alapjai.
3.	A kísérlet és a megfigyeléses vizsgálatok közötti különbségek. A tudományos kutatás lépései. Probléma megfogalmazása, témaválasztás. Szakdolgozati témaválasztás.
4.	A szakirodalom szerepe a kutatás előkészítésében, elsődleges és másodlagos szakirodalmi források. Közlemények típusai és főbb tartalmi elemei. Hivatkozások típusai, plágium fogalma. PTE könyvtári katalógus, logikai operátorok használata, fontosabb magyar nyelvű online adatbázisok. Nemzetközi adatbázisok

¹⁰⁵ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁰⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁰⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁰⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

	távoli elérése. Főbb nemzetközi online források. Szakirodalom feldolgozás szempontjai a kutatási tervben és a szakdolgozatban.
5.	Kutatási elrendezések (study design) jellemzői, az egyes típusok helye az EBM hierarchiájában. Leíró vizsgálatok jellemzői, felmérések, eset riport, esetsorozatok, eset-kontrol vizsgálatok, kohorsz vizsgálat, populációs szintű vizsgálatok, intervenciók, a kutatások csoportosítása idődimenziók szerint, a keresztmetszeti vizsgálat, longitudinális, prospektív és retrospektív vizsgálatok jellemzői.
6.	Mintavétel és kapcsolódó fogalmak, random mintavétel fogalma, formái (egyszerű, szisztematikus, rétegzett, arányosan rétegzett, csoportos, többlépcsős) és nem véletlenszerű mintavétel fogalma és formái (kényelmi, célirányos, hólabda, kvótás) minta elemszámot meghatározó faktorok.
7.	Kísérlet, RCT vizsgálatok jellemzői, tervezésének és kivitelezésének főbb szempontjai. A manipuláció lehetséges formái, randomizáció, kontroll csoport, vakosítás, leggyakoribb kísérleti elrendezések (csak utóteszt, elő és utóteszt alanyok közötti vagy párhuzamos, Solomon féle 4-es csoportos, faktoriális, keresztező, véletlen blokkos elrendezés.
8.	Kérdőívek tervezésének, készítésének alapjai: kérdés típusok, kérdőív összeállításának szempontjai, skálák, indexek, kérdőív szerkesztése.
9.	Dokumentum elemzés gyakorlata. Esettanulmány készítésének alapjai (célja, típusai, készítésének lépései).
10.	Konceptualizálás, operacionalizálás, fogalma, haszna, kutatási modell készítésének szempontjai. Kutatás céljának megfogalmazása, Hipotézis megfogalmazása.
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Kutatás fogalma, az ismeretek forrásai. A kutatások szerepe az egészségtudományban és a mindennapi minőségi betegellátásban. A bizonyítékon alapuló orvoslás (EBM) fogalma, főbb jellemzői. Bizonyítékok szintjei. Metaanalízis értékelésének alapjai. A kísérlet és a megfigyeléses vizsgálatok közötti különbségek. A tudományos kutatás lépései. Probléma megfogalmazása, témaválasztás. Szakdolgozati témaválasztás.
2.	A szakirodalom szerepe a kutatás előkészítésében, elsődleges és másodlagos szakirodalmi források. Közlemények típusai és főbb tartalmi elemei. Hivatkozások típusai, plágium fogalma. PTE könyvtári katalógus, logikai operátorok használata, fontosabb magyar nyelvű online adatbázisok. Nemzetközi adatbázisok

	távoli elérése. Főbb nemzetközi online források. Szakirodalom feldolgozás szempontjai a kutatási tervben és a szakdolgozatban.
3.	<p>Kutatási elrendezések (study design) jellemzői, az egyes típusok helye az EBM hierarchiájában. Leíró vizsgálatok jellemzői, felmérések, eset riport, esetsorozatok, eset-kontrol vizsgálatok, kohorsz vizsgálat, populációs szintű vizsgálatok, intervenciók, a kutatások csoportosítása idődimenziók szerint, a keresztmetszeti vizsgálat, longitudinális, prospektív és retrospektív vizsgálatok jellemzői. Mintavétel és kapcsolódó fogalmak, random mintavétel fogalma, formái (egyszerű, szisztematikus, rétegzett, arányosan rétegzett, csoportos, többlépcsős) és nem véletlenszerű mintavétel fogalma és formái (kényelmi, célirányos, hólabda, kvótás) minta elemszámot meghatározó faktorok.</p> <p>Kísérlet, RCT vizsgálatok jellemzői, tervezésének és kivitelezésének főbb szempontjai. A manipuláció lehetséges formái, randomizáció, kontroll csoport, vakosítás, leggyakoribb kísérleti elrendezések (csak utóteszt, elő és utóteszt alanyok közötti vagy párhuzamos, Solomon féle 4-es csoportos, faktoriális, keresztező, véletlen blokkos elrendezés.</p>
4.	<p>Kérdőívek tervezésének, készítésének alapjai: kérdés típusok, kérdőív összeállításának szempontjai, skálák, indexek, kérdőív szerkesztése.</p> <p>Dokumentum elemzés gyakorlata. Esettanulmány készítésének alapjai (célja, típusai, készítésének lépései).</p> <p>Konceptualizálás, operacionalizálás, fogalma, haszna, kutatási modell készítésének szempontjai. Kutatás céljának megfogalmazása, Hipotézis megfogalmazása.</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Earl Babbie: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, 1996 • Az ápolástudomány tankönyve (szerk. Oláh András) Pécs, 2012 • file:///Users/zsuzsa.kives/2Kari%20hivatalos/tanta%CC%81rgyi%20tematika%CC%81k%202019/0061_apolastudomany-magyar.pdf • Kutatásmódszertani alapismeretek (szerk. Boncz Imre) Pécs, 2015 • http://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%21Palyazati/sport/Kutatasmodszertan_e.pdf <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Decsi Tamás: Bizonyítékon alapuló orvoslás Medicina, Budapest 2011 • http://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/KLK/20120309/Decsi_ABizOrvoslas.pdf • Rajnit Kumar: Research methodology step by step guide for beginners (2011) • http://www.sociology.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/06/Ranjit_Kumar-Research_Methodology_A_Step-by-Step_G.pdf • Kader Parahoo: Nursing research Principles, Process and Issues (2006) 	

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Átfogóan ismeri a bizonyítékokon alapuló ápolás, orvoslás szemléletét, a kutatás, irodalomkutatás folyamatát, az adatgyűjtési módszereket, az adatbázis készítésének menetét, a statisztikai programokat, az egyváltozós statisztikai eljárásokat, az eredmények értelmezésének, értékelésének menetét, kritikus gondolkodással bír.

b) képességei:

- Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló, kutatómódszertani és biostatistikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában.

c) attitűdje:

- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. Ács Pongrác dékán, egyetemi tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Kivés Zsuzsanna adjunktus,

Karamánné Dr. Pakai Annamária képzési igazgató, tanszékvezető, egyetemi docens

GYÓGYSZERTAN

Tantárgy neve: EGÉSZSÉGÜGYI KOMMUNIKÁCIÓ II.

Kreditértéke: 3

A tantárgy besorolása: kötelező

<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: % (kredit%)</p>	
<p>A tanóra¹⁰⁹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: -24 óra gyakorlat nappali munkarend, 12 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: angol Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹¹⁰ (ha vannak): tréning módszer, helyzetgyakorlat, szerepjáték.</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb¹¹¹): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹¹² (ha vannak): Órai aktivitás és hozzáállás megfigyelése, önreflexió a kurzus folyamatában megadott szempontok alapján.</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): IV. félév</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Egészségügyi kommunikáció I. Párhuzamos feltételek: -</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p> <p>Az egészségügyi kommunikáció általános szabályszerűségeinek ismertetése (a verbális kommunikáció, non-verbális kommunikáció, az aktív meghallgatás, az empátia, a segítő konzultáció, a beteg tájékoztatás komplex kérdésköre, terápiás betegoktatás és közös döntéshozatal a meggyőzés tanuláselméleti és kognitív modelljei). A segítő konzultáció különböző színterein folyó munka kommunikációs sajátosságainak bemutatása. (multikulturális kommunikáció, a rossz hírek közlése, az agresszió és az önagresszió vs. öngyilkosság kommunikatív kezelési lehetőségei, segítő kommunikáció a gyermekek, az idősek, fizikálisan/pszichésen traumatizált páciensek esetében, a palliatív ellátás kommunikációs sajátosságai, a kezelési hibák és tévedések kommunikációja.</p>	
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali képzés</p>	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Az egészségügyi kommunikáció jelentősége, gyakorlatának legfőbb vonásai, Kommunikáció a hozzátartozókkal
2.	Kommunikáció idős emberekkel. Kommunikáció idős korban jelentkező mentális zavarok esetén
3.	A kezelési hibák és tévedések kommunikációja, Az agresszió megelőzése és kezelése
4.	Kommunikáció gyermekekkel, Kommunikáció intim kérdésekről, Kommunikáció fogyatékos emberekkel

¹⁰⁹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹¹⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹¹¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹¹² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

5.	Multikulturális kommunikáció
6.	Rossz hírek közlése. Palliatív kommunikáció
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Személyiség, személyiségmodellek, személyiségérettség Önismeret, önértékelés Mentális egészség, mentálhigiéne
2.	Kommunikáció folyamata és jellemzői Konfliktus, konfliktuskezelés Asszertív kommunikáció
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pilling János (szerk.) (2008): Orvosi kommunikáció (második kiadás). Medicina Könyvkiadó, Budapest • Máté, O (2017) Rossz hírek közlése a pediátriai intenzív osztályon, Globe Edit Saarbrücken. ISBN: 9783330807709 • <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Léder László (2012): A gyógyító kommunikáció. Betűvirág Kft. • Tringer László (é.n.): A gyógyító beszélgetés. Magyar Viselkedéstudományi és Kognitív Terápiás Egyesület, Budapest 	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit. - Ismeri a személyiség fogalmát, a személyiség tipológiákat, az érett személyiség jellemzőit, az önismeret és önértékelés aspektusait, a konfliktusok fajtáit, okait. <p>b) képességei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel <p>c) attitűdje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Empatikus módon viszonyul a kliensekhez. - Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra. - Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő módon. - Kommunikációs képességei lehetővé teszik más szakmákkal való együttműködésre. 	

- Ismeri a szakmai kommunikáció területeit, módszereit, a kliensvezetési technikákat, fogalmait.
- Törekszik az írásbeli és szóbeli kommunikációban az ismeretek közérthető közvetítésére.

d) autonómiája és felelőssége

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Dr. Máté Orsolya, PhD, habil, egyetemi docens

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Deutsch Krisztina dr. PhD habil, docens

Dr. Tigyiné Dr. habil Pusztafalvy Henriette docens

Herr Judit nyelvtanár

Ferkai Luca, tanársegéd

Hatházi Milán, tudományos segédmunkatárs

Tantárgy neve: KÖZEGÉSZSÉGTAN, JÁRVÁNYTAN

Kreditérték: 3

A tantárgy besorolása: kötelező

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹¹²: 100 % (kredit%)

A tanóra¹¹³ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:
- 20 óra előadás nappali munkarend, 12 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők¹¹⁴** (ha vannak): -

A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb¹¹⁵): kollokvium
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok¹¹⁶** (ha vannak):-

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): IV. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Mikrobiológia I.
Párhuzamos feltételek: -

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A hallgató rendelkezzen a közegészségtan és járványtan minden fontos területére kiterjedő korszerű, lényegi tájékozottsággal. Ismerje az ember és a környezet kapcsolatának a közegészségügyi-járványügyi vonatkozásait, a fertőző betegségekkel kapcsolatos feladatokat.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A közegészségtan fogalma, története, részterületei, helye és feladatai az orvostudományban. A magyar népegészségügy jelenlegi felépítése, szervezeti rendszere. Humán ökológia.
2.	A légkör felépítése, tulajdonságai és hatása a szervezetre. A levegőt szennyező legfontosabb anyagok és forrásaik, szmog fajtái, globális következmények.
3.	Ivóvíz nyelés és ivóvíz ellátás helyzete Magyarországon
3.	A talaj szerepe; fizikai, kémiai, biológiai jellemzői. A talajszennyezők egészségre gyakorolt hatásai.
4.	A járványtan története, meghatározó személyek. A járvány fogalma, ismérvei, a járványtan feladata, célja. A fertőzésekről általában. Járványfolyamat elsődleges és másodlagos mozgatóerői.

¹¹³ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹¹⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹¹⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹¹⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

5.	A fertőző betegségek fázisai, kimenetelei, lefolyása. A fertőző betegségek és járványok megelőzése, járványügyi intézkedések.
6.	Kórházi fertőzések járványtana. Epidemiológiai mutatók.
7.	Enterális fertőzések járványtana
8.	Légutakon keresztül terjedő fertőzések járványtana
9.	A kültakarón keresztül terjedő fertőző betegségek járványtana.
10.	Szexuális úton terjedő fertőző betegségek

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A közegészségtan fogalma, története, részterületei, helye és feladatai az orvostudományban. A magyar népegészségügy jelenlegi felépítése, szervezeti rendszere. Humán ökológia. A légkör felépítése, tulajdonságai és hatása a szervezetre. A levegőt szennyező legfontosabb anyagok és forrásaik, szmog fajtái, globális következmények. Ivóvíz nyelés és ivóvíz ellátás helyzete Magyarországon
2.	A talaj szerepe; fizikai, kémiai, biológiai jellemzői. A talajszennyezők egészségre gyakorolt hatásai. A járványtan története, meghatározó személyek. A járvány fogalma, ismérvei, a járványtan feladata, célja. A fertőzésekről általában. Járványfolyamat elsődleges és másodlagos mozgatóerői.
3.	A fertőző betegségek fázisai, kimenetelei, lefolyása. A fertőző betegségek és járványok megelőzése, járványügyi intézkedések. Kórházi fertőzések járványtana. Epidemiológiai mutatók. Enterális fertőzések járványtana
4.	Légutakon keresztül terjedő fertőzések járványtana A kültakarón keresztül terjedő fertőző betegségek járványtana. Szexuális úton terjedő fertőző betegségek

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Ádány R. (2012) Megelőző orvostan és népegészségtan; Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. (ISBN: 978 963 226 385 4)
- Ember I, Kiss I, Cseh K. (szerk.) (2013): Népegészségügyi orvostan; PTE-ÁOK. Pécs. (ISBN:978-963-642-511-1)
- Jurányi R. (szerk.) (1997): A fertőző betegségek általános és részletes járványtana; Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest. (ISBN: 963 242 269 4)

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Megismeri a népegészségügyi szempontból kiemelkedőnek minősülő betegségek főbb kockázati tényezőit.
- Megismeri a megelőzés/prevenció elméleti és gyakorlati módszertanát.

b) képességei:

- Képes a népegészségügyi jelentőségű problémák értékelésére, képes az egészségtudatos életmód tervezésére, az egészségfejlesztésre.

c) attitűdje:

- Személyes példamutatásával elősegíti környezete egészségmegőrzéssel kapcsolatos pozitív szemléletmódjának alakítását, törekszik az élethosszig tartó és az élet egészére kiterjedő tanulásra, törekszik arra, hogy a szakmai problémákat lehetőség szerint másokkal, más szervezetekkel együttműködve oldja meg.
- Nyitott szakmája átfogó gondolkodás módjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.

d) autonómiája és felelőssége:

- Önállóan, a hiteles szakmai forrásokra támaszkodva tekinti át és elemzi a népegészségügy kérdéseit, és a problémákra megoldási javaslatokat fogalmaz meg.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Mihály-Vajda Réka PhD, adjunktus

Németh Noémi, PhD hallgató

Tantárgy neve: BELGYÓGYÁSZAT I.

Kreditérték: 2

A tantárgy besorolása: kötelező

<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: % (kredit%)</p>	
<p>A tanóra¹¹⁷ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 14 óra előadás nappali munkarend, 7 óra előadás levelező munkarend az adott félévben</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹¹⁸ (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb¹¹⁹): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹²⁰ (ha vannak):</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): IV. félév</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia az egészségtudományban II. Élettan az egészségtudományban II. Párhuzamos feltételek: Gyógyszertan I.</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p><u>Ismeretanyag:</u> A klinikai ismeretek elsajátítása komplex integrált formában, szervrendszerek szerint történik. Az adott szervrendszerre vonatkozó anatómiai, élettani, kórélettani, patológiai, klinikai, gyógyszerterani ismertek egyidejű komplex elsajátítása a cél, a diagnosztika, terápia, és prevenció integrálása az ápolástudományi ismeretekbe. Tematika: kardiológiai pulmonológiai alapok, EKG készítése és értékelése, szív gyulladásoos betegségei, szívelégtelenség, shock, légzés, felső légúti és a tüdő betegségei, szájüreg és nyelőcső betegségei, gyomor organikus betegségei, vékonybél organikus betegségei, máj, epe, pancreas betegségei.</p> <p><u>Kompetenciák:</u> A hallgató képes legyen a szervrendszer szerinti összefüggések hatékony alkalmazására. A hallgató legyen képes a belgyógyászati betegvizsgálat, terápiai eljárások ápolásszakmai összefüggéseinek integrálására.</p>	
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali képzés</p>	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	<p>A tüdő anatómiai, élettani, kórélettani áttekintő ismétlése. Panaszok és tünetek pulmonológiai betegségek esetén. Légzés, spirometriai alapok, dyspnoe. Felső légúti betegségek (akut-krónikus bronchitis, rhinitis, tonsillitis) lehetséges ok, tünet, diagnosztikai lehetőségek (laboratóriumi vizsgálat, köpet mintavétel, mellkas RTG, légzésfunkciós vizsgálat), a kórképek kezelésében alkalmazott gyógyszerek (non-szteroidok, köhögés csillapítók, nyákoldók, bronchodilatátorok, antibiotikumok). A pneumonia fogalma, a</p>

¹¹⁷ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹¹⁸ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹¹⁹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹²⁰ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

	<p>kórkép tüneteit, lehetséges okai. A kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (Fizikális vizsgálat (tompulat, bronchophonia), laboratóriumi vizsgálat, köpet mintavétel, mellkas RTG) alkalmazott gyógyszerek (non-szteroidok, bronchodilatátorok, nyákoldók, antibiotikumok).</p>
2.	<p>Asthma bronchiale ok, tünet, diagnosztika (laboratóriumi vizsgálatok, Prick teszt, légzés funkció vizsgálat), az asthma bronchiale kezelésében alkalmazott gyógyszerek (bronchodilatátor, szteroid, β2-agonista, leukotrién antagonist, nyákoldók, köptetők).. COPD fogalma, súlyosság szerinti kórképei, ok, tünet, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, köpet mintavétel, mellkas RTG és egyéb képalkotó eljárás (HRCT), légzésfunkciós vizsgálat és annak főbb értékelési szempontjai (FEV1, FEV2, FEV1/FVC) bronchosopia, alkalmazott gyógyszerek (bronchodilatátorok, szteroidok, mucolyticumok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Az oxigéntitrlás fontossága COPD-ben. Légzőtorna jelentősége.</p>
3.	<p>A tüdőembólia fogalma, súlyosság szerinti kórképei, A kórkép tüneteit, lehetséges okai. A kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (EKG, mellkas CT, tüdő scintigraphia, artériás vérgázanalízis) a tüdőembólia kezelésében alkalmazott gyógyszereket (morfin, heparin, K vitamin-antagonisták, fibrinolitikumok, szöveti plazminogénaktivátor (TPA), direkt oralis antikoagulánsok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények A tüdőembólia megelőzési lehetőségei. Magas vérnyomás betegség A vérnyomás definíciója, meghatározó és befolyásoló tényezői, verőtérfogat/perctérfogat befolyásoló tényezői, a RAAS rendszer működése. A hypertonia fogalma. A kórkép tüneteit, lehetséges okai. A kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárásokat (vérnyomásmérés, ABPM, ECHO, EKG, laborvizsgálat, szemfenék vizsgálat), alkalmazott gyógyszereket (diureticumok, α receptor blokkolók, β receptor blokkolók, Ca-csatornablokkolók, renin-angiotenzinaldoszteron rendszer aktivitást befolyásoló szerek) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények,</p>
4.	<p>Ischaemias szívbetegség – Angina pectoris: az angina pectoris fogalma, a kórkép tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások(laboratórium vizsgálat, EKG, ergometria, stressz ECHO) az angina pectoris kezelésében alkalmazott gyógyszerek (nitrátok, Ca-antagonisták,ACE- gátlók, béta- blokkolók, thrombocyta aggregáció-gátlók, statinok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények.Ischaemias szívbetegség – Acut coronaria syndromaAz acut coronaria syndroma és a myocardialis infarktus fogalma. A kórképek tüneteit, lehetséges okai, kórképekben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratórium vizsgálat, EKG, coronariographia). Ismertesse aszívizom necrosis laboratóriumi jeleit (biomarkerek, enzimek (Troponin I/T, CK-MB, GOT, LDH), myoglobin), az acut coronaria syndroma és a myocardialis infarktus kezelésében alkalmazott gyógyszerek (antiaritmikumok, thrombocyta aggregáció-gátlók, fibrinolitikumok, nitrátok, béta-blokkolók, Ca- antagonisták, morfin) és azok</p>

	hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények.
5.	Billentyűbetegségek (szerzett billentyűbetegség: aortastenosis) a 2 leggyakoribb szerzett billentyűbetegség. A kórképek tünetei, lehetséges okai. A kórképekben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, ECHO, angiographia vizsgálat) alkalmazott gyógyszerek (ACE gátlók, antiaritmikumok, β -blokkolók, statinok, acetilszalicilsav).
6.	Szívelégtelenség (bal és jobb, kevert) A kórképek tünetei, lehetséges okai. A kórképekben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, EKG, ECHO, mellkas RTG, szívizom scintigraphia, HOLTER- monitorozás), kezelésében alkalmazott gyógyszere (ACE gátlók, nitrátok, vízhajtók, digitálisok, β -blokkolók, aldoszteron-antagonisták) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények
7.	Szív gyulladáscsökkenés (infektív endocarditis, pericarditis, pericardialis tamponád) kórképek tüneteit, lehetséges okai, A kórképekben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, haemocultura, TEE, TTE) alkalmazott gyógyszereket (antibiotikumok, non-szteroid gyulladáscsökkentők, kortikoszteroidok, diuretikumok), és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények, pericardiocentesis.
8.	Perifériás artériás obliteratív érbetegség : a perifériás artériás obliteratív érbetegség fogalma, a kórkép tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (Doppler-index, Dopplervizsgálat, angiographia, pletizmographia, laboratóriumi vizsgálatok) a perifériás verőérbetegségben alkalmazott gyógyszerek (vazoaktív szerek, keringés javítók, trombocyt-aggregáció gátlók, statinok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Mélyvénás thrombozisz: a mélyvénás thrombosis fogalma, a kórkép tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (Fizikális vizsgálat (Homans tünet), Doppler UH, pletizmographia, venographia, laboratóriumi vizsgálatok) a mélyvénás thrombozisz kezelésében alkalmazott gyógyszerek (heparin, K vitamin antagonisták, fibrinolitikumok, non-szteroidok, direkt oralis antikoagulánsok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények.
9.	Shock A shock lefolyásának ismertetése a kardiogén sokk példáján, felosztása kiváltó okok szerint (hipovolémiás, septicus, anafilaxiás, kardiogén). A sokk kompenzált és dekompenzált fázisának tünetei. Fontosabb fizikális és eszközös diagnosztikus vizsgálati módszerek, a shock kezelésében alkalmazott gyógyszereket (folyadék- és elektrolitpótlás, keringéstámogató gyógyszerek, antibiotikumok, katekolaminok, antiaritmiás szerek), és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációt, mellékhatásai, főbb készítmények, a shock eszközös terápiája.

10.	<p>A szájüreg és nyelőcső betegségei: a stomatitis és nyelőcső diverticulum fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképekben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (oesophago-gastro-duodenoscopia, nyelőcső manometria, 24 órás pH mérés), kezelési lehetőségek. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok. Gyomor betegségei-Gastrooesophagealis reflux, gastroduodenalis fekély: gastrooesophagealis reflux és a gastroduodenalis fekély fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (oesophago-gastro-duodenoscopia, nyelőcső manometria, 24 órás pH mérés, H.pylori kimutatása, C13 kilégzései teszt)a kezelésében alkalmazott gyógyszerek (antacidok, protonpumpa gátlók, H2 receptor blokkolók,HP eradikáció)és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok. Akut gastroenteritisek, az akut gastroenteritisek (salmonellosis, shigellosis, campylobacter, clostridium fertőzések, C. difficile) fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (széklet vizsgálat, vizelet leoltás, mikrobiológiai vizsgálat, haemocultura), az akut gastroenteritisek kezelésében alkalmazott gyógyszereket (antibiotikumok, hasmenést gátló szerek)és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok.</p>
11.	<p>Vékonybél betegségek: Colitis ulcerosa és Crohn betegség A Colitis ulcerosa és Crohn betegség fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (labor, endoszkópos vizsgálatok, székletvér kimutatás) az IBD (inflammatory bowel disease) kezelésében alkalmazott gyógyszerek (kortikoszteroidok, 5-aminoszalicilsav, antibiotikumok, immunszuppresszánsok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények, Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok. IBS: az IBS fogalma, a kórkép tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, hasi UH, colonoscopia, RDV, laktóz intolerancia teszt) az IBS kezelésében alkalmazott gyógyszerek (prokineticumok, laxatívumok, probiotikumok, ópiát antagonisták, anxiolyticumok, antidepresszánsok, sedatívumok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok</p>
12.	<p>Máj betegségei- Icterus: az icterus fogalma. Ismertesse a kórkép tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, UH diagnosztika, CT, kiemelve az ERCP) a kórkép kezelési lehetőségeit. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok. Hepatitis a hepatitis fogalma, típusai szerinti jellemzői, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, UH), az hepatitisek kezelésében alkalmazott gyógyszerek (vakcinák, interferon, antivirális szerek) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációt, mellékhatásai, főbb készítmények. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok. Májcirrhosis: a májcirrhosis fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, hasi UH diagnosztika, nyelőcső endoscopia, UH vezérelt vékonytű-</p>

	<p>biopszia), a májcirrhosis kezelésében alkalmazott gyógyszerek (diuretikumok, interferonok, béta-blokkolók) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények.</p>
13.	<p>Hasnyálmirigy gyulladás: a pancreatitis fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, UH, ERCP, CT) Epeutak-, epehólyag betegségei: a cholelithiasis és cholecystitis fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, hasi UH, ERCP, PTC,), a kezelésében alkalmazott gyógyszerek (non-szteroidok, görcsoldók, antibiotikumok)és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok.</p>
<p>A tantárgy részletes tematikája levelező képzés</p>	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	<p>A tüdő anatómiai, élettani, kórélettani áttekintő ismételése. Panaszok és tünetek pulmonológiai betegségek esetén. Légzés, spirometriai alapok, dyspnoe. Felső légúti betegségek (akut-krónikus bronchitis, rhinitis, tonsillitis) lehetséges ok, tünet, diagnosztikai lehetőségek (laboratóriumi vizsgálat, köpet mintavétel, mellkas RTG, légzésfunkciós vizsgálat), a kórképek kezelésében alkalmazott gyógyszerek (non-szteroidok, köhögés csillapítók, nyákoldók, bronchodilatatorok, antibiotikumok). A pneumonia fogalma, a kórkép tüneteit, lehetséges okai. A kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (Fizikális vizsgálat (tompulat, bronchophonia), laboratóriumi vizsgálat, köpet mintavétel, mellkas RTG) alkalmazott gyógyszerek (non-szteroidok, bronchodilatatorok, nyákoldók, antibiotikumok). Asthma bronchiale ok, tünet, diagnosztika (laboratóriumi vizsgálatok, Prick teszt, légzés funkció vizsgálat), az asthma bronchiale kezelésében alkalmazott gyógyszerek (bronchodilatator, szteroid, β2-agonista, leukotrién antagonist, nyákoldók, köptetők). COPD fogalma, súlyosság szerinti kórképei, ok, tünet, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, köpet mintavétel, mellkas RTG és egyéb képalkotó eljárás (HRCT), légzésfunkciós vizsgálat és annak főbb értékelési szempontjai (FEV1, FEV2, FEV1/FVC), bronchosopia, alkalmazott gyógyszerek (bronchodilatatorok, szteroidok, mucolyticumok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Az oxigéntitrálás fontossága COPD-ben. Légzőtorna jelentősége.</p> <p>A tüdőembólia fogalma, súlyosság szerinti kórképei, A kórkép tüneteit, lehetséges okai. A kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (EKG, mellkas CT, tüdő scintigraphia, artériás vérgázanalízis) a tüdőembólia kezelésében alkalmazott gyógyszereket (morfin, heparin, K vitamin-antagonisták, fibrinolitikumok, szöveti plazminogénaktivátor (TPA), direkt oralis antikoagulánsok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények A tüdőembólia megelőzési lehetőségei. Magas vérnyomás betegség A vérnyomás definíciója, meghatározó és befolyásoló tényezői, verőtérfogat/perctérfogat befolyásoló tényezői, a RAAS rendszer működése. A hipertonia fogalma. A kórkép tüneteit, lehetséges okai. A</p>

	<p>kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárásokat (vérnyomásmérés, ABPM, ECHO, EKG, laborvizsgálat, szemfenék vizsgálat), alkalmazott gyógyszereket (diureticumok, α receptor blokkolók, β receptor blokkolók, Ca-csatornablokkolók, renin-angiotenzinaldoszteron rendszer aktivitást befolyásoló szerek) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények.</p>
2.	<p>Billentyűbetegségek (szerzett billentyűbetegség: aortastenosis) a 2 leggyakoribb szerzett billentyűbetegség. A kórképek tünetei, lehetséges okai. A kórképekben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, ECHO, angiographia vizsgálat) alkalmazott gyógyszerek (ACE gátlók, antiaritmikumok, β-blokkolók, statinok, acetilszalicilsav).</p> <p>Szívelégtelenség (bal és jobb, kevert) A kórképek tünetei, lehetséges okai. A kórképekben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, EKG, ECHO, mellkas RTG, szívizom scintigraphia, HOLTER- monitorozás), kezelésében alkalmazott gyógyszere (ACE gátlók, nitrátok, vízhajtók, digitálisok, β-blokkolók, aldoszteron-antagonisták) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények.</p> <p>Szív gyulladáscsökkentő kórképei (infektív endocarditis, pericarditis, pericardialis tamponád) kórképek tüneteit, lehetséges okai, A kórképekben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, haemocultura, TEE, TTE) alkalmazott gyógyszereket (antibiotikumok, non-szteroid gyulladáscsökkentők, kortikoszteroidok, diuretikumok), és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények, pericardiocentesis.</p>
3.	<p>Szívelégtelenség (bal és jobb, kevert) A kórképek tünetei, lehetséges okai. A kórképekben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, EKG, ECHO, mellkas RTG, szívizom scintigraphia, HOLTER- monitorozás), kezelésében alkalmazott gyógyszere (ACE gátlók, nitrátok, vízhajtók, digitálisok, β-blokkolók, aldoszteron-antagonisták) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények.</p> <p>Szív gyulladáscsökkentő kórképei (infektív endocarditis, pericarditis, pericardialis tamponád) kórképek tüneteit, lehetséges okai, A kórképekben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, haemocultura, TEE, TTE) alkalmazott gyógyszereket (antibiotikumok, non-szteroid gyulladáscsökkentők, kortikoszteroidok, diuretikumok), és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények, pericardiocentesis.</p> <p>Perifériás artériás obliteratív érbetegség : a perifériás artériás obliteratív érbetegség fogalma, a kórkép tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (Doppler-index, Doppler-vizsgálat, angiographia, pletizmographia, laboratóriumi vizsgálatok) a perifériás verőérbetegségben alkalmazott gyógyszerek (vazoaktív szerek, keringés javítók, trombocita-aggregáció gátlók, statinok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Mélyvénás thrombózis: a mélyvénás thrombosis fogalma, a kórkép tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (Fizikális vizsgálat (Homans tünet), Doppler UH, pletizmographia, venographia,</p>

	<p>laboratóriumi vizsgálatok) a mélyvénás thrombozisz kezelésében alkalmazott gyógyszerek (heparin, K vitamin antagonisták, fibrinolitikumok, non-szteroidok, direkt oralis antikoagulánsok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények.</p>
<p>4.</p>	<p>A szájüreg és nyelőcső betegségei: a stomatitis és nyelőcső diverticulum fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképekben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (oesophago-gastro-duodenoscopia, nyelőcső manometria, 24 órás pH mérés), kezelési lehetőségek. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok. Gyomor betegségei-Gastrooesophagealis reflux, gastroduodenalis fekély: gastrooesophagealis reflux és a gastroduodenalis fekély fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (oesophago-gastro-duodenoscopia, nyelőcső manometria, 24 órás pH mérés, H.pylori kimutatása, C13 kilégzései teszt)a kezelésében alkalmazott gyógyszerek (antacidok, protonpumpa gátlók, H2 receptor blokkolók,HP eradikáció)és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok. Akut gastroenteritisek, az akut gastroenteritisek (salmonellosis, shigellosis, campylobacter, clostridium fertőzések, C. difficile) fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (széklet vizsgálat, vizelet leoltás, mikrobiológiai vizsgálat, haemocultura), az akut gastroenteritisek kezelésében alkalmazott gyógyszereket (antibiotikumok, hasmenést gátló szerek)és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok.</p> <p>Vékonybél betegségek: Colitis ulcerosa és Crohn betegség</p> <p>A Colitis ulcerosa és Crohn betegség fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (labor, endoszkópos vizsgálatok, székletvér kimutatás) az IBD (inflammatory bowel disease) kezelésében alkalmazott gyógyszerek (kortikoszteroidok, 5-aminoszalicilsav, antibiotikumok, immunszuppresszánsok) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények, Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok. IBS: az IBS fogalma, a kórkép tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, hasi UH, colonoscopia, RDV, laktóz intolerancia teszt) az IBS kezelésében alkalmazott gyógyszerek (prokineticumok, laxatívumok, probiotikumok, ópiát antagonisták, anxiolyticumok, antidepresszánsok, sedatívumok)és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok.</p> <p>Máj betegségei- Icterus: az icterus fogalma. Ismertesse a kórkép tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, UH diagnosztika, CT, kiemelve az ERCP) a kórkép kezelési lehetőségeit. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok. Hepatitis a hepatitis fogalma, típusai szerinti jellemzői, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, UH), az hepatitisek kezelésében alkalmazott gyógyszerek (vakcinák, interferon, antivirális szerek) és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációt, mellékhatásai, főbb</p>

készítmények. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok. Májcirrhosis: a májcirrhosis fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, hasi UH diagnosztika, nyelőcső endoscopia, UH vezérelt vékonytű-biopszia), a májcirrhosis kezelésében alkalmazott gyógyszerek (diuretikumok, interferonok, béta-blokkolók)és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények.

Hasnyálmirigy gyulladás: a pancreatitis fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, UH, ERCP, CT) Epeutak-, epehólyag betegségei: a cholelithiasis és cholecystitis fogalma, a kórképek tünetei, lehetséges okai, a kórképben alkalmazott invazív és noninvazív diagnosztikai eljárások (laboratóriumi vizsgálat, hasi UH, ERCP, PTC.), a kezelésében alkalmazott gyógyszerek (non-szteroidok, görcsoldók, antibiotikumok)és azok hatásmechanizmusai, indikációi, kontraindikációi, mellékhatásai, főbb készítmények. Életmódbeli tanácsok. Diétás tanácsok.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Tulassay Zsolt (szerk.) (2021): A belgyógyászat alapjai 1. Medicina könyvkiadó Zrt, ISBN 978 963 226 797 5
- Herold, Gerd et al. (szerk.) (2017) Belgyógyászat, Medicina Könyvkiadó Zrt, ISBN 978 963 226 628 2
- Aaronson, P. I. – Ward, J. P. T. – Connolly M. J. (szerző) (2020) Rövid kardiológia, Medicina Könyvkiadó ISBN szám 978 963 226 755 5
- Losonczy Gy. - Müller V. - Horváth G. - Tamási Lilla (szerk.) (2020.) Pulmonológia Medicina Könyvkiadó Zrt, ISBN 978 963 226 768 5
- Oláh A. (szerk), (2012), Az ápolástudomány tankönyve, Medicina Könyvkiadó Zrt, Budapest, http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0061_apolastudomany-magyar/adatok.html

Ajánlott:

- Boga Bálint (szerk) (2019) A belgyógyásztól az öregedés tudományáig, Semmelweis Kiadó, ISBN 9789633314609
- Az akut coronaria szindróma (ACS) és szövődményeinek prehospitalis ellátása Szabványos Eljárásrend. Országos Mentőszolgálat. v3.0 / 2020.06.05.
- Amit Ghosh (2019) Mayo Clinic Internal Medicine Board Review, Oxford University Press INC ISBN13 (EAN): 9780190938369
- Sótonyi P, Szeberin Z (szerk.) (2018) Vaszkuláris medicina Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió ISBN 9789633314470

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., **KKK 7. pont**) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletesen ismeri a szervezet biokémiai felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.
- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet

élettani és kóros működését, azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.

- Ismeri a terápiás környezet sajátosságait, a különböző ágytípusok, ágyhelyzetek, testhelyzetek, kényelmi eszközök mobilizációs eszközök és eljárások hatásait, indikációs körét és a kivitelezés menetét.

- Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat. - Ismeri a fiziológiás szükségletek kielégítésének alapjait. - Ismeri az egészségügyi dokumentáció alapjait.

- Ismeri az asepsis-antisepsis, nozokómiális surveillance fogalmait, az elkülönített hulladékgyűjtés lényegét és menetét. - Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, noninvazív mérés az artériás vérnyomás meghatározását).

- Ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).

- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.

- Ismeri a személyiség fogalmát, a személyiség tipológiákat, az érett személyiség jellemzőit, az önismeret és önértékelés aspektusait, az egészségpszichológia alapjait, a különböző életszakaszok fejlődés lélektani alapjait, a konfliktusok fajtáit, okait.

- Részletesen ismeri a terapeuta munka alapeleseit, jellemzőit, intervenciós szintjeit, az ápolási és betegvezetési folyamat összefüggéseit, a betegvezetés elméleti alapjait, formáit, a paramedikális tanácsadás szintjeit, készségeit és stratégiáit; személyiségének és szakmai felkészültségének folyamatos, tervszerűen tudatos fejlesztésének lehetőségeit.

- Ismeri az etikai alapfogalmakat, az etikus egészségügyi ellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló etikai problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit.

- Széleskörűen ismeri a jogi alapfogalmakat, a jogszerű egészségügyi ellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló jogi problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit, valamint a kliensek és az ellátást végzők jogait és kötelezettségeit.

- Részletesen ismeri a demográfiai alapmutatókat, a népesség egészségi állapotát jellemző epidemiológiai mutatószámokat, a főbb népbetegségek gyakoriságát, rizikófaktorait, a népegészségügyi törekvéseket, tevékenységi köröket, a szociológiai, egészségpszichológiai elméleteket és szemléletmódot, ismeri az egészségmegőrzés és -fejlesztés szociológiai, egészségpszichológiai megközelítését.

- Ismeri a szociális ellátás különböző formáit és a szociális gondoskodás aktuálpolitikai irányait. - Ismeri az addikciók pszichés és fizikális alapjait, a leggyakoribb típusait, az öngyógyító programok és csoportok jelentőségét és egyéb kezelési és leszokási lehetőségeket.

- Ismeri a deviáns viselkedési formákat, és azok lehetséges integrációs, kezelési megoldásait.

- Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit és holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, az egészség-tanácsadás lényegét.

- Ismeri az egészségi állapotot meghatározó tényezőket, az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati vonatkozásait.

- Ismeri a gyógyszerterápia alapfogalmait, a leggyakoribb megbetegedések kapcsán a gyógyszeres terápia hatásmechanizmusait, szövődményeket, mellékhatásokat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét.

- Ismeri a pedagógia fogalmait, jellegzetességeit.

- Ismeri a legfontosabb életmentési feladatokat, a leggyakrabban előforduló egészségkárosodások esetén szükséges teendőket a mindenkor hatályos ajánlásoknak megfelelően, az alapszintű életmentő beavatkozásokat (BLS) és eszközöket.
- Ismeri a menedzsment alapvető fogalmait és feladatait, az ellátórendszer szereplőit és azok tevékenységi körét, hatáskörét, átfogó elméleti ismeretekkel rendelkezik az egészségügy gazdasági, vezetési és szervezési technikáira vonatkozóan, részletesen ismeri a humán erőforrás gazdálkodás alapjait, a minőség fogalmát, valamint annak alkalmazási, mérési és fejlesztési lehetőségeit az egészségügyben.
- Ismeri a közegészségtan-járványtan tárgyát, feladatait, felosztását, módszereit, a munkaegészségtan alapfogalmait, a megelőzés lehetőségeit, a környezet hatását az emberre.
- Részletesen ismeri a mikrobiológia tárgyát, feladatait, felosztását, a mikrobák felosztását, és mindazon jellemzőit, amelyek lényegesek a fertőzések kialakulásában.
- Széles körűen ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokok kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.
- Átfogóan ismeri az egészségügyi informatika alapfogalmait, az operációs rendszereket, a szövegszerkesztő és táblázatkezelő programokat, az egészségügyi informatikai alapadatok feldolgozásának módszereit, a kapott eredmények prezentálását, továbbá az adatbázisokat, kódrendszereket.
- Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat.
- Átfogóan ismeri a bizonyítékokon alapuló ellátás szemléletét, a kutatás, irodalomkutatás folyamatát, az adatgyűjtési módszereket, az adatbázis készítésének menetét, a statisztikai programokat, az egyváltozós statisztikai eljárásokat, az eredmények értelmezésének, értékelésének menetét, kritikus gondolkodással bír.
- Ismeri a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, tűzvédelmi előírásokat, a mindenkor hatályos jogszabályi előírásokat, és az uniós szabályokat.
- Ismeri a munkavállaló egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat és a munkaeszközök biztonságos használatát.
- Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin).

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán. - Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni, valamint a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások) feladatok ellátására.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, non-invazív méréssel a vérnyomás meghatározását) önállóan kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni.
- Képes a fizikális lázcsillapítás kivitelezésére.
- Képes a fájdalom felmérésére és a fizikális fájdalomcsillapítási eljárások alkalmazására.
- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.

- Képes a hivatása gyakorlása során a szükséges pszichológiai alap alkalmazására, pszichoszomatikus szemlélet követésére, képes a beteg-egészségügyi szakember interperszonális kapcsolatában felmerülő problémák adekvát kezelésére, a beteg ember speciális pszichés jellemzőinek felismerésére és alapvető kezelésére.
- Képes átlátni az egészségügyet meghatározó jogforrások rendszerét, azok alkalmazásának szabályait, valamint megfelelően alkalmazza a releváns jogi szakkifejezéseket, kompetenciahatárainak megfelelően képes tájékoztatást nyújtani a klienseknek a betegjogokról és azok érvényre juttatásának lehetőségeiről.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait. - Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására.
- Szakterületének megfelelően képes aktívan közreműködni a népegészségügyi kérdések megoldásában, szűrővizsgálatok szervezésében, és kivitelezésében, egészségfejlesztő anyagok készítésében és alkalmazásában, valamint az epidemiológiai ismeretek alapján képes értékelni adott területen élő lakosság egészségi állapotát és a prevencióos tevékenységek hatékonyságát. - Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.
- Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást, és a páciens a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.
- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.
- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, mellékhatásaival kapcsolatos tárolási kliensoktatási és noninvazív alkalmazási feladatok ellátására.
- Képes megválasztani, és alkalmazni a szakterületéhez kapcsolódó pedagógiai ismereteket, módszereket, és képes egyéni és csoportos kliens, betegoktatási feladatok ellátására a gondozott életkorának, társadalmi státuszának, értelmi és érzelmi képességének, betegségének megfelelően.
- Képes alkalmazni azokat az eszköz nélküli és esetenként eszközös beavatkozásokat, melyek a hirtelen bekövetkezett egészségkárosodás esetén a beteg, sérült életét megmenthetik. - Képes költségérzékeny döntések meghozatalára és a humán erőforrás optimális felhasználására a tevékenységei során. - Képes középvezetőként hatékonyan közreműködni szervezői feladatok ellátásában.
- Képes a munkáját a bizonyítékokon alapuló ellátás alapelveinek és gyakorlati szempontjainak figyelembevételével a minőségügyi rendszer előírásai alapján végezni, a minőség javítása érdekében a különböző módszereket, eszközöket összehangoltan alkalmazni.
- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában a fertőző betegségek és járványok megelőzésére, felismerésére.
- Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló, kutatómódszertani és biostatistikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában.
- Képes az adatok kezelésére, feldolgozására, a kapott eredmények prezentálására.
- Képes a munkavégzése során betartani és betartatni a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírásokat.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.

c) attitűdje:

- A magas szintű ellátás megvalósítása és a folyamatos fejlődés biztosítása érdekében nyitott az új eljárások, szakmai innovációk megismerésére. - Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.

- Fogékony az egészségtudomány tudományosan bizonyított eredményeinek megismerésére és alkalmazására.

- Az emberi élet és egészség védelmét középpontba állítva törekszik korrekt szakmai magatartásra.

- Nyitott mások véleményének figyelembevételére, kritikus mérlegelésére, empátiával viszonyul partnereihez, respektálja az egészségügyi ellátás és a népegészségügyi szolgáltatások különböző szintjein és színterein tevékenykedő szakemberek tudását és képességeit, megbecsüli munkájukat, igényt tartva támogató együttműködésükre.

- Nyitott a dokumentációs eljárásokban bekövetkező változások követésére, nyitott új infokommunikációs eszközök, eljárások megismerésére és alkalmazására.

- Nyitott az egészségügyi ellátórendszer folyamatszemplélete és az ellátás javítása iránt.

- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.

- Kommunikációját egyénnel és közösségekkel egyaránt empátia, felelősség, a jó szándék és a szakértelem meggyőző közvetítésére való törekvés hatja át.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.

- Felelősséggel végez egészségfejlesztő, egészségnevelő feladatokat, önállóan vagy team tagjaként.

- Személyes felelősségérzettel, szakmai önismerettel és minőség tudattal bír, igénnyel szaktudásának és készségeinek folyamatos fejlesztésére.

- Tudományosan és módszertanilag megalapozott szakmai döntéseit, valamint azok következményeit felelősséggel vállalja.

- Szakmai fejlődésének irányításában tudatosan és felelősséggel együttműködik.

- Felelősséget vállal az emberi élet és egészség védelmére irányuló tevékenységéért.

- Autonóm módon képes felismerni szerepét és helyét egyéni munkaszituációban és teamben egyaránt.

- Felelősséget vállal az egészségügyi dokumentáció pontos vezetéséért, tartalmáért.

- Önálló és felelős módon képes a kliens betegúton való vezetésére.

- A szakmai irányelveknek megfelelően, minőségi ellátást végez önállóan vagy team-tagként másokkal együttműködve

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: SEBÉSZET I.		Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹²¹ : % (kredit%)		
A tanóra ¹²¹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 14 óra előadás nappali munkarend, 7 óra előadás levelező munkarend az adott félévben (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹²² (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹²³): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹²⁴ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): IV. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia az egészségtudományban II. Élettan az egészségtudományban II. Párhuzamos feltételek: Gyógyszertan I.		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
Általános sebészet feladatkörének, a fontosabb sebészeti betegségek ismertetése, kezelési lehetőségek, a műtéti előkészítés, a műtét, valamint a postoperatív ellátás. A preoperatív kivizsgálási mechanizmus. Asepsis, antisepsis		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	Általános sebészet feladata, szerepe az orvoslásban	
2.	Sérvek, epehólyag sebészeti	
3.	Sebészeti műszerek, műtét, műtéti előkészítés	
4.	Transzplantáció, Transzfúzió	
5.	Tükrözések	
6.	Sebek és ellátásuk	
7.	akut sebészeti megbetegedések	
8.	vastagbél betegségei	
9.	vastagbél daganatok	

¹²¹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹²² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹²³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹²⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

10.	gyomor sebészeti megbetegedései
11.	sebészi infekciók
12.	daganatok kivizsgálása
13.	ismétlés

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

1.	Általános sebészet feladata, szerepe az orvoslásban, Sérvek, epehólyag sebészeti, Sebészeti műszerek, műtét, műtéti előkészítés
2.	Transzplantáció, Transzfúzió, Tükrözések
3.	Sebek és ellátásuk, akut sebészeti megbetegedések
4.	vastagbél betegségei, vastagbél daganatok
5.	gyomor sebészeti megbetegedései, sebészi infekciók
6.	daganatok kivizsgálása
7.	ismétlés

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul.**

.....
a) tudása:

- Átfogó ismeretekkel rendelkezik a normális női életciklusokról, a női reproduktív szervek élettani és kóros működéséről.
- Ismeri a szülészeti és nőgyógyászati rutin ellátás szakmai irányelveit és protokolljait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit, koncepcióit, a jogi szabályozásokat és az ismeretek bővítésének lehetőségeit.
- Széleskörű tudással rendelkezik a női egészségről, annak tényezőiről, az egészségmegőrzés és egészségfejlesztés módszereiről.
- Ismeri a szexuális és reproduktív egészség területeit, a családtervezés fogalmát, célját, folyamatát, feladatait, a korszerű fogamzásgátlás elvét, módszereit, technikáját.
- Ismeri a terhesség felismerésének módszereit, a várandósság környezeti, foglalkozási és genetikai kockázatait, a magzat növekedését és fejlődését, a kötelezően előírt és ajánlott szűrőmódszerek indikációit, kivitelezését.
- Felismeri a veszélyeztetett és magas kockázatú várandósságot, a speciális gondozási szükségleteket.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az élettani és kóros vajúadás és szülés folyamatairól, ismeri az újszülött újraélesztéséhez használt eszközöket, gyógyszereket, az újszülött újraélesztés folyamatát.
- Ismeri a gyermekágyas időszakban zajló élettani folyamatokat és esetleges szövődményeket, illetve kockázatokat.
- Ismeri a nőgyógyászati kórképek diagnosztikáját, azok vizsgálati módszereit, a kezelés elveit, módjait, eljárásait, a prevenció és a rehabilitáció lehetőségeit, valamint az öregedés anatómiai és fiziológiai jelenségeit, a menopausa hatásait a mentális és fizikai egészségre.
- Ismeri a nőgyógyászati onkológiai szűrővizsgálat rendjét és módszereit.
- Rendelkezik a szülészeti és nőgyógyászati műtétek, invazív beavatkozások kivitelezésének és elveinek alapszintű ismereteivel.

- Ismeri a műtéti érzéstelenítés módszereit és lehetséges szövődményeit, az aszeptikus munkavégzést és a sterilitást.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik a szülészet-nőgyógyászat területén alkalmazott diagnosztikus és terápiás módszerekről.
- Ismeri a prevenció, a gondozás, a szülészeti és nőgyógyászati ellátás során alkalmazott dokumentumokat, a dokumentáció vezetésének és kezelésének szabályait.
- Ismeri a szakmai kommunikáció területeit, módszereit, a kliensvezetési technikákat, fogalmait.
- Ismeri a szakterület szakmai szókincsét.
- Ismeri a szakterületéhez tartozó empirikus kutatások tudományelméleti háttereit, szemléletmódjait, fogalomrendszerét, a kutatás típusait és ezek főbb módszereit.
- Elméleti ismeretekkel rendelkezik az egészségügy gazdasági, vezetési, szervezési és minőségfejlesztési technikáira vonatkozóan.
- Ismeri a szülésznői hivatás legfontosabb szakmai irányelveit és határait, a határterületekhez való kapcsolódását, a szakma érdekképviseleti szerveit, valamint az érdekérvényesítés módjait és lehetőségeit.

b) képességei:

- Az élettani és kóros működéseket egymástól elkülöníti, és ezt a tudását szakmai döntéseiben alkalmazza.
- Képes szakterületén rutin szakmai problémák azonosítására, analitikus és szintetikus gondolkodásra, a nőbeteg, várandós sajátos szükségleteinek feltárására, prioritások felállítására.
- Támogatja az egészséges családi élet megvalósítását, a pozitív és negatív családtervezés folyamatát, képes egészségnevelő feladatok ellátására, segítő, tanácsadó kommunikáció alkalmazására.
- Képes alacsony kockázatú várandósok önálló gondozására, szülésre felkészítő program szervezésére, a szülői szerepre való felkészülés támogatására, tevékenysége magában foglalja a komplikációk korai felismerését és az ezzel kapcsolatos intézkedések megtételét.
- Képes teljes körű tájékoztatást nyújtani a gondozás alatt végzendő szűrővizsgálatokról és a terhességet befolyásoló rizikófaktorokról.
- Önállóan képes az anyai és magzati monitorizálásra, a szülés előrehaladásának megfigyelésére, észlelésére, valamint a vajúdo támogatására.
- Önállóan képes az élettani szülés biztonságos levezetésére, az episiotomia kivitelezésére és ellátására, valamint sürgős esetben (ha orvos nincs jelen) farfekvéses szülés levezetésére.
- Önállóan képes a szülönő és az újszülött állapotának megítélésére, az újszülött elsődleges és másodlagos ellátására, valamint az anya és újszülött korai közvetlen kapcsolatának biztosítására.
- Képes az újszülött újraélesztésre.
- Képes a sürgősségi helyzetek felismerésére és az azonnali intézkedések megkezdésére.
- Képes a gyermekágyas megfigyelésére, gondozására, a szoptatás elősegítésére, a hazabocsátással kapcsolatos feladatok ellátására (tanácsadás, kóros tünetek felismerése, intézkedés).
- Képes a betegápolás ápolási folyamat szerinti kivitelezésére.
- Képes a megfelelő szakmai eljárások és protokollok alkalmazására.
- Képes nőgyógyászati onkocitológiai mintavétel önálló elvégzésére.
- Képes a nőbeteg műtétre történő felkészítésére, előkészítésére és a műtét utáni ápolási teendők szakszerű kivitelezésére.
- Képes aszeptikus munkavégzésre.

- Képes a diagnosztikai beavatkozások előkészítésére, kivitelezésére, eredményeinek értékelésére és dokumentálására.
- Képes az egészségügyi ellátás során keletkezett adatok értelmezésére és az önálló tevékenységéhez kapcsolódó dokumentumok vezetésére az adatvédelmi szabályok betartásával.
- Szülészeti-nőgyógyászati szakterületén adekvát szakmai kommunikációt képes folytatni szakértő és nem szakértő közegben egyaránt.
- Képes alkalmazni kliensvezetési technikákat.
- Képes a szülészeti-nőgyógyászat területét érintő átfogó és speciális összefüggések, tudományos ismeretek megértésére és alapfokú elemzésére.
- Képes könyvtári és elektronikus formában megjelenő szakirodalmi források önálló feldolgozására, rendelkezik az analízáló és szintetizáló gondolkodás képességével.
- Képes egészségügyi intézményekben középvezetőként közreműködni (irányítás, szervezés, minőségfejlesztés), képes az önálló döntéshozatalra.

c) attitűdje:

- Az emberi élet védelmét középpontba állítva törekszik a konstruktív szakmai, segítő magatartásra.
- Szociális és interkulturális érzékenység, előítélet nélküli attitűd jellemzi, elfogadja és tiszteletben tartja az egyéneket és kultúrájukat, szokásaikat, függetlenül azok státuszától, származásától, vallási meggyőződésétől.
- A magas szintű ellátás megvalósítása érdekében nyitott az új eljárások, szakmai innovációk megismerésére, és törekszik gyakorlati készségének fejlesztésére.
- Holisztikus, reflektív szemlélete meghatározza döntéseit.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett, feladatait pontosan, megbízhatóan végzi.
- Az emberi és anyagi erőforrásokat költségtudatosan használja.
- Elkötelezett az egyén egészségmagatartásának kialakításában.
- Emberközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott problémához kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Elkötelezett a dokumentáció szabályszerű vezetésére, és nyitott a dokumentációs eljárásokban bekövetkező változások nyomon követésére és kezelésére.
- Fogékony az egészségtudomány tudományosan bizonyított szakmai alapjainak megismerésére és alkalmazására.
- Nyitott mások véleményének kritikus figyelembevételére.
- Munkáját az etikai normák és jogszabályok betartásával részben autonóm, részben együttműködő módon végzi.
- Munkájával és szereptudatos magatartásával a szülésznői hivatást méltóan képviseli.

d) autonómiája és felelőssége:

- Felelősséggel végez egészségfejlesztő, egészségnevelő feladatokat, önállóan, vagy team tagjaként.
- Önállóan végzi a szükségleteken alapuló ellátást, gondozást az élettani terhesség során a jogszabályoknak megfelelően, és tevékenységéért felelősséget vállal.
- Felelősséget vállal az egészségügyi ellátó rendszerben, illetve azon kívül (magánszolgáltató, születésház, otthonszülés) végzett önálló tevékenységéért.
- Elkötelezettséget mutat a biztonságos és higiénikus környezet megteremtésére a szülészeti-nőgyógyászati műtételnél és speciális kezelési formákban.
- Felelősséget érez a maga által vezetett szakmai csoport munkájáért, eredményeiért és kudarcaiért.

- Felelősséget vállal az önállóan végzett diagnosztikus és terápiás vizsgálatok elvégzéséért és értékeléséért.
- Felelősséggel alkalmazza a szakterületéhez kapcsolódó eszközöket és módszereket.
- Felelősséget vállal az egészségügyi dokumentáció pontos vezetéséért és tartalmáért.
- Képes team-munka végzésére, kooperációra, ugyanakkor önálló humán erőforrás és gazdasági döntés-előkészítő véleménnyel rendelkezik, középvezetőként minőségügyi felelősséggel bír.
- Hivatását minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.

Kötelező: Sebészet

- Horváth Örs Péter - Oláh Attila (szerkesztők) 2017. szeptember.
ISBN szám:978 963 226 627 5

Gyakorlati sebkezelés

- Daróczy Judit 2021. ISBN szám:978 963 226 799 9

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy neve: DIETETIKA II. (ik: Laktáció, Csecsemő és kisgyermek táplálása elmélet, gyakorlat)	Kreditérték: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹²⁵ : % (kredit%)	
A tanóra ¹²⁵ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 18 óra előadás nappali munkarend, 9 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve - 10 óra gyakorlat nappali munkarend, 5 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹²⁶ (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹²⁷): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹²⁸ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): IV. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Dietetika I., Védőnői csecsemő és kisgyermek gondozás Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a laktációs alapfogalmakat, a laktáció anatómiai és élettani hátterét. A hallgatók ismerjék a laktáció kapcsán felmerülő problémákat és azt a megfelelő tanácsadási technikával orvosolni tudják. Ezen kívül a hallgatók képet kapnak egyes szervrendszerek és bizonyos biológiai folyamatok laktációt befolyásoló helyzetéről. Az újszülött és csecsemő táplálás alapjai, ill. a szoptatás, mint természetes norma megjelenítése. Ismeret átadás a szoptatás során fellépő leggyakoribb problémákról, akár az anyai-, akár a gyermek oldalát nézve.</p> <p>Élelmezési üzem, tejkonyha működése, konyhatechnológiai alpműveletek. A csecsemő és kisgyermek táplálásának különleges szabályai, a koraszülöttek speciális igényei. Minden csecsemőtáplálási módozat, mint kizárólagosan anyatejes, pótlással anyatejes, kiegészítő-, vegyes és mesterséges táplálás.</p> <p>Kisded- és gyermektáplálás, közétkeztetés, étlapszerkesztés, étrend összeállítása.</p> <p>A hallgató ismerje az egészséges csecsemők és gyermekek, valamint a koraszülöttek táplálásának irányelveit.</p> <p>A gyakorlat során láthatják és megismerik szoptatási a pozíciókat. Szert tesznek szoptatási dokumentáció készítésére. Képes a hallgató az újszülött, a csecsemő megfigyelésére a szoptatás alatt. Minden életkorban képes legyen csecsemők és gyermekek étrendjének</p>	

¹²⁵ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹²⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹²⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹²⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

összeállítására. A gyakorlat során láthatják és megismerik szoptatási a pozíciókat. Szeretnek tesznek szoptatási dokumentáció készítésére. Képes a hallgató az újszülött, a csecsemő megfigyelésére a szoptatás alatt. Biztonsággal adjon tanácsot a táplálkozási problémák esetén, tudjon adekvát elméleti és gyakorlati segítséget nyújtani anyatejes, kiegészítő, vegyes és mesterséges táplálás esetén.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Elmélet**
Laktáció

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A szoptatás jelentősége, az anyatej összetétele, a szoptatás rövid és hosszú távú hatása a gyermekre és az anyára Biológiai alapok. Az emlő anatómiája, a laktáció élettana, a csecsemő szájának anatómiája.
2.	A csecsemő szükségletei, a csecsemő emésztőrendszerének jellemzői, széklete, a csecsemő gondozása
3.	Normális élettani funkciók, növekedés, gyarapodás, fejlődés, WHO görbék, percentilis görbék, az újszülött táplálásának módjai (anyatejes kizárólag, pótlással anyatejes, kieg. táplálás, hozzátáplálás, vegyes táplált, mesterségesen táplált)
4.	A szülés és az első napok jelentősége a laktációban és az újszülött életében (kórházban és otthon) A szoptatás, szopás megfigyelése, mellre helyezés, mellre tapadás
5.	Az anyatej fejtése és az anyatej tárolása Rendszerek és rendszerszerű működés szoptató családokban
6.	Gyakori nehézségek (kezdeti nehézségek, lapos és/ vagy befele forduló bimbó, a csecsemő orális patológiája, nehezen ébreszthetőség, élettani sárgaság, újszülöttkori hypoglikémia)
7.	A szoptatás során bármikor előforduló gyakori problémák (kevés tej, erős tejleadó reflex, sok a tej, sebes vagy fájdalmas mellbimbó, gombás fertőzések, elégtelen súlygyarapodás, a pótlás elfogadható egészségügyi indikációi,
8.	Kis születési súlyú, koraszülött és beteg csecsemő szoptatása (táplálása) kórházban és otthon (a „késői” koraszülött szoptatása, ikrek, többes terhességből származó újszülöttek szoptatása, szülési sérülések, Down szindróma, GOR, szívfejlődési rendellenesség és szoptatás, CF, a csecsemő akut fertőzései és a szoptatás, anyagcsere betegségek és a szoptatás, SIDS)
9.	Kontraindikációk a szoptatás során (anyai és gyermeki kontraindikáció) Szoptatás és gyógyszeresedés, egyéb vizsgálati eljárások, sport, táplálkozás, szexuális élet, családi tanácsadás alapjai
Csecsemő és kisgyermek táplálása	
1.	Második félév és azon túl (hozzátáplálás, elválasztás, elválasztódás, hosszú távú szoptatás. A hozzátáplálás módszerei, fokozatosság, allergének bevezetése (ESPHANGA ajánlás, WHO ajánlás, glutén konszenzus)

	Az anyatejes táplálás korai és késői előnyei az anya és a baba számára.
2.	Az élelmezési üzem, tejkonyha berendezése, felszerelése, működése. Higiénés szabályok a csecsemőételek készítése során.
3.	Újszülött és csecsemő tápcsatornájának jellegzetességei. Csecsemő emésztése, széklete. Női tej és a tehéntej jellegzetességei, összehasonlításuk.
4.	A csecsemőtáplálás típusai: kizárólagosan anyatejes, pótlással anyatejes, kiegészítő-, vegyes és mesterséges táplálás.
5.	Glutén prevenció csecsemőkorban. Itatás a csecsemőkor különböző fázisaiban.
6.	Komplettálás a csecsemőkor különböző fázisaiban. Rágásra szoktatás ideje és módja.
7.	Tápszerek felosztása, csecsemőtápszerek típusai. Koraszülöttek speciális táplálása.
8.	Kisded- és gyermektáplálás irányelvei. Közétkeztetésről általában. HACCP.
9.	Bölcsődei étkeztetés szabályai. Közétkeztetés az óvodában, iskolában. Étlapszerkesztés szabályai.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Gyakorlat**

Laktáció

Alkalmom	Tananyag leírása
1.	A laktációs tanácsadás sajátosságai Családi tanácsadás alapjai
2.	A szoptatás és szopás megfigyelése (anyai pozíciók, az újszülött pozicionálása, szívás, nyelés, mell elhelyezkedése a szájba a szoptatás alatt)
3.	Kezdeti nehézségek megoldása a gyakorlatban Kommunikáció és helyzetgyakorlat
4.	Szoptatási segédeszközök és azok használata
5.	Szoptatási segédeszközök és azok használata Szoptatásra, szopásra vonatkozó dokumentáció készítése Dokumentumok tárolásának szabályai

Csecsemő és kisgyermek táplálása

1.	Élelmiszertárolás, szállítás szabályai. Konyhatechnológiai alapl műveletek: előkészítő-, elkészítő műveletek: sűritések.
2.	Lazító-, ízesítő eljárások. Hő közlés és elvonás. Befejező, értékesítő műveletek.
3.	Tápszerek felosztása, csecsemőtápszerek típusai. Tápszer készítés folyamata, szabályai.
4.	Koraszülöttek speciális táplálása.

5.	Egészséges csecsemő táplálása, a mesterséges ételek bevezetésének sorrendje, szolidok.
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Elmélet	
Laktáció	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	A szoptatás jelentősége, az anyatej összetétele, a szoptatás rövid és hosszú távú hatása a gyermekre és az anyára Biológiai alapok. Az emlő anatómiája, a laktáció élettana, a csecsemő szájának anatómiája. A csecsemő szükségletei, a csecsemő emésztőrendszerének jellemzői, széklete, a csecsemő gondozása
2.	Normális élettani funkciók, növekedés, gyarapodás, fejlődés, WHO görbék, percentilis görbék, az újszülött táplálásának módjai (anyatejes kizárólag, pótlással anyatejes, kieg. táplálás, hozzátáplálás, vegyes táplált, mesterségesen táplált) A szülés és az első napok jelentősége a laktációban és az újszülött életében (kórházban és otthon) A szoptatás, szopás megfigyelése, mellre helyezés, mellre tapadás Az anyatej fejtése és az anyatej tárolása Rendszerek és rendszerszerű működés szoptató családokban
3.	Gyakori nehézségek (kezdeti nehézségek, lapos és/ vagy befele forduló bimbó, a csecsemő orális patológiája, nehezen ébreszthetőség, élettani sárgaság, újszülöttkori hypoglikémia) A szoptatás során bármikor előforduló gyakori problémák (kevés tej, erős tejleadó reflex, sok a tej, sebes vagy fájdalmas mellbimbó, gombás fertőzések, elégtelen súlygyarapodás, a pótlás elfogadható egészségügyi indikációi,
4.	Kis születési súlyú, koraszülött és beteg csecsemő szoptatása (táplálása) kórházban és otthon (a „késői” koraszülött szoptatása, ikrek, többes terhességből származó újszülöttek szoptatása, szülési sérülések, Down szindróma, GOR, szívfejlődési rendellenesség és szoptatás, CF, a csecsemő akut fertőzései és a szoptatás, anyagcsere betegségek és a szoptatás, SIDS)
5.	Kontraindikációk a szoptatás során (anyai és gyermeki kontraindikáció) Szoptatás és gyógyszeresedés, egyéb vizsgálati eljárások, sport, táplálkozás, szexuális élet, családi tanácsadás alapjai
Csecsemő és kisgyermek táplálása	
1.	Második félév és azon túl (hozzátáplálás, elválasztás, elválasztódás, hosszú távú szoptatás. A hozzátáplálás módszerei, fokozatosság, allergének bevezetése (ESPHANGA ajánlás, WHO ajánlás, glutén konszenzus Az anyatejes táplálás korai és késői előnyei az anya és a baba számára. Az élelmezési üzem, tejkonyha berendezése, felszerelése, működése. Higiénés szabályok a csecsemőételek készítése során.
2.	Újszülött és csecsemő tápcsatornájának jellegzetességei. Csecsemő emésztése, széklete. Női tej és a tehéntej jellegzetességei, összehasonlításuk.

	A csecsemőtáplálás típusai: kizárólagosan anyatejes, pótlással anyatejes, kiegészítő-, vegyes és mesterséges táplálás.
3.	Glutén prevenció csecsemőkorban. Itatás a csecsemőkor különböző fázisaiban. Komplettálás a csecsemőkor különböző fázisaiban. Rágásra szoktatás ideje és módja. Tápszerek felosztása, csecsemőtápszerek típusai. Koraszülöttek speciális táplálása.
4.	Kisded- és gyermektáplálás irányelvei. Közétkeztetésről általában. HACCP. Bölcsődei étkeztetés szabályai. Közétkeztetés az óvodában, iskolában. Étlapszerkesztés szabályai.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés. Gyakorlat**
Laktáció

Alkalmom	Tananyag leírása
1.	A laktációs tanácsadás sajátosságai Családi tanácsadás alapjai
2.	A szoptatás és szopás megfigyelése (anyai pozíciók, az újszülött pozicionálása, szívás, nyelés, mell elhelyezkedése a szájba a szoptatás alatt) Kezdeti nehézségek megoldása a gyakorlatban Kommunikáció és helyzetgyakorlat
3.	Szoptatási segédeszközök és azok használata Szoptatásra, szopásra vonatkozó dokumentáció készítése Dokumentumok tárolásának szabályai

Csecsemő és kisgyermek táplálása

1.	Élelmiszertárolás, szállítás szabályai. Konyhatechnológiai alaplételemek: előkészítő-, elkészítő lételemek: sűrítések. Lazító-, ízesítő eljárások. Hő közlés és elvonás. Befelező, értékesítő lételemek.
2.	Tápszerek felosztása, csecsemőtápszerek típusai. Tápszer készítés folyamata, szabályai. Koraszülöttek speciális táplálása. Egészséges csecsemő táplálása, a mesterséges ételek bevezetésének sorrendje, szolidok.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Az Emberi Erőforrások Minisztériuma szakmai irányelve az egészséges csecsemő (0–12 hónapos) táplálásáról (2019)
- A Nemzeti Erőforrás Minisztérium szakmai irányelve az 1 és 3 éves kor közötti kisgyermek táplálásáról. Védőnői Szakmai Kollégium. (2011)
- 37/2014. (IV. 30.) *EMMI rendelet*. a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról.

- W. Ungváry R (2013) A szoptatás kézikönyve, Centrál Médiacsoport ZRT, Budapest. ISBN: 9789633410318
- La Leche League International: (2013) A szoptatás női művészete Budapest,

Ajánlott:

- Gárdos L, Kovács T, Nádor Cs, Szabó M (2017) Az egészséges újszülött és koraszülött táplálás. Szakmai irányelveken alapuló gyakorlati útmutató Nemzeti Együtműködési Alap
- W. Ungváry R (2014) Zsebibabák könyve, Centrál Médiacsoport ZRT Budapest ISBN: 9789633410998

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.

- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.

- Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat. Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat.

- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját, valamint ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

- Ismeri az anyatejes táplálás egészségre gyakorolt hatásait, a szoptatás támogatás módszereit.

b) képességei:

- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.

- Képes a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, tanulásban akadályozott, az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező, a hátrányos és veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek azonosított és értékelt szükségleteiből kiinduló, reális gondozási célok meghatározására, a védőnői gondozás megvalósítására.

- Képes a szoptatás és az anyatejes táplálás figyelemmel kísérésére, az anyatejes táplálásra való ösztönzésre, a szoptatás módszereinek tanítására, szoptatási problémák esetén segítségnyújtásra.

- Képes az egészséges táplálkozás irányelveinek hiteles közvetítésére, a leggyakoribb gyermek és felnőttkori betegségek étrendi kezelési alapelveinek átadására, betartásának segítésére a saját kompetencia határainak megfelelően.

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, továbbá a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje:

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Fogékony az egészségtudomány tudományosan bizonyított eredményeinek megismerésére és alkalmazására.
- Kommunikációját egyénnel és közösségekkel egyaránt empátia, felelősség, a jó szándék és a szakértelem meggyőző közvetítésére való törekvés hatja át.
- Elkötelezett az anyatejes táplálás támogatására.

d) autonómiája és felelőssége:

- Tudományosan és módszertanilag megalapozott szakmai döntéseit, valamint azok következményeit felelősséggel vállalja.
- A szakmai irányelveknek megfelelően, minőségi ellátást végez önállóan vagy team-tagként másokkal együttműködve.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.
- Megfelelő, szakmailag megalapozott tájékoztatással lehetővé teszi, hogy a gondozott dönthessen, annak kompetenciáit erősíti.
- Szakmai ismereteit tudományosan megbízható forrásból szerzi, tudományos bizonyítékok figyelembevételére képes. Szakmai kutatások elősegítését kötelességének érzi.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: ÚJSZÜLÖTT ÚJRAÉLESZTÉS	Kreditérték: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹²⁹ : % (kredit%)	
<p>A tanóra¹²⁹ típusa: <u>ea.</u> / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám:</p> <p>- 10 óra előadás nappali munkarend, 5 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve</p> <p>- 7 óra gyakorlat nappali munkarend, 4 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:-</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹³⁰ (ha vannak): az újszülött újraélesztés gyakorlati készségeinek mérése. A félév során megírt 1 db zárthelyi dolgozat legalább 60%-os, a gyakorlati számonkérés legalább 75%-os teljesítése. Az előadásokon való folyamatos részvétel (a hiányzások mértéke nem haladhatja meg a PTE TVSZ-ben meghatározottakat).</p>	
<p>A számonkérés módja (<u>koll.</u> / gyj. / egyéb¹³¹): kollokvium</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹³² (ha vannak):</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): IV. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Elsőségnyújtás Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Ismeretanyag: ismeri a légzés/keringés anatómiáját, fiziológiáját és pathofiziológiáját életkornak megfelelően. Ismeri az újszülöttkor jellemzőit, az újszülött vitális paramétereit, APGAR rendszert. Képes megnevezni az újszülött újraélesztés indikációit. Ismeri a vonatkozó, bizonyítékon alapuló, nemzetközi irányelveket/protokollokat az újraélesztés vonatkozásában (ERC BLS, ERC P-BLS, ERC NLS). Ismeri a légzés-keringés összefüggését, egymásra hatását. Megkülönbözteti a légzés minőség függvényében a szükséges beavatkozást. Értelmezni képes a hatás-eredmény-siker összefüggést az újraélesztés folyamatában. Képes a vitális paraméterek kontrolljára és a változó paraméterek függvényében az újraélesztés folyamatát tervezni és újratervezni. Képes ismert és ismeretlen scenario szerinti újszülött újraélesztési feladatok elvégzésére. Képes az újszülött újraélesztéshez kapcsolódó team- és hozzátartozókkal történő kommunikációra és a beavatkozások dokumentálására.</p>	
A tantárgy részletes tematikája nappali, levelező képzés. Elmélet	
Alkalom	Tananyag leírása

¹²⁹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹³⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹³¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹³² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

1.	<p>Szülés hatása magzatra, légzés keringés adaptáció zavara. Asphyxia definíciója, állapot meghatározás újszülöttkor jellemzői, APGAR, újszülött vitális paraméterei. Újszülött újraélesztés indikációi.</p> <p>Bevezetés a reanimációba.: ERC P-BLS, ERC-NLS, újszülött élesztés feltételei, eszközei és folyamata (reanimációhoz szükséges előkészületek, reanimáció ABC-je, sikeres reanimáció alapelvei).</p>
2.	<p>A reanimáció első teendői: lehűlés megelőzése, szabad légutak biztosítása, bőringer alkalmazása, O₂ adás, meconiumos magzatvíz jelentősége, újszülött állapotának értékelése. Légzésminőség és beavatkozások összefüggése.</p> <p>Újszülött élesztés gyógyszerei: gyógyszeradás indikációi, beadás módjai, adagolás, számítások (Tonogen, Volumenpótló, Glucose, Natrium bikarbonát, Dopamin, Naloxan).</p>
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali, levelező képzés. Gyakorlat</p>	
	<p>Ismert és vezetett scenario szerinti újszülött újraélesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> - mellkas kompresszió áttekintése, indikációja, végrehajtási módja, az újszülött megfelelő elhelyezése - a mellkas kompresszióánál alkalmazott nyomás és frekvencia meghatározása, a lehetséges szövődmények felismerése - szívfrekvencia megítélése lélegeztetés és mellkas kompresszió közben - vitális paraméterek alapján az alkalmazott terápia dinamikus változtatása - az újszülött lélegeztetése - az újszülött lélegeztetése: az eszközök előkészítése, ellenőrzése, lélegeztető ballon és maszk használata, az ajánlott légzésszám és lélegeztetési nyomás biztosítása, pozitív nyomású lélegeztetés indikációja és kivitelezése, gyomorszonda, Mayo tubus alkalmazása - endotracheális intubáció indikációja, a szükséges eszközök előkészítése, szövődmények, hypoxia elkerülése - Team kommunikáció, feladatok delegálása, kommunikáció a hozzátartozókkal - elvégzett beavatkozások dokumentációja <p>Új, ismeretlen scenario szerinti újszülött újraélesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> - mellkas kompresszió áttekintése, indikációja, végrehajtási módja, az újszülött megfelelő elhelyezése - a mellkas kompresszióánál alkalmazott nyomás és frekvencia meghatározása, a lehetséges szövődmények felismerése - szívfrekvencia megítélése lélegeztetés és mellkas kompresszió közben - vitális paraméterek alapján az alkalmazott terápia dinamikus változtatása - az újszülött lélegeztetése - az újszülött lélegeztetése: az eszközök előkészítése, ellenőrzése, lélegeztető ballon és maszk használata, az ajánlott légzésszám és

	<p>lélegeztetési nyomás biztosítása, pozitív nyomású lélegeztetés indikációja és kivitelezése, gyomorszonda, Mayo tubus alkalmazása</p> <ul style="list-style-type: none"> - endotracheális intubáció indikációja, a szükséges eszközök előkészítése, szövődmények, hypoxia elkerülése - Team kommunikáció, feladatok delegálása, kommunikáció a hozzátartozókkal - elvégzett beavatkozások dokumentációja
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perkins, D. G. et al – European Resuscitation Council Guideliness 2021: Executive summary https://www.erc.edu/assets/documnets/RESUS-8995-Exec-Summary_copy.pdf • Pandur, A. et al – Az Európai Újraélesztési Társaság (ERC) 2021. évi újszülött élesztés és az adaptáció támogatása ajánláának összefoglaló bemutatása, Magyar Mentésügy, 2021. (35. 1-2.) • file:///C:/Users/Dolgozo/OneDrive%20-%20P%C3%A9csi%20Tudom%C3%A1nyegyetem/Let%C3%B6lt%C3%A9sek/04_Magyar_Mentesugy_2021-1.pdf <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Betlehem József: Első teendők sürgős esetekben – elsősegélynyújtás. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest, 2014. http://tamop.etk.pte.hu/elsesegelynyujtas/konyv/elsesegely-magyar.pdf • Betlehem József: A sürgősségi ellátás elméleti és gyakorlati alapjai. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest, 2015. https://www.etk.pte.hu/public/upload/files/Palyazati_iroda/elnyert/A_surgossegi_ell_atas.pdf 	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismeri a legfontosabb életmentési feladatokat, a leggyakrabban előforduló egészségkárosodások esetén szükséges teendőket a mindenkor hatályos ajánlásoknak megfelelően, az alapszintű életmentő beavatkozásokat (BLS) és eszközöket. - Ismeri az újszülött újraélesztéséhez használt eszközöket, gyógyszereket, az újszülött újraélesztés folyamatát. <p>b) képességei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán. - Képes megérteni a betegellátás során a gyógysezrtan, a kilinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására. - Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta típusok, pulzusszám és minőség, pulzusdeficit, non-invazív mérésrel a vérnyomás meghatározását) önállóan kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni. 	

- Képes alkalmazni azokat az eszköz nélküli és esetenként eszközös beavatkozásokat, melyek a hirtelen bekövetkezett egészségkárosodás esetén a beteg, sérült életét megmenthetik.
- Képes a munkáját a bizonyítékokon alapuló ellátás alapelveinek és gyakorlati szempontjainak figyelembevételével a minőségügyi rendszer előírásai alapján végezni, a minőség javítása érdekében a különböző módszereket, eszközöket összehangoltan alkalmazni.
- Önállóan képes a szülő nő és az újszülött állapotának megítélésére, az újszülött elsődleges és másodlagos ellátására, valamint az anya és újszülött korai közvetlen kapcsolatának biztosítására.
- Képes az újszülött újraélesztésre.

c) attitűdje:

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Értékelné tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.

d) autonómiája és felelőssége:

- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősen cselekszik sürgős szükség esetén.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Sánta Emese

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Bánfai Bálint

Buni Roland

Musch János

Tantárgy neve: SZÜLÉSZET-NŐGYÓGYÁSZAT I. (klinikum elmélet, szakápolástan elmélet, szakápolástan tantermi gyakorlat)	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
<p>A tanóra¹³³ típusa: <u>ea.</u> / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 33 óra előadás nappali munkarend, 16 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve - 10 óra gyakorlat nappali munkarend, 5 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a <i>nyelve</i>:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹³⁴ (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (<u>koll.</u> / gyj. / egyéb¹³⁵): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹³⁶ (ha vannak): az előadásokon való folyamatos részvétel (a hiányzások mértéke nem haladhatja meg a PTE TVSZ-ben meghatározottakat)</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): IV. félév	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia az egészségtudományban II., Élettan az egészségtudományban II. Párhuzamos feltételek: Nővédelmi gondozás, családtervezés, magzatvédelem, Szülészeti-nőgyógyászat I. területi gyakorlat</p>	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Ismerjék meg a legfontosabb terhesspatológiai kórképeket, az azokhoz kapcsolódó védőnői gondozási feladatokat. Legyenek ismeretei a labor vizsgálatokról, a műszeres vizsgálatokról eljárásokról, azok eredményeinek értékeléséről. Ismerje a Családbarát szülészeti irányelveket, az alternatív lehetőségeket a vajúadás és a szülés ideje alatt. A hallgatók legyenek tájékozottak a szülés körüli, a gyermekágyas időszak során felmerülő élettani és szövődményekre utaló jelekkel, tünetekkel kapcsolatosan. Ismerje a szülésbefejező műtéteket. Legyenek megfelelő ismeretei a korai gyermekágyas időszakra vonatkozó ellátásról, gondozásról, a szövődményekre utaló jelek, tünetek felismeréséről, és a kialakult szövődmények ellátásáról. Ismerje meg az intézeten kívüli szüléshez kapcsolódó feladatokat, a nem tervezett módon zajló intézeten kívüli szüléshez kapcsolódó és a gondozatlan várandósok ellátásának feladatait. Legyenek ismeretei a vetélések és a halvaszülésekhez kapcsolódó ellátási, gondozási feladatokról. Legyenek ismeretei a korszerű fájdalomcsillapításról. Ismerje meg a leggyakoribb nőgyógyászati betegségekhez kapcsolódó gondozási feladatokat, tanácsadási feladatokat, és a műtött beteg ellátásának folyamatát. A terhesség megszakítás és az egynapos műtéti beavatkozások menetét ismerje meg és a hozzájuk kapcsolódó speciális gondozási feladatokat.</p>	

¹³³ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹³⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹³⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹³⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Tudjon tanácsot adni a fogamzásgátlás módjaira vonatkozóan. Ismerje a meddőség okait és kezelésének lehetőségeit.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Klinikum elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Szervek, hashártyaviszonyok, függesztő rendszerek, vérellátás
2.	Kromoszómakészlet, kromoszómarendellenességek, triszómiák, multifaktoriális kórképek
3.	Hormonális rendszer, női ciklus
4.	Petesejtfejlődés, megtermékenyítés, beágyazódás, szervi fejlődés
5.	Méh fejlődési rendellenességei, Müller cső fejlődési rendellenességei
6.	Teratogenitás
7.	Szeméremtest betegségei, hüvelyfóra és betegségei, hüvely betegségei
8.	Méhlepény kialakulása, többesterhesség, vérzés várandósság alatt, magzatvíz
9.	Méhnyak betegségei, méhtest betegségei, petefészek betegségei, endometriosis
10.	Vérszegénység, vércsoportösszeférhetetlenség, terhességi hányás, terhességi cukorbetegség,
11.	STD
12.	Terhességi magasvérnyomás, toxaemia
13.	PID

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés. Elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Szervek, hashártyaviszonyok, függesztő rendszerek, vérellátás
2.	Kromoszómakészlet, kromoszómarendellenességek, triszómiák, multifaktoriális kórképek
3.	Hormonális rendszer, női ciklus
4.	Petesejtfejlődés, megtermékenyítés, beágyazódás, szervi fejlődés
5.	Méh fejlődési rendellenességei, Müller cső fejlődési rendellenességei
6.	Teratogenitás
7.	Szeméremtest betegségei, hüvelyfóra és betegségei, hüvely betegségei
8.	Méhlepény kialakulása, többesterhesség, vérzés várandósság alatt, magzatvíz
9.	Méhnyak betegségei, méhtest betegségei, petefészek betegségei, endometriosis
10.	Vérszegénység, vércsoportösszeférhetetlenség, terhességi hányás, terhességi cukorbetegség,

11.	STD
12.	Terhességi magasvérnyomás, toxaemia
13.	PID

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Szakápolástan**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	<p>Szülészet – nőgyógyászat történeti áttekintés. Jogi szabályozás. Anatómiai – élettani áttekintés. Embriológia és a magzat fejlődése. Beteg jog, magzatvédelmi, adatvédelmi jogok. A női nemi szervek és a kismedence anatómiája. Vizsgáló eljárások a szülészet – nőgyógyászatban. A női nemi szervek élettani működése. Menstruációs ciklus. Folliculogenezis. A női termékenység hormonális háttere. A fogamzás, a barázdálódás és a beágyazás. A zygota további fejlődése és növekedése. A várandósság immunológiája. Fogamzásgátlás formái, típusai: Oralis fogamzásgátlás: egyfázisú vagy fix kombinációjú készítmények: ciklus során állandó arányos dózisban ösztrogén, gestagén (noretinodron, norgesztrel, norgesztatimat, dezogesztrel), Kétfázisú készítmény: ösztrogén változatlan. Gesztogén dózisát változtatják, Háromfázisú készítmény, négyfázisú készítmény, Sürgősségi fogamzásgátlás, Méhen belüli hormontartalmú rendszer, Implantátumok, Bőrön keresztül felszívódó készítmények, Fogamzásgátló hüvelygyűrű, Injekciós készítmények Várandós vizsgálatának ápolói feladatai, várandós tanácsadás speciális szempontjai. Prekoncepcionális oktatás, tanácsadás. Koravárandóssági rizikófelmérés, Genetikai eltérések biokémiai szűrése (Down), Szerológiai szűrés, terhességben, Hematológiai szűrés, terhességben. A védőnői hálózat felépítése és működése. Családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás módszere. Felkészítés az anyaságra és a szülői szerepre. A szülés terminusának megállapítása. Vizeletvizsgálatok (fehérje és genny, cukor, aceton) hagyományos módon és gyorseszttel. Ultrahangleletek értékelése. Hüvelyváladék levétele (különböző vizsgálatokra). Leopold - féle műfogások. Magzati életjelenségek megfigyelése, a magzati szív működés észlelése hagyományos és műszeres módszerekkel. Medencemérés medenceközrével. Symphysis – fundus távolság és a has-körfogat mérése. Veszélyeztetett várandósság felismerése, intézkedés. Fiziológiás várandósság alatt szedett gyógyszerek: · Folsav készítmények (vassal kombinált folsav készítmények – Maltofer - Fol/ Neo –Ferro - Folgamma) · Vaspótlás per os - készítmények – Maltofer, illetve intravénásan adott készítmények pl. Ferrlecit kúra. Esetleges szövődmény kezelése, székrekedés: glicerines végbélkúp. · Hányinger, hányás csillapítók: pyridoxin –B6 – vitamin, Komplex készítmény Polybé. Felkészítés szülésre, az újszülött fogadására, az anyatejes táplálásra. Várandósságtól független betegségek: · Szív és a keringési rendszer betegségei. Rheumás eredetű szívbetegségek · Légzőrendszer betegségei. Asthma bronchiale · Endokrin és anyagcsere betegségek.</p>
2.	<p>Diabetes (diabetes mellitus, gestatio diabetes) · Uropoeticus rendszer betegségei. Akut veseelégtelenség · Vér. Vashiányos anaemiák · Fertőzések a várandósság során. Genitális tractus fertőzései: syphilis, chlamidia-fertőzés · Lepényen átjutó</p>

	<p>fertőző betegségek: Rubeola, Toxoplasmosis, HIV fertőzés, Hepatitis B fertőzés, Herpes Symplex, · Sugár- és környezeti ártalmak · Nemiszervek eltéréseinek hatása a várandósságra. Myoma uteri, méh hátradőlése · Idegrendszer betegségei · Epilepsia · Rosszindulatú daganatok. Méhnyakrák, emlőrák · Szemészeti megbetegedések Fiziológias várandós kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Kóros várandósság. speciális ápolói teendők Várandósság alatti vérzések. Diabetes mellitus. Preeclampsia. Egyéb rendellenességek. Várandósság alatti vérzésekben szenvedő páciens ellátásának alap- és specifikus ápolói feladatai az ápolási folyamat élettani összefoglaló a várandósság szervrendszeri működése alapján: placenta praevia, abruptio placentae, abortus, extrauterin graviditás, vaginalis fertőzések. Fizikális, eszközös vizsgálatok. Változások a várandós szervezetében (cardiovascularis, respiratorikus, emésztő rendszer, a vese és a vizeletvezető rendszer, az anyagcsere változásai, haematológiai és endokrin változások, a csontrendszer változásai, idegrendszeri és pszichés változások). A terhesség gyanú-, valószínűségi és biztos jelei. A várandós anya fizikális vizsgálata. Magzati állapotdiagnosztika a terhesség második felében (a magzati szív működés vizsgálata, ultrahangvizsgálat, biokémiai vizsgálatok).</p>
3.	<p>Praeconceptionalis gondozás. A várandós nők gondozása. Szülésznői feladatok amniocentesis, chorion boholy biopsia és más invazív perinatológiai vizsgálatok kapcsán. A gestatio diabetes kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. · Gestatio diabetes kezelése: · Konzervatív: Egyénre szabott diéta Gyógyszeres: inzulin terápia (rövid, kevert és hosszú hatású inzulin készítmények) A praecelampsia kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Praeclampsia gyógyszeres kezelése: · Hypertonia kezelése per os: methydoxa (Dopegyt), nifedipin (Cordaflex), Metoprolol (Betaloc), Hidralazin intravénásan · Sadtívumok: Seduxen · Anticonvulsiv szerek: MgSO₄ · Műteti befejezés Extrauterin graviditas kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Hellp Syndroma kezelése: Igen súlyos esetben általános anaesthesiában azonnali császármetszés. Trombocytopenia, plasmapheresis, májvédő-silymarin, volumenpótlás mint terápia Szülés jelei, folyamata, az ellátás alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai A tárgulási, kitolási, lepényi és a lepény utáni szak feladatai élettani és kóros szülések esetén. Szülés alatti fájdalomcsillapítás: Pszichoprofilaxis, Vízben való vajúadás (speciális szűrővel ellátott berendezéseknél) Gyógyszeres, Általánosan ható készítmények (Dolargan, Nubain) Narkotikus hatású gázok (nitrogén-oxidul), Helyi érzéstelenítés, Vezetékes érzéstelenítés (PDA, spinalis) Szülő nő felvétele, előkészítése szülésre. Közreműködés szülészeti anaesthesia előkészítésében és kivitelezésében</p>
4.	<p>CTG- vizsgálat és értékelése. Szülés alatti fájdalomcsillapítás. A megszült nő gyermekágyas osztályra helyezése. Szövődményes szülésre utaló tünetek felismerése intézkedés. A magzati/újszülött – és anyai vizsgálatok elvégzése és értékelése. Az élettani szülést lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Újszülött ellátás. alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai A magzati/újszülött – és anyai vizsgálatok elvégzése és értékelése. Az újszülött elsődleges és másodlagos ellátása a szülés kapcsán. Újszülött életjelenségeinek a</p>

	<p>vizsgálata a szülést követően, Apgar-érték meghatározása. Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása. IRDS gyógyszeres terápiája – surfactant adása Tüdőérlelés – dexamethason – szteroid terápia Nyákszívás szemellátás, köldökellátás (elsődleges, másodlagos), azonosító jelölés, első fürösztés, melegítés, öltöztetés. A testméretek felvétele: testtömeg, testhossz, fej-körfogát mérés. Az újszülött megtekintése (fejlődési rendellenességek, sérülések felismerése). Anya-újszülött korai közvetlen kapcsolatának biztosítása. Az újszülött átadása az újszülött osztályra. A szülészeti folyamat dokumentálása. Az élettani szülést lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán.</p>
5.	<p>Rendellenes szülés. Szülést befejező műtétek. Szülészeti anesztézia. Alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai Szülésbefejező műtétekkel kapcsolatos feladatok ellátása. Vacuum extractio, fogóműtét. Előkészítés császármetszésre, posztoperatív megfigyelés és ápolás császármetszés után, újszülött átvétele császármetszésnél. Közreműködés medencevégű szülés vezetésénél, koraszülés vezetésénél és koraszülött ellátásánál A kóros állapotok tüneteinek felismerése, szükséges intézkedések. Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása. Uterotonikumok alkalmazása – Oxyticin, Ergám cseppek, antibiotikumterápia burok repedésnél. Speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, alap és a szakápolási feladatok, ellátása. A császármetszést lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán.</p>
6.	<p>Élettani gyermekágy alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai A gyermekágyas ápolása/gondozása, szükségletek szerint (roomingin rendszerben is). Gyermekágyas megfigyelése (gátseb, fundus, lochia, emlők). Gondozási feladatok: gátseb ellenőrzése, kezelése, mellápolás, felkészítés a szoptatásra, a szoptatás segítése. Kapocs-, varratszedés, műtétek utáni sebek ellenőrzése, kötécscsere. Közreműködés vizitnél, vizsgálatoknál, beavatkozásoknál.</p>
7.	<p>Hazabocsátással kapcsolatos feladatok. Hatékony szakmai kommunikáció, tanácsadás szülészeti osztályon. A nő/beteg, újszülött és a hozzátartozók pszichés vezetése. Élettani gyermekágy alatt használt gyógyszerkészítmények: Anaemia rendezése: vaspótlás per os, ill. intravénás Ferrlecit kúra, Gyulladáscsökkentők, Uterotonicumok, Volumenpótlás, Fájdalomcsillapítás. Az élettani gyermekágyas lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Kóros gyermekágy Gyermekágyi szövődmények, azok tüneteinek, felismerése, terápiája. Várandósságtól függő és független betegségek. Ápolási feladatok kóros esetekben (Pszichiátriai problémák, subinvolutio, mastitis, thrombosis, lázas állapotok, vérzések stb.). Speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, alap és a szakápolási feladatok, ellátása. Kóros gyermekágyban használt gyógyszerkészítmények: • Subinvolutoria ható uterotonikum: Oxytocin iv vagy im. és ergotamin • Mastitis: A szoptató anya semmilyen gyógyszert ne kapjon, mivel a szer kiválasztódik az anyatejben. A szoptatásidőleges megszakítása javasolt amennyiben antibiotikum szedése javasolt. • Trombophlebitis: anticoagulánsok és trombocita aggregatio gátlók pl. acetylsalicylsav. • Trombozis esetén: nyugalomba helyezés, gyulladáscsökkentő</p>

	szerek lokálisan, fájdalomcsillapítás, rugalmas pólya felhelyezése • Mélyvénás trombózis esetén LMWH kezelés indukált. Transzfúzió alkalmazása, szövödmények kontraindikációk fegyelmbevétel szakápolói feladatok ellátása, dokumentáció. A subinvolutio kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán
8.	Vérzési rendellenességekben szenvedő paciens alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai. Női nemi szervek gyulladós megbetegedései. A nemi differenciálódás zavarai. A nemet meghatározó fejlődési szintek, interszexualitás, A Müller-cső fejlődési rendellenességei. A női nemi szervek élettani működése. Folliculogenezis. A női szervezet életszakaszai. A menstruáció zavarai. A meddőség fogalma, okai, a kivizsgálás és a kezelés lehetőségei. Kismencedei gyulladások: Fájdalomcsillapítás, antibiotikumok Endometritis, myometritis esetén alkalmazott gyógyszer csoportok, Clindamicyn - gentamicin, · Ampicillin/cefalosporin · Gentamicin - metronidasol Salpingitis, adnexitis esetén alkalmazott készítmények: · Ceftriaxone im, Doxycyclin per os, Metronidazol · Cefoxitin im, Probenecid im., · Clindamycin,, Mertonidasol Tuboovularis abscessusban adható antibiotikumok: · Clindamycin - Doxycyclin, · Metronidasol – Doxycyclin A szeméremtest fertőzései. Hüvelyfertőzések. A méhnyak fertőzései. Az alsó/felső genitális traktus fertőzései. Szexuális úton terjedő fertőzések (STD-k) · STD - Herpes genitalis: antivirális szerek: aciclovir, famvir, valaciclovir · Syphilis esetén alkalmazandó a penicillin · Trichomoniasis fertőzésnél - nitromidazol és metronidasol · Chlamydia: doxycyclin, azithromycin · Gonorrhoe: cephalosporinok és Chlamydia ellenes szerek · Bakteriális vaginosis: (anaerob baktériumok okozzák): metronidasol, lokálisan clindamycin · Gombás vaginosis: clortimasol (Canesten), per os flukonazol (Diflucan) Női nemi szervek gyulladós megbetegedései szenvedő paciens alap és speciális szülésznői/ ápolói. A szeméremtest fertőzései. Hüvelyfertőzések. A méhnyak fertőzései. Az alsó/felső genitális traktus fertőzései. Szexuális úton terjedő fertőzések (STD). Speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, alap és a szakápolási feladatok, ellátása. Lehetséges kezelési módok: irrigálás, hüvelykezelés, fizioterápia. Az adnexitis kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Az endometritis kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán.
9.	Gyermeknőgyógyászat, alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai Nemi érés zavararai (korai telarche, korai pubarche, Pubertas praecox, Pubertas tarda, A nemi szervek fejlődési rendellenességei) speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, endoscopos/diagnosztikus/terápiás. A menstruációs ciklus zavarainak esetén használt készítmények. • Endometrium szinkronizálása medroxiprogesteron, majd orális anti - concipiensek. • Hyperprolactiaemia esetén dopamin agonista hatású szerek - Levonorgestrel tartalmú IUD • Fájdalomcsillapítók adása - NSAID Pubertas praecox kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán.
10.	Nőgyógyászati műtétek, Perioperatív szak ápolói feladatai I. Hygiénés előírások nőgyógyászati osztályon. Konzervatív és műtéti kezelést igénylő nőbetegek ápolása.

	<p>Műtéti előkészítések, műtét utáni ápolási feladatok. Előkészítés és asszisztálás nőgyógyászati vizsgálatoknál, kisműtéteknél. Kenetvétel citológiai vizsgálatra. A komplex nőgyógyászati rákszűrés. Az emlő vizsgálata és önvizsgálata. Szomatikus előkészítés nőgyógyászati műtétekre. Műtéti típustól függően étrendi megszorítások, gastrointestinalis traktus előkészítése és a szőrzet eltávolítása. Pszichés felkészítés</p>
11.	<p>Nőgyógyászati műtétek, Perioperatív szak ápolói feladatai II. Paciens alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatok. Leggyakrabban végzett műtétek fajtái. Kisműtétek (curettege punctiok, excissio), Közép nagy műtétek (incontinentia műtétek, colpoperine orraphia, colporraphia anterior, Nagy műtétek, vulvectomia, LSC, Histerectomia, Wertheim) speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, endoscopos/diagnosztikus/terápiás, nőgyógyászati kezelés, alap és a szakápolási feladatok, ellátása, Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása. közreműködés a beteg előkészítésében. Különböző aneszteziológiai módszerek megismerése. Az altatott beteg ellátásával kapcsolatos szülésznői feladatok. Az anesztézia eszközeinek és gyógyszereinek karbantartása. Dokumentáció vezetése és értékelése. Sebellátás, sebgyógyulás. Perioperatív szövődmények. Műtét utáni ápolás. Műtétek • praemediacatio • vérnyomáscsökkentők és cardialis statusra ható gyógyszerek aznap reggeli beszede • antibiotikum profilaxis • thrombosis profilaxis Uterus rosszindulatú elváltozása miatti kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán.</p>
12.	<p>Nőgyógyászati daganatok szenvedő kliens paciens alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatok Rákszűrés a nőgyógyászati gyakorlatban. Citológiai lelet értékelése, klasszifikációk. A. betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, mintavétel, differenciál diagnosztika endoscopos/diagnosztikus/terápiás, nőgyógyászati kezelés, Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása. Alap és a szakápolási feladatok, ellátása. Onkoterápiás szerek Citisztatikumok · Antimetabolitok – 5 fluorouracil · Folsav- antagonisták – methotrexat · Monoklonális antitestek (MAB) Celluláris szabályozást befolyásoló szerek – citokinek Tumoros kezelés során alkalmazott kiegészítő szerek: hányáscsillapítók, fájdalomcsillapítók, étvágytalanság kezelése. Méh nyakrákon átesett beteg lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán Myoma uteri kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán Petefészekrák esetismertetés klasszifikáció (Figo), kimenetel és kezelésével kapcsolatos szakápolói teendők. ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán.</p>
13.	<p>Endometriosis, meddőség, Menopauza, Az endometriosis. Családtervezés. Kontraceptív tanácsadás. Menopauza tanácsadás. Meddőség etológiája, férfi- női eredetű meddőség speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, endoscopos/diagnosztikus/terápiás, nőgyógyászati kezelés. Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a</p>

	<p>különböző gyógyszerformák alkalmazása. Alap és a szakápolási feladatok, ellátása. Endometriosis kezelése: · Oki kezelés nincs, tünetmentességet hozunk létre. · Fájdalomcsillapítás - non szteroid gyulladáscsökkentőkkel, · Progeszteron készítmények · LH és FSH csúcs kiiktatása (Danasol) · GnRH agonista alkalmazése havonta 1x intravénásan. · Műtéti megoldások. Menopausa kiváltó tényezői, kockázati tényezők, tünetei, szakaszai, kezelése, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, endoscopos/diagnosztikus/terápiás, nőgyógyászati kezelés Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása., alap és a szakápolási feladatok, ellátása. Kliensoktatás, megelőzés lehetőségei. Kezelésére használható készítmények: · Fitoosztrogén · Ösztrogén, ösztrogen és progesteron tartalmú készítmények/ per os, transzdermalis tapasz, intravaginalis, intrauterin eszközök (mirena IUE) alkalmazási módjai, szakápolói feladatok.</p>
--	---

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés. Szakápolástan**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	<p>Szülészet – nőgyógyászat történeti áttekintés. Jogi szabályozás. Anatómiai – élettani áttekintés. Embriológia és a magzat fejlődése. Beteg jog, magzatvédelmi, adatvédelmi jogok. A női nemi szervek és a kismedence anatómiája. Vizsgáló eljárások a szülészet – nőgyógyászatban. A női nemi szervek élettani működése. Menstruációs ciklus. Folliculogenezis. A női termékenység hormonális háttere. A fogamzás, a barázdálódás és a beágyazás. A zygota további fejlődése és növekedése. A várandóság immunológiája. Fogamzásgátlás formái, típusai: Oralis fogamzásgátlás: egyfázisú vagy fix kombinációjú készítmények: ciklus során állandó arányos dózisban ösztrogén, gestagén (noretinodron, norgesztrell, norgesztratimat, dezogesztrel), Kétfázisú készítmény: ösztrogén változatlan. Gesztagén dózisát változtatják, Háromfázisú készítmény, négyfázisú készítmény, Sürgősségi fogamzásgátlás, Méhen belüli hormontartalmú rendszer, Implantátumok, Bőrön keresztül felszívódó készítmények, Fogamzásgátló hüvelygyűrű, Injekciós készítmények Várandós vizsgálatának ápolói feladatai, várandós tanácsadás speciális szempontjai. Prekonceptcionális oktatás, tanácsadás. Koravárandóssági rizikófelmérés, Genetikai eltérések biokémiai szűrése (Down), Szerológiai szűrés, terhességben, Hematológiai szűrés, terhességben. A védőnői hálózat felépítése és működése. Családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás módszere. Felkészítés az anyaságra és a szülői szerepre. A szülés terminusának megállapítása. Vizeletvizsgálatok (fehérje és genny, cukor, aceton) hagyományos módon és gyorseszttel. Ultrahangleletek értékelése. Hüvelyváladék levétele (különböző vizsgálatokra). Leopold - féle műfogások. Magzati életjelenségek megfigyelése, a magzati szív működés észlelése hagyományos és műszeres módszerekkel. Medencemérés medencekörzővel. Symphysis – fundus távolság és a has-körfogat mérése. Veszélyeztetett várandósság felismerése, intézkedés. Fiziológias várandósság alatt szedett gyógyszerek: · Folsav készítmények (vassal kombinált folsav készítmények – Maltofer - Fol/ Neo –Ferro - Folgamma) · Vaspótlás per os - készítmények – Maltofer, illetve intravénásan adott</p>

	<p>készítmények pl. Ferrlecit kúra. Esetleges szövődmény kezelése, székrekedés: glicerines végbélkúp. · Hányinger, hányás csillapítók: pyridoxin –B6 – vitamin, Komplex készítmény Polybé. Felkészítés szülésre, az újszülött fogadására, az anyatejes táplálásra. Várandóságtól független betegségek: · Szív és a keringési rendszer betegségei. Rheumás eredetű szívbetegségek · Légzőrendszer betegségei. Asthma bronchiale · Endokrin és anyagcsere betegségek.</p> <p>Kóros várandósság. speciális ápolói teendői Várandósság alatti vérzések. Diabetes mellitus. Preeclampsia. Egyéb rendellenességek. Várandósság alatti vérzésekben szenvedő páciens ellátásának alap-és specifikus ápolói feladatai az ápolási folyamat élettani összefoglaló a várandósság szervrendszeri működése alapján: placenta praevia, abruptio placentae, abortus, extrauterin graviditás, vaginalis fertőzések. Fizikális, eszközös vizsgálatok. Változások a várandós szervezetében (cardiovascularis, respiratorikus, emésztő rendszer, a vese és a vizeletelvezető rendszer, az anyagcsere változásai, haematológiai és endokrin változások, a csontrendszer változásai, idegrendszeri és pszichés változások). A terhesség gyanú-, valószínűségi és biztos jelei. A várandós anya fizikális vizsgálata. Magzati állapotdiagnosztika a terhesség második felében (a magzati szív működés vizsgálata, ultrahangvizsgálat, biokémiai vizsgálatok).</p> <p>Praeconceptionalis gondozás. A várandós nők gondozása. Szülésznői feladatok amniocentesis, chorion boholy biopsia és más invazív perinatológiai vizsgálatok kapcsán. A gestatio diabetes kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. · Gestatio diabetes kezelése: · Konzervatív: Egyénre szabott diéta Gyógyszeres: inzulin terápia (rövid, kevert és hosszú hatású inzulin készítmények) A praecelampsia kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Praeclampsia gyógyszeres kezelése: · Hypertonia kezelése per os: methydompa (Dopegyt), nifedipin (Cordaflex), Metoprolol (Betaloc), Hidralazin intravénásan · Sadtívumok: Seduxen · Anticonvulsiv szerek: MgSO₄ · Műteti befejezés Extrauterin graviditas kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Hellp Syndroma kezelése: Igen súlyos esetben általános anaesthesiában azonnali császármetszés. Trombocytá suspensio, plasmaferesis, májvédő-silymarin, volumenpótlás mint terápia</p> <p>Szülés jelei, folyamata, az ellátás alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai A tárgulási, kitolási, lepényi és a lepény utáni szak feladatai élettani és kóros szülések esetén. Szülés alatti fájdalomcsillapítás: Pszichoprofilaxis, Vízben való vajúadás (speciális szűrővel ellátott berendezéseknél) Gyógyszeres, Általánosan ható készítmények (Dolargan, Nubain) Narkotikus hatású gázok (nitrogén-oxidul), Helyi érzéstelenítés, Vezetékes érzéstelenítés (PDA, spinalis) Szülő nő felvétele, előkészítése szülésre. Közreműködés szülészeti anaesthesia előkészítésében és kivitelezésében.</p>
2.	<p>CTG- vizsgálat és értékelése. Szülés alatti fájdalomcsillapítás. A megszült nő gyermekágyas osztályra helyezése. Szövődményes szülésre utaló tünetek felismerése intézkedés. A magzati/újszülött – és anyai vizsgálatok elvégzése és értékelése. Az élettani szülést lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán</p>

	<p>Újszülött ellátás. alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai A magzati/újszülött – és anyai vizsgálatok elvégzése és értékelése. Az újszülött elsődleges és másodlagos ellátása a szülés kapcsán. Újszülött életjelenségeinek a vizsgálata a szülést követően, Apgar-érték meghatározása. Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása. IRDS gyógyszeres terápiája – surfactant adása Tüdőérlelés – dexamethason – szteroid terápia.</p> <p>Nyákszívás szemellátás, köldökellátás (elsődleges, másodlagos), azonosító jelölés, első füröszítés, melegítés, öltöztetés. A testméretek felvétele: testtömeg, testhossz, fej-körfogát mérés. Az újszülött megtekintése (fejlődési rendellenességek, sérülések felismerése). Anya-újszülött korai közvetlen kapcsolatának biztosítása. Az újszülött átadása az újszülött osztályra. A szülészeti folyamat dokumentálása. Az élettani szülést lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán.</p> <p>Rendellenes szülés. Szülést befejező műtétek. Szülészeti anesztézia. Alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai Szülésbefejező műtétekkel kapcsolatos feladatok ellátása. Vacuum extractio, fogóműtét. Előkészítés császármetszésre, posztoperatív megfigyelés és ápolás császármetszés után, újszülött átvétele császármetszésnél. Közreműködés medencevégű szülés vezetésénél, koraszülés vezetésénél és koraszülött ellátásánál A kóros állapotok tüneteinek felismerése, szükséges intézkedések. Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása. Uterotonikumok alkalmazása – Oxyticin, Ergám cseppek, antibiotikumterápia burok repedésnél. Speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, alap és a szakápolási feladatok, ellátása. A császármetszést lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán.</p> <p>Élettani gyermekágy alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai A gyermekágyas ápolása/gondozása, szükségletek szerint (roomingin rendszerben is). Gyermekágyas megfigyelése (gátseb, fundus, lochia, emlők). Gondozási feladatok: gátseb ellenőrzése, kezelése, mellápolás, felkészítés a szoptatásra, a szoptatás segítése. Kapocs-, varratszedés, műtétek utáni sebek ellenőrzése, kötécscsere. Közreműködés vizitnél, vizsgálatoknál, beavatkozásoknál.</p> <p>Hazabocsátással kapcsolatos feladatok. Hatékony szakmai kommunikáció, tanácsadás szülészeti osztályon. A nő/beteg, újszülött és a hozzátartozók pszichés vezetése. Élettani gyermekágy alatt használt gyógyszerkészítmények: Anaemia rendezése: vaspótlás per os, ill. intravénás Ferrlecit kúra, Gyulladáscsökkentők, Uterotonicumok, Volumenpótlás, Fájdalomcsillapítás. Az élettani gyermekágyas lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán.</p>
3.	<p>Kóros gyermekágy Gyermekágyi szövődmények, azok tüneteinek, felismerése, terápiája. Várandósságtól függő és független betegségek. Ápolási feladatok kóros esetekben (Pszichiátriai problémák, subinvolutio, mastitis, thrombosis, lázas állapotok, vérzések stb.). Speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, alap és a szakápolási feladatok, ellátása. Kóros gyermekágyban használt gyógyszerkészítmények:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Subinvolutoria ható uterotonikum: Oxytocin iv vagy im. és ergotamin • Mastitis: A szoptató anya semmilyen gyógyszert ne kapjon, mivel a szer kiválasztódik az anyatejben. A szoptatás időleges megszakítása javasolt amennyiben antibiotikum szedése javasolt.

• Trombophlebitis: anticoagulánsok és trombocita aggregatio gátlók pl. acetylsalicylsav. • Trombozis esetén: nyugalomba helyezés, gyulladáscsökkentő szerek lokálisan, fájdalomcsillapítás, rugalmas pólya felhelyezése • Mélyvénás trombozis esetén LMWH kezelés indukált. Transzfúzió alkalmazása, szövődmények kontraindikációk fegyvelembevétele szakápolói feladatok ellátása, dokumentáció. A subinvolutio kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Vérzési rendellenességekben szenvedő paciens alap és speciális szülésznői/ápolói feladatai. Női nemi szervek gyulladással megbetegedései. A nemi differenciálódás zavarai. A nemet meghatározó fejlődési szintek, interszexualitás, A Müller-cső fejlődési rendellenességei. A női nemi szervek élettani működése. Folliculogenezis. A női szervezet életszakaszai. A menstruáció zavarai. A meddőség fogalma, okai, a kivizsgálás és a kezelés lehetőségei. Kismencedei gyulladások: Fájdalomcsillapítás, antibiotikumok Endometritis, myometritis esetén alkalmazott gyógyszercsoportok, Clindamicyn - gentamicin, • Ampicillin/cefalosporin • Gentamicin - metronidasol Salpingitis, adnexitis esetén alkalmazott készítmények: • Ceftriaxone im, Doxycyclin per os, Metronidazol • Cefoxitin im, Probenecid im., • Clindamicyn,, Mertonidasol Tuboovularis abscessusban adható antibiotikumok: • Clindamicyn - Doxycyclin, • Metronidasol – Doxycyclin A szeméremtest fertőzései. Hüvelyfertőzések. A méhnyak fertőzései. Az alsó/felső genitális traktus fertőzései. Szexuális úton terjedő fertőzések (STD-k) • STD - Herpes genitalis: antivirális szerek: aciclovir, famvir, valaciclovir • Syphilis esetén alkalmazandó a penicillin • Trichomoniasis fertőzésnél - nitromidazol és metronidasol • Chlamydia: doxycyclin, azithromycin • Gonorrhoe: cephalosporinok és Chlamydia ellenes szerek • Bakteriális vaginosis: (anaerob baktériumok okozzák): metronidasol, lokálisan clindamicyn • Gombás vaginosis: clortimasol (Canesten), per os flukonazol (Diflucan) Női nemi szervek gyulladással megbetegedései szenvedő paciens alap és speciális szülésznői/ápolói. A szeméremtest fertőzései. Hüvelyfertőzések. A méhnyak fertőzései. Az alsó/felső genitális traktus fertőzései. Szexuális úton terjedő fertőzések (STD). Speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, alap és a szakápolási feladatok, ellátása. Lehetséges kezelési módok: irrigálás, hüvelykezelés, fizioterápia. Az adnexitis kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Az endometritis kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Gyermeknőgyógyászat, alap és speciális szülésznői/ápolói feladatai Nemi érés zavarai (korai telarche, korai pubarche, Pubertas praecox, Pubertas tarda, A nemi szervek fejlődési rendellenességei) speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, endoscopos/diagnosztikus/terápiás. A menstruációs ciklus zavarainak esetén használt készítmények. • Endometrium szinkronizálása medroxiprogesteron, majd orális anti - concipiensek. • Hyperprolactaemia esetén dopamin agonista hatású szerek - Levonorgestrel tartalmú IUD • Fájdalomcsillapítók adása - NSAID Pubertas praecox kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán.

4.

Nőgyógyászati műtétek, Perioperatív szak ápolói feladatai I. Hygiénés előírások nőgyógyászati osztályon. Konzervatív és műtéti kezelést igénylő nőbetegek ápolása. Műtéti előkészítések, műtét utáni ápolási feladatok. Előkészítés és asszisztálás nőgyógyászati vizsgálatoknál, kisműtéteknél. Kenetvétel citológiai vizsgálatra. A komplex nőgyógyászati rákszűrés. Az emlő vizsgálata és önvizsgálata. Szomatikus előkészítés nőgyógyászati műtétekre. Műtéti típustól függően étrendi megszorítások, gastrointestinalis traktus előkészítése és a szőrzet eltávolítása. Pszichés felkészítés. Nőgyógyászati műtétek, Perioperatív szak ápolói feladatai II. Paciens alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatok. Leggyakrabban végzett műtétek fajtái. Kisműtétek (curettege, punctio, excissio), Közép nagy műtétek (incontinentia műtétek, colpoperine orraphia, colporraphia anterior, Nagy műtétek, vulvectomia, LSC, Histerectomia, Wertheim) speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, endoscopos/diagnosztikus/terápiás, nőgyógyászati kezelés, alap és a szakápolási feladatok, ellátása, Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása. közreműködés a beteg előkészítésében. Különböző aneszteziológiai módszerek megismerése. Az altatott beteg ellátásával kapcsolatos szülésznői feladatok. Az anesztézia eszközeinek és gyógyszereinek karbantartása. Dokumentáció vezetése és értékelése. Sebllátás, sebgyógyulás. Perioperatív szövődmények. Műtét utáni ápolás. Műtétek • praemediacatio • vérnyomáscsökkentők és cardialis statusra ható gyógyszerek aznap reggeli beszedése • antibiotikum profilaxis • thrombosis profilaxis Uterus rosszindulatú elváltozása miatti kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Nőgyógyászati daganatok szenvedő kliens paciens alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatok Rákszűrés a nőgyógyászati gyakorlatban. Citológiai lelet értékelése, klasszifikációk. A. betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, mintavétel, differenciál diagnosztika endoscopos/diagnosztikus/terápiás, nőgyógyászati kezelés, Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása. Alap és a szakápolási feladatok, ellátása. Onkoterápiás szerek Citisztikumok · Antimetabolitok – 5 fluorouracil · Folsav-antagonisták – methotrexat · Monoklonális antitestek (MAB) Celluláris szabályozást befolyásoló szerek – citokinek Tumoros kezelés során alkalmazott kiegészítő szerek: hányáscsillapítók, fájdalomcsillapítók, étvágytalanság kezelése. Méh nyakrákon átesett beteg lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán Myoma uteri kórképet lehető legnagyobb mértékben lefedő esetismertetés bemutatása, ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán Petefészekrák esetismertetés klasszifikáció (Figo), kimenetel és kezelésével kapcsolatos szakápolói teendők. ezzel összefüggésben ápolási terv készítése a kórkép ápolói ellátása kapcsán. Endometriosis, meddőség, Menopauza, Az endometriosis. Családtervezés. Kontraceptív tanácsadás. Menopauza tanácsadás. Meddőség etológiája, férfi- női eredetű meddőség speciális betegmegfigyelés szempontjai, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, endoscopos/diagnosztikus/terápiás, nőgyógyászati kezelés. Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása.alap és a szakápolási

feladatok, ellátása. Endometriosisis kezelése: · Oki kezelés nincs, tünetmentességet hozzunk létre. · Fájdalomcsillapítás - non szteroid gyulladáscsökkentőkkel, · Progeszteron készítmények · LH és FSH csúcs kiiktatása (Danasol) · GnRH agonista alkalmazása havonta 1x intravénásan. · Műtéti megoldások. Menopausa kiváltó tényezői, kockázati tényezők, tünetei, szakaszai, kezelése, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, endoscopos/diagnosztikus/terápiás, nőgyógyászati kezelés Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövődményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása., alap és a szakápolási feladatok, ellátása. Kliensoktatás, megelőzés lehetőségei. Kezelésére használható készítmények: · Fitoosztrogén · Ösztrogén, ösztrogen és progesteron tartalmú készítmények/ per os, transzdermalis tapasz, intravaginalis, intrauterin eszközök (mirena IUE) alkalmazási módjai, szakápolói feladatok.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

KLINIKUM

- Illei György (szerk.): Klinikai alapismeretek és szakápolástan szülésznők számára. Medicina, Budapest, 1997. 836 p. ISBN 963 242 294 5
- Illei György (szerk.): Klinikai ápolástani ismeretek II. Főiskolai jegyzet. POTE EFK, Pécs, 1995. p. 493-626.
- Horváth Boldizsár (szerk.): Családközpontú szüléset és nőgyógyászat. Főiskolai jegyzet. POTE EFK, Pécs, 1997. 116 p.

SZAKÁPOLÁSTAN

- Papp Z (2016) *A nőgyógyászat kézikönyve*. Budapest: Medicina ISBN 978-963-226-623-7
- Papp Z (2016) *A várandósgondozás kézikönyve*. Budapest: Medicina ISBN 978-963-226-566-7
- Papp Z (2002) *Szüléset-nőgyógyászati protokoll*. Budapest: Golden Book Kiadó ISBN 963-9275-26-3
- Hutnik Conrad L (1998) *Szüléseti és újszülöttkori ápolás*. Budapest: Medicina ISBN 963-242-423-9
- Papp Z (2016) *A perinatológia kézikönyve*. Budapest: Medicina ISBN 978-963-226-593-3

Ajánlott:

KLINIKUM

- Gaál József (szerk.): Szüléseti és nőgyógyászati gondozástan. Jegyzet főiskolai karok védőnőképző szakos hallgatói részére. HIETE, Budapest, 1994. 291 p.
- Papp Zoltán (szerk.): Szüléset-nőgyógyászat tankönyve. Semmelweis Kiadó, Budapest, 1999. 924 p. ISBN 963 8154 79 9 (illetve későbbi átdolgozott kiadásai 2002, 2007, 2009, 2017)
- Papp Zoltán (szerk.): A várandósgondozás kézikönyve. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest 2016.

SZAKÁPOLÁSTAN

- Boda M, Sulyok E (2008) *Gyermekgyógyászat*. Medicina Zrt.

ISBN 978-963-226-161-4

- Oláh É (2009) *Gyermekgyógyászati kézikönyv*. Medicina Zrt.
ISBN 978-963-226-176-8

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri a női genitáliák functionalis anatómiáját, fiziológiáját.
- Ismeri a várandósság élettani és lélektani változásait, az azzal kapcsolatos élettani és kóros állapotokat.
- Ismeri a várandóssággal összefüggő és attól független betegségek hatásait a várandósságra, azok megelőzését, felismerését, gondozási, ellátási feladatait.
- Ismeri a vetélések, halvaszülések és egészségügyi indikáció miatti terhesség megszakítások fő okait, statisztikai mutatóit.
- Ismeri az egészségügyi indikáció miatti terhesség-megszakítással kapcsolatos dokumentációt
- Ismeri a vércukormérés lépéseit, illetve a nem megfelelő vércukorszint miatti lehetséges kezeléseket.
- Ismeri az anyagcserezűrések gyakorlati kivitelezését.
- Ismeri az újszülöttek szülőszobai ellátásának korszerű lehetőségeit.
- Ismeri a váratlanul kialakult szülőszobai/intézetben kívüli vészhelyzetek ellátását követő teendőket.
- Ismeri a leggyakoribb újszülöttkori kórképeket, azok előfordulási gyakoriságát, megelőzésük és kezelésük lehetőségeit.

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes az anyákat megtanítani az involúció és újszülött adaptáció kóros folyamatainak korai felismerésére.
- Képes team munkában dolgozni a koraszülöttek, újszülöttek, gyermekágyas anyák gondozása kapcsán.
- Képes az esetleg váratlanul félresikló élettani adaptációs folyamatok elhárítására.
- Képes a váratlanul kialakult intézetben kívüli vészhelyzetek ellátását követő teendők elsősegély nyújtására.
- Képes az anyagcsere szűréshez vérminta gyűjtésére.
- Képes az újszülöttek objektív hallásvizsgálásának elvégzésére.
- Képes az anyák pszichés támogatására perinatalis veszteség, illetve koraszülés kapcsán.
- Képes az újszülöttek, csecsemők és gyermekek vércukorszint mérésére és értékelésére.
- Képes az újszülöttek, csecsemők és gyermekek táplálását szabályozni kóros vércukorszint alapján.
- Képes a gyermekellátási sürgősségi veszélyhelyzeteket felismerni és kompetencia határain belül elhárítani.

c) attitűdje:

- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére és munkájával hatékony tagja a gyógyítási folyamatoknak.

- Munkáját az emberi élet védelmét középpontba állítva végzi, korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Elkötelezett a védőnőkre vonatkozó munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartására és betartatására.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Munkájának eredményeit szakmai, és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni magyar és idegen nyelven egyaránt.
- Kommunikációját egyénekkal és közösségekkel egyaránt empátia, motiváció, felelősség hatja át.

d) autonómiája és felelőssége:

- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi. - - Társadalmi érzékenységen alapuló közösségi felelősségérzettel és önálló feladatvállalási igénnyel rendelkezik.
- Felelősséggel használja a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat és módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket.
- A szakmai irányelveknek megfelelően, minőségi ellátást végez önállóan vagy team- tagként másokkal együttműködve.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Komlósi Kálmánné

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: SZÜLÉSZET-NŐGYÓGYÁSZAT I. TERÜLETI GYAKORLAT		Kreditérték: 0
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)		
A tanóra ¹³⁷ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 24 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 12 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹³⁸ (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹³⁹): aláírás Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹⁴⁰ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): IV. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: Szülészeti-nőgyógyászat I.		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
A hallgatók figyeljék meg a gyermekágyas osztály/részleg munkarendjét, az ott dolgozó ápolónők, szülésznők, védőnők feladatait, a higiénés szabályokat. Az elméleti oktatás során tanult általános ápolási ismereteket gyakorolják. Ismerjék meg a rooming-in rendszerű ellátás előnyeit, a kórterem elrendezését, berendezési tárgyait, felszerelését, munkarendjét. A hallgatók ismerjék meg a terhespatológia profilját, tagozódását, munkarendjét, ellátási rendjét. Az újszülöttsztyály munkarendjét, higiénés szabályait ismerjék meg, tartsák be. A hallgatók az elméleti oktatás során megtanult szakápolási/gonozási ismereteket gyakorolják		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Területi gyakorlat		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	Kóros várandósság, speciális ápolói teendők I. Diabetes mellitus (terhesség előtti diabetes és a gestációs diabetes). Preeclampsia esetén. A gestációs diabetes Gyógyszeres terápiája, ápolói teendők, diéta és/vagy inzulin terápia, kliensoktatás, educatio. Vércukormérés – ujjbegyből:	

¹³⁷ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹³⁸ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹³⁹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁴⁰ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

	A beavatkozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (a glükometer, fajtái, használata, normális vércukor értékek, a vércukor értékek meghatározásának egyéb lehetőségei vérkémia segítségével) lehetséges szövődmények, kliensoktatás, dokumentációs feladatok elvégzése
2.	OGTT: Szakápolói teendők, éhomri vizsgálat, menetének ismertetése és kivitelezése
3.	Kóros várandósság, speciális ápolói teendői II. Injectiozás: subcutan injj: A betegség lényege, kezelési lehetőségei, a subcutan injectiozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (az alkalmazott eszközrendszer ismertetése –tűméretek, fecskendők ismertetése-, injekció felszívása, a beszúrás lehetséges helyeinek felsorolása, injekciózás kivitelezése, a leggyakrabban alkalmazott subcutan injekciók ismertetése PEN-ek típusai, felépítése és alkalmazása), kliensoktatás, dokumentációs feladatok elvégzése Vizeletvizsgálat: Általános vizelet mintavétel kivitelezése, beteg educatió, indikáció, kontraindikáció, szövődmények. Középsugaras vizeletmintavétel technikája. Általános vizeletvizsgálat gyorsesztt segítségével vagy reagensek hozzáadásával. Vizelet gyűjtési módok kivitelezése (8 órás, 12 órás, 24 órás frakciókban) Stent beültetés során szakápolói feladatok
4.	Szülés jelei, folyamata, az ellátás alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai Szülő nő felvétele, előkészítése szülésre. Természetes szülés vagy császármetszés. A szeméremtest borotválása a szülés jellegének megfelelően. Eszközök előkészítése a szüléshez, a szülés haladásának észlelése, dokumentálása, értékelése (külső és belső vizsgálatok). Közreműködés szülészeti anaesthesia előkészítésében és kivitelezésében
5.	Bemosakodások. Anyai vitális paraméterek megfigyelése, magzati állapot megfigyelése szülés alatt: CTG, Doppler, UH, magzati pulzoxymetria, fejbőr pH. vizsgálatok elvégzése, közreműködés, értékelése.
6.	Beöntés/ bélsalaktalanítása szülésre érkező nőnél: A beavatkozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (a betegpozicionálási lehetőségei, különböző beöntő folyadékok és beöntés típusok ismertetése), széklet konzisztenciáját mutató skála jellemzése, lehetséges szövődmények, kliensoktatás, dokumentációs feladatok elvégzése.
7.	Speciális magzat monitorizálás alkalmazása/értékelése és szakápolói teendők. CTG- (cardiotocograp) OTT :(oxytocin terhelése teszt, POSE) vizsgálat elvégzése és értékelése.
8.	Rendellenes szülés. Szülést befejező műtétek. Szülészeti anesztézia, ápolói feladatai. Műtéti seb kezelése/ steril sebkötözés. Szülésbefejező műtétekkel kapcsolatos feladatok ellátása. Vacuum extractio, fogóműtét.

	Előkészítés császármetszésre (elektív és akut műtétek), profilaktikus javallatok – ASA kivizsgálás. Műteti technika. metszéstípusok, varrattípusok és szövetegegyesítő módszerek ismertetése és bemutatása
9.	Posztoperatív megfigyelés és ápolás császármetszés után (anyai vitális paraméterek, lochia, emlők állapota, műteti seb állapota), újszülött átvétele császármetszésnél (újszülött életjelenségeinek felmérése, Apgar értékelés, testsúlymérés – első ellátás nyákszívás első mosdatás, öltöztetés, aranyóra).
10.	Császármetszés alatti anesztézia ismerete (fajtái, alkalmazott készítmények, eljárási technikák), előkészítése, asszisztálás.
11.	Műteti seb kezelése/ steril sebkötözés: A beavatkozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (a sebparamétereinek ismertetése, sebgyógyulás szakaszai, sebgyógyulási zavarok, ezek lehetséges okai, a sebellátás alapelvei. Kötszerek ismertetése. Sebgyógyulás fázisához igazított sebellátás kötöző anyagok alkalmazása
12.	Újszülött ellátás. alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai Újszülött életjelenségeinek a vizsgálata a szülést követően, Apgar-érték meghatározása. Nyákszívás szemellátás, köldökellátás (elsődleges, másodlagos), azonosító jelölés, első fürösztés, melegítés, öltöztetés. A testméretek felvétele: testtömeg, testhossz, fej-körfogat mérés. Az újszülött megtekintése (fejlődési rendellenességek, sérülések felismerése). Anya-újszülött korai közvetlen kapcsolatának biztosítása. Az újszülött átadása az újszülött osztályra. A szülészeti folyamat dokumentálása.
13.	Élettani gyermekágy alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai A gyermekágyas ápolása/gondozása, szükségletek szerint (roomingin rendszerben is). Gondozási feladatok: gátseb ellenőrzése, lochia, fundus figyelemmel kísérése, mellápolás, felkészítés a szoptatásra, a szoptatás segítése. Kapocs-, varratszedés, műtétek utáni sebek ellenőrzése, kötéscsere
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Területi gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Kóros várandósság, speciális ápolói teendői I. Diabetes mellitus (terhesség előtti diabetes és a gestációs diabetes). Preeclampsia esetén. A gestációs diabetes Gyógyszeres terápiája, ápolói teendők, diéta és/vagy inzulin terápia, kliensoktatás, educatio. Vércukormérés – ujjbegyből: A beavatkozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (a glükometer, fajtái, használata, normális vércukor értékek, a vércukor értékek meghatározásának egyéb lehetőségei vérkémia segítségével) lehetséges szövődmények, kliensoktatás, dokumentációs feladatok elvégzése

	<p>OGTT: Szakápolói teendők, éhomri vizsgálat, menetének ismertetése és kivitelezése</p> <p>Kóros várandósság, speciális ápolói teendői II.</p> <p>Injectiozás: subcutan injj:</p> <p>A betegség lényege, kezelési lehetőségei, a subcutan injectiozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (az alkalmazott eszközrendszer ismertetése –tűméretek, fecskendők ismertetése-, injekció felszívása, a beszúrás lehetséges helyeinek felsorolása, injekciózás kivitelezése, a leggyakrabban alkalmazott subcutan injekciók ismertetése PEN-ek típusai, felépítése és alkalmazása), kliensoktatás, dokumentációs feladatok elvégzése</p> <p>Vizeletvizsgálat:</p> <p>Általános vizelet mintavétel kivitelezése, beteg educatió, indikáció, kontraindikáció, szövődmények. Középsugaras vizeletmintavétel technikája.</p> <p>Általános vizeletvizsgálat gyorsesztt segítségével vagy reagensek hozzáadásával.</p> <p>Vizelet gyűjtési módok kivitelezése (8 órás, 12 órás, 24 órás frakciókban)</p> <p>Stent beültetés során szakápolói feladatok</p>
2.	<p>Szülés jelei, folyamata, az ellátás alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai</p> <p>Szülő nő felvétele, előkészítése szülésre. Természetes szülés vagy császármetszés.</p> <p>A szeméremtest borotválása a szülés jellegének megfelelően. Eszközök előkészítése a szüléshez, a szülés haladásának észlelése, dokumentálása, értékelése (külső és belső vizsgálatok). Közreműködés szülészeti anaesthesia előkészítésében és kivitelezésében</p> <p>Bemosakodások. Anyai vitális paraméterek megfigyelése, magzati állapot megfigyelése szülés alatt: CTG, Doppler, UH, magzati pulzoxymetria, fejbőr pH. vizsgálatok elvégzése, közreműködés, értékelése, Beöntés/ bélsalaktalanítása szülésre érkező nőnél:</p> <p>A beavatkozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (a betegpozicionálási lehetőségei, különböző beöntő folyadékok és beöntés típusok ismertetése), széklet konzisztenciáját mutató skála jellemzése, lehetséges szövődmények, kliensoktatás, dokumentációs feladatok elvégzése.</p> <p>Speciális magzat monitorizálás alkalmazása/értékelése és szakápolói teendők.</p> <p>CTG- (cardiotocograp) OTT :(oxytocin terhelése teszt, POSE) vizsgálat elvégzése és értékelése.</p>
3.	<p>Rendellenes szülés. Szülést befejező műtétek. Szülészeti anesztézia, ápolói feladatai. Műtéti seb kezelése/ steril sebkötözés.</p> <p>Szülésbefejező műtétekkel kapcsolatos feladatok ellátása. Vacuum extractio, fogóműtét.</p> <p>Előkészítés császármetszésre (elektív és akut műtétek), profilaktikus javallatok – ASA kivizsgálás. Műtéti technika. metszéstípusok, varratípusok és szövetegyesítő módszerek ismertetése és bemutatása</p> <p>Posztoperatív megfigyelés és ápolás császármetszés után (anyai vitális paraméterek, lochia, emlők állapota, műtéti seb állapota), újszülött átvétele császármetszésnél (újszülött életjelenségeinek felmérése, Apgar értékelés, testsúlymérés – első ellátás nyákszívás első mosdatás, öltöztetés, aranyóra).</p>

	<p>Császármetszés alatti anesztézia ismerete (fajtái, alkalmazott készítmények, eljárási technikák), előkészítése, asszisztálás.</p>
4.	<p>Műteti seb kezelése/ steril sebkötözés: A beavatkozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (a sebparamétereinek ismertetése, sebgyógyulás szakaszai, sebgyógyulási zavarok, ezek lehetséges okai, a sebellátás alapelvei. Kötszerek ismertetése. Sebgyógyulás fázisához igazított sebellátás kötöző anyagok alkalmazása</p> <p>Újszülött ellátás. alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai</p> <p>Újszülött életjelenségeinek a vizsgálata a szülést követően, Apgar-érték meghatározása.</p> <p>Nyákszívás szemellátás, köldökellátás (elsődleges, másodlagos), azonosító jelölés, első fürösztés, melegítés, öltöztetés. A testméretek felvétele: testtömeg, testhossz, fej-körfogát mérés.</p> <p>Az újszülött megtekintése (fejlődési rendellenességek, sérülések felismerése).</p> <p>Anya-újszülött korai közvetlen kapcsolatának biztosítása. Az újszülött átadása az újszülött osztályra. A szülészeti folyamat dokumentálása</p> <p>Élettani gyermekágy alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai</p> <p>A gyermekágyas ápolása/gondozása, szükségletek szerint (roomingin rendszerben is).</p> <p>Gondozási feladatok: gátseb ellenőrzése, lochia, fundus figyelemmel kísérése, mellápolás, felkészítés a szoptatásra, a szoptatás segítése. Kapocs-, varratszedés, műtétek utáni sebek ellenőrzése, kötéscsere</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Papp Z (2016) <i>A nőgyógyászat kézikönyve</i>. Budapest: Medicina ISBN 978-963-226 623-7 • Papp Z (2016) <i>A várandósgondozás kézikönyve</i>. Budapest: Medicina ISBN 978-963-226-566-7 • Papp Z (2002) <i>Szülészeti-nőgyógyászati protokoll</i>. Budapest: Golden Book Kiadó ISBN 963-9275-26-3 • Hutnik Conrad L (1998) <i>Szülészeti és újszülöttkori ápolás</i>. Budapest: Medicina ISBN 963-242-423-9 • Papp Z (2016) <i>A perinatológia kézikönyve</i>. Budapest: Medicina ISBN 978-963-226-593-3 <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tulassay T (2016) <i>Klinikai gyermekgyógyászat</i>. Budapest: Medicina ISBN 978-963-226-580-3 • Paulin F (2012) <i>Korszerű szülészeti és nőgyógyászat</i>. Budapest: Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar, ISBN 978-963-715-284-9 • Pál A (2019) <i>A szülészeti-nőgyógyászat egyetemi tankönyve</i>. Budapest: Medicina, ISBN 978-963-226-672-5 • Boda M, Sulyok E: (2008) <i>Gyermekgyógyászat</i>. Medicina Zrt. ISBN 978-963-226-161-4 • Oláh É (2009) <i>Gyermekgyógyászati kézikönyv</i>. Medicina Zrt. ISBN 978-963-226-176-8 	

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri a vetélések, halvaszülések és egészségügyi indikáció miatti terhesség megszakítások fő okait, statisztikai mutatóit.
- Ismeri az egészségügyi indikáció miatti terhesség-megszakítással kapcsolatos dokumentációt.
- Ismeri a vércukormérés lépéseit, illetve a nem megfelelő vércukorszint miatti lehetséges kezeléseket.
- Ismeri az anyagcserezűrések gyakorlati kivitelezését.
- Ismeri az újszülöttek szülőszobai ellátásának korszerű lehetőségeit.
- Ismeri a váratlanul kialakult szülőszobai/intézetben kívüli vészhelyzetek ellátását követő teendőket.
- Ismeri a leggyakoribb újszülöttkori kórképeket, azok előfordulási gyakoriságát, megelőzésük és kezelésük lehetőségeit.

b) képességei:

- Képes az anyákat megtanítani az involúció és újszülött adaptáció kóros folyamatainak korai felismerésére.
- Képes team munkában dolgozni a koraszülöttek, újszülöttek, gyermekágyas anyák gondozása kapcsán.
- Képes az esetleg váratlanul félresikló élettani adaptációs folyamatok elhárítására.
- Képes a váratlanul kialakult intézetben kívüli vészhelyzetek ellátását követő teendők elsősegély nyújtására.
- Képes az anyagcsere szűréshez vérminta gyűjtésére.
- képes az újszülöttek objektív hallásszűrésének elvégzésére.
- Képes az anyák pszichés támogatására perinatalis veszteség, illetve koraszülés kapcsán.
- Képes az újszülöttek, csecsemők és gyermekek vércukorszint mérésére és értékelésére.
- Képes az újszülöttek, csecsemők és gyermekek táplálását szabályozni kóros vércukorszint alapján.
- Képes a gyermekellátási sürgősségi veszélyhelyzeteket felismerni és kompetencia határain belül elhárítani.

c) attitűdje:

- Munkáját az emberi élet védelmét középpontba állítva végzi, korrekt szakmai magatartás jellemzi.
- Elkötelezett a védőnőkre vonatkozó munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartására és betartatására.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Munkájának eredményeit szakmai, és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni magyar és idegen nyelven egyaránt.
- Kommunikációját egyénekkkel és közösségekkel egyaránt empátia, motiváció, felelősség hatja át.

- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.

d) autonómiája és felelőssége:

- Kezdeményez, munkájáért személyes felelősséget vállal és gyakorol.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi, szociális és a nevelési-oktatási intézményrendszer tagjaival.
- Felelősséget vállal az emberi élet védelméért.
- Munkáját minden körülmények között, a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági, biztonságtechnikai és munkaegészségügyi követelmények, mindenkor hatályos jogszabályi előírásait betartva, a személyiségi jogok figyelembevételével önállóan végzi.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Komlósi Kálmánné

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy neve: NŐVÉDELMI GONDOZÁS, CSALÁDTERVEZÉS, MAGZATVÉDELEM		Kreditérték: 3
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹⁴² : % (kredit%)		
A tanóra ¹⁴¹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 28 óra előadás nappali munkarend, 14 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve - 10 óra gyakorlat nappali munkarend, 4 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹⁴² (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹⁴³): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹⁴⁴ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): IV. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Családgondozási alapismeretek I. Párhuzamos feltételek: Szülészet-nőgyógyászat I.		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
A családtervezés tágabb, szűkebb értelmezése, optimális családtervezés. Családtervezési alkalmassági vizsgálat, felkészülés a fogantatásra. Fogamzásgátlási eszközök és módszerek, különös tekintettel a serdülőkre. Serdülők felkészítése a reprodukcióra. Szexuális úton terjedő betegségek. Magzati élet védelméről szóló törvény és annak gyakorlati megvalósulása. A művi terhesség megszakítás módszerei és annak szövődményei. Meddőség és megoldási alternatívák. A hallgató ismerje a különböző fogamzásgátlási módszereket, képes legyen személyre szóló tanácsot adni fogamzásgátlás, nem kívánt terhesség és meddőség esetén. Sajátítsa el azt az egészségvédő attitűdöt, amely az élet kezdetét a fogantatásra teszi. Ismerje a különböző szexuális úton terjedő betegségek megelőzésének lehetőségeit, ismerje fel a tüneteit, tudjon megfelelően irányítani, tanácsot adni. Az optimális családtervezés megvalósítása épüljön be a szemléletébe. A hallgató ismerje a nővédelem, mint prevenciók módszer típusait, feladatait a nő különböző élet ciklusaiban.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Elmélet		
Alkalom	Tananyag leírása	

¹⁴¹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁴² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁴³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁴⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

1.	Család- és nővédelem. Családtervezés tágabb és szűkebb értelmezése. Családtervezési ismeretek megszerzésének és hasznosításának rendszere.
2.	Szexualitás a nevelésben, pszichoszexuális fejlődés. Serdülők felkészítése a reprodukcióra, a családi életre.
3.	A szexualitással, házassággal kapcsolatos normák, a helyes szemléleten alapuló szexuális nevelés.
4.	Gyermek- és ifjúsági nőgyógyászati rendelések, teenager ambulanciák működése.
5.	Leggyakoribb szexuális úton terjedő betegségek és megelőzésük.
6.	Optimális családtervezés (családtervezési alkalmassági vizsgálat).
7.	Felkészülés a fogantatásra, kora terhesség igazolása és védelme.
8.	Meddőség típusai, kezelésük lehetőségei. Emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárások. Védőnői feladatok meddő párok gondozásában
9.	Fogamzásgátlás módszerei I. (hormonális-, méhen belüli fogamzásgátlás)
10.	Fogamzásgátlás módszerei II. (barrier- módszerek, természetes fogamzásgátlás, művi meddővé tétel, serdülők fogamzásgátlása)
11.	Magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. tv.
12.	Családvédelmi Szolgálat célja, feladata, a védőnő ehhez kapcsolódó feladatai. CSVSZ-nél dolgozó védőnő tevékenységi köre.
13.	A művi terhesség megszakítás módszerei és annak korai és késői szövődményei. Az abortuszt érintő etikai kérdések.

A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Elmélet

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Család- és nővédelem. Családtervezés tágabb és szűkebb értelmezése. Családtervezési ismeretek megszerzésének és hasznosításának rendszere.
2.	Szexualitás a nevelésben, pszichoszexuális fejlődés. Serdülők felkészítése a reprodukcióra, a családi életre. A szexualitással, házassággal kapcsolatos normák, a helyes szemléleten alapuló szexuális nevelés.
3.	Leggyakoribb szexuális úton terjedő betegségek és megelőzésük.
4.	Optimális családtervezés (családtervezési alkalmassági vizsgálat). Felkészülés a fogantatásra, kora terhesség igazolása és védelme.
5.	Meddőség típusai, kezelésük lehetőségei. Emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárások. Védőnői feladatok meddő párok gondozásában
6.	Fogamzásgátlás módszerei
7.	Családvédelmi Szolgálat célja, feladata, a védőnő ehhez kapcsolódó feladatai.

	CSVSZ-nél dolgozó védőnő tevékenységi köre. A művi terhesség megszakítás módszerei és annak korai és késői szövődményei. Az abortuszt érintő etikai kérdések.
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Ifjúsági tanácsadás menete, gyakorlata, szabályai.
2.	Fogamzásgátlással kapcsolatos educatio gyakorlata. Helyzetgyakorlatok. Esetelemzések.
3.	Családtervezéssel kapcsolatos módszertani ismeretek, tanácsadás
4.	CSVSZ tevékenység folyamata. CSVSZ-nél használt dokumentáció.
5.	Hatékony kommunikáció, tanácsadási stílusok, esetelemzések.
6.	Önvizsgálat tanításának módszertana, gyakorlata. Óravázlat készítése.
7.	Közösségi egészségfejlesztés – felkészítés, felkészülés - tudatos változókor
8.	Egyéni és csoportos educatio gyakorlata.
9.	Meddő párok lelki egészségvédelme, tanácsadás
10.	Látogatás egy CSVSZ tanácsadóban.
11.	Gyász folyamat a művi terhesség megszakítás után.
12.	A fenti témákhoz kapcsolódó szituációs játékok, kommunikációs gyakorlatok.
13.	A fenti témákhoz kapcsolódó szituációs játékok, kommunikációs gyakorlatok.
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Fogamzásgátlással kapcsolatos educatio gyakorlata. Helyzetgyakorlatok. Esetelemzések.
2.	Családtervezéssel kapcsolatos módszertani ismeretek, tanácsadás
3.	Hatékony kommunikáció, tanácsadási stílusok, esetelemzések.
4.	Önvizsgálat tanításának módszertana, gyakorlata. Óravázlat készítése.
5.	Egyéni és csoportos educatio gyakorlata.
6.	Meddő párok lelki egészségvédelme, tanácsadás
7.	A fenti témákhoz kapcsolódó szituációs játékok, kommunikációs gyakorlatok.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező:

- Guillebaud, John: Fogamzásgátlás. Oriold, Budapest, 2009. 596 p. ISBN 978 963 9771 28 4
- Czeizel Endre: Optimális családtervezési szolgáltatás. 2. korszerűsített kiadás, WHO Együttműködési Központ, OCST, Budapest, 1997. 96 p.
- Czeizel Endre: Felkészülés a családi életre. 2. átdolgozott kiadás, Corvina Kiadó, 1998. 271 p. ISBN 963 13 4245 X
- Gyarmati Tamás: Beszéljünk erről...: szexuális ismeretterjesztő. Adolez, Miskolc, 1994. 136 p. ISBN 963 85229 0 9
- Papp Zoltán (szerk.) A szülészet-nőgyógyászat tankönyve. Hatodik, átdolgozott kiadás. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2021.
- Odor-Tóth-Csordás: A védőnő preventív alapfeladatai, kötelezettsége és felelőssége a megelőző ellátásban. OTH, Budapest, 2001.
- 1992. évi LXXIX. tv. a magzati élet védelméről

Ajánlott:

- Hortobágyiné Nagy Ágnes (szerk.) Családi életre nevelés az oktatásban. Család-órákat segítő kézikönyv. Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Családpedagógiai Intézete Budapest, 2005
- Forrai Judit: A magánélet és az egészség kultúrája I. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2002. 372 p. ISBN 963 9310 77 8 (Pedagógia, ISSN 1418-480X)
- Czeizel Endre: Egészséges utódokért. Magyar Nők Orsz. Tanácsa, Kossuth Kvk., Budapest, 1986. 191 p. ISBN 963 7102 04 3
- Gáti István - László János (szerk.): A szülészet és nőgyógyászat időszerű kérdései. Medicina, Budapest, 1987. 303 p. ISBN 963 241 541 8
- Batár István (szerk.): Nővédelem - családtervezés. Medicina, Budapest, 1978. 472 p. ISBN 963 240 549 8
- Kippley, John – Kippley, Sheila: A természetes családtervezés művészete. Szent István Társulat, Budapest, 1986. 269 p. ISBN 963 360 417 6
- Szil Péter Természetes fogamzásgátlás 2001. Budapest, Folpress Ny. Kft.
- Falus András, Feith Helga Judit (szerk): Egészségfejlesztés és nevelés, A kortárs oktatás pedagógiai módszertana elméletben és gyakorlatban, Akadémia Kiadó, ISBN: 978 963 05 9961 0
- Urbán Róbert, Hevesi Krisztina, Rigó Adrienn (szerk.): Szexuál-pszichológia, ELTE Eötvös Kiadó, 2020, ISBN 978 963 489 212 0
- Kun János, Kun Jánosné: Szeretefürdőben, Arkadas Kiadó, 2002, ISBN 963 202 964 x
- Linda Ewles, Ina Simnett: Egészségfejlesztés (Gyakorlati útmutató) Medicina, 2013, ISBN 978 963 226 433 2

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: VÉDŐNŐI MÓDSZERTAN I.	Kreditérték: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: % (kredit%)	
<p>A tanóra¹⁴⁵ típusa: <u>ea.</u> / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám: - 30 óra előadás nappali munkarend, 13 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve - 10 óra gyakorlat nappali munkarend, 5 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p><i>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:-</i> Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹⁴⁶ <i>(ha vannak): -</i></p>	
<p>A számonkérés módja (<u>koll.</u> / gyj. / egyéb¹⁴⁷): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹⁴⁸ <i>(ha vannak):</i></p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): IV. félév	
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak):</i> Védőnői csecsemő és kisgyermek gondozás Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Védőnői módszertan I. elmélet A védőnői hivatás és képzés történelmi háttere. Az egészségügy felépítése, abban a védőnő szak – és szakmai irányítása. A védőnő tevékenységét szabályozó írott és íratlan normák. A családok jellemzői, ennek kapcsán a családok differenciált gondozása. A védőnő szociális készségei, a védőnői családgondozás szerteágazó módszerei. A hallgató ismerje a védőnői hivatás történetét, a védőnői hálózat jelenlegi felépítését és működését, a védőnő szakmai kötelezettségét és jogait, munkája etikai követelményeit, jelenlegi kompetenciakörét. Tájékozott legyen a védőnői munka módszereiről, az interperszonális kapcsolatok alakításának módjairól. Ismerje a népegészségügy hazai szemléletét, az egészség érték jellegét, az egészségmegőrzés és a prevenció feladatait a védőnői munkában.</p> <p>Védőnői módszertan I. gyakorlat A védőnő szociális készségeinek gyakorlása: védőnői kommunikáció, empátia, kooperációs- és problémamegoldó készség. A differenciált családgondozás szerteágazó módszerei. Helyzetfeltárás módszere. A hallgató ismerje a védőnő szociális készségeit, tudja alkalmazni a védőnő munka módszereit. Tudjon kommunikálni a társadalom összes rétegével. Képes legyen széles körű információgyűjtésre, értékelésre, következtetések levonására, véleményalkotásra, tanácsadásra, segítségnyújtásra a családok számára.</p>	

¹⁴⁵ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁴⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁴⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁴⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Elmélet	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	A védőnői hivatás születése, a védőnőképzés kezdete. A védőnői hálózat kiépítése és fejlődése napjainkban. A védőnői képzés fejlődése a kor értékrendjének megfelelően. A védőnői hivatás, mint hungarikum.
2.	Az egészségügy szervezetének felépítése, védőnő helye az egészségügyi ellátórendszerben. A védőnői hálózat felépítése. Szakmai felügyelet és munkáltatói jogkör a védőnői munkában. Területi védőnői szolgálat finanszírozása, védőnői bérezés. Védőnői juttatások, munkakörök.
3.	A kompetencia fogalmának értelmezései, a kompetencia jellemzőinek meghatározása. Kompetens védőnő. Kompetens szülő.
4.	A védőnő szakmai kötelezettségei a hatályos rendeletek alapján.
5.	A védőnő illetékessége és önállósága. A védőnői munka alapvető módszere a gondozás. A gondozás folyamatának általános szempontjai, gondozási specifikumok. Együttműködés a gondozottakkal.
6.	A védőnői munka főbb tevékenységei 1. Családlátogatás. Tanácsadás. Kapcsolattartás.
7.	A védőnői munka főbb tevékenységei 2. Óvodai és iskola-egészségügyi ellátás. Fogadóóra, Nyitott tanácsadó Egészségfejlesztés. Dokumentáció. Egyéb, a védőnő alaptevékenységéhez nem tartozó feladatok.
8.	A gondozási szükségletek meghatározása: Gondozási terv. Egyéni szükségleten alapuló gondozási tervek elkészítésének módszerei. Közösségi gondozási szükségletek meghatározása.
9.	A védőnő szociális készségei: kommunikációs készség. Verbális, metakommunikatív és szimbolikus csatorna. Védőnői kommunikáció indítása. Kommunikációt gátló és megkönnyítő tényezők.
10.	A védőnő szociális készségei: Empátiás, kooperációs és konfliktusmegoldó készség. A személyiség motivációs töltetetei és a védőnői munka kapcsolata.
11.	Védőnői interperszonális kapcsolatteremtés, személyiség- és helyzetfeltáró módszerek. A védőnői meggyőzés módszerei. Pszichohigiénés módszerek.
12.	A védőnői tevékenységet szabályozó normák. Etikus magatartás és etikai dilemmák a védőnő munkájában. Adatvédelem és titoktartás a védőnő munkájában.
13.	Családjog Ptk. IV. könyv. Minőségi elvárások, standardok, iránymutatások a védőnői ellátásban. A gondozás értékelése. A gondozás sikeressége (objektív, szubjektív tényezők)
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Elmélet	
Alkalom	Tananyag leírása

1.	A védőnői hivatás születése, a védőnőképzés kezdete. A védőnői hálózat kiépítése és fejlődése napjainkban. A védőnői képzés fejlődése a kor értékrendjének megfelelően. A védőnői hivatás, mint hungarikum.
2.	Az egészségügy szervezetének felépítése, védőnő helye az egészségügyi ellátórendszerben. A védőnői hálózat felépítése. Szakmai felügyelet és munkáltatói jogkör a védőnői munkában. Területi védőnői szolgálat finanszírozása, védőnői bérezés. Védőnői juttatások, munkakörök.
3.	A kompetencia fogalmának értelmezései, a kompetencia jellemzőinek meghatározása. Kompetens védőnő. Kompetens szülő.
4.	A védőnő szakmai kötelezettségei a hatályos rendeletek alapján
5.	A védőnő illetékessége és önállósága. A védőnői munka alapvető módszere a gondozás. A gondozás folyamatának általános szempontjai, gondozási specifikumok. Együttműködés a gondozottakkal.
6.	A védőnői munka főbb tevékenységei 1. Családlátogatás. Tanácsadás. Kapcsolattartás.
7.	A védőnői munka főbb tevékenységei 2. Óvodai és iskola-egészségügyi ellátás. Fogadóóra, Nyitott tanácsadó Egészségfejlesztés. Dokumentáció. Egyéb, a védőnő alaptevékenységéhez nem tartozó feladatok.
8.	A gondozási szükségletek meghatározása: Gondozási terv. Egyéni szükségleten alapuló gondozási tervek elkészítésének módszerei. Közösségi gondozási szükségletek meghatározása.
9.	A védőnő szociális készségei: kommunikációs készség. Verbális, metakommunikatív és szimbolikus csatorna. Védőnői kommunikáció indítása. Kommunikációt gátló és megkönnyítő tényezők.
10.	A védőnő szociális készségei: Empátiás, kooperációs és konfliktusmegoldó készség. A személyiség motivációs töltetetei és a védőnői munka kapcsolata.
11.	Védőnői interperszonális kapcsolatteremtés, személyiség- és helyzetfeltáró módszerek. A védőnői meggyőzés módszerei. Pszichohigiénés módszerek.
12.	A védőnői tevékenységet szabályozó normák. Etikus magatartás és etikai dilemmák a védőnő munkájában. Adatvédelem és titoktartás a védőnő munkájában.
13.	Családjog Ptk. IV. könyv. Minőségi elvárások, standardok, iránymutatások a védőnői ellátásban. A gondozás értékelése. A gondozás sikeressége (objektív, szubjektív tényezők)

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Gyakorlat**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Kompetens védőnő – kompetens szülő esettanulmányok
2.	Beszélgetésvezetés a védőnői munkában. Helyzetgyakorlatok.
3.	Gondozottal való személyes kapcsolattartás, felkészülés a találkozásra

4.	A megfigyelés és kikérdezés módszere a védőnői munkában. Az anamnézis felvétel módszere a védőnői munkában. Helyzetgyakorlatok.
5.	A gondozott, a gondozott környezetének megfigyelése. Helyzetgyakorlatok.
6.	A gondozási szükségletek felmérése. meghatározása. Helyzetgyakorlatok.
7.	A gondozott megismerése. Gondozottal való személyes kapcsolattartás, felkészülés a találkozásra
8.	Családlátogatás, mint módszer. Tanácsadás, mint módszer. A gondozottak kezelése. Helyzetgyakorlatok.
9.	Közösségi egészségfejlesztés, mint módszer. Helyzetgyakorlatok, esetelemzések.
10.	Etikai dilemmák a védőnő munkájában, esetmegbeszélések.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés. Gyakorlat**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Kompetens védőnő – kompetens szülő esettanulmányok Beszélgetésvezetés a védőnői munkában. Helyzetgyakorlatok.
2.	Gondozottal való személyes kapcsolattartás, felkészülés a találkozásra.
3.	A megfigyelés és kikérdezés módszere a védőnői munkában. Az anamnézis felvétel módszere a védőnői munkában. Az anamnézis területei. A gondozott, a gondozott környezetének megfigyelése. Helyzetgyakorlatok.
4.	A gondozási szükségletek felmérése. meghatározása. A gondozott megismerése. Gondozottal való személyes kapcsolattartás, felkészülés a találkozásra. Családlátogatás, mint módszer. Tanácsadás, mint módszer. A gondozottak kezelése. Helyzetgyakorlatok
5.	Közösségi egészségfejlesztés, mint módszer. Helyzetgyakorlatok, esetelemzések. Etikai dilemmák a védőnő munkájában, esetmegbeszélések.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Bársonyné Kis, K., Bajusz, I., Eszik, O., Gácsi, E., Karácsony, I., Kereki, J., Kispéter, L. (2015) START... Új védőnői módszerek a koragyermekkori fejlődési eltérések felismerésében és gondozásában. Budapest: ÁEEK.
- Kahlichné Simon M. (2015) A védőnői hivatás története Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest ISBN 9789632265308
- Székely L., Szél É., Szeles V., Kispéter L. (2006) Védőnői Módszertan Semmelweis Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar Budapest ISBN 963-715-223-7
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről. Negyedik könyv - Családjog
- 49/2004. (V.21.) ESZCSM rendelet a területi védőnői ellátásról
- 2015. évi CXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról

Ajánlott:

- Buda B (2012) Empátia: a beleélés lélektana. L Harmattan Kiadó Budapest ISBN 0869000241307

- Odor A., Tóth Gy., Csordás Á (2001) A védőnő preventív alapfeladatai, kötelezettsége és felelőssége a megelőző ellátásban. OTH, Budapest
- Odor A. (2014) Elméleti ismeretek a személyközpontú területi védőnői gondozáshoz OTH, Budapest
- Tobak O. (2017) Általános védőnői ismeretek. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN: 9789632266169
- Szabóné Kármán J. (2004) Családgondozás – krízisprevenció, Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN: 9632428757

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri az egészségügyi dokumentáció alapjait.
- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Ismeri az egészségi állapotot meghatározó tényezőket, az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati vonatkozásait.
- Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat.
- Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenció modelleket.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, módszertani leveleit, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.

b) képességei:

- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.
- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, a szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok, módszertani levelek betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

c) attitűdje:

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.
- Kommunikációját egyénekkel és közösségekkel egyaránt empátia, felelősség, a jó szándék és a szakértelem meggyőző közvetítésére való törekvés hatja át.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Tudományosan és módszertanilag megalapozott szakmai döntéseit, valamint azok következményeit felelősséggel vállalja.

- Szakmai fejlődésének irányításában tudatosan és felelősséggel együttműködik.
- A szakmai irányelveknek megfelelően, minőségi ellátást végez önállóan vagy team-tagként másokkal együttműködve.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: SZAKDOLGOZAT KÉSZÍTÉS I.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” :100% gyakorlat (kredit%)	
<p>A tanóra¹⁴⁹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:</p> <p>- 8 óra gyakorlat nappali munkarend, 4 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(<i>ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: -</i></p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak): csoportbontásban (maximum 20-25 fő/csoport), a könyvtárhasználat esetében javasolt 1 alkalom informatika teremben vagy saját számítógép használata melletti oktatása.</p>	
<p>A számonkérés módja (koll./gyj./egyéb): gyakorlati jegy</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak):</p> <p>A tárgy teljesítésének feltétele a szakirányhoz kapcsolódó Intézet által meghatározott leadási határidőre elkészített és leadott kutatási terv, mely megfelel az 1/2014 Dékáni Utasításban meghatározott formai és tartalmi követelményeknek.</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): V. félév	
Előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): Kutatásmódszertani és biostatisztika I.	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
<p>A kurzus során a hallgatók konkrét, az adott szakirány specifikumait, választható témáit figyelembe véve gyakorlati információt és segítséget kapnak a témaválasztáshoz és a kutatási terv elkészítéséhez. Megismerik a kar kutatási tervre és szakdolgozatra vonatkozó követelményeit (1/2014 Dékáni Utasítás).</p>

¹⁴⁹ **Nftv. 108. § 37. tanóra**: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

ALKALOM	Tananyag leírása
1.	Kutatási probléma megfogalmazása, témaválasztás. Témaválasztás a diplomamunkához, kutatási tervvel kapcsolatos követelmények. A szakirodalom forrásai. A közlemények típusai, jellemzőik és főbb tartalmi elemei. Kulcsszavak, tárgyszavak. Témához kapcsolódó szakirodalom (szorosan kapcsolódó vs határterületi irodalom). Online katalógus rendszer a PTE-en. Keresés az online katalógusban, logikai operátorok használata. Magyar nyelvű online orvos-, és egészségtudományi, valamint multidiszciplináris keresőfelületek. (MOB, MATARKA stb.) Online elérhető magyar nyelvű folyóiratok.
2.	Online adatbázisok távoli elérése. Leggyakrabban használt online orvos-, egészségtudományi és multidiszciplináris adatbázisok használata a gyakorlatban. (Ebsco, Medline, Pubmed stb.)
3.	Kutatási terv formai követelmények. Kutatási közlemények feldolgozásának, összefoglalójának főbb szempontjai és gyakorlata (kutatási terv szakirodalmi áttekintés – 1/2014 Dékáni utasítás szerint). Szakirodalom szerepe a saját kutatás tervezése során (pl. kutatási stratégiák, ötletek, beválasztási, kizárási kritériumok stb.) Gyakorlati példák az összefoglalók elkészítéséhez. Saját kutatással kapcsolatos felmerülő kérdések tisztázása. Kutatás típusai, minta jellemzők, adatgyűjtő módszer meghatározása a kutatási tervben példákkal és választott témákhoz, konkrét hallgatói kutatásokhoz kapcsolódóan.
4.	A kutatási tervekkel kapcsolatos további szempontok megbeszélése, alkalmazott statisztikai módszerek, független és függő változók, várható eredmények. Cél-hipotézis-módszer egységének megvalósulása a hallgatók tervében. Többféle kutatási módszer /és vagy intervenciós vizsgálatok esetén a kutatási terv elkészítésének szempontjai.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

ALKALOM	Tananyag leírása
1.	Kutatási probléma megfogalmazása, témaválasztás. Témaválasztás a diplomamunkához, kutatási tervvel kapcsolatos követelmények. A szakirodalom forrásai. A közlemények típusai, jellemzőik és főbb tartalmi elemei. Kulcsszavak, tárgyszavak. Témához kapcsolódó szakirodalom (szorosan kapcsolódó vs határterületi irodalom). Online katalógus rendszer a PTE-en. Keresés az online katalógusban, logikai operátorok használata. Magyar nyelvű online orvos-, és egészségtudományi, valamint multidiszciplináris keresőfelületek. (MOB, MATARKA stb.) Online elérhető magyar nyelvű folyóiratok.
2.	Online adatbázisok távoli elérése. Leggyakrabban használt online orvos-, egészségtudományi és multidiszciplináris adatbázisok használata a gyakorlatban. (Ebsco, Medline, Pubmed stb.)
3.	Kutatási terv formai követelmények. Kutatási közlemények feldolgozásának, összefoglalójának főbb szempontjai és gyakorlata (kutatási terv szakirodalmi áttekintés – 1/2014 Dékáni utasítás szerint). Szakirodalom szerepe a saját kutatás tervezése során (pl. kutatási stratégiák, ötletek, beválasztási, kizárási kritériumok stb.) Gyakorlati példák az összefoglalók elkészítéséhez. Saját

4.	<p>kutatással kapcsolatos felmerülő kérdések tisztázása. Kutatás típusai, minta jellemzők, adatgyűjtő módszer meghatározása a kutatási tervben példákkal és választott témákhoz, konkrét hallgatói kutatásokhoz kapcsolódóan.</p> <p>A kutatási tervekkel kapcsolatos további szempontok megbeszélése, alkalmazott statisztikai módszerek, független és függő változók, várható eredmények. Cél-hipotézis-módszer egységének megvalósulása a hallgatók tervében. Többféle kutatási módszer /és/vagy intervenciós vizsgálatok esetén a kutatási terv elkészítésének szempontjai.</p>
----	---

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN

Kötelező:

- Ács Pongrác: Gyakorlati adatelemzés. PTE ETK, Pécs, 2015, ISBN: 9789636427238 (2. fejezet)
- <http://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%21Palyazati/GyakorlatiAdatelemzes.pdf>
- 1/2014 Dékáni Utasítás a PTE ETK-n a záródolgozat/szakedolgozat/diplomamunka téma és címválasztás feltételei, készítésének formai és tartalmi követelményei, értékelési folyamata, valamint a dékáni pályamunka pályázat feltételrendszere
- http://www.etk.pte.hu/public/upload/files/letolthetodokumentumok/Dekani_utasitasok/V_1_2_014.pdf
- Pongrác Ács (2015) Data analysis in practice. Pécs. ISBN 978-963-642-371-1
- Pakai, A., Kívés, Zs. (2013.). Kutatásról ápolóknak, Mintavétel és adatgyűjtési módszerek az egészségügyi kutatásokban. *Nővér*, 26 (3), 20-43.
- Henriett et al Schiberna-Cser. Literature Research in Nursing. in: András Oláh (2012) Textbook of Nursing Science. Medicina
- Kinga Lampek, Zsuzsanna Kívés, Fundamentals of Research Methodology and Biostatistical Knowledge. in: András Oláh (2012) Textbook of Nursing Science. Medicina
- Susan K. Grove, Jennifer R. Gray, Christy Bomer-Norton (2018) Study Guide for Understanding Nursing Research, 7th Edition. Building an Evidence-Based Practice Elsevier Health Sciences, ISBN 0323546412, 9780323546416
- Susan K. Grove & Jennifer R. Gray (2018) Understanding Nursing Research, 7th Edition. Building an Evidence-Based Practice. Elsevier Health Sciences, ISBN 032354651X, 9780323546515
- Kenneth Schulz & David A. Grimes (2018) Essential Concepts in Clinical Research, 2nd Edition. Randomised Controlled Trials and Observational Epidemiology. Elsevier Health Sciences. ISBN 0702073938, 9780702073939
- Geri LoBiondo-Wood, Judith Haber (2017) Nursing Research, 9th Edition. Methods and Critical Appraisal for Evidence-Based Practice. Elsevier Health Sciences, ISBN 0323447651, 9780323447652
- Susan K. Grove, Susan K. Grove, Daisha J. CIPHER, Daisha J. CIPHER(2016) Statistics for Nursing Research, 2nd Edition. A Workbook for Evidence-Based Practice. Elsevier Health Sciences. ISBN 0323376614, 9780323376617

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

Átfogóan ismeri a bizonyítékokon alapuló ápolás, orvoslás szemléletét, a kutatás, irodalomkutatás folyamatát, értelmezésének, értékelésének menetét, kritikus gondolkodással bír.

b) képességei:

Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló, kutatómódszertani és biostatisztikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában.

c) attitűdje:

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Dr. Kívés Zsuzsanna, Dr. Vajda Réka, Dr. Makai Alexandra

Tantárgy neve: BELGYÓGYÁSZAT II.		Kreditérték: 2
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)		
A tanóra ¹⁵⁰ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 14 óra előadás nappali munkarend, 7 óra előadás levelező munkarend az adott félévben (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹⁵¹ (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹⁵²): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹⁵³ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): V. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Belgyógyászat I. Párhuzamos feltételek: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
<p>Ismeretanyag: A klinikai ismeretek elsajátítása komplex integrált formában, szervrendszerek szerint történik. Az adott szervrendszerre vonatkozó anatómiai, élettani, kórélettani, patológiai, klinikai, gyógyszeres ismeretek egyidejű komplex elsajátítása a cél, a diagnosztika, terápia, és prevenció integrálása az ápolástudományi ismeretekbe. Tematika: vese immunpathogenesis-ű kórképei, gyulladásos betegségei, veselégtelenség, anyagcserebetegségek, endocrinológiai és haematológiai kórképek.</p> <p>Kompetenciák: A hallgató képes legyen a szervrendszer szerinti összefüggések hatékony alkalmazására. A hallgató legyen képes a belgyógyászati betegvizsgálat, terápiás eljárások ápolásszakmai összefüggéseinek integrálására.</p>		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	A vese immunpathogenesis-ű kórképei (Glomerulonephritis acuta) a Glomerulonephritis acuta fogalmát, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőséget (vizelet mikroszkópos-makroszkópos vizsgálata; vizelet fajsúly; UH vizsgálat), a glomerulonephritis acuta gyógyszeres terápiája (ACE gátlók, vízhajtók, antibiotikumok) hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, főbb készítmények.	
2.	A vese gyulladásos megbetegedései	

¹⁵⁰ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁵¹ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁵² pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁵³ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

	<p>a vese gyulladós betegségeinek (pyelonephritis acuta, cystitis acuta, urethritis acuta) fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (vizelettenyésztés, általános vizeletvizsgálat, nedves reagensekkel történő vizeletvizsgálat, uroflowmetria, cystoscopy), a vese gyulladós megbetegedéseinek gyógyszeres terápiája hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, főbb készítmények.</p>
3.	<p>Vesekövesség (nephrolithiasis) a nephrolithiasis fogalma, oka, tünete, diagnosztikus lehetőségei (i.v urographia, RTG), a vesekövesség gyógyszeres terápiáját (fájdalomcsillapítók, görcsoldók) hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, mellékhatások, főbb készítmények, ESWL kezelés.</p>
4.	<p>Akut veseelégtelenség az akut veseelégtelenség fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (laboratóriumi (vesefunkció: karbamid nitrogén, kreatinin, kreatinin clearance, húgysav, elektrolitok, sav-bázis paraméterek, CK, GOT, LDH) UH vizsgálat), az akut veseelégtelenség gyógyszeres terápiája (antihypertensiv készítmények, β blokkolókat, Ca-antagonisták hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények.</p>
5.	<p>Krónikus veseelégtelenség a krónikus veseelégtelenség fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (laboratóriumi, UH, vesebiopszia), dialízis kezelés típusai, alkalmazásának indikációi. A krónikus veseelégtelenség gyógyszeres terápiájája (diuretikumok) hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények</p>
6.	<p>Anyagcsere betegségek- I-es típusú Diabetes Mellitus az I-es típusú diabetes mellitus fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (OGTT, IGT), diabetes rövid és hosszú távú szövődményeit (retino, nephro, angiopathia, neuropathia), az I-es típusú diabetes mellitus gyógyszeres terápiája, inzulin készítmények csoportosítása, hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények. Életmódbeli tanácsok, Diétás tanácsok.</p>
7.	<p>Anyagcsere betegségek- II-es típusú Diabetes Mellitus az II-es típusú diabetes mellitus fogalmát, okait, tüneteit, diagnosztikus lehetőségeit (HbA1c, fruktózamin, glükózúria, stb), terápiáját (diabetes életet veszélyeztető heveny szövődményeit (hipo-, hiperglikaemias és ketoacidotikus comák). Ismertesse az II-es típusú diabetes mellitus gyógyszeres terápiája - orális antidiabetikumok hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények, Életmódbeli tanácsok, Diétás tanácsok.</p>
8.	<p>Pajzsmirigy gyulladós betegségei a pajzsmirigy gyulladós betegségeinek (akut és krónikus - Hashimoto, de Quervainthyreoiditis) fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (laboratóriumi vizsgálat, pajzsmirigy UH vizsgálata, pajzsmirigy szcintigráfia) a pajzsmirigy gyulladós betegségeinek gyógyszeres terápiája – szteroidok hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények, Életmódbeli tanácsok, Diétás tanácsok. Hypothyreosis, hyperthyreosis fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségeit (laboratóriumi vizsgálat (T3, T4, TSH), pajzsmirigy aspiráció és biopszia) a</p>

	<p>pajzsmirigy gyulladásoos betegségeinek gyógyszeres terápiája a pajzsmirigy működés gátló szerek közül a methimazol, propylthiouracil, illetve a hormonpótló szerek közül a levothyroxin hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények</p>
9.	<p>Mellékvesevelő betegsége a pheochromocytoma fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (laboratóriumi vizsgálat, vizeletvizsgálat (vanilinmandulasav ürítés, UH vizsgálat) a pheochromocytoma gyógyszeres terápiáját: béta-blokkolók, hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények</p> <p>Mellékvese kéreg betegségei a mellékvese kéreg betegségeinek (Cushing szindróma, Conn szindróma, Addison kór) fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségeit(laboratóriumi vizsgálatok, ACTH-stimulációs teszt, dexamethason teszt, mellékvese CT vizsgálat), a mellékvese kéreg betegségeinek gyógyszeres terápiája: mellékvese működését gátlószerek közül a Metyrapone, mellékvese kéreg hormonok (glükokortikoid-hydrocortison, cortison-acetát és mineralokortikoid – fludnocortison),hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, A mellékvese kéreg kóros elváltozásait kísérő krízisek és kezeléseik.</p>
10.	<p>Anaemia az anaemia (microcyter-, normocyter-, macrocyter anaemia, vashiányos anaemia. anaemia perniciosa, haemolyticus anaemia), fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (vérkémiai mintavétel (Vvt, fehérvérsejt, trombocytá, süllyedés, haematokrit, haemoglobín, szérum vas, szérum bilirubin), Schilling-próba), az anaemia gyógyszeres terápiáját: B12 vitamin, folsav, vaskészítmények hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások.</p>
11.	<p>Vérzési és alvadási zavarok- Vérlemezke betegségek a vérlemezke betegségek (thrombocytopenia, ITP, trombocytopathia) fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (vérkémiai mintavétel (vérzési idő, PTR, INR)), az anaemia gyógyszeres terápiája- heparin, hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, a kapilláris fragilitás vizsgálat menete. Protrombin időmérésének gyakorlati jelentősége.</p> <p>Vérzési és alvadási zavarok- DIC a DIC fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (vérkémiai mintavétel (thrombocytá szám, alavadási idő, vérzési idő, D-dimer, PTI), a DIC gyógyszeres terápiáját: az antikoaguláns készítmények közül a kumarin-és származékai hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások.</p>
12.	<p>Vérzési és alvadási zavarok- Haemophilia a haemophilia fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (laboratóriumi (vérzési idő, PTI, terápiáját, a haemophilia gyógyszeres terápiája - antitrombolitikum készítmények közül a protamin, K-vitamin, illetve alvadási faktorok hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások.</p>
13.	<p>Fehérvérsejtek megbetegedései (Hodgkin kór és Non-Hodgkin lymphoma) a Hodgkin-kór, Non-Hodgkin-kór fogalma, okai, tüneteit diagnosztikus lehetőségei (laboratóriumi vizsgálatok, hasi UH, CT, PET) a fehérvérsejtek megbetegedéseinek gyógyszeres terápiája kemoterápiás készítmények közül a celluláris szabályozást befolyásoló szerek (interferon) hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások</p>

A tantárgy részletes tematikája levelező képzés

Alkalom	Tananyag leírása
1.	<p>A vese immunpathogenesis-ű kórképei (Glomerulonephritis acuta) a Glomerulonephritis acuta fogalmát, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőséget (vizelet mikroszkópos-makroszkópos vizsgálata; vizelet fajsúly; UH vizsgálat), a glomerulonephritis acuta gyógyszeres terápiája (ACE gátlók, vízhajtók, antibiotikumok) hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, főbb készítmények</p> <p>A vese gyulladásos megbetegedései a vese gyulladásos betegségeinek (pyelonephritis acuta, cystitis acuta, urethritis acuta) fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (vizelettenyésztés, általános vizeletvizsgálat, nedves reagensekkel történő vizeletvizsgálat, uroflowmetria, cystosopia), a vese gyulladásos megbetegedéseinek gyógyszeres terápiája hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, főbb készítmények.</p> <p>Vesekövesség (nephrolithiasis) a nephrolithiasis fogalma, oka, tünete, diagnosztikus lehetőségei (i.v urographia, RTG), a vesekövesség gyógyszeres terápiáját (fájdalomcsillapítók, görcsoldók) hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, mellékhatások, főbb készítmények, ESWL kezelés.</p>
2.	<p>Akut veseelégtelenség az akut veseelégtelenség fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (laboratóriumi (vesefunkció: karbamid nitrogén, kreatinin, kreatinin clearance, húgysav, elektrolitok, sav-bázis paraméterek, CK, GOT, LDH) UH vizsgálat), az akut veseelégtelenség gyógyszeres terápiája (antihypertensiv készítmények, β blokkolókat, Ca-antagonisták hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények</p> <p>Krónikus veseelégtelenség a krónikus veseelégtelenség fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (laboratóriumi, UH, vesebiopszia), dialízis kezelés típusai, alkalmazásának indikációi. A krónikus veseelégtelenség gyógyszeres terápiájája (diuretikumok) hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények</p> <p>Anyagcsere betegségek- I-es típusú Diabetes Mellitus az I-es típusú diabetes mellitus fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (OGTT, IGT), diabetes rövid és hosszú távú szövődményeit (retino, nephro, angiopathia, neuropathia), az I-es típusú diabetes mellitus gyógyszeres terápiája, inzulin készítmények csoportosítása, hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények. Életmódbeli tanácsok, Diétás tanácsok.</p>
3.	<p>Anyagcsere betegségek- I-es típusú Diabetes Mellitus az I-es típusú diabetes mellitus fogalma, okai, tünetei, diagnosztikus lehetőségei (OGTT, IGT), diabetes rövid és hosszú távú szövődményeit (retino, nephro, angiopathia, neuropathia), az I-es típusú diabetes mellitus gyógyszeres terápiája, inzulin készítmények csoportosítása, hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények. Életmódbeli tanácsok, Diétás tanácsok.</p>

	<p>Anyagcsere betegségek- II-es típusú Diabetes Mellitus az II-es típusú diabetes mellitus fogalmát, okait, tüneteit, diagnosztikus lehetőségeit (HbA1c, fruktózamin, glükózúria, stb), terápiáját (diabetes életet veszélyeztető heveny szövődményeit (hipo-, hiperglikaemias és ketoacidotikus comák). Ismertesse az II-es típusú diabetes mellitus gyógyszeres terápiája - orális antidiabetikumok hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények, Életmódbeli tanácsok, Diétás tanácsok.</p> <p>Pajzsmirigy gyulladáson betegségei a pajzsmirigy gyulladáson betegségeinek (akut és krónikus - Hashimoto, de Quervainthyreoiditis) fogalma, okai, tüneteit, diagnosztikus lehetőségei (laboratóriumi vizsgálat, pajzsmirigy UH vizsgálata, pajzsmirigy szcintigráfia) a pajzsmirigy gyulladáson betegségeinek gyógyszeres terápiája – szteroidok hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények, Életmódbeli tanácsok, Diétás tanácsok.</p> <p>Hypothyreosis, hyperthyreosis fogalma, okai, tüneteit, diagnosztikus lehetőségeit (laboratóriumi vizsgálat (T3, T4, TSH), pajzsmirigy aspiráció és biopszia) a pajzsmirigy gyulladáson betegségeinek gyógyszeres terápiája a pajzsmirigy működés gátló szerek közül a methimazol, propylthiouracil, illetve a hormonpótló szerek közül a levothyroxin hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, készítmények</p>
4.	<p>Anaemia az anaemia (microcyter-, normocyter-, macrocyter anaemia, vashiányos anaemia. anaemia perniciosa, haemolyticus anaemia), fogalma, okai, tüneteit, diagnosztikus lehetőségei (vérkémiai mintavétel (Vvt, fehérvérsejt, trombocytá, süllyedés, haematokrit, haemoglobín, szerum vas, szerum bilirubin), Schilling-próba), az anaemia gyógyszeres terápiáját: B12 vitamin, folsav, vaskészítmények hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások.</p> <p>Vérzési és alvadási zavarok- Vérlemezke betegségek a vérlemezke betegségek (thrombocytopenia, ITP, trombocytopathia) fogalma, okai, tüneteit, diagnosztikus lehetőségei (vérkémiai mintavétel (vérzési idő, PTR, INR)), az anaemia gyógyszeres terápiája- heparin, hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások, a kapilláris fragilitás vizsgálat menete. Protrombin időmérésének gyakorlati jelentősége.</p> <p>Vérzési és alvadási zavarok- DIC a DIC fogalma, okai, tüneteit, diagnosztikus lehetőségei (vérkémiai mintavétel (thrombocytá szám, alvadási idő, vérzési idő, D-dimer, PTI), a DIC gyógyszeres terápiáját: az antikoaguláns készítmények közül a kumarin-és származékai hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások</p> <p>Vérzési és alvadási zavarok- Haemophilia a haemophilia fogalma, okai, tüneteit, diagnosztikus lehetőségei (laboratóriumi (vérzési idő, PTI, terápiáját, a haemophilia gyógyszeres terápiája - antitrombolitikum készítmények közül a protamin, K-vitamin, illetve alvadási faktorok hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások.</p> <p>Fehérvérsejtek megbetegedései (Hodgkin kór és Non-Hodgkin lymphoma) a Hodgkin-kór, Non-Hodgkin-kór fogalma, okai, tüneteit diagnosztikus lehetőségei (laboratóriumi vizsgálatok, hasi UH, CT, PET) a fehérvérsejtek megbetegedéseinek gyógyszeres terápiája kemoterápiás készítmények közül a celluláris szabályozást befolyásoló szerek (interferon) hatásmechanizmusa, indikációk, kontraindikációk, főbb mellékhatások</p>

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Tulassay Zsolt (szerk.) (2021): A belgyógyászat alapjai 1. Medicina könyvkiadó Zrt., ISBN 978 963 226 797 5
- Herold, Gerd et al. (szerk.) (2017) Belgyógyászat, Medicina Könyvkiadó Zrt, ISBN 978 963 226 628 2
- Nagy V. Gergő (szerk.) (2021) Endokrin betegségek felnőttkorban Medicina Könyvkiadó Zrt. ISBN 978 963 226 805 7
- Hajnáczy Károly (szerk.) (2020.) Anaemia in Pregnancy, Medicina Könyvkiadó Zrt. ISBN 978 963 226 667 1
- Oláh A. (szerk), (2012), Az ápolástudomány tankönyve, Medicina Könyvkiadó Zrt, Budapest, http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0061_apolastudomany-magyar/adatok.html

Ajánlott:

- Boga Bálint (szerk) (2019) A belgyógyásztól az öregedés tudományáig, Semmelweis Kiadó, ISBN 9789633314609
- Amit Ghosh (2019) Mayo Clinic Internal Medicine Board Review, Oxford University Press INC ISBN13 (EAN): 9780190938369
- Szatmári M., Tulussay Zs (szerk) (2017) Magyar Belorvosi Archivum, Medicina Könyvkiadó Zrt. ISBN ISSN 0133-5464/17.4
- Langer, R (szerk.) (2019) The History of the First Kidney Transplantation – a European Overview Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió ISBN 9789633314760

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) **tudása:**

- Részletesen ismeri a szervezet biokémiai felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.
- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a terápiás környezet sajátosságait, a különböző ágytípusok, ágyhelyzetek, testhelyzetek, kényelmi eszközök mobilizációs eszközök és eljárások hatásait, indikációs körét és a kivitelezés menetét.
- Ismeri a fájdalomcsillapítás anatómiai és élettani alapjait, valamint a különböző fájdalomcsillapítási módokat. - Ismeri a fiziológiás szükségletek kielégítésének alapjait. - Ismeri az egészségügyi dokumentáció alapjait.
- Ismeri az asepsis-antisepsis, nozokómiális surveillance fogalmait, az elkülönített hulladékgyűjtés lényegét és menetét. - Ismeri a vitális paraméterek mérésének indikációs körét, a beavatkozások és a kapott eredmények értékelésének menetét (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, noninvazív mérés az artériás vérnyomás meghatározását).
- Ismeri a higiénés szükségletek kielégítésének elemeit (beleértve az alkalmazandó eszközöket, eljárásokat és indikációs kört).

- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Ismeri a személyiség fogalmát, a személyiség tipológiákat, az érett személyiség jellemzőit, az önismeret és önértékelés aspektusait, az egészségpszichológia alapjait, a különböző életszakaszok fejlődés lélektani alapjait, a konfliktusok fajtáit, okait.
- Részletesen ismeri a terapeuta munka alapelveit, jellemzőit, intervenciós szintjeit, az ápolási és betegvezetési folyamat összefüggéseit, a betegvezetés elméleti alapjait, formáit, a paramedikális tanácsadás szintjeit, készségeit és stratégiáit; személyiségének és szakmai felkészültségének folyamatos, tervszerűen tudatos fejlesztésének lehetőségeit.
- Ismeri az etikai alapfogalmakat, az etikus egészségügyi ellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló etikai problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit.
- Széleskörűen ismeri a jogi alapfogalmakat, a jogszerű egészségügyi ellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló jogi problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit, valamint a kliensek és az ellátást végzők jogait és kötelezettségeit.
- Részletesen ismeri a demográfiai alapmutatókat, a népesség egészségi állapotát jellemző epidemiológiai mutatószámokat, a főbb népbetegségek gyakoriságát, rizikófaktorait, a népegészségügyi törekvéseket, tevékenységi köröket, a szociológiai, egészségpszichológiai elméleteket és szemléletmódot, ismeri az egészségmegőrzés és -fejlesztés szociológiai, egészségpszichológiai megközelítését.
- Ismeri a szociális ellátás különböző formáit és a szociális gondoskodás aktuálpolitikai irányait. - Ismeri az addikciók pszichés és fizikális alapjait, a leggyakoribb típusait, az önsegítő programok és csoportok jelentőségét és egyéb kezelési és leszokási lehetőségeket.
- Ismeri a deviáns viselkedési formákat, és azok lehetséges integrációs, kezelési megoldásait.
- Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit és holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, az egészség-tanácsadás lényegét.
- Ismeri az egészségi állapotot meghatározó tényezőket, az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati vonatkozásait.
- Ismeri a gyógyszerterápia alapfogalmait, a leggyakoribb megbetegedések kapcsán a gyógyszeres terápia hatásmechanizmusait, szövődményeket, mellékhatásokat, a különböző gyógyszerformák alkalmazását, ennek eszközrendszerét.
- Ismeri a pedagógia fogalmait, jellegzetességeit.
- Ismeri a legfontosabb életmentési feladatokat, a leggyakrabban előforduló egészségkárosodások esetén szükséges teendőket a mindenkor hatályos ajánlásoknak megfelelően, az alapszintű életmentő beavatkozásokat (BLS) és eszközöket.
- Ismeri a menedzsment alapvető fogalmait és feladatait, az ellátórendszer szereplőit és azok tevékenységi körét, hatáskörét, átfogó elméleti ismeretekkel rendelkezik az egészségügy gazdasági, vezetési és szervezési technikáira vonatkozóan, részletesen ismeri a humán erőforrás gazdálkodás alapjait, a minőség fogalmát, valamint annak alkalmazási, mérési és fejlesztési lehetőségeit az egészségügyben.
- Ismeri a közegészségügy-társadalmi tárgyat, feladatait, felosztását, módszereit, a munkaegészségügy alapfogalmait, a megelőzés lehetőségeit, a környezet hatását az emberre.
- Részletesen ismeri a mikrobiológia tárgyat, feladatait, felosztását, a mikrobák felosztását, és mindazon jellemzőit, amelyek lényegesek a fertőzések kialakulásában.
- Széles körűen ismeri a mikroorganizmusok, mint kórokozók kimutatásának és elpusztításának lehetőségeit, a mintavétel szabályait, a mintavétel módját.

- Átfogóan ismeri az egészségügyi informatika alapfogalmait, az operációs rendszereket, a szövegszerkesztő és táblázatkezelő programokat, az egészségügyi informatikai alapadatok feldolgozásának módszereit, a kapott eredmények prezentálását, továbbá az adatbázisokat, kódrendszereket.
- Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat.
- Átfogóan ismeri a bizonyítékokon alapuló ellátás szemléletét, a kutatás, irodalomkutatás folyamatát, az adatgyűjtési módszereket, az adatbázis készítésének menetét, a statisztikai programokat, az egyváltozós statisztikai eljárásokat, az eredmények értelmezésének, értékelésének menetét, kritikus gondolkodással bír.
- Ismeri a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, tűzvédelmi előírásokat, a mindenkor hatályos jogszabályi előírásokat, és az uniós szabályokat.
- Ismeri a munkavállaló egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat és a munkaeszközök biztonságos használatát.
- Ismeri az egészségtudományi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin).

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán. - Képes az asepsis-antisepsis szabályai és a nozokómiális surveillance kritériumai, valamint az elkülönített hulladékgyűjtés szabályai szerint a munkafolyamatokat ellátni, valamint a higiénés szükségletek kielégítésével kapcsolatos (az intézményben alkalmazandó eszközök, eljárások) feladatok ellátására.
- Képes a vitális paraméterek megfigyelését (beleértve a köpeny és magtemperatúra, láztípusok, légzésszám-minta-típusok, pulzusszám és kvalitások, pulzusdeficit, non-invazív mérésrel a vérnyomás meghatározását) önállóan kivitelezni, a kapott eredményeket értékelni.
- Képes a fizikális lázcsillapítás kivitelezésére.
- Képes a fájdalom felmérésére és a fizikális fájdalomcsillapítási eljárások alkalmazására.
- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.
- Képes a hivatása gyakorlása során a szükséges pszichológiai alap alkalmazására, pszichoszomatikus szemlélet követésére, képes a beteg-egészségügyi szakember interperszonális kapcsolatában felmerülő problémák adekvát kezelésére, a beteg ember speciális pszichés jellemzőinek felismerésére és alapvető kezelésére.
- Képes átlátni az egészségügyet meghatározó jogforrások rendszerét, azok alkalmazásának szabályait, valamint megfelelően alkalmazza a releváns jogi szakkifejezéseket, kompetenciahatárainak megfelelően képes tájékoztatást nyújtani a klienseknek a betegjogokról és azok érvényre juttatásának lehetőségeiről.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait. - Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására.
- Szakterületének megfelelően képes aktívan közreműködni a népegészségügyi kérdések megoldásában, szűrővizsgálatok szervezésében, és kivitelezésében, egészségfejlesztő anyagok készítésében és alkalmazásában, valamint az epidemiológiai ismeretek alapján képes értékelni

adott területen élő lakosság egészségi állapotát és a prevenciók tevékenységek hatékonyságát.

- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.

- Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást, és a páciens a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.

- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.

- Képes az alkalmazott gyógyszercsoportok indikációjával, hatásmechanizmusával, mellékhatásaival kapcsolatos tárolási kliensoktatási és noninvazív alkalmazási feladatok ellátására.

- Képes megválasztani, és alkalmazni a szakterületéhez kapcsolódó pedagógiai ismereteket, módszereket, és képes egyéni és csoportos kliens, betegoktatási feladatok ellátására a gondozott életkorának, társadalmi státuszának, értelmi és érzelmi képességének, betegségének megfelelően.

- Képes alkalmazni azokat az eszköz nélküli és esetenként eszközös beavatkozásokat, melyek a hirtelen bekövetkezett egészségkárosodás esetén a beteg, sérült életét megmenthetik. - Képes költségérzékeny döntések meghozatalára és a humán erőforrás optimális felhasználására a tevékenységei során. - Képes középvezetőként hatékonyan közreműködni szervezői feladatok ellátásában.

- Képes a munkáját a bizonyítékokon alapuló ellátás alapelveinek és gyakorlati szempontjainak figyelembe vételével a minőségügyi rendszer előírásai alapján végezni, a minőség javítása érdekében a különböző módszereket, eszközöket összehangoltan alkalmazni.

- Képes mikrobiológiai ismeretei birtokában a fertőző betegségek és járványok megelőzésére, felismerésére.

- Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló, kutatómódszertani és biostatistikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában.

Képes az adatok kezelésére, feldolgozására, a kapott eredmények prezentálására.

- Képes a munkavégzése során betartani és betartatni a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírásokat.

- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.

c) attitűdje:

- A magas szintű ellátás megvalósítása és a folyamatos fejlődés biztosítása érdekében nyitott az új eljárások, szakmai innovációk megismerésére. - Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.

- Fogékony az egészségtudomány tudományosan bizonyított eredményeinek megismerésére és alkalmazására.

- Az emberi élet és egészség védelmét középpontba állítva törekszik korrekt szakmai magatartásra.

- Nyitott mások véleményének figyelembevételére, kritikus mérlegelésére, empátiával viszonyul partnereihez, respektálja az egészségügyi ellátás és a népegészségügyi szolgáltatások különböző szintjein és szterein tevékenykedő szakemberek tudását és képességeit, megbecsüli munkájukat, igényt tartva támogató együttműködésükre.

- Nyitott a dokumentációs eljárásokban bekövetkező változások követésére, nyitott új infokommunikációs eszközök, eljárások megismerésére és alkalmazására.

- Nyitott az egészségügyi ellátórendszer folyamatszempontja és az ellátás javítása iránt.

- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.

- Kommunikációját egyénekkel és közösségekkel egyaránt empátia, felelősség, a jó szándék és a szakértelem meggyőző közvetítésére való törekvés hatja át.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Felelősséggel végez egészségfejlesztő, egészségnevelő feladatokat, önállóan vagy team tagjaként.
- Személyes felelősségérzettel, szakmai önismerettel és minőség tudattal bír, igénnyel szaktudásának és készségeinek folyamatos fejlesztésére.
- Tudományosan és módszertanilag megalapozott szakmai döntéseit, valamint azok következményeit felelősséggel vállalja.
- Szakmai fejlődésének irányításában tudatosan és felelősséggel együttműködik.
- Felelősséget vállal az emberi élet és egészség védelmére irányuló tevékenységéért.
- Autonóm módon képes felismerni szerepét és helyét egyéni munkaszituációban és teamben egyaránt.
- Felelősséget vállal az egészségügyi dokumentáció pontos vezetéséért, tartalmáért.
- Önálló és felelős módon képes a kliens betegúton való vezetésére.
- A szakmai irányelveknek megfelelően, minőségi ellátást végez önállóan vagy team-tagként másokkal együttműködve

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: SEBÉSZET II.		Kreditérték: 2
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹⁵⁴ : % (kredit%)		
A tanóra ¹⁵⁴ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 14 óra előadás nappali munkarend, 7 óra előadás levelező munkarend az adott félévben (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹⁵⁵ (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹⁵⁶): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹⁵⁷ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): V. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Sebészet I. Párhuzamos feltételek: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
Legfontosabb ér-, mellkasebészeti kórképek, az emlő betegségei bemutatása, a gyermeksebészeti kórképek, urológiai kórképek.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	Visszérbetegség, embolia, Thrombosis	
2.	gyermeksebészeti kórképek	
3.	gyermeksérvek	
4.	alimentaris traktus fejlődési rendellenességei	
5.	termikus károsodás	
6.	emlő benignus betegségei	
7.	emlő malignus betegségei	
8.	endokrín sebészet	
9.	mellkas benignus betegségei	
10.	mellkas malignus betegségei	
11.	sérülések	

¹⁵⁴ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁵⁵ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁵⁶ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁵⁷ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

12.	urlológiai betegségek
13.	ismétlés
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
1.	Visszérbetegség, embolia, Thrombosis, gyermeksebészeti kórképek, gyermeksérvek
2.	alimentaris traktus fejlődési rendellenességei, termikus károsodás
3.	emlő benignus betegségei, emlő malignus betegségei
4.	endokrín sebészet, mellkas benignus betegségei
5.	mellkas malignus betegségei
6.	sérülések, urlológiai betegségek
7.	ismétlés
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező:	
Sebészet	
<ul style="list-style-type: none"> • Horváth Örs Péter - Oláh Attila (szerkesztők). 2017 szeptember. ISBN szám: 978 963 226 627 5 	
Gyakorlati sebkezelés	
<ul style="list-style-type: none"> • Daróczy Judit. 2021. ISBN szám:978 963 226 799 9 	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
a) tudása:	
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik a normális női életciklusokról, a női reproduktív szervek élettani és kóros működéséről.	
- Ismeri a szülészeti és nőgyógyászati rutin ellátás szakmai irányelveit és protokolljait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit, koncepcióit, a jogi szabályozásokat és az ismeretek bővítésének lehetőségeit.	
- Széleskörű tudással rendelkezik a női egészségről, annak tényezőiről, az egészségmegőrzés és egészségfejlesztés módszereiről.	
- Ismeri a szexuális és reproduktív egészség területeit, a családtervezés fogalmát, célját, folyamatát, feladatait, a korszerű fogamzásgátlás elvét, módszereit, technikáját.	
- Ismeri a terhesség felismerésének módszereit, a várandósság környezeti, foglalkozási és genetikai kockázatait, a magzat növekedését és fejlődését, a kötelezően előírt és ajánlott szűrőmódszerek indikációit, kivitelezését.	
- Felismeri a veszélyeztetett és magas kockázatú várandósságot, a speciális gondozási szükségleteket.	
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik az élettani és kóros vajúadás és szülés folyamatairól, ismeri az újszülött újraélesztéséhez használt eszközöket, gyógyszereket, az újszülött újraélesztés folyamatát.	
- Ismeri a gyermekágyas időszakban zajló élettani folyamatokat és esetleges szövődményeket, illetve kockázatokat.	

- Ismeri a nőgyógyászati kórképek diagnosztikáját, azok vizsgálati módszereit, a kezelés elveit, módjait, eljárásait, a prevenció és a rehabilitáció lehetőségeit, valamint az öregedés anatómiai és fiziológiai jelenségeit, a menopausa hatásait a mentális és fizikai egészségre.
- Ismeri a nőgyógyászati onkológiai szűrővizsgálat rendjét és módszereit.
- Rendelkezik a szülészeti és nőgyógyászati műtétek, invazív beavatkozások kivitelezésének és elveinek alapszintű ismereteivel. Ismeri a műtéti érzéstelenítés módszereit és lehetséges szövődményeit, az aszeptikus munkavégzést és a sterilitást.
- Átfogó ismeretekkel rendelkezik a szülészet-nőgyógyászat területén alkalmazott diagnosztikus és terápiás módszerekről.
- Ismeri a prevenció, a gondozás, a szülészeti és nőgyógyászati ellátás során alkalmazott dokumentumokat, a dokumentáció vezetésének és kezelésének szabályait.
- Ismeri a szakmai kommunikáció területeit, módszereit, a kliensvezetési technikákat, fogalmait.
- Ismeri a szakterület szakmai szókincsét.
- Ismeri a szakterületéhez tartozó empirikus kutatások tudományelméleti háttereit, szemléletmódjait, fogalomrendszerét, a kutatás típusait és ezek főbb módszereit.
- Elméleti ismeretekkel rendelkezik az egészségügy gazdasági, vezetési, szervezési és minőségfejlesztési technikáira vonatkozóan.
- Ismeri a szülésznői hivatás legfontosabb szakmai irányelveit és határait, a határterületekhez való kapcsolódását, a szakma érdekképviseleti szerveit, valamint az érdekérvényesítés módjait és lehetőségeit.

b) képességei:

- Az élettani és kóros működéseket egymástól elkülöníti, és ezt a tudását szakmai döntéseiben alkalmazza.
- Képes szakterületén rutin szakmai problémák azonosítására, analitikus és szintetikus gondolkodásra, a nőbeteg, várandós sajátos szükségleteinek feltárására, prioritások felállítására.
- Támogatja az egészséges családi élet megvalósítását, a pozitív és negatív családtervezés folyamatát, képes egészségnevelő feladatok ellátására, segítő, tanácsadó kommunikáció alkalmazására.
- Képes alacsony kockázatú várandósok önálló gondozására, szülésre felkészítő program szervezésére, a szülői szerepre való felkészülés támogatására, tevékenysége magában foglalja a komplikációk korai felismerését és az ezzel kapcsolatos intézkedések megtételét.
- Képes teljes körű tájékoztatást nyújtani a gondozás alatt végzendő szűrővizsgálatokról és a terhességet befolyásoló rizikófaktorokról.
- Önállóan képes az anyai és magzati monitorizálásra, a szülés előrehaladásának megfigyelésére, észlelésére, valamint a vajúdo támogatására.
- Önállóan képes az élettani szülés biztonságos levezetésére, az episiotomia kivitelezésére és ellátására, valamint sürgős esetben (ha orvos nincs jelen) farfekvéses szülés levezetésére.
- Önállóan képes a szülönő és az újszülött állapotának megítélésére, az újszülött elsődleges és másodlagos ellátására, valamint az anya és újszülött korai közvetlen kapcsolatának biztosítására.
- Képes az újszülött újraélesztésre.
- Képes a sürgősségi helyzetek felismerésére és az azonnali intézkedések megkezdésére.
- Képes a gyermekágyas megfigyelésére, gondozására, a szoptatás elősegítésére, a hazabocsátással kapcsolatos feladatok ellátására (tanácsadás, kóros tünetek felismerése, intézkedés).
- Képes a betegápolás ápolási folyamat szerinti kivitelezésére.
- Képes a megfelelő szakmai eljárások és protokollok alkalmazására.

- Képes nőgyógyászati onkocitológiai mintavétel önálló elvégzésére.
- Képes a nőbeteg műtétre történő felkészítésére, előkészítésére és a műtét utáni ápolási teendők szakszerű kivitelezésére.
- Képes aszeptikus munkavégzésre.
- Képes a diagnosztikai beavatkozások előkészítésére, kivitelezésére, eredményeinek értékelésére és dokumentálására.
- Képes az egészségügyi ellátás során keletkezett adatok értelmezésére és az önálló tevékenységéhez kapcsolódó dokumentumok vezetésére az adatvédelmi szabályok betartásával.
- Szülészeti-nőgyógyászati szakterületén adekvát szakmai kommunikációt képes folytatni szakértő és nem szakértő közegben egyaránt.
- Képes alkalmazni kliensvezetési technikákat.
- Képes a szülészeti-nőgyógyászat területét érintő átfogó és speciális összefüggések, tudományos ismeretek megértésére és alapfokú elemzésére.
- Képes könyvtári és elektronikus formában megjelenő szakirodalmi források önálló feldolgozására, rendelkezik az analizáló és szintetizáló gondolkodás képességével.
- Képes egészségügyi intézményekben középvezetőként közreműködni (irányítás, szervezés, minőségfejlesztés), képes az önálló döntéshozatalra.

c) attitűdje:

- Az emberi élet védelmét középpontba állítva törekszik a konstruktív szakmai, segítő magatartásra.
- Szociális és interkulturális érzékenység, előítélet nélküli attitűd jellemzi, elfogadja és tiszteletben tartja az egyéneket és kultúrájukat, szokásaikat, függetlenül azok státuszától, származásától, vallási meggyőződésétől.
- A magas szintű ellátás megvalósítása érdekében nyitott az új eljárások, szakmai innovációk megismerésére, és törekszik gyakorlati készségének fejlesztésére.
- Holisztikus, reflektív szemlélete meghatározza döntéseit.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett, feladatait pontosan, megbízhatóan végzi.
- Az emberi és anyagi erőforrásokat költségtudatosan használja.
- Elkötelezett az egyén egészségmagatartásának kialakításában.
- Emberközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott problémához kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Elkötelezett a dokumentáció szabályszerű vezetésére, és nyitott a dokumentációs eljárásokban bekövetkező változások nyomon követésére és kezelésére.
- Fogékony az egészségtudomány tudományosan bizonyított szakmai alapjainak megismerésére és alkalmazására.
- Nyitott mások véleményének kritikus figyelembevételére.
- Munkáját az etikai normák és jogszabályok betartásával részben autonóm, részben együttműködő módon végzi.
- Munkájával és szereptudatos magatartásával a szülésznői hivatást méltóan képviseli.

d) autonómiája és felelőssége:

- Felelősséggel végez egészségfejlesztő, egészségnevelő feladatokat, önállóan, vagy team tagjaként.
- Önállóan végzi a szükségleteken alapuló ellátást, gondozást az élettani terhesség során a jogszabályoknak megfelelően, és tevékenységéért felelősséget vállal.
- Felelősséget vállal az egészségügyi ellátó rendszerben, illetve azon kívül (magánszolgáltató, születésház, otthonszülés) végzett önálló tevékenységéért.

- Elkötelezettséget mutat a biztonságos és higiénikus környezet megteremtésére a szülészeti-nőgyógyászati műtéteknél és speciális kezelési formákban.
- Felelősséget érez a maga által vezetett szakmai csoport munkájáért, eredményeiért és kudarcaiért.
- Felelősséget vállal az önállóan végzett diagnosztikus és terápiás vizsgálatok elvégzéséért és értékeléséért.
- Felelősséggel alkalmazza a szakterületéhez kapcsolódó eszközöket és módszereket.
- Felelősséget vállal az egészségügyi dokumentáció pontos vezetéséért és tartalmáért.
- Képes team-munka végzésére, kooperációra, ugyanakkor önálló humán erőforrás és gazdasági döntés-előkészítő véleménnyel rendelkezik, középvezetőként minőségügyi felelősséggel bír.
- Hivatását minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: CSECSEMŐ ÉS GYERMEKGYÓGYÁSZAT I. (klinikum, szakápolástan tantermi gyakorlat)		Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)		
<p>A tanóra¹⁵⁸ típusa: <u>ea.</u> / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám:</p> <p>- 35 óra előadás nappali munkarend, 16 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve</p> <p>- 9 óra gyakorlat nappali munkarend, 5 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a <i>nyelve</i>:-</p> <p>Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹⁵⁹ (ha vannak): -</p>		
<p>A számonkérés módja (<u>koll.</u> / gyj. / egyéb¹⁶⁰): kollokvium</p> <p>Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹⁶¹ (ha vannak):</p>		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): V. félév		
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Klinikai alapismeretek és propedeutika.</p> <p>Élettan az egészségtudományban II.</p> <p>Párhuzamos feltételek: Csecsemő és gyermekgyógyászat I. területi gyakorlat</p>		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
Az újszülöttek és koraszülöttek anatómiai, élettani sajátosságai, szülészobai, újszülött osztályos ellátása. A gyakoribb betegségek bemutatása. Az újszülött és koraszülött táplálása.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Klinikum elmélet		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	<p>Újszülöttek anatómiai, élettani sajátosságai</p> <p>Koraszülöttek anatómia, élettani sajátosságai</p> <p>Újszülöttek szülészobai ellátása.</p> <p>Újszülött osztályos ellátás.</p>	
2.	<p>Koraszülöttek szülészobai ellátása, PIC.</p> <p>Adaptáció az extauterin élethez. Az újszülött állapotának megítélése.</p> <p>Újraélesztés.</p> <p>Perinatalis asphyxia és ellátása. Sajátos állapotok, elváltozások. (icterus, vérzéses állapotok, exsiccatio).</p> <p>Leggyakoribb szülési sérülések és ellátásuk.</p>	

¹⁵⁸ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁵⁹ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁶⁰ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁶¹ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

3.	Az újszülöttek betegségeinek bemutatása: tünetek, diagnosztikai lehetőségek, kezelés, monitorizálás, ápolási feladatok. A koraszülöttek betegségeinek bemutatása: tünetek, diagnosztikai lehetőségek, kezelés, monitorizálás, ápolási feladatok.
4.	Az újszülött és koraszülött táplálása. Anyatejes táplálás A BCG oltás. A hazaadással kapcsolatos teendő. A védőnő feladatai. Újszülöttkori szűrővizsgálatok
5.	Vizsgálómódszerek a gyermekkardiológiában. A congenitális vitiumok. Szerzett szívbetegségek (endo-myo-pericarditis), Kawasaki-betegség.
6.	Hypertonia gyermekkorban. Akut és krónikus cardiovascularis decompensatio. Gyermekkardiológiai gondozás.
7.	Vizsgálómódszerek a gyermekpulmonológiában. A gyakoribb veleszületett fejlődési rendellenességek. Az alsó légutak betegségei: bronchitis acuta, bronchitis obstructiva, bronchiolitis, pneumonia és szövődményei. Asthma bronchiale és gondozása. Egyéb légúti allergiás kórképek. Idegentest aspiráció. Tbc.
8.	Vizsgálómódszerek a gasztroenterológiában. A nyelőcső betegségei (GERD, achalasia, atrézia). A fekélybetegségek, a Helicobacter pylori fertőzés. vizsgálómódszerek a gasztroenterológiában. A nyelőcső betegségei (GERD, achalasia, atrézia).
9.	A fekélybetegségek, a Helicobacter pylori fertőzés. A bélcsatorna gyakoribb fejlődési rendellenességei (atréziák, volvulus, Meckel –diverticulum). A táplálékallergiák. Coeliakia. Lactóz, fructóz malabszorpció. Obstipatio, Hirschsprung-betegség. Appendicitis acuta és szövődményei.
10.	A gyulladáshoz vezető bélbetegségek (Crohn-betegség, colitis ulcerosa). A máj gyakoribb betegségei: konjugációs zavarok, extrahepatikus epeútrézia, Wilson-betegség, Reye syndroma. Akut és krónikus májelegtelenség. Az epehólyag betegségei (cholecystitis, cholelithiasis). A pancreas betegségei (akut és krónikus pancreatitis.)
11.	Vizsgálómódszerek a gyermekneuroológiában. A gyakoribb fejlődési rendellenességek (spina bifida, anencephalia, poerencephalia, corpus callosum agenesia). Hypoxiás- ischémiás encephalopathia. Csecsemő-és gyermekkori görcsállapotok (lázgörcs kiemelt jelentőséggel). Epilepsia csecsemő-és gyermekkorban. Gondozás
12.	A központi idegrendszer daganatai. A koponyatraumák és megelőzésük.
13.	A gyakoribb gyermekkori mérgezések. A prevenció lehetőségei.
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Klinikum elmélet	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Újszülöttek anatómiai, élettani sajátosságai Koraszülöttek anatómia, élettani sajátosságai Újszülöttek szülészobai ellátása. Újszülött osztályos ellátás.

2.	<p>Koraszülöttek szülészobai ellátása, PIC. Adaptáció az extauterin élethez. Az újszülött állapotának megítélése. Újraélesztés. Perinatalis asphyxia és ellátása. Sajátos állapotok, elváltozások. (icterus, vérzéses állapotok, exsiccatio). Leggyakoribb szülési sérülések és ellátásuk. Az újszülöttek betegségeinek bemutatása: tünetek, diagnosztikai lehetőségek, kezelés, monitorizálás, ápolási feladatok. A koraszülöttek betegségeinek bemutatása: tünetek, diagnosztikai lehetőségek, kezelés, monitorizálás, ápolási feladatok. Az újszülött és koraszülött táplálása. Anyatejes táplálás A BCG oltás. A hazaadással kapcsolatos teendő. A védőnő feladatai. Újszülöttkori szűrővizsgálatok</p>
3.	<p>Vizsgálómódszerek a gyermekkardiológiában. A congenitális vitiumok. Szerzett szívbetegségek (endo-myocarditis), Kawasaki-betegség. Hypertonia gyermekkorban. Akut és krónikus cardiovascularis decompensatio. Gyermekkardiológiai gondozás. Vizsgálómódszerek a gyermekpulmonológiában. A gyakoribb veleszületett fejlődési rendellenességek. Az alsó légutak betegségei: bronchitis acuta, bronchitis obstructiva, bronchiolitis, pneumonia és szövődményei. Asthma bronchiale és gondozása. Egyéb légúti allergiás kórképek. Idegentest aspiráció. Tbc. Vizsgálómódszerek a gasztroenterológiában. A nyelőcső betegségei (GERD, achalasia, atrézia). A fekélybetegségek, a Helicobacter pylori fertőzés. izsgálómódszerek a gasztroenterológiában. A nyelőcső betegségei (GERD, achalasia, atrézia).</p>
4.	<p>A fekélybetegségek, a Helicobacter pylori fertőzés. A bélcsatorna gyakoribb fejlődési rendellenességei (atréziák, volvulus, Meckel –diverticulum). A táplálékallergiák. Coeliakia. Lactóz, fructóz malabszorpció. Obstipatio, Hirschsprung-betegség. Appendicitis acuta és szövődményei. A gyulladáshoz vezető bélbetegségek (Crohn-betegség, colitis ulcerosa). A máj gyakoribb betegségei: konjugációs zavarok, extrahepatikus epeútrézia, Wilson-betegség, Reye syndroma. Akut és krónikus májelégtelenség. Az epehólyag betegségei (cholecystitis, cholelithiasis). A pancreas betegségei (akut és krónikus pancreatitis.) Vizsgálómódszerek a gyermekneuroológiában. A gyakoribb fejlődési rendellenességek (spina bifida, anencephalia, poencephalia, corpus callosum agenesia). Hypoxiás- ischemiás encephalopathia. Csecsemő-és gyermekkori görcsállapotok (lázgörcs kiemelt jelentőséggel). Epilepsia csecsemő-és gyermekkorban. Gondozás A központi idegrendszer daganatai. A koponyatraumák és megelőzésük. A gyakoribb gyermekkori mérgezések. A prevenció lehetőségei.</p>
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Szakápolástan gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Újszülöttek fogása, tartása, emelése
2.	Koraszülöttek fogása, tartása, emelése

3.	Újszülöttek, koraszülöttek fogása különböző vizsgálatokhoz
4.	Újszülöttek szülőszobai ellátása, újraélesztése
5.	Koraszülöttek szülőszobai ellátása, újraélesztése
6.	Anyatejes táplálás, fogások, tartások
7.	Segítés fejésnél
8.	APGAR pontozás
9.	Újszülöttek, koraszülöttek öltöztetése, pelenkázása

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés. Szakápolástan gyakorlat**

Alkalmom	Tananyag leírása
1.	Újszülöttek fogása, tartása, emelése Koraszülöttek fogása, tartása, emelése
2.	Újszülöttek, koraszülöttek fogása különböző vizsgálatokhoz Újszülöttek szülőszobai ellátása, újraélesztése.
3.	Koraszülöttek szülőszobai ellátása, újraélesztése Anyatejes táplálás, fogások, tartások
4.	Segítés fejésnél APGAR pontozás Újszülöttek, koraszülöttek öltöztetése, pelenkázása

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Boda M., Sulyok E. (szerk.) (2008): Gyermekgyógyászat. 2., átdolg. kiadás, Medicina, Budapest, ISBN 978 963 226 161 4
- Digitális tankönyv: Maródi L.: Gyermekgyógyászat (2013) Azonosító: 9789632263847
- Tulassay T. (szerk.) (2018) Klinikai gyermekgyógyászat. 2- bővített kiadás Medicina, Budapest, ISBN:97889632266398
- Maródy L. (szerk.) (2022) Gyermekgyógyászati propedeutika, Medicina Könyvkiadó Zrt.

Ajánlott:

- Arató A., Szőnyi L. (szerk.) (2003); Gyermekgasztroenterológia, Medicina, Budapest, ISBN 963 242 815 3
- Cserhádi E., Gyurkovits K., Nagy B., Novák Z. (2012) Gyermekkori légzőszervi megbetegedések, Medicina, Budapest, ISBN:9789632263618
- Kálmánchey R. Gyermekneurológiai útmutató (2006) Medicina, Budapest, ISBN:9789632260686

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) **tudása:**

- Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket.

- Ismeri 0-18 éves korig az egészséges fejlődés jellemzőit (testi, lelki, szociális), a fejlődést meghatározó tényezőket, azok befolyásolásának lehetőségeit.

- Ismeri a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, szociálisan veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek gondozásának módszereit, ellátási formáit, útját

- Ismeri az egyes életkorokhoz és állapotokhoz igazodó egészséges táplálkozási elveket, dietoterápiás lehetőségeket, irányelveket.

Ismeri az anyatejes táplálás egészségre gyakorolt hatásait, a szoptatás támogatás módszereit.

- Ismeri a védőoltási tevékenységre vonatkozó hazai gyakorlati feladatokat, továbbá az oltásokkal kapcsolatos általános és specifikus indikációkat, kontra indikációkat, az oltóanyagok beszerzésére, tárolására, felhasználására, az oltási nyilvántartásokra, jelentésekre vonatkozó kötelezettségeket, szakmai ismereteket, előírásokat, illetve ajánlásokat.

b) képességei:

- Képes a 0-18 év közötti korosztály életkorhoz kötött szűrővizsgálatainak szervezésére, a védőnői kompetenciába tartozó (jogszabályban előírt) feladatok végrehajtására, lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésére, népegészségügyi célú méhnyakszűrés végzésére.

- Képes az újszülött újraélesztésére.

- Képes az adott korosztály fejlődésének nyomon követésére, az eltérő fejlettségi szintből adódó problémák észlelésére, azonosítására és kompetencia határain belül intézkedések meghozatalára

- Képes a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, tanulásban akadályozott, az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező, a hátrányos és veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek azonosított és értékelt szükségleteiből kiinduló, reális gondozási célok meghatározására, a védőnői gondozás megvalósítására

- Képes a szoptatás és az anyatejes táplálás figyelemmel kísérésére, az anyatejes táplálásra való ösztönzésre, a szoptatás módszereinek tanítására, szoptatási problémák esetén segítségnyújtásra

-Képes a védőoltásokkal kapcsolatos (jogszabályban, módszertani levélben rögzített) szervezési, nyilvántartási, jelentési feladatok ellátására.

-Képes a szűrővizsgálatok rendszerének átlátására, értelmezésére, egyének és közösségek szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatására

c) attitűdje:

- Védőnői munkája minőségelvű.

- Törekszik a gondozott érzés- és gondolatvilágába behelyezkedni tudó, empátikus hozzáállásra.

- Nyitott a folyamatos önreflexióra és önismeret-fejlesztésre

- Társadalmi érzékenységgel, közösségi felelősségérzettel és feladatvállalással rendelkezik.

- Nyitott az interperszonális kapcsolatok kialakítására, a csoportos munkába való beilleszkedésre, illetve annak megszervezésére.

- Elkötelezett a státusz- és kompetenciabeli különbségek megfelelő módon való kezelésére és kompetenciahatárainak betartására.

- Törekszik az önszabályozás keretében a hivatás szabályai ellen vétők figyelmeztetésére.

- A gondolkodása partnerközpontú, elfogadja az együttműködés fontosságát.

- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életszakaszhoz kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Elfogadó attitűddel alkalmazkodik a gondozottak igényeihez, az aktuális körülményekhez és helyzetekhez.
- Egészséges önbizalom, becsvágy, az önmegvalósítás igénye jellemzi, folyamatosan törekszik arra, hogy személyiségében és hivatásában is fejlődjön.
- Elkötelezett az anyatejes táplálás támogatására.
- Szociális és interkulturális érzékenységgel, előítélet nélküli attitűd jellemzi.
- Az interkulturális háttér, attitűd és identitást meghatározó szerepét az ellátás megvalósításában figyelembe veszi.
- A védőoltások betegségek megelőzésében betöltött szerepének kedvező megítélése.
- Az interkulturális háttér, attitűd és identitást meghatározó szerepét az ellátás megvalósításában figyelembe veszi.

d) autonómiája és felelőssége:

- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Társadalmi érzékenységen alapuló közösségi felelősségérzettel és önálló feladatvállalási igénnyel rendelkezik.
- Felelősséggel használja a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat és módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket.
- Szakmai ismereteire alapozva, a problémahelyzetet strukturálja, és a gondozási folyamat során felmerülő veszélyeztető tényezőket önállóan elhárítja.
- Felelősséget vállal a rábízottakért, akár egyes személyekről, akár csoportokról van szó.
- Tetteiért, megnyilatkozásaiért felelősséget vállal.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-educációt végez.
- Tudatosává válik a másság elfogadása. Felelősséggel végzi az eltérő szocializációs háttérű gondozottak ellátását.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.
- Megfelelő és egységes színvonalú védőnői ellátáshoz való hozzáférést biztosít, az ellátás akadályait igyekszik elhárítani.
- Megfelelő, szakmailag megalapozott tájékoztatással lehetővé teszi, hogy a gondozott dönthessen, annak kompetenciáit erősíti.
- Szakmai ismereteit tudományosan megbízható forrásból szerzi, tudományos bizonyítékok figyelembevételére képes. Szakmai kutatások elősegítését kötelességének érzi.
- Az egészségügyi erőforrások felhasználásánál törekszik a párhuzamosság elkerülésére, a felesleges kiadások megszüntetésére.
- Felelőssége kiterjed a szakmai tevékenysége közben felmerülő érdekkonfliktusok felismerésére és elhárítására.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: CSECSEMŐ ÉS GYERMEKGYÓGYÁSZAT		Kreditértéke: 2
I. területi gyakorlat (Újszülött Osztály, Csecsemő-gyermekgyógyászat gyakorlat)		
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)		
A tanóra ¹⁶² típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 40 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 16 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹⁶³ (ha vannak): -		
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹⁶⁴): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹⁶⁵ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): V. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):- Párhuzamos feltételek: -		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
A hallgató széleskörűen ismeri az újszülött ellátását, betegségeit, monitorizálását, és táplálását. A hallgató részletesen ismeri a gyermekkardiológiai, gyermekpulmonológiai, gyermekgasztroenterológiai és a gyermekneurológiai betegségek tüneteit, diagnosztikai és therápiás lehetőségeit, valamint ápolási feladatait.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés		
Alkalom	Tananyag leírása	
1.	Újszülöttek, koraszülöttek szülőszobai ellátása. Egészséges újszülöttek ápolási feladatai. Beteg újszülöttek és koraszülöttek ápolási feladatai. Neonatológiai veszélyhelyzetek felismerése és ellátása. Újszülöttek és koraszülöttek táplálása. Táplálási problémák a gyakorlatban.	

¹⁶² Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁶³ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁶⁴ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁶⁵ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

2.	Vizsgálómódszerek megismerése a gyermekkardiológiai gyakorlatban. A veleszületett és szerzett szívbetegségek tünetei alapján a megfelelő ápolási feladatok. A keringési elégtelenség (akut és krónikus) tüneteinek, a kardiológiai vészhelyzeteknek a felismerése és a speciális ápolási feladatok.
3.	Vizsgálómódszerek megismerése a gyermekpulmonológiai gyakorlatban . A bronchitises, asthmás és pneumoniás gyermek tünetei és kezelése, a speciális ápolási feladatok.
4.	Vizsgálómódszerek megismerése a gasztroenterológiában. A nyelőcső, gyomor, vékonybél, vastagbél betegségek tüneteinek felismerése, gyógykezelési, ápolási feladatok. Akut és krónikus májbeteg, pancreatitis és epebeteg jellemző tünete, az egyes állapotok speciális ápolási feladatai.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Újszülöttek, koraszülöttek szülőszobai ellátása. Egészséges újszülöttek ápolási feladatai. Beteg újszülöttek és koraszülöttek ápolási feladatai. Neonatológiai veszélyhelyzetek felismerése és ellátása. Újszülöttek és koraszülöttek táplálása. Táplálási problémák a gyakorlatban. Vizsgálómódszerek megismerése a gyermekkardiológiai gyakorlatban. A veleszületett és szerzett szívbetegségek tünetei alapján a megfelelő ápolási feladatok. A keringési elégtelenség (akut és krónikus) tüneteinek, a kardiológiai vészhelyzeteknek a felismerése és a speciális ápolási feladatok.
2.	Vizsgálómódszerek megismerése a gyermekpulmonológiai gyakorlatban . A bronchitises, asthmás és pneumoniás gyermek tünetei és kezelése, a speciális ápolási feladatok. Vizsgálómódszerek megismerése a gasztroenterológiában. A nyelőcső, gyomor, vékonybél, vastagbél betegségek tüneteinek felismerése, gyógykezelési, ápolási feladatok. Akut és krónikus májbeteg, pancreatitis és epebeteg jellemző tünete, az egyes állapotok speciális ápolási feladatai.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Boda Márta, Sulyok Endre (2008): Gyermekgyógyászat. Medicina, Budapest. ISBN 978 963 226 161 4
- Maródi László (2013): Gyermekgyógyászat. Azonosító: 9789632263847
- Tulassay Tivadar (2018): Klinikai gyermekgyógyászat. Medicina, Budapest. ISBN:97889632266398

Ajánlott:

- Arató András, Szőnyi László (2003): Gyermekgasztroenterológia, Medicina, Budapest. ISBN 963 242 815 3
- Cserhádi E., Gyurkovits K., Nagy B., Novák Z. (2012): Gyermekkori légzőszervi megbetegedések, Medicina, Budapest. ISBN:9789632263618
- Kálmánchey Rozália (2006): Gyermekneurológiai útmutató, Medicina, Budapest, ISBN:9789632260686

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- ismeri az újszülött és koraszülött jellegzetes betegségeit, ellátásukat
- ismeri a gyakoribb cardiovascularis betegségeket, ismeretének birtokában a cardiovascularis keringési elégtelenséget, felismeri a gyakori légúti betegségek jellemzőit
- ismeri a tápcsatorna leggyakoribb csecsemő-és gyermekkori kórállapotait, tüneteit és ápolási teendőit
- ismeri a csecsemő-és gyermekkori gyakori idegrendszeri kórállapotok tüneteit, vizsgálati és gyógykezelését, ápolási feladatait

b) képességei:

- képes felismerni a fontosabb újszülött-kiscsecsemőkori kórállapotokat, veszélyhelyzeteket
- képes a kardiológiai és pulmonológiai betegségek tüneteinek birtokában az aktuális állapot megítélésére, az akut állapotromlás felismerésére,
- a gasztroenterológiai betegségek tüneteinek birtokában képes az aktuális állapot megítélésére, ismeretei birtokában képes a megfelelő ellátásban aktívan közreműködni

c) attitűdje:

- megszerzett elméleti és gyakorlati tudását, ismereteit fejleszti, aktualizálja
- az egyes betegségek ismeretében integrálja tudását, s alkalmazáskor a holisztikus szemlélet vezérli
- kommunikációja során mind a páciensek, mind pedig hozzátartozóik irányában maximális empátiával viselkedik

d) autonómiája és felelőssége:

- munkáját a kellő klinikai ismeretek, szakmai tudás birtokában, kompetenciájának, lehetőségeinek ismeretében felelősséggel végzi

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: VÉDŐNŐI MÓDSZERTAN II. (ik: várandós, csecsemő és kisdéd gondozás szakmódszertan elmélet és gyakorlat)	Kreditértéke: 6
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
A tanóra ¹⁶⁶ típusa: <u>ea.</u> / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám: - 50 óra előadás nappali munkarend, 24 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve	

¹⁶⁶ Nftv. 108. § 37. tanóra: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

- 26 óra gyakorlat nappali munkarend, 13 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**¹⁶⁷ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (**koll.** / gyj. / egyéb¹⁶⁸): kollokvium

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**¹⁶⁹ (ha vannak):

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): V. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Védőnői módszertan I.,

Szülészet-nőgyógyászat I.,

Nővédelmi gondozás, családtervezés, magzatvédelem

Párhuzamos feltételek: Védőnői módszertan II. területi gyakorlat

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Védőnői módszertan II. elmélet

Genetikai tanácsadás, prenatális diagnosztikai eljárások és az ezzel kapcsolatos védőnői feladatok. A várandós gondozását szabályozó rendeletek, protokollok. Veszélyeztetett és szövődményes várandósság. Veszélyeztetett csecsemő és gyermek speciális védőnői gondozása, csecsemőhalálozás. A védőnő várandóssággal, gyermekágyas anyával, csecsemő- és kisdedgondozással kapcsolatos feladatai, védőnői szűrővizsgálatok, látogatások és tanácsadások lebonyolítása. Folyamatos kötelező védőoltások, anyatejgyűjtés lehetőségei, szervezeti formái. Bölcsőde és a védőnő teendői.

A hallgató képes legyen széles körű információgyűjtésre, értékelésre, következtetések levonására, véleményalkotásra, kiemelten a várandós-, gyermekágyas-, csecsemő- és kisdedgondozás területén. Ismerje a pszichoszomatikus fejlődést, és ez alapján tudja az érzékszervi és egyéb károsodásokat időben felismerni, értékelni a csecsemő- és kisded állapotát és adekvát tanácsokat adni.

Védőnői módszertan II. gyakorlat

A várandós-, gyermekágyas-, csecsemő és kisdedgondozást érintő védőnői adminisztráció. Tanácsadások és látogatások, veszélyeztetett gondozottak és csecsemőhalálozás védőnői ügyvitele. Folyamatos kötelező védőoltások, anyatejgyűjtés és bölcsődei adminisztráció. Önállóan végzendő védőnői szűrővizsgálatok, szituációs játékok, esettanulmányok. Szülői kérdőívek, rizikókérdőívek felvétele, értékelése.

A hallgató képes legyen a várandós-, gyermekágyas-, csecsemő- és kisdedgondozás területén a szerteágazó ügyvitel önálló végzésére, a védőnői dokumentációk és jelentések elkészítésére. Ismerje a pszichoszomatikus fejlődést, és ez alapján tudja az érzékszervi és egyéb károsodásokat időben felismerni, értékelni a csecsemő- és kisded állapotát és adekvát tanácsokat adni. Tudja segíteni és irányítani a rászorulókat a szociális, gyermekvédelmi, nevelési és egészségügyi szakellátáshoz. Biztonsággal adjon tanácsot az egészséges és beteg csecsemők, valamint gyermekek gondozásában, táplálásában, nevelésében, ápolásában. Készség szintjén képes legyen elvégezni az önálló kompetenciakörbe tartozó vizsgálatokat, a komplex családgondozás keretében tervezett, egyéni, személyre szóló és célzott

¹⁶⁷ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁶⁸ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁶⁹ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

gondozást. Képes legyen a prevenció szakembereként önálló döntések meghozására, humánus, segítőkész feladatkörök ellátására.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Genetikai tanácsadás célja, feladata, beutalás indokai, kockázat fokozatai. Védőnő ezzel kapcsolatos feladatai. A humán teratogén gyógyszerek. Fertőző betegségek hatása a várandóságra. Fejlődési rendellenességek kimutatására használt non invazív és invazív módszerek ezek elvégzésének kritériumai.
2.	26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet. a várandósgondozásról (célja, felelős személy, szülésznő, szülész-nőgyógyász közreműködése, várandósgondozás folyamata, magas- és alacsony rizikójú várandósság, házi orvos feladatai, kötelező szűrővizsgálatok). Rizikóbesorolás várandósoknál. Várandósgondozás komplexitása, szervezeti formái. Várandósgondozó felépítése, berendezése, felszereltsége. Várandóság felismerése. A szülés várható időpontjának kiszámítása. A magzati fejlődés.
3.	Várandóság alatti élettani változások, más állapot (immunrendszer-, emlő-, alak-, nemi szervek, anyagcsere-, testsúly változásai, idegrendszer-, szív- érrendszer-, vér-, légzés-, emésztőrendszer-, vizeletkiválasztó rendszer-, csont és ízületi rendszer-, bőr változásai). Várandós anya táplálkozása. Várandóság és a gyógyszerek. Várandós anya életmódja, a magzati károsodás elkerülésére vonatkozó tanácsok. Várandós anya öltözködése, fogászati prevenciója.
4.	Várandósok Hepatitis B szűrővizsgálata (fertőző forrás, terjedés útja, rizikó csoportok, HBV fertőzés formái, inkubációs idő, szűrővizsgálat menete). Védőnői feladatok a HBsAg pozitív várandósokkal. Teendők HBsAg pozitív anyák újszülöttjeivel. Toxoplazmózis és terhesség.
5.	Várandósgondozás módszerei. Terhesek felkutatása. Várandós tanácsadással kapcsolatos védőnői feladatok. Várandós gondozásba vétele, az első tanácsadás. Gondozási terv. Várandósok tanácsadása a I-II-III trimeszterben. Toxaemia.
6.	A védőnői várandóslátogatás általános szempontjai. Várandósok látogatása az I-II-III. trimeszterben. Cukorbetegséggel szövődött terhességek szűrése, gondozása.
7.	Gyermekágyas anya kórházi gondozása, kórházi védőnő feladatai. Gyermekágyas anya otthoni védőnői gondozása. Testi, biológiai, fiziológiás szükségletek kielégítése, higiénés rendszabályok, pszichohigiéné, szoptatás biztosítása.
8.	Csecsemőgondozás feladatai, módszerei. Csecsemőlátogatás gyakoriságának irányelvei. Újszülött jellemzői. Újszülött védőnői látogatásai. Csecsemő jellemzői 2-12 hónapos korban, és az ehhez kapcsolódó védőnői látogatások tartalma havi bontásban.

	Csecsemő tanácsadás szervezése, lebonyolítása, tartalma a csecsemőkor különböző fázisaiban. Szülői kérdőívek, védőnői szűrővizsgálatok. Érzékszervi szűrővizsgálatok a védőnői munkában a 0 - 6 éves korosztálynál.
9.	Veszélyeztetett csecsemő és gyermek (környezeti, szociális, koraszülöttség, iker szülöttség, sorvadásos állapotok, elhúzódó icterus, fejlődési rendellenességek, szülési sérülések, korai helytelen mesterséges táplálás, krónikus megbetegedések, kórházi kezelés utáni állapotok stb.) védőnői gondozása. Védőnői rizikó kérdőívek. D és K vitamin profilaxis csecsemő és gyermekkorban.
10.	Védőnő feladatai a védőoltások megszervezésében, lebonyolításában. Kötelező védőoltások megtagadásához kapcsolódó védőnői feladatok. Oltóanyag beszerzése, tárolása. Életkorhoz kötött, folyamatos védőoltások, betegségek, amik ellen védenek. Védőoltások mellékhatásai, szövődmények. Védőoltások kontraindikációi.
11.	Anyatejgyűjtéssel kapcsolatos védőnői felvilágosítás, anyatej adásának szabályai, kötelezően elvégzendő vizsgálatok. Női tej adásának indikációi és problémái. Anyatej hamisítása. Anyatejgyűjtő Állomás munkája, háztól házig akció és a védőnő ezzel kapcsolatos feladatai. Csecsemőhalálozás. Bölcsőhalál.
12.	A második és harmadik életév jellemzői (mozgás-, érzelmi-, értelmi-, beszédfejlődés, játéktevékenység, szomatikus jellemzők). 1-3 éves gyermek gondozása, védőnői feladatok. Táplálkozással, folyadékszükséglet kielégítésével, fogzással, fogápolással kapcsolatos tanácsok. 1-3 éves gyermek mozgásfejlődésének segítése, nevelési tanácsok.
13.	Kisded játéktevékenységének segítése, a kisdedkor játéakai. Helyes szokások kialakítása. Napirend kisdedkorban. Tanácsadás kisdedkorban. Bölcsőde. Felvétel előtti teendők. Orvos és a védőnő bölcsődei feladatai.
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Látogatások előjegyzési könyve. Várandós anya, gondozásba vétele, az első tanácsadás adminisztrációja. A várandósgondozás keretében a védőnő által önállóan végezhető vizsgálatok gyakorlása.
2.	Gondozási terv készítése. Várandós-tanácsadás és látogatás ügyvitele. Tanácsadások forgalmának lekönyvelése. Védőnői havi munkaterv.
3.	Gyermekágyas anya védőnői ügyvitele. Védőnői éves jelentés. Szituációs játékok: várandós anya látogatása a I-II-III. trimeszterben. Gyermekágyas anya látogatása.
4.	Születésértesítő rendszer, újszülött nyilvántartásba vétele. Védőoltási kimutatás.

	Gyermek egészségügyi kiskönyv/Védőoltási könyv 14 év feletti személy részére/Egészségügyi könyv.
5.	Gyermek egészségügyi törzslap, I-II betétlap, Szülői kérdőívek, védőnői szűrővizsgálatok, Percentilis- és fejlődést vizsgáló lapok.
6.	Oltási értesítők. Értesítés védőnői nyilvántartásba/gondozásba vételről. Védőnői terv oltandó személyről. Tájékoztató védőoltás esedékességéről és felhívás az oltóhelyen történő megjelenésre.
7.	Jelentés az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokról többszöri (minimum 3) idézés ellenére történő távolmaradásról, hatósági intézkedés elindításához. Jelentés 2 hónapon túli védőoltási elmaradásról. Jelentés védőoltásra kötelezett gondozottak el- és beköltözéséről.
8.	Folyamatos oltási jelentés. EFRIR. Oltandók száma....év....negyedévében. Kötelező és választható oltások életkor szerint (0-14).
9.	Csecsemő- és kisgyermek-tanácsadás. A csecsemőgondozás keretében a védőnő által önállóan végezhető vizsgálatok gyakorlása.
10.	Újszülött és csecsemőlátogatás. Szituációs játékok.
11.	Csecsemőhalálózással kapcsolatos védőnői adminisztráció. Esetismertetés.
12.	1-3 éves kisgyermek látogatása. Szituációs játékok. Bölcsődei ügyvitel.
13.	Anyatejgyűjtéssel kapcsolatos ügyvitel. Gyarapodási- és táplálási index táblázatok használata.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés. Elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Genetikai tanácsadás célja, feladata, beutalás indokai, kockázat fokozatai. Védőnő ezzel kapcsolatos feladatai. A humán teratogén gyógyszerek. Fertőző betegségek hatása a várandóságra. Fejlődési rendellenességek kimutatására használt non invazív és invazív módszerek ezek elvégzésének kritériumai.
2.	26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet. a várandósgondozásról (célja, felelős személy, szülésznő, szülész-nőgyógyász közreműködése, várandósgondozás folyamata, magas- és alacsony rizikójú várandósság, háziorvos feladatai, kötelező szűrővizsgálatok). Rizikóbesorolás várandósoknál. Várandósgondozás komplexitása, szervezeti formái. Várandósgondozó felépítése, berendezése, felszereltsége. Várandóság felismerése. A szülés várható időpontjának kiszámítása. A magzati fejlődés.
3.	Várandóság alatti élettani változások, más állapot (immunrendszer-, emlő-, alak-, nemi szervek, anyagcsere-, testsúly változásai, idegrendszer-, szív- érrendszer-, vér-, légzés-, emésztőrendszer-, vizeletkiválasztó rendszer-, csont és ízületi rendszer-, bőr változásai).

	<p>Várandós anya táplálkozása. Várandóság és a gyógyszerek. Várandós anya életmódja, a magzati károsodás elkerülésére vonatkozó tanácsok. Várandós anya öltözködése, fogászati prevenciója.</p> <p>Várandósok Hepatitis B szűrővizsgálata (fertőző forrás, terjedés útja, rizikócsoporthoz, HBV fertőzés formái, inkubációs idő, szűrővizsgálat menete). Védőnői feladatok a HBsAg pozitív várandósokkal. Teendők HBsAg pozitív anyák újszülöttjeivel. Toxoplazmózis és terhesség.</p>
4.	<p>Várandósgondozás módszerei. Terhesek felkutatása. Várandós tanácsadással kapcsolatos védőnői feladatok. Várandós gondozásba vétele, az első tanácsadás. Gondozási terv. Várandósok tanácsadása a I-II-III trimeszterben. Toxaemia. A védőnői várandóslátogatás általános szempontjai. Várandósok látogatása az I-II-III. trimeszterben. Cukorbetegséggel szövődött terhességek szűrése, gondozása.</p>
5.	<p>Gyermekágyas anya kórházi gondozása, kórházi védőnő feladatai.</p> <p>Gyermekágyas anya otthoni védőnői gondozása. Testi, biológiai, fiziológiás szükségletek kielégítése, higiénés rendszabályok, pszichohigiéné, szoptatás biztosítása.</p>
6.	<p>Csecsemőgondozás feladatai, módszerei. Csecsemőlátogatás gyakoriságának irányelvei. Újszülött jellemzői. Újszülött védőnői látogatásai. Csecsemő jellemzői 2-12 hónapos korban, és az ehhez kapcsolódó védőnői látogatások tartalma havi bontásban.</p> <p>Csecsemő tanácsadás szervezése, lebonyolítása, tartalma a csecsemőkör különböző fázisaiban. Szülői kérdőívek, védőnői szűrővizsgálatok. Érzékszervi szűrővizsgálatok a védőnői munkában a 0 - 6 éves korosztálynál.</p> <p>Veszélyeztetett csecsemő és gyermek (környezeti, szociális, koraszülöttség, iker szülöttség, sorvadásos állapotok, elhúzódó icterus, fejlődési rendellenességek, szülési sérülések, korai helytelen mesterséges táplálás, krónikus megbetegedések, kórházi kezelés utáni állapotok stb.) védőnői gondozása. Védőnői rizikó kérdőívek.</p> <p>D és K vitamin profilaxis csecsemő és gyermekkorban.</p>
7.	<p>Védőnő feladatai a védőoltások megszervezésében, lebonyolításában. Kötelező védőoltások megtagadásához kapcsolódó védőnői feladatok. Oltóanyag beszerzése, tárolása. Életkorhoz kötött, folyamatos védőoltások, betegségek, amik ellen védenek. Védőoltások mellékhatásai, szövődmények. Védőoltások kontraindikációi.</p> <p>Anyatejgyűjtéssel kapcsolatos védőnői felvilágosítás, anyatej adásának szabályai, kötelezően elvégzendő vizsgálatok. Női tej adásának indikációi és problémái. Anyatej hamisítása.</p> <p>Anyatejgyűjtő Állomás munkája, háztól házig akció és a védőnő ezzel kapcsolatos feladatai.</p> <p>Csecsemőhalálozás. Bölcsőhalál.</p>
8.	<p>A második és harmadik életév jellemzői (mozgás-, érzelmi-, értelmi-, beszédfejlődés, játéktevékenység, szomatikus jellemzők). 1-3 éves gyermek gondozása, védőnői feladatok. Táplálkozással, folyadékszükséglet kielégítésével, fogzással, fogápolással kapcsolatos tanácsok.</p>

	<p>1-3 éves gyermek mozgásfejlődésének segítése, nevelési tanácsok. Kisded játéktevékenységének segítése, a kisdedkor játéakai. Helyes szokások kialakítása. Napirend kisdedkorban. Tanácsadás kisdedkorban. Bölcsőde. Felvétel előtti teendők. Orvos és a védőnő bölcsődei feladatai.</p>
<p>A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Gyakorlat</p>	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	<p>Látogatások előjegyzési könyve. Várandós anya, gondozásba vétele, az első tanácsadás adminisztrációja. A várandósgondozás keretében a védőnő által önállóan végezhető vizsgálatok gyakorlása. Gondozási terv készítése. Várandós-tanácsadás és látogatás ügyvitele. Tanácsadások forgalmának lekönyvelése. Védőnői havi munkaterv. Gyermekágyas anya védőnői ügyvitele. Védőnői éves jelentés. Szituációs játékok: várandós anya látogatása a I-II-III. trimeszterben. Gyermekágyas anya látogatása. Születésértesítő rendszer, újszülött nyilvántartásba vétele. Védőoltási kimutatás. Gyermek egészségügyi kiskönyv/Védőoltási könyv 14 év feletti személy részére/Egészségügyi könyv.</p>
2.	<p>Gyermek egészségügyi törzslap, I-II betétlap, Szülői kérdőívek, védőnői szűrővizsgálatok, Percentilis- és fejlődést vizsgáló lapok. Oltási értesítők. Értesítés védőnői nyilvántartásba/gondozásba vételről. Védőnői terv oltandó személyről. Tájékoztató védőoltás esedékességéről és felhívás az oltóhelyen történő megjelenésre. Jelentés az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokról többszöri (minimum 3) idézés ellenére történő távolmaradásról, hatósági intézkedés elindításához. Jelentés 2 hónapon túli védőoltási elmaradásról. Jelentés védőoltásra kötelezett gondozottak el- és beköltözéséről. Folyamatos oltási jelentés. EFRIR. Oltandók száma (év, negyedévében). Kötelező és választható oltások életkor szerint (0-14).</p>
3.	<p>Csecsemő- és kisgyermek-tanácsadás. A csecsemőgondozás keretében a védőnő által önállóan végezhető vizsgálatok gyakorlása. Újszülött és csecsemőlátogatás. Szituációs játékok. Csecsemőhalálalózással kapcsolatos védőnői adminisztráció. Esetismertetés.</p>
4.	<p>1-3 éves kisgyermek látogatása. Szituációs játékok. Bölcsődei ügyvitel. Anyatejgyűjtéssel kapcsolatos ügyvitel. Gyarapodási- és táplálási index táblázatok használata.</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p>	

- Bársonyné Kis, K., Bajusz, I., Eszik, O., Gácsi, E., Karácsony, I., Kereki, J., Kispéter, L. (2015) START... Új védőnői módszerek a koragyermekkorai fejlődési eltérések felismerésében és gondozásában. Budapest: ÁEEK.
- Papp Z. (2016) A várandósgondozás kézikönyve. Medicina, Budapest, 2016. ISBN9789632265667
- Tobak O., Masa A. (2020) Újszülött, csecsemő, kisgyermek gondozás módszertana. Szegedi Tudományegyetem Szeged
- Tobak O., (2020) Várandósgondozás a védőnői gyakorlatban Szegedi Tudományegyetem Szeged
- 49/2004. (V.21.) ESZCSM rendelet a területi védőnői ellátásról
- 2015. évi CXXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról
- 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet a várandósgondozásról
- 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról
- Szakmai iránymutatás védőnők és vezető védőnők számára a várandós anyák szoptatásra való felkészítéséhez. Budapest, 2018.
- Az Emberi Erőforrások Minisztériuma szakmai irányelve a méhen belüli, élő várandósság megállapításáról és rizikóbesorolásáról a várandós gondozásba vétele céljából. 2014.
- Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre 2017.

Ajánlott:

- Mérei F., V. Binét Á. Gyermeklélektan. 10. kiadás, medicina, Budapest, 1998. 309 p. ISBN 963 242 533 2
- Tobak O. (2017) Általános védőnői ismeretek. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN: 9789632266169
- Szabóné Kármán J. (2004) Családgondozás – krízisprevenció, Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN: 9632428757

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri az egészségügyi dokumentáció alapjait.
- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Ismeri az egészségi állapotot meghatározó tényezőket, az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati vonatkozásait.
- Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciók modelleket.
- Birtokolja a családtervezéssel, a szülésre és a szülői szerepre való felkészüléssel kapcsolatos ismeretanyagot, ismeri a csoportos egészségnevelés és a szülői csoportok vezetésének módszertanát.
- Ismeri a várandósság élettani és lélektani változásait, a terhességgel összefüggő kóros állapotokat, a terhességtől független betegségek hatásait a várandósságra.

- Ismeri a várandós gondozás folyamatát, a gondozásban szereplők feladatait, a várandós gondozás védőnői vonatkozásait.
- Ismeri a gyermekágyi időszak involúciós és evolúciós változásait, a gyermekágyas gondozás védőnői vonatkozásait, ismeri az újszülött újraélesztéséhez használt eszközöket, gyógyszereket, az újszülött újraélesztés folyamatát.
- Ismeri 0-18 éves korig az egészséges fejlődés jellemzőit (testi, lelki, szociális), a fejlődést meghatározó tényezőket, azok befolyásolásának lehetőségeit.
- Ismeri a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, szociálisan veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek gondozásának módszereit, ellátási formáit, útját.
- Ismeri az egyes életkorokhoz és állapotokhoz igazodó egészséges táplálkozási elveket, dietoterápiás lehetőségeket, irányelveket.
- Ismeri az anyatejes táplálás egészségre gyakorolt hatásait, a szoptatás támogatás módszereit.
- Ismeri a védőoltási tevékenységre vonatkozó hazai gyakorlati feladatokat, továbbá az oltásokkal kapcsolatos általános és specifikus indikációkat, kontra indikációkat, az oltóanyagok beszerzésére, tárolására, felhasználására, az oltási nyilvántartásokra, jelentésekre vonatkozó kötelezettségeket, szakmai ismereteket, előírásokat, illetve ajánlásokat.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, módszertani leveleit, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját, valamint ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.
- Ismeri a népegészségügyi szolgáltatások, kiemelten a szűrővizsgálatok rendszerét és tudományos alapjait.

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.
- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.
- Képes a munkavégzése során betartani és betartatni a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírásokat.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.
- Képes az egyén, a család és a közösség szükségleteire alapozottan a védőnői gondozási célok megfogalmazására, megállapítására, gondozási terv készítésére, a folyamatos gondozás végrehajtására.
- Képes a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadásra, az anyaságra, szülői szerepre való felkészülés támogatására, valamint szülői csoportok szervezésére, támogatására.
- Képes a várandós anyák (jogszabályban rögzített) célzott individuális, folyamatos gondozására, védőnői kompetenciába tartozó vizsgálatok és feladatok elvégzésére.
- Képes a gyermekágyas nők ápolására, gondozására, az aktuális állapotuknak és szükségletüknek megfelelő ellenőrző vizsgálatok elvégzésére, kompetencia körén belül.
- Képes az adott korosztály fejlődésének nyomon követésére, az eltérő fejlettségi szintből adódó problémák észlelésére, azonosítására és kompetencia határain belül intézkedések meghozatalára.

- Képes a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, tanulásban akadályozott, az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező, a hátrányos és veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek azonosított és értékelt szükségleteiből kiinduló, reális gondozási célok meghatározására, a védőnői gondozás megvalósítására.
- Képes a szoptatás és az anyatejes táplálás figyelemmel kísérésére, az anyatejes táplálásra való ösztönzésre, a szoptatás módszereinek tanítására, szoptatási problémák esetén segítségnyújtásra.
- Képes a családokhoz, gyermekekhez és az egészségügyi ellátáshoz kötődő jogokról, az ezekhez kapcsolódó köteleességek megjelölésével tájékoztatást adni, valamint a családokat megillető szociális ellátásokról információt nyújtani.
- Képes a védőoltásokkal kapcsolatos (jogszabályban, módszertani levélben rögzített) szervezési, nyilvántartási, jelentési feladatok ellátására.
- Képes saját szakterületének megfelelően a gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezők és azok rizikófaktorainak azonosítására.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, a szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok, módszertani levelek betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.
- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, továbbá a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.
- Képes a szűrővizsgálatok rendszerének átlátására, értelmezésére, egyének és közösségek szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatására.

c) attitűdje:

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.
- Kommunikációját egyénekkkel és közösségekkel egyaránt empátia, felelősség, a jó szándék és a szakértelem meggyőző közvetítésére való törekvés hatja át.
- Törekszik az egyéni élettörténetekre és megküzdési stratégiákra támaszkodó, adaptív, individuális, célzott gondozás megvalósítására.
- Törekszik a gondozott érzés- és gondolatvilágába belehelyezkedni tudó, empátikus hozzáállásra.
- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életszakaszhoz kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Elfogadó attitűddel alkalmazkodik a gondozottak igényeihez, az aktuális körülményekhez és helyzetekhez.
- A védőoltások betegségek megelőzésében betöltött szerepének kedvező megítélése.
- Az interkulturális háttér, attitűd és identitást meghatározó szerepét az ellátás megvalósításában figyelembe veszi.
- Elkötelezett az anyatejes táplálás támogatására.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Tudományosan és módszertanilag megalapozott szakmai döntéseit, valamint azok következményeit felelősséggel vállalja.
- Szakmai fejlődésének irányításában tudatosan és felelősséggel együttműködik.
- Felelősséget vállal az egészségügyi dokumentáció pontos vezetéséért, tartalmáért.

- Önálló és felelős módon képes a kliens betegúton való vezetésére.
- A szakmai irányelveknek megfelelően, minőségi ellátást végez önállóan vagy team-tagként másokkal együttműködve.
- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Felelősséggel használja a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat és módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket.
- Szakmai ismereteire alapozva, a problémahelyzetet strukturálja, és a gondozási folyamat során felmerülő veszélyeztető tényezőket önállóan elhárítja.
- Felelősséget vállal a rábízottakért, akár egyes személyekről, akár csoportokról van szó.
- Tetteiért, megnyilatkozásaiért felelősséget vállal.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-edukációt végez.
- Tudatosá válik a másság elfogadása. Felelősséggel végzi az eltérő szocializációs háttérű gondozottak ellátását.
- Megfelelő és egységes színvonalú védőnői ellátáshoz való hozzáférést biztosít, az ellátás akadályait igyekszik elhárítani.
- Megfelelő, szakmailag megalapozott tájékoztatással lehetővé teszi, hogy a gondozott dönthessen, annak kompetenciáit erősíti.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: VÉDŐNŐI MÓDSZERTAN II. TERÜLETI GYAKORLAT (ik: területi védőnői alapozó gyakorlat területi védőnői ellátás városi környezetben)	Kreditérték: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
A tanóra ¹⁷⁰ típusa: ea. / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám:	

- 72 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 36 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**¹⁷¹ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (koll. / **gyj.** / egyéb¹⁷²): gyakorlati jegy

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**¹⁷³ (ha vannak):

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): V. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -

Párhuzamos feltételek: Védőnői módszertan II.

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Területi védőnő komplex családgondozása, a preventív munka megvalósulása a gyakorlatban. Családlátogatások, önálló védőnői, valamint orvossal közös tanácsadások. Az összes területi védőnői célesoporra kiterjedő ügyvitele, kiemelten a várandósokkal, gyermekágyasokkal, csecsemőkkel, kisdedekkel kapcsolatos adminisztráció.

A hallgató ismerje és gyakorolja a területi védőnő komplex családgondozását, a családlátogatásokat és tanácsadásokat különböző célcsoportoknál. Ismerje meg a fogadóórák és a gyermekintézmények működését. Képessé váljon a védőnői dokumentáció vezetésére, ismerje az adatbázisok kezelését, jelentések készítését. A gyakorlat során önálló munkavégzés még nincs.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Területi védőnő munkájának ismertetése. Adott földrajzi terület jellemzői, körzet bemutatása. Munkatársak megismerése. Szak és szakmai irányítás működése.
2.	Oktató védőnő családlátogatásain megfigyelő szerep betöltése. látogatások tapasztalatainak szakmai értékelése.
3.	Területi védőnő adminisztrációs feladatai, kiemelt terület a várandósokkal, gyermekágyasokkal, csecsemőkkel, kisdedekkel kapcsolatos ügyvitel (látogatások előjegyzési könyve, látogatások havi összesítője, nyilvántartók, törzslapok, várandós anya gondozási könyve, egészségügyi könyv).
4.	Területi védőnő adminisztrációs feladatai, kiemelt terület a várandósokkal, gyermekágyasokkal, csecsemőkkel, kisdedekkel kapcsolatos ügyvitel (folyamatos oltásokkal kapcsolatos adminisztráció, anyatejgyűjtés-, csecsemőhalálozás ügyvitele, környezettanulmány készítése).

¹⁷⁰ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁷¹ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁷² pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁷³ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

5.	Tanácsadások szervezésében, előkészítésében, lebonyolításában részvétel. Szakmai feladatok ellátása az önálló védőnői és orvossal együtt végzett tanácsadásokon, fogadóórákon az oktató védőnő felügyelete mellett. Tanácsadásokkal kapcsolatos ügyvitel, tanácsadások forgalmának lekönyvelése.
6.	Önállóan végezhető védőnői vizsgálatok gyakorlása.
7.	A területhez tartozó gyermekintézmények munkájának megismerése.
8.	Oktató védőnő segítségével jelentések készítése.
9.	Leadandó mintanyomtatványok kitöltése. Gyakorlat tapasztalatainak megbeszélése.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Területi védőnő munkájának ismertetése. Adott földrajzi terület jellemzői, körzet bemutatása. Munkatársak megismerése. Szak és szakmai irányítás működése. Oktató védőnő családlátogatásain megfigyelő szerep betöltése. Látogatások tapasztalatainak szakmai értékelése.
2.	Területi védőnő adminisztrációs feladatai, kiemelt terület a várandósokkal, gyermekágyasokkal, csecsemőkkel, kisdedekkel kapcsolatos ügyvitel (látogatások előjegyzési könyve, látogatások havi összesítője, nyilvántartók, törzslapok, várandós anya gondozási könyve, egészségügyi könyv, folyamatos oltásokkal kapcsolatos adminisztráció, anyatejgyűjtés-, csecsemőhalálozás ügyvitele, környezettanulmány készítése).
3.	Tanácsadások szervezésében, előkészítésében, lebonyolításában részvétel. Szakmai feladatok ellátása az önálló védőnői és orvossal együtt végzett tanácsadásokon, fogadóórákon az oktató védőnő felügyelete mellett. Tanácsadásokkal kapcsolatos ügyvitel, tanácsadások forgalmának lekönyvelése.
4.	Önállóan végezhető védőnői vizsgálatok gyakorlása. A területhez tartozó gyermekintézmények munkájának megismerése.
5.	Oktató védőnő segítségével jelentések készítése. Leadandó mintanyomtatványok kitöltése. Gyakorlat tapasztalatainak megbeszélése.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Bársonyné Kis, K., Bajusz, I., Eszik, O., Gácsi, E., Karácsony, I., Kereki, J., Kispéter, L. (2015) START... Új védőnői módszerek a koragyermekkorai fejlődési eltérések felismerésében és gondozásában. Budapest: ÁEEK.
- Papp Z. (2016) A várandósgondozás kézikönyve. Medicina, Budapest, 2016. ISBN9789632265667
- Tobak O., Masa A. (2020) Újszülött, csecsemő, kisgyermek gondozás módszertana. Szegedi Tudományegyetem Szeged

- Tobak O., (2020) Várandósgondozás a védőnői gyakorlatban Szegedi Tudományegyetem Szeged
- 49/2004. (V.21.) ESZCSM rendelet a területi védőnői ellátásról
- 2015. évi CXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról
- 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet a várandósgondozásról
- 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról
- Szakmai iránymutatás védőnők és vezető védőnők számára a várandós anyák szoptatásra való felkészítéséhez. Budapest, 2018.
- Az Emberi Erőforrások Minisztériuma szakmai irányelve a méhen belüli, élő várandósság megállapításáról és rizikóbesorolásáról a várandós gondozásba vétele céljából. 2014.
- Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre 2017.

Ajánlott:

- Mérei F., V. Binét Á.: Gyermeklélektan. 10. kiadás, Medicina, Budapest, 1998. 309 p. ISBN 963 242 533 2
- Tobak O. (2017) Általános védőnői ismeretek. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN: 9789632266169
- Szabóné Kármán J. (2004) Családgondozás – krízisprevenció, Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN: 9632428757

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri az egészségügyi dokumentáció alapjait.
- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Ismeri az egészségi állapotot meghatározó tényezőket, az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati vonatkozásait.
- Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciók modelleket.
- Birtokolja a családtervezéssel, a szülésre és a szülői szerepre való felkészüléssel kapcsolatos ismeretanyagot, ismeri a csoportos egészségnevelés és a szülői csoportok vezetésének módszertanát.
- Ismeri a várandósság élettani és lélektani változásait, a terhességgel összefüggő kóros állapotokat, a terhességtől független betegségek hatásait a várandósságra.
- Ismeri a várandós gondozás folyamatát, a gondozásban szereplők feladatait, a várandós gondozás védőnői vonatkozásait.
- Ismeri a gyermekágyi időszak involúciós és evolúciós változásait, a gyermekágyas gondozás védőnői vonatkozásait, ismeri az újszülött újraélesztéséhez használt eszközöket, gyógyszereket, az újszülött újraélesztés folyamatát.

- Ismeri 0-18 éves korig az egészséges fejlődés jellemzőit (testi, lelki, szociális), a fejlődést meghatározó tényezőket, azok befolyásolásának lehetőségeit.
- Ismeri a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, szociálisan veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek gondozásának módszereit, ellátási formáit, útját.
- Ismeri az egyes életkorokhoz és állapotokhoz igazodó egészséges táplálkozási elveket, dietoterápiás lehetőségeket, irányelveket.
- Ismeri az anyatejes táplálás egészségre gyakorolt hatásait, a szoptatás támogatás módszereit.
- Ismeri a védőoltási tevékenységre vonatkozó hazai gyakorlati feladatokat, továbbá az oltásokkal kapcsolatos általános és specifikus indikációkat, kontra indikációkat, az oltóanyagok beszerzésére, tárolására, felhasználására, az oltási nyilvántartásokra, jelentésekre vonatkozó kötelezettségeket, szakmai ismereteket, előírásokat, illetve ajánlásokat.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, módszertani leveleit, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját, valamint ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.
- Ismeri a népegészségügyi szolgáltatások, kiemelten a szűrővizsgálatok rendszerét és tudományos alapjait.

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.
- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.
- Képes a munkavégzése során betartani és betartatni a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírásokat.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.
- Képes az egyén, a család és a közösség szükségleteire alapozottan a védőnői gondozási célok megfogalmazására, megállapítására, gondozási terv készítésére, a folyamatos gondozás végrehajtására.
- Képes a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadásra, az anyaságra, szülői szerepre való felkészülés támogatására, valamint szülői csoportok szervezésére, támogatására.
- Képes a várandós anyák (jogszabályban rögzített) célzott individuális, folyamatos gondozására, védőnői kompetenciába tartozó vizsgálatok és feladatok elvégzésére.
- Képes a gyermekágyas nők ápolására, gondozására, az aktuális állapotuknak és szükségletüknek megfelelő ellenőrző vizsgálatok elvégzésére, kompetencia körén belül.
- Képes az adott korosztály fejlődésének nyomon követésére, az eltérő fejlettségi szintből

adódó problémák észlelésére, azonosítására és kompetencia határain belül intézkedések meghozatalára.

- Képes a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, tanulásban akadályozott, az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező, a hátrányos és veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek azonosított és értékelt szükségleteiből kiinduló, reális gondozási célok meghatározására, a védőnői gondozás megvalósítására.

- Képes a szoptatás és az anyatejes táplálás figyelemmel kísérésére, az anyatejes táplálásra való ösztönzésre, a szoptatás módszereinek tanítására, szoptatási problémák esetén segítségnyújtásra.

- Képes a családokhoz, gyermekekhez és az egészségügyi ellátáshoz kötődő jogokról, az ezekhez kapcsolódó köteleességek megjelölésével tájékoztatást adni, valamint a családokat megillető szociális ellátásokról információt nyújtani.

- Képes a védőoltásokkal kapcsolatos (jogszabályban, módszertani levélben rögzített) szervezési, nyilvántartási, jelentési feladatok ellátására.

- Képes saját szakterületének megfelelően a gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezők és azok rizikófaktorainak azonosítására.

- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, a szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok, módszertani levelek betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.

- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, továbbá a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

- Képes a szűrővizsgálatok rendszerének átlátására, értelmezésére, egyének és közösségek szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatására.

c) attitűdje:

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.

- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.

- Kommunikációját egyénnel és közösségekkel egyaránt empátia, felelősség, a jó szándék és a szakértelem meggyőző közvetítésére való törekvés hatja át.

- Törekszik az egyéni élettörténetekre és megküzdési stratégiákra támaszkodó, adaptív, individuális, célzott gondozás megvalósítására.

- Törekszik a gondozott érzés- és gondolatvilágába belehelyezkedni tudó, empátikus hozzáállásra.

- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életszakaszhoz kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.

- Elfogadó attitűddel alkalmazkodik a gondozottak igényeihez, az aktuális körülményekhez és helyzetekhez.

- A védőoltások betegségek megelőzésében betöltött szerepének kedvező megítélése.

- Az interkulturális háttér, attitűd és identitást meghatározó szerepét az ellátás megvalósításában figyelembe veszi.

- Elkötelezett az anyatejes táplálás támogatására.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Tudományosan és módszertanilag megalapozott szakmai döntéseit, valamint azok következményeit felelősséggel vállalja.
- Szakmai fejlődésének irányításában tudatosan és felelősséggel együttműködik.
- Felelősséget vállal az egészségügyi dokumentáció pontos vezetéséért, tartalmáért.
- Önálló és felelős módon képes a kliens betegúton való vezetésére.
- A szakmai irányelveknek megfelelően, minőségi ellátást végez önállóan vagy team-tagként másokkal együttműködve.
- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Felelősséggel használja a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat és módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket.
- Szakmai ismereteire alapozva, a problémahelyzetet strukturálja, és a gondozási folyamat során felmerülő veszélyeztető tényezőket önállóan elhárítja.
- Felelősséget vállal a rábízottakért, akár egyes személyekről, akár csoportokról van szó.
- Tetteiért, megnyilatkozásaiért felelősséget vállal.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-edukációt végez.
- Tudatosá válik a másság elfogadása. Felelősséggel végzi az eltérő szocializációs háttérű gondozottak ellátását.
- Megfelelő és egységes színvonalú védőnői ellátáshoz való hozzáférést biztosít, az ellátás akadályait igyekszik elhárítani.
- Megfelelő, szakmailag megalapozott tájékoztatással lehetővé teszi, hogy a gondozott dönthessen, annak kompetenciáit erősíti.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: SZÜLÉSZET-NŐGYÓGYÁSZAT II. (klinikum elmélet, szakápolástan gyakorlat)	Kreditértéke: 3
--	------------------------

A tantárgy besorolása: kötelező

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²:
% (kredit%)

A tanóra¹⁷⁴ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:

¹⁷⁴ Nftv. 108. § 37. tanóra: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

- 26 óra előadás nappali munkarend, 13 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve
 - 6 óra gyakorlat nappali munkarend, 4 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**¹⁷⁵ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (**koll.** / gyj. / egyéb¹⁷⁶): kollokvium

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**¹⁷⁷ (ha vannak):

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): V. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Szülészeti-nőgyógyászat I.

Párhuzamos feltételek: Szülészeti-nőgyógyászat II. területi gyakorlat

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Ismeretanyag:

A normál terhesség. A terhesgondozási protokoll. A terhességtől független anyai betegségek. A terhességtől függő anyai betegségek. Ikerterhesség. Szülés, kóros szülési formák. Vetélés. Gyermekegység normál és kóros folyamatai.

Kompetenciák:

A hallgató a védőnői munkájában ismeri az egészséges és patológiás terhességet, az egészséges és patológiás szülést, a fontosabb kórképeket, képes ezek felismerésére. Ismeri a védőnő ezekkel kapcsolatos feladatait, teendőit és ezeket alkalmazza a munkája során.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Klinikum elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Vérzési rendellenességek, kismedencei fájdalom
2.	PCO, Kallman syndroma
3.	Menarche, rendellenességei és kezelésük
4.	Mechanikai, kémiai és hormonális fogamzásgátlás.
5.	Meddőség diagnosztikája, expectatív és invazív (IVF) kezelése.
6.	Menopausa diagnosztikája és kezelése.
7.	Méhen kívüli terhesség tünetei, diagnosztikája és kezelése.
8.	Vetélés tünettana, diagnosztikája, osztályozása és kezelése.
9.	Terhességmegszakítás jogi szabályozása és kivitelezése.

¹⁷⁵ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁷⁶ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁷⁷ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

10.	Szülés meghatározása és szakaszai, fekvési és tartási rendellenességek, téraránytalanság
11.	Fájási rendellenességek, rutúra, atonia
12.	Burokrepedés és rendellenességei, IU asphyxia, koraszülés, terminustúllépés, túlhordás
13.	Gyermekágy
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Szakápolástan gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Várandósgondozás szakápolástani feladatai. Anamnézis felvétele.
2.	Várandósgondozás szakápolástani feladatai. Az adott eset szerinti dokumentációk, ápolási probléma megfogalmazása és az ápolási terv elkészítése, értékelése
3.	A szülészeti- nőgyógyászati vizsgálat menete.
4.	A várandósság felismerése, várandóssági időszámítás.
5.	A várandósság főbb testi változásai, speciális védőnői/ápolói/szülésznői feladatok a várandósság I. trimeszterében.
6.	A várandósság főbb testi változásai, speciális védőnői/ápolói/szülésznői feladatok a várandósság II. trimeszterében.
7.	A várandósság főbb testi változásai, speciális védőnői/ápolói/szülésznői feladatok a várandósság III. trimeszterében.
8.	A korszerű várandósvédelem követelményei, szervezete.
9.	A korszerű várandósvédelem dokumentációja, a gondozási program védőnői/szülésznői/ápolói feladatok.
10.	A magzati állapotdiagnosztika módszerei (UH, Doppler), védőnői/szülésznői/ápolói feladatok
11.	A magzati állapotdiagnosztika módszerei (CTG, NST, FTT), védőnői/szülésznői/ápolói feladatok
12.	Családközpontú szüléset igénye, gyakorlata. Normál szülés, a szülés előkészítése, a szülés szakaszainak obszervációs és ápolási teendői.
13.	Ápolási - gondozási teendők a szüléset-nőgyógyászati osztályon
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Klinikum elmélet	

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Vérzési rendellenességek, kismencedei fájdalom
2.	PCO, Kallman syndroma
3.	Menarche, rendellenességei és kezelésük
4.	Mechanikai, kémiai és hormonális fogamzásgátlás.
5.	Meddőség diagnosztikája, expectatív és invazív (IVF) kezelése.
6.	Menopausa diagnosztikája és kezelése.
7.	Méhén kívüli terhesség tünetei, diagnosztikája és kezelése.
8.	Vetélés tünettana, diagnosztikája, osztályozása és kezelése.
9.	Terhességmegszakítás jogi szabályozása és kivitelezése.
10.	Szülés meghatározása és szakaszai, fekvési és tartási rendellenességek, téraránytalanság
11.	Fájási rendellenességek, rutúra, atonia
12.	Burokrepedés és rendellenességei, IU asphyxia, koraszülés, terminustúllépés, túlhordás
13.	Gyermekágy
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Szakápolástan gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Várandósgondozás szakápolástani feladatai. Anamnézis felvétele. Az adott eset szerinti dokumentációk, ápolási probléma megfogalmazása és az ápolási terv elkészítése, értékelése
2.	A szülészeti- nőgyógyászati vizsgálat menete. A várandósság felismerése, várandóssági időszámítás.
3.	A várandósság főbb testi változásai, speciális védőnői/ápolói/szülésznői feladatok a várandósság egyes szakaszaiban trimeszterenként. A korszerű várandósvédelem követelményei, szervezete, dokumentációja, a gondozási program védőnői/szülésznői/ápolói feladatok.
4.	A magzati állapotdiagnosztika módszerei (UH, Doppler, CTG, NST, FTT), védőnői/szülésznői/ápolói feladatok Családközpontú szüléset igénye, gyakorlata. Normál szülés, a szülés előkészítése, a szülés szakaszainak obszervációs és ápolási teendői. Ápolási-gondozási teendők a szüléset-nőgyógyászati osztályon

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Illei György (szerk.): Klinikai alapismeretek és szakápolástan szülésznők számára. Medicina, Budapest, 1997. 836 p. ISBN 963 242 294 5
- Illei György (szerk.): Klinikai ápolástani ismeretek II. Főiskolai jegyzet. POTE EFK, Pécs, 1995. p. 493-626.
- Horváth Boldizsár (szerk.): Családközpontú szüléset és nőgyógyászat. Főiskolai jegyzet. POTE EFK, Pécs, 1997. 116 p.

Ajánlott:

- Gaál József (szerk.): Szülészeti és nőgyógyászati gondozástan. Jegyzet főiskolai karok védőnőképző szakos hallgatói részére. HIETE, Budapest, 1994. 291 p.
- Papp Zoltán (szerk.): Szüléset-nőgyógyászat tankönyve. Semmelweis Kiadó, Budapest, 1999. 924 p. ISBN 963 8154 79 9 (illetve későbbi átdolgozott kiadásai 2002, 2007, 2009, 2017)
- Papp Zoltán (szerk.): Szüléset-nőgyógyászat tankönyve. 2., átdolg. bőv. kiadás, Semmelweis Kiadó, Budapest, 2002. 967 p. ISBN 963 8154 27 2

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri a női genitáliák functionalis anatómiáját, fiziológiáját.
- Ismeri a várandósság élettani és lélektani változásait, az azzal kapcsolatos élettani és kóros állapotokat.
- Ismeri a várandóssággal összefüggő és attól független betegségek hatásait a várandósságra, azok megelőzését, felismerését, gondozási, ellátási feladatait.

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.

c) attitűdje:

- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.

d) autonómia és felelőssége:

- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Társadalmi érzékenységen alapuló közösségi felelősségérzettel és önálló feladatvállalási igénnyel rendelkezik.
- Felelősséggel használja a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat és módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciósi modelleket.
- A szakmai irányelveknek megfelelően, minőségi ellátást végez önállóan vagy team-tagként másokkal együttműködve.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: SZÜLÉSZET-NŐGYÓGYÁSZAT II. területi gyakorlat	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹⁷⁸ : % (kredit%)	
A tanóra ¹⁷⁸ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 40 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 32 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹⁷⁹ (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹⁸⁰): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹⁸¹ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): V. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): - Párhuzamos feltételek: Szülészeti-nőgyógyászat II.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Területi gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Élettani gyermekágy alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai A gyermekágyas ápolása/gondozása, szükségletek szerint (roomingin rendszerben is). Gondozási feladatok: gátseb ellenőrzése, lochia, fundus figyelemmel kísérése, mellápolás, felkészítés a szoptatásra, a szoptatás segítése. Kapocs-, varratszedés, műtétek utáni sebek ellenőrzése, kötésecsere. Közreműködés vizitnél, vizsgálatoknál, beavatkozásoknál.

¹⁷⁸ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁷⁹ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁸⁰ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁸¹ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

2.	<p>Involutio és lactatio figyelemmel követése. Trombózis profilaxis: Alkalmazott szerek előkészítése és beadása (heparin, LMWH, orális antikoagulánsok). Betegedukáció és dokumentáció. Anaemia rendezése: vaspótlás per os, ill. intravénás Ferlecit kúra, esetleg transzfúzió</p>
3.	<p>Gyermekágyban alkalmazható gyógyszerek ismerete, gyógyszerszámolás: Gyakran használt készítmény típusok: gyulladásgátlók, uterotonicumok, volumenpótlás, fájdalomcsillapítás</p>
4.	<p>Korai mobilizáció, gátizomtorna tanítása és gyakorlása. Méh involúciójának elősegítése gyógyszeresen: Oxytocin, ergotamin Hatásmechanizmus, beadási módok (orr csepp, orrtampon, intra musculárisan vagy intravénásan) Injekciózás (intramuscularis injekció) uterotonicumok alkalmazása</p>
5.	<p>A méh kóros involúciójának lényege, kezelési lehetőségei. A beavatkozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (az alkalmazott eszközrendszer ismertetése –tűméretek ismertetése beadási helyenként -; injekció felszívása; páciens pozicionálása, a beszúrás lehetséges helyei, azok előny hátrány szerinti bemutatása, és kapcsolódó kimérések –deltaizom, ventroglutealis, dorsoglutealis, rectus femoris, vastus lateralis -, az egyes beadási helyek előnyei, hátrányai, az alkalmazandó oldat mennyisége, alkalmazható készítmények</p>
6.	<p>Kóros gyermekágy Gyermekágyi szövődmények, azok tünetei, felismerése, terápiájának alkalmazása. Gyermekágyi láz (Genitális fertőzések, Húgyúti infekciók) és Gyermekágyi emlőgyulladás Lázcsillapítás formái. Fizikai és gyógyszeres. Haemocultúra levétele. Emlők lefejtése, antibiotikus terápia, és fájdalomcsillapítás. Mélyvénás thrombosis, Tüdőembólia. Profilaxis fontossága: korai mobilizáció, bő folyadékfogyasztás, antikoaguláns profilaxis. Vérzések esetén intenzív megfigyelése, esetleges okok kizárása, volumen és vér pótlás szükség esetén. Uterus involúciójának nyomon követése (uterus küldökhöz viszonyított helyzete a szülést követő napokban) szükséges méhösszehúzó szerek alkalmazása és antibiotikus terápia</p>
7.	<p>Vérzési rendellenességek – egynapos ápolás ápolási technikái. Műteti beavatkozást megelőző általános egészségi állapot felmérése, indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete. Általános vizsgálat: állapot felmérés szervrendszerek szerint (EKG, vizelet, légzésfunkció, vérvétel) Légzési, keringési tréning, fizioterápia, bőr integritás, BMI. Aneszteziológiai vizsgálat: ASA, NYIHA, ASEPSIS, Általános állapot: MUST, Bristol, Phlebitis, Borg Speciális felmérések: szívsebészet (góckutatás), Tüdőműtét (nyák retenció megelőzés, fektetés, köpet ürítés elősegítése, aerosol terápia – fogászati góckutatás. Korszerű váladékfelfogó eszközök.</p>

8.	Gátkezelés: Pozicionálás, fertőtlenítő lemosás, célja, eszközei, gyakorisága, irányelvei. Jegelés indikációk, eszközök kivitelezés
9.	Járobetegek előkészítése, felkészítése az elektív műtétre. Obszerválás majd hazaengedés kritériumai. Dokumentáció, betegegyedukáció.
10.	A nőgyógyászati rákszűrések szakápolói feladatai. Citológiához asszisztálás, betegegyedukáció. A beavatkozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (pozicionálás, eszközrendszer, értékelés). A beteg elhelyezése, pozicionálása. Colposcopolos mintavétel. Szöveti tipizálás Papanicolau és Bethesda tipizálás (PAP I-V, CIN I-IV). Fizikális vizsgálat – bimanuális vizsgálat
11.	Az emlő vizsgálat és önvizsgálat. Kliens edukációja. Mammográfia és az emlők ultrahangos vizsgálat.
12.	Menopausa kiváltó tényezői, kockázati tényezők, tünetei, szakaszai, kezelése, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, endoscopos/diagnosztikus/terápiás, nőgyógyászati kezelés Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövödményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása. alap és a szakápolási feladatok, ellátása. Kliensoktatás, megelőzés lehetőségei. Kezelésére használható készítmények
13.	Vizelet inkontinencia különböző típusa, tünetei, okai és kezelése. Inkontinencia tanácsadás, vizeletfelfogó eszközök ismertetése, betegegyedukáció, gáttorna kivételezése

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés. Területi gyakorlat**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Élettani gyermekágy alap és speciális szülésznői/ ápolói feladatai A gyermekágyas ápolása/gondozása, szükségletek szerint (roomingin rendszerben is). Gondozási feladatok: gátseb ellenőrzése, lochia, fundus figyelemmel kísérése, mellápolás, felkészítés a szoptatásra, a szoptatás segítése. Kapocs-, varratszedés, műtétek utáni sebek ellenőrzése, kötészsere. Közreműködés vizitnél, vizsgálatoknál, beavatkozásoknál. Involutio és lactatio figyelemmel követése. Trombózis profilaxis: Alkalmazott szerek előkészítése és beadása (heparin, LMWH, orális antikoagulánsok). Betegegyedukáció és dokumentáció. Anaemia rendezése: vaspótlás per os, ill. intravénás Ferlecit kúra, esetleg transzfúzió. Gyermekágyban alkalmazható gyógyszerek ismerete, gyógyszerzsámolás: Gyakran használt készítmény típusok: gyulladásgátlók, uterotonicumok, volumenpótlás, fájdalomcsillapítás Korai mobilizáció, gátizomtorna tanítása és gyakorlása. Méh involúciójának elősegítése gyógyszeresen: Oxytocin, ergotamin

	<p>Hatásmechanizmus, beadási módok (orr csepp, orrtampon, intra muscularisan vagy intravénásan)</p> <p>Injekciózás (intramuscularis injekció) uterotonicumok alkalmazása</p> <p>A méh kóros involúciójának lényege, kezelési lehetőségei. A beavatkozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (az alkalmazott eszközrendszer ismertetése –tűméretek ismertetése beadási helyenként -; injekció felszívása; páciens pozicionálása, a beszúrás lehetséges helyei, azok előny hátrány szerinti bemutatása, és kapcsolódó kimérések – deltaizom, ventroglutealis, dorsoglutealis, rectus femoris, vastus lateralis -, az egyes beadási helyek előnyei, hátrányai, az alkalmazandó oldat mennyisége, alkalmazható készítmények</p>
2.	<p>Kóros gyermekágy</p> <p>Gyermekágyi szövődmények, azok tünetei, felismerése, terápiájának alkalmazása.</p> <p>Gyermekágyi láz (Genitális fertőzések, Húgyúti infekciók) és Gyermekágyi emlőgyulladás</p> <p>Lázcsillapítás formái. Fizikai és gyógyszeres. Haemocultúra levétele. Emlők lefejeése, antibiotikus terápia, és fájdalomcsillapítás.</p> <p>Mélyvénás thrombosis, Tüdőembólia. Profilaxis fontossága: korai mobilizáció, bő folyadékfogyasztás, antikoaguláns profilaxis.</p> <p>Vérzések esetén intenzív megfigyelése, esetleges okok kizárása, volumen és vér pótlás szükség esetén.</p> <p>Uterus involúciójának nyomon követése (uterus küldökhöz viszonyított helyzete a szülést követő napokban) szükséges méhösszehúzó szerek alkalmazása és antibiotikus terápia.</p> <p>Vérzési rendellenességek – egynapos ápolás ápolási technikái.</p> <p>Műteti beavatkozást megelőző általános egészségi állapot felmérése, indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete.</p> <p>Általános vizsgálat: állapot felmérés szervrendszerek szerint (EKG, vizelet, légzésfunkció, vérvétel) Légzési, keringési tréning, fizioterápia, bőr integritás, BMI.</p> <p>Aneszteziológiai vizsgálat: ASA, NYIHA, ASEPSIS,</p> <p>Általános állapot: MUST, Bristol, Phlebitis, Borg</p> <p>Speciális felmérések: szívsebészet (góckutatás), Tüdőműtét (nyák retenció megelőzés, fektetés, köpet ürítés elősegítése, aerosol terápia – fogászati góckutatás.</p> <p>Korszerű váladékfelfogó eszközök.</p> <p>Gátkezelés: Pozicionálás, fertőtlenítő lemosás, célja, eszközei, gyakorisága, irányelvei. Jegelés indikációk, eszközök kivitelezés.</p> <p>Járóbetegek előkészítése, felkészítése az elektív műtétre. Obszerválás majd hazaengedés kritériumai. Dokumentáció, betegdukáció.</p>
3.	<p>A nőgyógyászati rákszűrések szakápolói feladatai.</p> <p>Citológiához asszisztálás, betegdukáció.</p> <p>A beavatkozás indikációi, kontraindikációi, az előkészítés és kivitelezés menete (pozicionálás, eszközrendszer, értékelés).</p>

	<p>A beteg elhelyezése, pozicionálása. Colposcopos mintavétel. Szöveti tipizálás Papanicolau és Bethesda tipizálás (PAP I-V, CIN I-IV). Fizikális vizsgálat – bimanuális vizsgálat. Az emlő vizsgálata és önvizsgálata. Kliens edukációja. Mammográfia és az emlők ultrahangos vizsgálata.</p>
4.	<p>Menopausa kiváltó tényezői, kockázati tényezők, tünetei, szakaszai, kezelése, speciális anamnézis felvétele, diagnosztikája, laboratóriumi vizsgálatok, eszközös vizsgálatok, endoscopos/diagnosztikus/terápiás, nőgyógyászati kezelés Az alkalmazott gyógyszeres terápia hatásmechanizmusai, szövödményei, mellékhatásai, a különböző gyógyszerformák alkalmazása. alap és a szakápolási feladatok, ellátása. Kliensoktatás, megelőzés lehetőségei. Kezelésére használható készítmények Vizelet inkontinencia különböző típusa, tünetei, okai és kezelése. Inkontinencia tanácsadás, vizeletfelfogó eszközök ismertetése, betegedukáció, gáttorna kivételezése</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Papp Z (2016) <i>A nőgyógyászat kézikönyve</i>. Budapest: Medicina ISBN 978-963-226 623-7 • Papp Z (2016) <i>A várandósgondozás kézikönyve</i>. Budapest: Medicina ISBN 978-963-226-566-7 • Papp Z (2002) <i>Szüléset-nőgyógyászati protokoll</i>. Budapest: Golden Book Kiadó ISBN 963-9275-26-3 • Hutnik Conrad L (1998) <i>Szüléseti és újszülöttkori ápolás</i>. Budapest: Medicina ISBN 963-242-423-9 • Papp Z (2016) <i>A perinatológia kézikönyve</i>. Budapest: Medicina ISBN 978-963-226-593-3 <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tulassay T (2016) <i>Klinikai gyermekgyógyászat</i>. Budapest: Medicina ISBN 978-963-226-580-3 • Paulin F (2012) <i>Korszerű szüléset és nőgyógyászat</i>. Budapest: Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar, ISBN 978-963-715-284-9 • Pál A (2019) <i>A szüléset-nőgyógyászat egyetemi tankönyve</i>. Budapest: Medicina, ISBN 978-963-226-672-5 • Boda M, Sulyok E: (2008) <i>Gyermekgyógyászat</i>. Medicina Zrt. ISBN 978-963-226-161-4 • Oláh É (2009) <i>Gyermekgyógyászati kézikönyv</i>. Medicina Zrt. ISBN 978-963-226-176-8 	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeri a vetélések, halvaszülések és egészségügyi indikáció miatti terhesség megszakítások fő okait, statisztikai mutatóit, 	

- Ismeri az egészségügyi indikáció miatti terhesség-megszakítással kapcsolatos dokumentációt
- Ismeri a vércukormérés lépéseit, illetve a nem megfelelő vércukorszint miatti lehetséges kezeléseket,
- Ismeri az anyagcserezűrések gyakorlati kivitelezését,
- Ismeri az újszülöttek szülőszobai ellátásának korszerű lehetőségeit,
- Ismeri a váratlanul kialakult szülőszobai/intézetben kívüli vészhelyzetek ellátását követő teendőket,
- Ismeri a leggyakoribb újszülöttkori kórképeket, azok előfordulási gyakoriságát, megelőzésük és kezelésük lehetőségeit,

b) képességei:

- Képes az anyákat megtanítani az involúció és újszülött adaptáció kóros folyamatainak korai felismerésére,
- Képes team munkában dolgozni a koraszülöttek, újszülöttek, gyermekágyas anyák gondozása kapcsán,
- Képes az esetleg váratlanul félresikló élettani adaptációs folyamatok elhárítására,
- Képes a váratlanul kialakult intézetben kívüli vészhelyzetek ellátását követő teendők elsőséggel nyújtására,
- Képes az anyagcsere szűréshez vérminta gyűjtésére,
- képes az újszülöttek objektív hallásvizsgálásának elvégzésére,
- Képes az anyák pszichés támogatására perinatalis veszteség, illetve koraszülés kapcsán,
- Képes az újszülöttek, csecsemők és gyermekek vércukorszint mérésére és értékelésére,
- Képes az újszülöttek, csecsemők és gyermekek táplálását szabályozni kóros vércukorszint alapján,
- Képes a gyermekellátási sürgősségi veszélyhelyzeteket felismerni és kompetencia határain belül elhárítani

c) attitűdje:

- Munkáját az emberi élet védelmét középpontba állítva végzi, korrekt szakmai magatartás jellemzi,
- Elkötelezett a védőnőkre vonatkozó munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartására és betartatására,
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását,
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik,
- Munkájának eredményeit szakmai, és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni magyar és idegen nyelven egyaránt,
- Kommunikációját egyénekkal és közösségekkel egyaránt empátia, motiváció, felelősség hatja át,
- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.

b) autonómiája és felelőssége:

- Kezdeményez, munkájáért személyes felelősséget vállal és gyakorol,
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi, szociális és a nevelési-oktatási intézményrendszer tagjaival,

- Felelősséget vállal az emberi élet védelméért,
- Munkáját minden körülmények között, a munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági, biztonságtechnikai és munkaegészségügyi követelmények, mindenkor hatályos jogszabályi előírásait betartva, a személyiségi jogok figyelembevételével önállóan végzi.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Komlósi Kálmánné

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: KUTATÁSMÓDSZERTANI ÉS BIOSTATISZTIKAI ISMERETEK II.	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : 80% gyakorlat– 20% elmélet % (kredit%)	
A tanóra ¹⁸² típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 26 óra gyakorlat nappali munkarend, 16 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve): magyar Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹⁸³ (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹⁸⁴): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹⁸⁵ (ha vannak): A kurzus teljesítésének feltétele az elfogadott kutatási terv és az gyakorlati vizsga teljesítése.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): VI. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Kutatásmódszertani és biostatistikai ismeretek I. Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék a tudományos kutatások adatgyűjtési folyamatát és a kutatás során keletkezett adatok elemzésének statisztikai módszereit. A kurzus segítséget nyújt a tudományos kutatások megtervezéséhez, kivitelezéséhez és a tudományos kutatás során gyűjtött adatok statisztikai elemzéséhez, mellyel hozzájárul a szakdolgozat elkészítéséhez, az önálló vizsgálat eredményeinek interpretációjához, hipotézisek vizsgálatához és ellenőrzéséhez. A kurzus során az adatelemzési módszerek elsajátítása Microsoft Excel program alkalmazásával történik.	
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés	

¹⁸² Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁸³ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁸⁴ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁸⁵ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Tudományos kutatás folyamata, tudományos kutatás tervezése a gyakorlatban. Problémafelvetés és kutatási célok megfogalmazása a gyakorlatban. Hipotézisek megfogalmazása, konceptualizálás és operacionalizálás a gyakorlatban.
2.	Online kérdőív készítése Google forms és Microsoft forms alkalmazásával.
3.	Kvantitatív adatgyűjtés és adatrögzítés Microsoft Excel program segítségével.
4.	Adatbázis készítése Microsoft Excel programban.
5.	Leíró statisztika (középértékek, szóródási mérőszámok), gyakorló feladatok megoldása Excel programban.
6.	Statisztikai becslések
7.	Összefüggés vizsgálatok – khi-négyzet próba
8.	Összefüggés vizsgálatok – lineáris regresszió elemzés
9.	Következtetési statisztikai vizsgálatok - párosított mintás t próba
10.	Következtetési statisztikai vizsgálatok - független mintás t próba
11.	Következtetési statisztikai vizsgálatok -varianciaelemzés
12.	Adatelemzés Microsoft Excel programban, hipotézisvizsgálatok
13.	Számonkérés – gyakorlati zárthelyi dolgozat

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Tudományos kutatás folyamata, tudományos kutatás tervezése a gyakorlatban. Problémafelvetés és kutatási célok megfogalmazása a gyakorlatban. Hipotézisek megfogalmazása, konceptualizálás és operacionalizálás a gyakorlatban. Online kérdőív készítése Google forms és Microsoft forms alkalmazásával. Kvantitatív adatgyűjtés és adatrögzítés Microsoft Excel program segítségével.
2.	Adatbázis készítése Microsoft Excel programban. Leíró statisztika Microsoft Excel programban. Statisztikai becslések alkalmazása Microsoft Excel programban

3.	Összefüggés vizsgálatok – khi-négyzet próba, lineáris regresszió
4.	Következtetési statisztikai vizsgálatok - párosított mintás t próba, független mintás t próba, varianciaelemzés
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ács Pongrác: Gyakorlati adatelemzés, Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Pécs, 2015 • Ács Pongrác: Sporttudományi kutatások módszertana, Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Pécs, 2015 • Oláh András (szerk). Az ápolástudomány tankönyve (szerk. Oláh András) Pécs, 2012 • file:///Users/zsuzsa.kives/2Kari%20hivatalos/tanta%CC%81rgyi%20tematika%CC%81k%202019/0061_apolastudomany-magyar.pdf 	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
<p>a) tudása:</p> <p>- Átfogóan ismeri a bizonyítékokon alapuló ápolás, orvoslás szemléletét, a kutatás, irodalomkutatás folyamatát, az adatgyűjtési módszereket, az adatbázis készítésének menetét, a statisztikai programokat, az egyváltozós statisztikai eljárásokat, az eredmények értelmezésének, értékelésének menetét, kritikus gondolkodással bír.</p> <p>b) képességei:</p> <p>- Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló, kutatómódszertani és biostatisztikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában.</p> <p>c) attitűdje:</p> <p>- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.</p> <p>- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.</p> <p>- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.</p> <p>d) autonómiája és felelőssége:</p> <p>- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.</p> <p>- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.</p>	
Tantárgy felelőse (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Prof. Dr. Ács Pongrác (dékán, egyetemi tanár)	
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) , ha van(nak) (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Prof. Dr. Ács Pongrác (dékán, egyetemi tanár) Dr. Kivés Zsuzsanna (adjunktus) Dr. Makai Alexandra (adjunktus) Dr. Filó Csilla (adjunktus)	

Tantárgy neve: EGÉSZSÉGFEJLESZTÉ-EGÉSZSÉGNEVELÉS, EGÉSZSÉGPSZICHOLOGIA III. (ik: egyéni, életkor specifikus egészségfejlesztés, közösségek, színterek szerepe az egészségfejlesztésben)	Kreditértéke: 5
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : ...% (kredit%)	
A tanóra ¹⁸⁶ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 30 óra előadás nappali munkarend, 13 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve - 13 óra gyakorlat nappali munkarend, 6 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. <i>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:-</i> Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹⁸⁷ <i>(ha vannak): -</i>	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹⁸⁸): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹⁸⁹ <i>(ha vannak):</i>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): VI. félév	
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak)</i> : Egészségfejlesztés - egészségnevelés, egészségpszichológia II. Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A hallgatók megismerik az egészségmegőrzés életkor specifikus főbb témaköreit (személyi és környezeti higiéné, táplálkozás, szerfogyasztás, viselkedési addikciók, stresszkezelés, egészségüggyel való együttműködés) és korcsoporthoz illeszkedő közvetítési lehetőségeit. A hallgatók ismereteket szereznek az egészség dimenzióinak önreflektív elemzéséről. A hallgatók megismerik a gondozottak egészségét befolyásoló tényezőket azok	

¹⁸⁶ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁸⁷ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁸⁸ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁸⁹ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

feltérképezését, és a rizikó - protektív modell szerinti elemzését. A hallgatók megismerik az egészségmagatartás változtatásának differenciált megtervezését - a gondozottak egészségkárosító magatartásának, az egészséget befolyásoló tényezőinek, a személyes motivációknak, illetve az akadályozó tényezőknek a figyelembevételével. A hallgatók megismerik a közösségi színterek szerepét, lehetőségét az egészségfejlesztésben és közösségi egészségi terv készítését.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Gyermekek egészsége - gyermek populáció egészségi állapota és egészségmagatartása. Gyermekkori veszélyforrások, baleset megelőzés, egészségvédő szokások kialakítása.
2.	Gyermekek egészsége - táplálkozás alapelvei, modelljei. Személyi, környezeti higiéné összetevői. Fizikai aktivitás, mozgás, fizikai aktivitás hatásai, mozgásigény alakítása, rendszeres testmozgásra nevelés, mozgás-játék kapcsolata. Alvás, pihenés.
3.	Serdülők egészsége - serdülők egészségi állapota és egészségmagatartás. Serdülők speciális problémái. Tápláltsági állapot, testkép, testtömeg szabályozás, táplálkozási zavarok serdülőkorban, anorexia, bulimia, BED, ortorexia, izomdiszmorfia, obesitas
4.	Serdülők egészsége - függőségek, addikciók – dohányzás - dohányzás története, elterjedtsége, főbb hatóanyagok jellemzői, dohányzás emberi szervezetre gyakorolt hatásai. Függőségek, addikciók - alkohol- alkoholfogyasztás története, etilalkohol kémiai jellemzői, metabolizmus, felszívódás, kiürülés, az alkohol akut hatása az emberi szervezetre, binge drinking, az alkohol hosszú távú hatása az emberi szervezetre, problémaivás, alkoholfüggőség.
5.	Serdülők egészsége - függőségek, addikciók – drog - kábítószerekkel kapcsolatos főbb alapfogalmak, csoportjaik, drog emberi szervezetre gyakorolt hatásai, kábítószer és törvény. Függőségek, addikciók – játék, internet, online devianciák –felosztása, jellemzői, megelőzése. Függőségek- terápiai módszerek, leszokás módszerei.
6.	Nők- férfiak egészségfejlesztése - életminőség és egészségmagatartás. Menopauza, andropauza biológiai változásai és prevenciója. Stressz hatása a szervezetre. Stressztűrés, stresszkezelés. Cirkadián ritmus fiziológiás /kóros. Alvás, pihenés, rekreáció.
7.	Nők- férfiak egészségfejlesztése - emlő-és hererák jellemzői. Időbeni orvoshoz fordulás – szűrővizsgálatok, onkológiai prevenció. Egészségügyi ellátás szerepe – egészségüggyel való együttműködés, terápiáshűség (compliance, <i>adherencia</i> , perzisztencia) gyógyszertelés, diétabetartás és/vagy életmód-változtatás.

8.	Idősek egészségfejlesztése - életminőség és egészségmagatartás. Biológiai, mentális változások és prevenció, kompenzációs lehetőségek, izoláció kivédése. Táplálkozás és fizikai aktivitás időskorban. Egészségügyi ellátás szerepe – egészségüggyel való együttműködés – terciér és kvaterner prevenció jelentősége.
9.	Szintér szemlélet az egészségfejlesztésben. Közösségi alapú egészségfejlesztő munka. A közösségi munka alapelvei. Közösségfejlesztés. Környezetek és szinterek sokfélesége.
10.	Közösségi szintér programok modelljei, céljai. Szintereken lévő sajátosságok, motivációk kiaknázása. Közösségek kiválasztása, kulcsprobléma megfogalmazása. Adatforrások, információk a közösségi szintér program összeállításához. Munkamódok és módszerek
11.	Közösségek szerepe, közvetítő intézmények, kapcsolat a szervezetek között. Szintér programok szervezeti erőforrásai. Közösségi szinterekre irányuló programok, folyamata, technikai és tartalmi oldala. Szintér programok eredményességének, hatékonyságának mérése
12.	Munkahelyi egészségfejlesztés fogalma, célja, feladatai, akcióprogramok - gyakorlati példák.
13.	Kisebbségi csoportok (nemzeti és etnikai csoportok, a nők, a fogyatékossgal élők), a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, fiatalok és felnőttek egészség-esélyeit meghatározó demográfiai, társadalmi, gazdasági és kulturális tényezők. Közösségi preventív feladatok a kisebbségi csoportok tagjainak társadalmi integrációjának és egészségi esélyegyenlőségének javítása érdekében
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Elmélet	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Gyermekek egészsége - gyermek populáció egészségi állapota és egészségmagatartása. Gyermekkori veszélyforrások, baleset megelőzés, egészségvédő szokások kialakítása.
2.	Gyermekek egészsége - táplálkozás alapelvei, modelljei. Személyi, környezeti higiéné összetevői. Fizikai aktivitás, mozgás, fizikai aktivitás hatásai, mozgásigény alakítása, rendszeres testmozgásra nevelés, mozgás-játék kapcsolata. Alvás, pihenés.
3.	Serdülők egészsége - serdülők egészségi állapota és egészségmagatartás. Serdülők speciális problémái. Tápláltsági állapot, testkép, testtömeg szabályozás, táplálkozási zavarok serdülőkorban, anorexia, bulimia, BED, ortorexia, izomdiszmorfia, obesitas

4.	<p>Serdülők egészsége - függőségek, addikciók – dohányzás - dohányzás története, elterjedtsége, főbb hatóanyagok jellemzői, dohányzás emberi szervezetre gyakorolt hatásai.</p> <p>Függőségek, addikciók - alkohol- alkoholfogyasztás története, etilalkohol kémiai jellemzői, metabolizmus, felszívódás, kiürülés, az alkohol akut hatása az emberi szervezetre, binge drinking, az alkohol hosszú távú hatása az emberi szervezetre, problémaivás, alkoholfüggőség.</p>
5.	<p>Serdülők egészsége - függőségek, addikciók – drog - kábítószerekkel kapcsolatos főbb alapfogalmak, csoportjaik, drog emberi szervezetre gyakorolt hatásai, kábítószer és törvény.</p> <p>Függőségek, addikciók – játék, internet, online devianciák –felosztása, jellemzői, megelőzése.</p> <p>Függőségek- terápiás módszerek, leszokás módszerei.</p>
6.	<p>Nők- férfiak egészségfejlesztése - életminőség és egészségmagatartás.</p> <p>Menopauza, andropauza biológiai változásai és prevenciója.</p> <p>Stressz hatása a szervezetre. Stressztűrés, stresszkezelés.</p> <p>Cirkadián ritmus fiziológiás / kóros. Alvás, pihenés, rekreáció.</p>
7.	<p>Nők- férfiak egészségfejlesztése - emlő-és hererák jellemzői.</p> <p>Időbeni orvoshoz fordulás – szűrővizsgálatok, onkológiai prevenció.</p> <p>Egészségügyi ellátás szerepe – egészségüggyel való együttműködés, terápiáshűség (compliance, <i>adherencia</i>, perzisztencia) gyógyszereszedés, diétabetartás és/vagy életmód-változtatás.</p>
8.	<p>Idősek egészségfejlesztése - életminőség és egészségmagatartás.</p> <p>Biológiai, mentális változások és prevenció, kompenzációs lehetőségek, izoláció kivédése.</p> <p>Táplálkozás és fizikai aktivitás idős korban.</p> <p>Egészségügyi ellátás szerepe – egészségüggyel való együttműködés – tercier és kvaterner prevenció jelentősége.</p>
9.	<p>Szintér szemlélet az egészségfejlesztésben.</p> <p>Közösségi alapú egészségfejlesztő munka. A közösségi munka alapelvei.</p> <p>Közösségfejlesztés. Környezetek és szinterek sokfélesége.</p>
10.	<p>Közösségi szintér programok modelljei, céljai.</p> <p>Szintereken lévő sajátosságok, motivációk kiaknázása.</p> <p>Közösségek kiválasztása, kulcsprobléma megfogalmazása.</p> <p>Adatforrások, információk a közösségi szintér program összeállításához.</p> <p>Munkamódok és módszerek</p>
11.	<p>Közösségek szerepe, közvetítő intézmények, kapcsolat a szervezetek között.</p> <p>Szintér programok szervezeti erőforrásai.</p> <p>Közösségi szinterekre irányuló programok, folyamata, technikai és tartalmi oldala.</p> <p>Szintér programok eredményességének, hatékonyságának mérése</p>
12.	<p>Munkahelyi egészségfejlesztés fogalma, célja, feladatai, akcióprogramok - gyakorlati példák.</p>
13.	<p>Kisebbségi csoportok (nemzeti és etnikai csoportok, a nők, a fogyatékkal élők), a hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, fiatalok és</p>

	<p> felnőttek egészség-esélyeit meghatározó demográfiai, társadalmi, gazdasági és kulturális tényezők.</p> <p> Közösségi preventív feladatok a kisebbségi csoportok tagjainak társadalmi integrációjának és egészségi esélyegyenlőségének javítása érdekében</p>
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Gyakorlat</p>	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Az egészséget befolyásoló tényezők elemzése az egyéni és a környezetből fakadó tényezők alapján. Az egészséget befolyásoló tényezők elemzése a rizikó-protektív modell alapján esettanulmányok alkalmazásával.
2.	Az egyéni egészségmagatartás változás modelljének az értelmezése esettanulmány alapján – a szerfüggősséggel kapcsolatban. Dohányzásról leszokás segítése, minimális intervenció a védőnői munkában
3.	A motivációs interjú fogalma, célja alkalmazásának lehetőségei módszerei a leszokás segítésében, esettanulmányok bevonásával.
4.	Terápiás lehetőségek- Alkoholfüggő a családban- AA vendéglóadó/ nyílt AA gyűlés látogatása. Terápiás lehetőségek- drogambulancia bemutatkozása (vendéglóadó)
5.	Az egészségfejlesztő tevékenységek rendszere gyakorlati példákon keresztül, a tevékenységek közötti átfedések értelmezésével. A közösségi egészségfejlesztés értelmezése gyakorlati példákon keresztül. Egészségfejlesztési közösségi szintér programok megismerése a védőnői praxisban, jó gyakorlatok.
6.	Az egészségfejlesztő projektek felépítése, megvalósulásuk módszertana és szakmai szerepei
7.	Egészségfejlesztési projektek felépítése, tervezésének szempontjai. Mintaprojektek elemzése
8.	Egészségfejlesztési projekttervezés Szükségletek felmérése, kulcsprobléma, célok és feladatok megfogalmazása. gyakorlati példákon bemutatva.
9.	Cselekvési program kidolgozása. Erőforrások feltérképezése, kiaknázása. Programterv megvalósítása
10.	Egészségfejlesztési és értékelési módszerek választásának szempontjai a célcsoportok sajátosságai és az egészségnevelési célkitűzések szempontja szerint.
11.	Egészségfejlesztési projekttervezés differenciálása kisebbségi csoportok (nemzeti és etnikai csoportok, a fogyatékossgal élők), a hátrányos- és halmozottan helyzetű csoportok, nem, életkor, feladattípus alapján
12.	A rendszerszemlélet alkalmazása a közösségi alapú beavatkozásokban. rendszerdinamikai modellezés gyakorlata. Rendszerdiagram készítésének folyamata, gyakorlata.
13.	Egészségfejlesztési programok során használt eszközök, prezentációs technikák megismerése, alkalmazásának gyakorlata
<p>A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Gyakorlat</p>	

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Az egészséget befolyásoló tényezők elemzése az egyéni és a környezetből fakadó tényezők alapján. Az egészséget befolyásoló tényezők elemzése a rizikó-protektív modell alapján esettanulmányok alkalmazásával. Az egyéni egészségmagatartás változás modelljének az értelmezése esettanulmány alapján – a szerfüggőséggel kapcsolatban. Dohányzásról leszokás segítése, minimális intervenció a védőnői munkában
2.	A motivációs interjú fogalma, célja alkalmazásának lehetőségei módszerei a leszokás segítésében, esettanulmányok bevonásával. Terápiás lehetőségek- Alkoholfüggő a családban- AA vendéglőadó/ nyílt AA gyűlés látogatása. Terápiás lehetőségek- drogambulancia bemutatkozása (vendéglőadó)
3.	Az egészségfejlesztő tevékenységek rendszere gyakorlati példákon keresztül, a tevékenységek közötti átfedések értelmezésével. A közösségi egészségfejlesztés értelmezése gyakorlati példákon keresztül. Egészségfejlesztési közösségi szintér programok megismerése a védőnői praxisban, jó gyakorlatok.
4.	Az egészségfejlesztő projektek felépítése, megvalósulásuk módszertana és szakmai szerepei Egészségfejlesztési projektek felépítése, tervezésének szempontjai. Mintaprojektek elemzése
5.	Egészségfejlesztési projekttervezés Szükségletek felmérése, kulcsprobléma, célok és feladatok megfogalmazása. gyakorlati példákon bemutatva. Cselekvési program kidolgozása. Erőforrások feltérképezése, kiaknázása. Programterv megvalósítása Egészségfejlesztési és értékelési módszerek választásának szempontjai a célcsoportok sajátosságai és az egészségnevelési célkitűzések szempontja szerint. Egészségfejlesztési projekttervezés differenciálása kisebbségi csoportok (nemzeti és etnikai csoportok, a fogyatékkal élők), a hátrányos- és halmozottan helyzetű csoportok, nem, életkor, feladattípus alapján
6.	A rendszerszemlélet alkalmazása a közösségi alapú beavatkozásokban. rendszerdinamikai modellezés gyakorlata. Rendszerdiagram készítésének folyamata, gyakorlata. Egészségfejlesztési programok során használt eszközök, prezentációs technikák megismerése, alkalmazásának gyakorlata.
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Falus A. (2015). Sokszínű egészségtudatosság Értsd, csináld, szeresd! SpringMed Kiadó, Budapest. • Figler M., Breitenbach Z., Szabó Z., Szekeresné Szabó Sz. (2014.). Életkor, életciklus és az egészség védelmének feladatai Pécs, Pécsi Tudományegyetem. ISBN 978-963-642-673-6 • Füzesi Zs., Tistyán L. (2004.). Egészségfejlesztés és közösségfejlesztés a színtereken Országos Egészségfejlesztési Intézet 	

- Kovács G., Horváth I. (szerk.) (2018.). Dohányzás és leszokás Tankönyv a dohányzás leszokással foglalkozni kívánó szakembereknek és az érdeklődőknek. Budapest, Medicina Könyvkiadó Zrt.
ISBN szám: 978 963 226 736 4
- Lippai L. (szerk.) (2017.). Testmozgásfókuszú egészségnevelés kortárs csoportban. II. Testmozgás, aktív szabadidő-eltöltés és a holisztikus egészség. Szeged, Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Alkalmazott Egészségtudományi és Egészségfejlesztési Intézet
ISBN 978-615-5455-86-5

Ajánlott:

- Barcsi T., Juhász É., Karamánné Pakai A., Szabó J. (2014.). Munkahelyi lelki egészségvédelem – mentális egészség, stresszkezelés, változások elfogadásának segítése. Pécs, Pécsi Tudományegyetem.
ISBN 978-963-642-676-7
- Kalapos M. P. (2006). Bevezetés az alkohológiába Budapest, Medicina Könyvkiadó Zrt.
ISBN: 9789632260938
- Lampek K., Kivés Zs., Töröcsik M. (2014) Férfi egészség. Pécs, Pécsi Tudományegyetem.
ISBN 978-963-642-678-1
- Pikó B. (2010). Védőfaktorok nyomába. A káros szenvedélyek megelőzése és egészségfejlesztés serdülőkorban. Budapest. L Harmattan.
ISBN 978 963 2362670

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletesen ismeri a demográfiai alapmutatókat, a népesség egészségi állapotát jellemző epidemiológiai mutatószámokat, a főbb népbetegségek gyakoriságát, rizikófaktorait, a népegészségügyi törekvéseket, tevékenységi köröket, a szociológiai, egészség-szociológiai elméleteket és szemléletmódot, ismeri az egészségmegőrzés és - fejlesztés szociológiai, egészség-szociológiai megközelítését.
- Ismeri az addikciók pszichés és fizikális alapjait, a leggyakoribb típusait, az önépítő programok és csoportok jelentőségét és egyéb kezelési és leszokási lehetőségeket. Ismeri a deviáns viselkedési formákat, és azok lehetséges integrációs, kezelési megoldásait.
- Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit és holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, az egészség-tanácsadás lényegét.
- Ismeri az egészségi állapotot meghatározó tényezőket, az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati vonatkozásait.
- Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenció modelleket.
- Ismeri 0-18 éves korig az egészséges fejlődés jellemzőit (testi, lelki, szociális), a fejlődést meghatározó tényezőket, azok befolyásolásának lehetőségeit.
- Ismeri az egészséget károsító magatartásformák kialakulásának folyamatát,

egészségre gyakorolt hatásait, elhagyásukat segítő módszereit.

- Ismeri az egyes életkorokhoz és állapotokhoz igazodó egészséges táplálkozási elveket, dietoterápiás lehetőségeket, irányelveket.

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására
- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.
- Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást, és a páciens a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.
- Képes a káros szokások és szenvedélyek megelőzésében, leszokásában segítségnyújtásra, szükség esetén szakemberhez való irányításra.
- Képes az egészséges táplálkozás irányelveinek hiteles közvetítésére, a leggyakoribb gyermek és felnőttkori betegségek étrendi kezelési alapelveinek átadására, betartásának segítésére a saját kompetencia határainak megfelelően
- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.

c) attitűdje:

- Fogékony az egészségtudomány tudományosan bizonyított eredményeinek megismerésére és alkalmazására.
- Az emberi élet és egészség védelmét középpontba állítva törekszik korrekt szakmai magatartásra.
- Társadalmi érzékenységgel, közösségi felelősségérzettel és feladatvállalással rendelkezik.
- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életszakaszhoz kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Önmaga is elkötelezett az egészség védelmére, az egészségtudatos magatartás kialakítása iránt.
- Fogékony az egészség megőrzésével kapcsolatos új ismeretek befogadására.

d) autonómiája és felelőssége:

- Felelősséggel végez egészségfejlesztő, egészségnevelő feladatokat, önállóan vagy team tagjaként.
- Felelősséget vállal az emberi élet és egészség védelmére irányuló tevékenységéért. Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: FEJLŐDÉSNEUROLÓGIA (védőnő)	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
A tanóra ¹⁹⁰ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 7 óra előadás nappali munkarend, 3 óra előadás levelező munkarend az adott félévben illetve - 16 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 8 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹⁹¹ (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹⁹²): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹⁹³ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): VI. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Csecsemő és gyermekgyógyászat I. Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A fejlődésneurológia és neurohabilitáció jelentősége. Az agykárosodások korai felismerése. A korrekciós lehetőségek és ezek bemutatása. A hallgató a védőnői munkája során képes felismerni az agykárosodás fontos tüneteit. Tájékozott a neurohabilitációs lehetőségekben, s az ezzel kapcsolatos védőnői teendőikkel, s ezeket alkalmazza a védőnői munkája során.	
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés	

¹⁹⁰ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁹¹ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁹² pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁹³ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Bevezetés a fejlődésneurológiába. A fejlődésneurológia fogalma, kialakulása, működése.
2.	Agysérüléshez vezető okok. Az agysérülés korai felismerése, ennek jelentősége.
3.	Cerebrális károsodások. Elemi mozgásminták.
4.	Lebegő ültetés, ülésbe húzás, ülésbe nyomás. További fejlődésneurológiai tréning.
5.	A látás, hallás zavarai, ezek korrekciós lehetőségei. A neurohabilitáció, a védőnő feladatai.
6.	Mozgásszervek agysérülésből eredő zavarai. A mozgásszervek zavarainak korai neurohabilitációja.
7.	Az agy fejlődési zavarainak és élettani károsodásainak összefoglalása. A fejlődésneurológia alapvető módszereinek összefoglalása.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Bevezetés a fejlődésneurológiába. A fejlődésneurológia fogalma, kialakulása, működése. Agysérüléshez vezető okok. Az agysérülés korai felismerése, ennek jelentősége.
2.	Cerebrális károsodások. Elemi mozgásminták. Lebegő ültetés, ülésbe húzás, ülésbe nyomás. További fejlődésneurológiai tréning. A látás, hallás zavarai, ezek korrekciós lehetőségei. A neurohabilitáció, a védőnő feladatai.
3.	Mozgásszervek agysérülésből eredő zavarai. A mozgásszervek zavarainak korai neurohabilitációja. Az agy fejlődési zavarainak és élettani károsodásainak összefoglalása. A fejlődésneurológia alapvető módszereinek összefoglalása.

Kötelező:

- Berényi Marianne, Katona Ferenc (2012) Fejlődésneurológia. Budapest, Medicina Kiadó Zrt. ISBN: 978 963 226 331 1
- Hollódy Katalin (szerkesztő) (2019) Gyermekneurológia. Budapest, Medicina Kiadó Zrt. ISBN szám: 978 963 226 721 0

Ajánlott:

- Katona Ferenc (2006) Klinikai fejlődésneurológia. Budapest, Medicina. ISBN 963 242 282 1
- Tulassay Tivadar (2022) Gyermekorvosi differenciál-diagnosztika. Budapest, Medicina Kiadó Zrt. ISBN szám: 978 963 226 750 0
- Tulassay Tivadar (2.bővített kiadás) (szerkesztő) (2018) Klinikai Gyermekgyógyászat. Budapest, Medicina Kiadó Zrt. ISBN szám: 978 963 226 639 8

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket.
- Ismeri 0-18 éves korig az egészséges fejlődés jellemzőit (testi, lelki, szociális), a fejlődést meghatározó tényezőket, azok befolyásolásának lehetőségeit.
- Ismeri a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, szociálisan veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek gondozásának módszereit, ellátási formáit, útját.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, módszertani leveleit, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját, valamint ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei:

- Képes az egyén, a család és a közösség szükségleteire alapozottan a védőnői gondozási célok megfogalmazására, megállapítására, gondozási terv készítésére, a folyamatos gondozás végrehajtására.
- Képes az adott korosztály fejlődésének nyomon követésére, az eltérő fejlettségi szintből adódó problémák észlelésére, azonosítására és kompetencia határain belül intézkedések meghozatalára.
- Képes a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, tanulásban akadályozott, az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező, a hátrányos és veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek azonosított és értékelt szükségleteiből kiinduló, reális gondozási célok meghatározására, a védőnői gondozás megvalósítására.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, a szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok, módszertani levelek betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.
- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, továbbá a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje:

- Védőnői munkája minőségelvű.
- Törekszik az egyéni élettörténetekre és megküzdési stratégiákra támaszkodó, adaptív, individuális, célzott gondozás megvalósítására.
- Törekszik a gondozott érzés- és gondolatvilágába belehelyezkedni tudó, empátikus hozzáállásra.
- Társadalmi érzékenységgel, közösségi felelősségérzettel és feladatvállalással rendelkezik.
- Nyitott az interperszonális kapcsolatok kialakítására, a csoportos munkába való beilleszkedésre, illetve annak megszervezésére.
- A gondolkodása partnerközpontú, elfogadja az együttműködés fontosságát.
- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életrészekhez kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Elfogadó attitűddel alkalmazkodik a gondozottak igényeihez, az aktuális körülményekhez és helyzetekhez.

- Önmaga is elkötelezett az egészség védelme, az egészségtudatos magatartás kialakítása iránt.
- Szociális és interkulturális érzékenység, előítélet nélküli attitűd jellemzi.

d) autonómiája és felelőssége:

- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Felelősséggel használja a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat és módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket.
- Szakmai ismereteire alapozva, a problémahelyzetet strukturálja, és a gondozási folyamat során felmerülő veszélyeztető tényezőket önállóan elhárítja.
- Felelősséget vállal a rábízottakért, akár egyes személyekről, akár csoportokról van szó.
- Tetteiért, megnyilatkozásaiért felelősséget vállal.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-educációt végez.
- Tudatossá válik a másság elfogadása. Felelősséggel végzi az eltérő szocializációs háttérű gondozottak ellátását.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.
- Megfelelő és egységes színvonalú védőnői ellátáshoz való hozzáférést biztosít, az ellátás akadályait igyekszik elhárítani.
- Szakmai ismereteit tudományosan megbízható forrásból szerzi, tudományos bizonyítékok figyelembevételére képes. Szakmai kutatások elősegítését kötelességének érzi.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: VÉDŐNŐI MÉHNYAKSZŰRÉS	Kreditérték: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
<p>A tanóra¹⁹⁴ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 16 óra előadás nappali munkarend, 8 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve - 8 óra gyakorlat nappali munkarend, 4 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben, illetve - 16 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 8 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők¹⁹⁵ (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb¹⁹⁶): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok¹⁹⁷ (ha vannak):</p>	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): VI. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Szülészeti-nőgyógyászat II. Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A védőnő ismeri a méhnyakrák vonatkozásában az epidemiológiai viszonyokat hazai és nemzetközi kitekintésben, a szűrővizsgálatok módszerét, kritérium rendszerét, egészség-gazdaságtani mutatóit, jogi szabályozás hátterét, a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat és módszereket, a szakterülettel összefüggő kommunikációs és informatikai rendszereket.</p> <p>A tartalmi ismeretrendszer elsajátítása kapcsán képes a szűrővizsgálatok részvételéhez a lakosság megszólítására, megnyerésére, szűrővizsgálatok szervezésére, meghatározott szűrővizsgálat biztonságos elvégzésére, értékelésére és az eredmények dokumentálására. A lakosság egészségtudatos magatartásának növelésére, az egyén, család, közösség szintjén a</p>	

¹⁹⁴ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁹⁵ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁹⁶ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁹⁷ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

kliensek, gondozottak – egészségügyi és szociális szükségleteinek feltárására, az egészséget befolyásoló tényezők (protektív és prediktív) feltérképezésére és megállapítására, segítséget nyújt ezen igények megállapítására, kielégítésére, az egészségfejlesztés komplex prevenció és promóciós feladatainak elvégzésére, az egészséges életmódra vonatkozó és az egészség megőrzéséhez szükséges ismeretek átadására egyéni-, családi- és közösségi szinten egyaránt. A különböző kliensek egészségmagatartás változásának megtervezésére: az egyén egészségkárosító magatartásának az egészséget befolyásoló tényezőinek, a személyes motivációknak, illetve az akadályozó tényezők ismeretében.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Védőnői méhnyakszűrés elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Az epidemiológiai viszonyok a méhnyakrák vonatkozásában. A méhnyakrák incidenciája és mortalitása az egyes földrészekben. Hazai méhnyakrák-halálozási mutatói
2.	A daganat fogalma. A daganatok fejlődésmenete („natural history”) koncepció (preklinikai szakasz, preklinikai kimutathatóság szakasz, klinikai szakasz).
3.	A méhnyakrák fejlődésmenete. A méhnyak rákelőtti állapotai. Kóros elváltozások (klinikai szempontból, kenetvétele során látható elváltozások).
4.	Szűrés az egészségügyi ellátórendszerben, az alkalmoszerű és szervezett szűrés bemutatása. A szervezett szűrés elemei. A célbetegségek kiválasztása.
5.	A szűrési programokkal szemben támasztott kívánalmak. A szűrőprogram eredményessége. A szűrőprogramok hatásosságának értékelése. A hatásosság bizonyítékainak áttekintése. A szakterület mai ajánlása.
6.	A méhnyak rákmegelőző állapotainak felkutatása sejtvizsgálattal. A méhnyakrákszűrés módszertana. Bethesda klasszifikáció. A tájékoztatáson alapuló önkéntesség elve. A szűrővizsgálatok költségei és haszna.
7.	A szervezett szűrés stratégiája: Kiket szűrjenek? Kockázati tényezők: szelektív szűrés, mértékadó ajánlások, szűrés gyakorisága. A méhnyakszűrés szervezésének további irányelvei. Helyzetfelmérés, a területi és céllakosság meghatározása, nyilvántartási rendszerek, értékelés, adatbázis, nyomonkövetés.
8.	Hazai helyzetkép a méhnyakrák szűrésről. Történeti áttekintés. A szűrés korszerűsítése és jelenlegi helyzete. A népegészségügyi szűrővizsgálat menete hazánkban. A méhnyak-szűrés egészség-gazdaságtani értékelésének eredményei. A méhnyakrákszűrés eredményei 2003 óta. A szűrés nemzetközi gyakorlata (Amerikai Egyesült Államok, angol National Health Service, Európa).
9.	A humán papillomavírus és a szűrés. HPV típusok. HPV fertőzéstől a méhnyakrákig
10.	A védőnők bevonása a népegészségügyi célú, szervezett méhnyakszűrésbe: Védőnői méhnyakszűrő programok eredményei, tapasztalatai. A védőnő helye, szerepe a méhnyakszűrésben.
11.	A szűrési tevékenység szervezése. Központi, országos szervezés. Helyi szervezés – a védőnői szűrés szervezése.

12.	Mintavétel, citológiai lelet.
13.	A védőnő feladata a szűrővizsgálat után: betegkövetés. A program informatikai háttere. Az OSZRC rendszer működése. A szervezett szűrővizsgálatok jogszabályi háttere
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Védőnői méhnyakszűrés gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Egészségnevelés: „szűrési propaganda”. Az európai rákellenes „Tízparancsolat”. Egészségnevelés a szűrés támogatására. A szűrés nemkívánatos lélektani mellékhatásai. A rák képe a köztudatban. A kockázat, mint betegség. A meghívó levél. A szűrővizsgálat folyamata és következményei.
2.	A szűrővizsgálatok lélektani mellékhatásainak mérséklése érdekében követendő eljárások. Munkaszervezés. Szűrés szervezése, társszakmákkal való kapcsolat, a helyi közösség bevonása. Egészségnevelés, tömegkommunikáció szerepe a részvétel növelésében. Csoportos edukációs programok. Kisebbségi csoportok részvétele a méhnyakszűrésen.
3.	Kommunikációs ismeretek. A kommunikáció fontos elemei. Hitelesség és hiteles kommunikáció. Asszertív viselkedés és kommunikáció. Az empatikus figyelem.
4.	A védőnői kommunikáció általános és konkrét célja a méhnyakszűrés kapcsán. Kommunikációs környezet és a célcsoport jellemzői. Védőnői méhnyakszűrés mint szolgáltatás kommunikációja a klienseknek. Tájékoztatáson alapuló beleegyezés.
5.	Tanácsadás szerepe a szűrés során. A méhnyakszűréssel kapcsolatos konzultatív tanácsadás. Tájékoztatáson alapuló önkéntesség elve. A tanácsadás standard lépései: a szűrés előtt, szűrés alatt, a szűrés után.
6.	A gondozott megismerése. Gondozottal való személyes kapcsolattartás, felkészülés a találkozásra
7.	Kórelőzmény felvétele a méhnyakszűrés (kenetvétel) során. Rizikótényezők a méhnyakrák szempontjából. A folyamatos szűrés fontosságának kommunikálása. A leletek tájékoztatásához kapcsolódó kommunikáció. A szűrésben részesültek után követése.
8.	A szűrés informatikai háttere. Az OSZRC rendszer működése, a lakosság lista, megjelenési lista, megbetegedési lista. Az OSZRCComm modul működése, gyakorlati alkalmazása.
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Védőnői méhnyakszűrés elmélet	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Az epidemiológiai viszonyok a méhnyakrák vonatkozásában. A méhnyakrák incidenciája és mortalitása az egyes földrészekben. Hazai méhnyakrák-halálozási mutatói. A daganat fogalma. A daganatok fejlődésmenete („natural history”) koncepció (preklinikai szakasz, preklinikai kimutathatóság szakasz, klinikai szakasz). A méhnyakrák fejlődésmenete. A méhnyak rákelőtti állapotai. Kóros elváltozások (klinikai szempontból, kenetvétel során látható elváltozások).

2.	Szűrés az egészségügyi ellátórendszerben, az alkalmoszerű és szervezett szűrés bemutatása. A szervezett szűrés elemei. A célbetegségek kiválasztása. A szűrési programokkal szemben támasztott kívánalmak. A szűrőprogram eredményessége. A szűrőprogramok hatásosságának értékelése. A hatásosság bizonyítékainak áttekintése. A szakterület mai ajánlása.
3.	A méhnyak rákmegelőző állapotainak felkutatása sejtvizsgálattal. A méhnyakrákszűrés módszertana. Bethesda klasszifikáció. A tájékoztatáson alapuló önkéntesség elve. A szűrővizsgálatok költségei és haszna.
4.	A szervezett szűrés stratégiája: Kiket szűrjenek? Kockázati tényezők: szelektív szűrés, mértékadó ajánlások, szűrés gyakorisága. A méhnyakszűrés szervezésének további irányelvei. Helyzetfelmérés, a területi és céllakosság meghatározása, nyilvántartási rendszerek, értékelés, adatbázis, nyomonkövetés.
5.	Hazai helyzetkép a méhnyakrák szűrésről. Történeti áttekintés. A szűrés korszerűsítése és jelenlegi helyzete. A népegészségügyi szűrővizsgálat menete hazánkban. A méhnyak-szűrés egészség-gazdaságtani értékelésének eredményei. A méhnyakrákszűrés eredményei 2003 óta. A szűrés nemzetközi gyakorlata (Amerikai Egyesült Államok, angol National Health Service, Európa).
6.	A humán papillomavírus és a szűrés. HPV típusok. HPV fertőzéstől a méhnyakrákig. A védőnők bevonása a népegészségügyi célú, szervezett méhnyakszűrésbe: Védőnői méhnyakszűrő programok eredményei, tapasztalatai. A védőnő helye, szerepe a méhnyakszűrésben.
7.	A szűrési tevékenység szervezése. Központi, országos szervezés. Helyi szervezés – a védőnői szűrés szervezése. Mintavétel, citológiai lelet.
8.	A védőnő feladata a szűrővizsgálat után: betegkövetés. A program informatikai háttere. Az OSZRC rendszer működése. A szervezett szűrővizsgálatok jogszabályi háttere

A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Védőnői méhnyakszűrés gyakorlat

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Egészségnevelés: „szűrési propaganda”. Az európai rákellenes „Tízparancsolat”. Egészségnevelés a szűrés támogatására. A szűrés nemkívánatos lélektani mellékhatásai. A rák képe a köztudatban. A kockázat, mint betegség. A meghívó levél. A szűrővizsgálat folyamata és következményei. A szűrővizsgálatok lélektani mellékhatásainak mérséklése érdekében követendő eljárások. Munkaszervezés. Szűrés szervezése, társszakmákkal való kapcsolat, a helyi közösség bevonása. Egészségnevelés, tömegkommunikáció szerepe a részvétel növelésében. Csoportos edukációs programok. Kisebbségi csoportok részvétele a méhnyakszűrésben.
2.	Kommunikációs ismeretek. A kommunikáció fontos elemei. Hitelesség és hiteles kommunikáció. Asszertív viselkedés és kommunikáció. Az empatikus figyelem. A védőnői kommunikáció általános és konkrét célja a méhnyakszűrés kapcsán. Kommunikációs környezet és a célcsoport jellemzői. Védőnői méhnyakszűrés mint szolgáltatás kommunikációja a klienseknek. Tájékoztatóra alapuló beleegyezés.

3.	Tanácsadás szerepe a szűrés során. A méhnyakszűréssel kapcsolatos konzultatív tanácsadás. Tájékozódáson alapuló önkéntesség elve. A tanácsadás standard lépései: a szűrés előtt, szűrés alatt, a szűrés után. A gondozott megismerése. Gondozottal való személyes kapcsolattartás, felkészülés a találkozásra
4.	Kórelőzmény felvétele a méhnyakszűrés (kenetvétel) során. Rizikótényezők a méhnyakrák szempontjából. A folyamatos szűrés fontosságának kommunikálása. A leletek tájékoztatásához kapcsolódó kommunikáció. A szűrésben részesültek után követése. A szűrés informatikai háttere. Az OSZRC rendszer működése, a lakosság lista, megjelenési lista, megbetegedési lista. Az OSZRCComm modul működése, gyakorlati alkalmazása.
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Döbrössy Lajos, Odor Andrea (szerk.) A méhnyakrák megelőzése Népegészségügyi célú méhnyakszűrés Oktatási, elméleti tananyag védőnők számára ÁNTSZ OTH. Budapest 2009 • Koiss Róbert (szerk)(2013) Továbbképzés a Védőnői Méhnyakszűrő Programban részt vett védőnők számára. Hallgatói tananyag. ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatal, Budapest • Döbrössy Lajos, Kovács Attila, Budai András (2019) A rosszindulatú daganatok szűrővizsgálata. Budapest, Medicina Könyvkiadó Zrt. ISBN:9789632267234 <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Boncz I, Kovács A, Döbrössy L, Budai A, Éliás Zs, Molics B, Sebestyén A (2011) Egészség-gazdaságtani elemzések jelentősége a népegészségügyi szűrővizsgálatok kapcsán. Népegészségügy, 89:(4) pp. 313-317. • Döbrössy B., Kovács A., Budai A., Cornides A., Döbrössy L. (2007) A szűrés nemkívánatos lélektani mellékhatásai. Orvosi Hetilap 148. évfolyam, 36. szám, 1707-1711. • Döbrössy L., Kovács A., Döbrössy B., Budai A., Boncz I., Margitai B., Koós T. (2010) Miért kihasználatlan hazánkban a szervezett lakosságszűrés? Lege Artis Medicinae, 20:(10) pp. 689-693. • Kovács A, Döbrössy L, Nagy A, Budai A, Boncz I (2011) Szervezett szűrővizsgálatok hatékonyságának monitorozása. Népegészségügy, 89:(4) pp. 293-30 • Pakai, A; Novákné, Szabó Sz; Karácsony I; Vajda, R (2018) Roma nők ismereteinek felmérése védőnői körzetben a méhnyakrák és kockázati tényezőivel kapcsolatban. Romológia, 6: (16-17) pp. 76-97. 	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciók modelleket. – Ismeri az életkorhoz kötött és lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésének módszereit, végrehajtását, a népegészségügyi célú méhnyakszűrési vizsgálat elveit, módszereit, eljárásait. 	

- Ismeri az egészséget károsító magatartásformák kialakulásának folyamatát, egészségre gyakorolt hatásait, elhagyásukat segítő módszereit.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, módszertani leveleit, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját, valamint ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.
- Ismeri a népegészségügyi szolgáltatások, kiemelten a szűrővizsgálatok rendszerét és tudományos alapjait.

b) képességei:

- Képes a 0-18 év közötti korosztály életkorhoz kötött szűrővizsgálatainak szervezésére, a védőnői kompetenciába tartozó (jogszabályban előírt) feladatok végrehajtására, lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésére, népegészségügyi célú méhnyakszűrés végzésére.
- Képes saját szakterületének megfelelően a gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezők és azok rizikófaktorainak azonosítására.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, a szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok, módszertani levelek betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.
- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, továbbá a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.
- Képes a szűrővizsgálatok rendszerének átlátására, értelmezésére, egyének és közösségek szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatására.

c) attitűdje:

- Védőnői munkája minőségelvű.
- Törekszik a gondozott érzés- és gondolatvilágába behelyezkedni tudó, empátikus hozzáállásra.
- Társadalmi érzékenységgel, közösségi felelősségérzettel és feladatvállalással rendelkezik.
- A gondolkodása partnerközpontú, elfogadja az együttműködés fontosságát.
- Önmaga is elkötelezett az egészség védelme, az egészségtudatos magatartás kialakítása iránt.
- Fogékony az egészség megőrzésével kapcsolatos új ismeretek befogadására.
- Szociális és interkulturális érzékenység, előítélet nélküli attitűd jellemzi.
- Az interkulturális háttér, attitűd és identitást meghatározó szerepét az ellátás megvalósításában figyelembe veszi.

d) autonómiája és felelőssége:

- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Társadalmi érzékenységen alapuló közösségi felelősségérzettel és önálló feladatvállalási igénnyel rendelkezik.
- Felelősséggel használja a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat és módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket.

- Szakmai ismereteire alapozva, a problémahelyzetet strukturálja, és a gondozási folyamat során felmerülő veszélyeztető tényezőket önállóan elhárítja.
- Felelősséget vállal a rábízottakért, akár egyes személyekről, akár csoportokról van szó.
- Tetteiért, megnyilatkozásaiért felelősséget vállal.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-educációt végez.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.
- Megfelelő és egységes színvonalú védőnői ellátáshoz való hozzáférést biztosít, az ellátás akadályait igyekszik elhárítani.
- Szakmai ismereteit tudományosan megbízható forrásból szerzi, tudományos bizonyítékok figyelembevételére képes. Szakmai kutatások elősegítését kötelességének érzi.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: CSECSEMŐ ÉS GYERMEKGYÓGYÁSZAT II. (klinikum elmélet, szakápolástan elmélet)		Kreditérték: 4
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)		
A tanóra ¹⁹⁸ típusa: <u>ea.</u> / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 40 óra előadás nappali munkarend – 32 óra klinikum elmélet, 8 óra szakápolástan elmélet - 18 óra előadás levelező munkarend - 14 óra klinikum elmélet, 4 óra szakápolástan elmélet az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹⁹⁹ (ha vannak): -		
A számonkérés módja (<u>koll.</u> / gyj. / egyéb ²⁰⁰): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ²⁰¹ (ha vannak):		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): VI. félév		
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Csecsemő és gyermekgyógyászat I. Párhuzamos feltételek: Csecsemő és gyermekgyógyászat II. területi gyakorlat		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása		
A gyermek nefrológiai, gyermekendokrinológiai, hematológiai, gyermek onkológiai betegségek, genetikai, immunológiai kórképek, veleszületett anyagcsere betegségek, gyakoribb infektológiai kórképek, diagnosztikája, tünetei, terápiája, szakápolástani feladatai.		
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Elmélet		
Alkalom	Tananyag leírása	

¹⁹⁸ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁹⁹ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²⁰⁰ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁰¹ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

1.	A vizeletelválasztó rendszer vizsgálata. A gyakoribb fejlődési rendellenességek. Obstruktív uropathiák. Enuresis. A vesicoureterális reflux.
2.	Glomerulonephritis acuta. Nephrosis syndroma. Kőbetegség a vizeletelválasztó rendszerben. Veseelégtelenség: akut és krónikus.
3.	Genetikai betegségek: a gyakoribb (domináns, recesszív és multifaktoriális) kórképek.
4.	Endokrin betegségek I.: a hypotahalmus- hypophysis rendszer zavarai, növekedési zavarok. A pajzsmirigy betegségei, mellékpajzsmirigy betegségek.
5.	A mellékvese betegségei. A diabetes mellitus.
6.	Haematológiai betegségek: anaemiák, thrombocytabetegségek, vérzékenység. Leukémiák.
7.	Gyakoribb gyermek onkológiai betegségek (lymphoma, neuroblastoma, Wilms-tumor, retinoblastoma, májtumороk, gonadok daganatai).
8.	Immunológiai kórképek: fontos immunológiai alapfogalmak. A gyakoribb veleszületett, örökletes immundefektusok. Szerzett immunhiányos állapotok.
9.	A veleszületett anyagcserebetegségek (PKU, egyéb aminosav anyagcserezavarok galactosaemia, biotinidáz defektus, zsíryanagcsere zavarai, szénhidrátanyagcsere zavarai, purin-pirimidin anyagcsere zavarai).
10.	Anyagcserebetegségek szűrővizsgálatai.
11.	Csontok, ízületek gyakoribb gyulladósos, valamint autoimmun betegségei.
12.	Gyakoribb fertőző betegségek I. (kiütéses, gastroenteritises fertőzések).
13.	Gyakoribb fertőző betegségek II. (Di-Per-Te, hepatitisek, helminthiasisok, neuroinfekciók, Lyme-kór).

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés. Elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A vizeletelválasztó rendszer vizsgálata. A gyakoribb fejlődési rendellenességek. Obstruktív uropathiák. Enuresis. A vesicoureterális reflux. Glomerulonephritis acuta. Nephrosis syndroma. Kőbetegség a vizeletelválasztó rendszerben. Veseelégtelenség: akut és krónikus. Genetikai betegségek: a gyakoribb (domináns, recesszív és multifaktoriális) kórképek
2.	Endokrin betegségek I.: a hypotahalmus- hypophysis rendszer zavarai, növekedési zavarok. A pajzsmirigy betegségei, mellékpajzsmirigy betegségek. A mellékvese betegségei. A diabetes mellitus. Haematológiai betegségek: anaemiák, thrombocytabetegségek, vérzékenység. Leukémiák.
3.	Gyakoribb gyermek onkológiai betegségek (lymphoma, neuroblastoma, Wilms-tumor, retinoblastoma, májtumороk, gonadok daganatai). Immunológiai kórképek: fontos immunológiai alapfogalmak. A gyakoribb veleszületett, örökletes immundefektusok. Szerzett immunhiányos állapotok.

	A veleszületett anyagcserebetegségek (PKU, egyéb aminosav anyagcserezavarok galactosaemia, biotinidáz defektus, zsíryanycsere zavarai, szénhidrátanyagcsere zavarai, purin-pirimidin anyagcsere zavarai).
4.	Anyagcserebetegségek szűrővizsgálatai. Csontok, ízületek gyakoribb gyulladáso, valamint autoimmun betegségei. Gyakoribb fertőző betegségek I. (kiütéses, gastroenteritises fertőzések). Gyakoribb fertőző betegségek II. (Di-Per-Te, hepatitisek, helminthiasisok, neuroinfekciók, Lyme-kór).
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Boda M., Sulyok E. (szerk.) (2008): Gyermekgyógyászat. 2., átdolg. kiadás, Medicina, Budapest, ISBN 978 963 226 161 4 • Digitális tankönyv: Maródi L.: Gyermekgyógyászat (2013) Azonosító: 9789632263847 • Tulassay T. (szerk.) (2018) Klinikai gyermekgyógyászat. 2- bővített kiadás Medicina, Budapest, ISBN:97889632266398 • Maródy L. (szerk.) (2022) Gyermekgyógyászati propedeutika, Medicina Könyvkiadó Zrt. <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Péter F. (2010) Gyermekendokrinológia, Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió, Budapest, ISBN:9789639879676 	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket. - Ismeri 0-18 éves korig az egészséges fejlődés jellemzőit (testi, lelki, szociális), a fejlődést meghatározó tényezőket, azok befolyásolásának lehetőségeit. - Ismeri a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, szociálisan veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek gondozásának módszereit, ellátási formáit, útját - Ismeri az egyes életkorokhoz és állapotokhoz igazodó egészséges táplálkozási elveket, dietoterápiás lehetőségeket, irányelveket. - Ismeri az anyatejes táplálás egészségre gyakorolt hatásait, a szoptatás támogatás módszereit. - Ismeri a védőoltási tevékenységre vonatkozó hazai gyakorlati feladatokat, továbbá az oltásokkal kapcsolatos általános és specifikus indikációkat, kontra indikációkat, az oltóanyagok beszerzésére, tárolására, felhasználására, az oltási nyilvántartásokra, jelentésekre vonatkozó kötelezettségeket, szakmai ismereteket, előírásokat, illetve ajánlásokat. <p>b) képességei:</p>	

- Képes a 0-18 év közötti korosztály életkorhoz kötött szűrővizsgálatainak szervezésére, a védőnői kompetenciába tartozó (jogszályban előírt) feladatok végrehajtására, lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésére, népegészségügyi célú méhnyakszűrés végzésére.
- Képes az újszülött újraélesztésére.
- Képes az adott korosztály fejlődésének nyomon követésére, az eltérő fejlettségi szintből adódó problémák észlelésére, azonosítására és kompetencia határain belül intézkedések meghozatalára
- Képes a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, tanulásban akadályozott, az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező, a hátrányos és veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek azonosított és értékelt szükségleteiből kiinduló, reális gondozási célok meghatározására, a védőnői gondozás megvalósítására
- Képes a szoptatás és az anyatejes táplálás figyelemmel kísérésére, az anyatejes táplálásra való ösztönzésre, a szoptatás módszereinek tanítására, szoptatási problémák esetén segítségnyújtásra
- Képes a védőoltásokkal kapcsolatos (jogszályban, módszertani levélben rögzített) szervezési, nyilvántartási, jelentési feladatok ellátására.
- Képes a szűrővizsgálatok rendszerének átlátására, értelmezésére, egyének és közösségek szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatására

c) attitűdje:

- Védőnői munkája minőségelvű.
- Törekszik a gondozott érzés- és gondolatvilágába belehelyezkedni tudó, empatikus hozzáállásra.
- Nyitott a folyamatos önreflexióra és önismeret-fejlesztésre
- Társadalmi érzékenységgel, közösségi felelősségérzettel és feladatvállalással rendelkezik.
- Nyitott az interperszonális kapcsolatok kialakítására, a csoportos munkába való beilleszkedésre, illetve annak megszervezésére.
- Elkötelezett a státusz- és kompetenciabeli különbségek megfelelő módon való kezelésére és kompetenciahatárainak betartására.
- Törekszik az önszabályozás keretében a hivatás szabályai ellen vétők figyelmeztetésére.
- A gondolkodása partnerközpontú, elfogadja az együttműködés fontosságát.
- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életréteghez kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Elfogadó attitűddel alkalmazkodik a gondozottak igényeihez, az aktuális körülményekhez és helyzetekhez.
- Egészséges önbizalom, becsvágy, az önmegvalósítás igénye jellemzi, folyamatosan törekszik arra, hogy személyiségében és hivatásában is fejlődjön.
- Elkötelezett az anyatejes táplálás támogatására.
- Szociális és interkulturális érzékenység, előítélet nélküli attitűd jellemzi.
- Az interkulturális háttér, attitűd és identitást meghatározó szerepét az ellátás megvalósításában figyelembe veszi.
- A védőoltások betegségek megelőzésében betöltött szerepének kedvező megítélése.
- Az interkulturális háttér, attitűd és identitást meghatározó szerepét az ellátás megvalósításában figyelembe veszi.

d) autonómiája és felelőssége:

- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Társadalmi érzékenységen alapuló közösségi felelősségérzettel és önálló feladatvállalási igénnyel rendelkezik.

- Felelősséggel használja a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat és módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket.
- Szakmai ismereteire alapozva, a problémahelyzetet strukturálja, és a gondozási folyamat során felmerülő veszélyeztető tényezőket önállóan elhárítja.
- Felelősséget vállal a rábízottakért, akár egyes személyekről, akár csoportokról van szó.
- Tetteiért, megnyilatkozásaiért felelősséget vállal.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-educációt végez.
- Tudatosává válik a másság elfogadása. Felelősséggel végzi az eltérő szocializációs háttérű gondozottak ellátását.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.
- Megfelelő és egységes színvonalú védőnői ellátáshoz való hozzáférést biztosít, az ellátás akadályait igyekszik elhárítani.
- Megfelelő, szakmailag megalapozott tájékoztatással lehetővé teszi, hogy a gondozott dönthessen, annak kompetenciáit erősíti.
- Szakmai ismereteit tudományosan megbízható forrásból szerzi, tudományos bizonyítékok figyelembevételére képes. Szakmai kutatások elősegítését kötelességének érzi.
- Az egészségügyi erőforrások felhasználásánál törekszik a párhuzamosság elkerülésére, a felesleges kiadások megszüntetésére.
- Felelőssége kiterjed a szakmai tevékenysége közben felmerülő érdekkonfliktusok felismerésére és elhárítására.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: CSECSEMŐ ÉS GYERMEKGYÓGYÁSZAT II. területi gyakorlat (klinikai ismeretek, gyermekosztály, koraszülött osztály)	Kreditérték: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
A tanóra ²⁰² típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 40 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 20 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ²⁰³ (ha vannak): -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ²⁰⁴): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ²⁰⁵ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): VI. félév	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):- Párhuzamos feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A hallgató széleskörűen ismeri a koraszülöttek ellátását, monitorizálását és táplálását. Részletesen ismeri a koraszülöttek betegségeit, a pathológiás állapotok diagnosztikáját és kezelését. Ismeri az utógondozás folyamatát, feladatait. A hallgató részletesen ismeri a gyermeknefrológiai, gyermekendokrinológiai (diabetes mellitus, pajzsmirigybetegség), hematológiai, gyermekonkológiai betegségek, genetikai, immunológiai kórképek, veleszületett anyagcsere betegségek, gyakoribb	

²⁰² Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²⁰³ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²⁰⁴ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁰⁵ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

infektológiai kórképek és a gyermekkorban gyakran előforduló balesetek, mérgezések tüneteit, diagnosztikai és therápiás lehetőségeit, valamint ápolási feladatait.

A tantárgy részletes tematikája nappali képzés

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A vizeletelválasztó rendszer betegségeinek vizsgálati lehetőségei. A vesebetegségek jellemző klinikai tünetei alapján betegészlelés, ápolási teendők. Az akut állapotromlás tünetei és ezzel kapcsolatos feladatok. A genetikai betegségek gyakoribb típusainak, s az esetleges kísérő tünetek és állapotok észlelése, ápolási feladatok.
2.	Endokrin betegségek: cukorbeteg gyermek ápolása, vércukorszint, vizeletellenőrzése, étrendi és inzulin therápia, akut állapotromlás észlelése. A pajzsmirigybetegek, illetve további endokrin betegek (mellékvese, hypothalamus- hypophysis rendszer betegségei) észlelése, ápolási teendői.
3.	Haematológiai és gyermek onkológiai betegek vizsgálatai, kezelése, ápolási feladatai. Immunológiai betegek, veleszületett anyagcserebetegek speciális tüneteinek észlelése, állapotuknak megfelelő ápolási feladatok.
4.	Csontok, ízületek betegségeiben szenvedők ellátása. A gyermekosztályon előforduló, infektológiai osztályra történő áthelyezést és ellátást igénylő gyakoribb fertőző betegségek észlelése, elkülönítése, speciális ápolása.

A tantárgy részletes tematikája levelező képzés

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A vizeletelválasztó rendszer betegségeinek vizsgálati lehetőségei. A vesebetegségek jellemző klinikai tünetei alapján betegészlelés, ápolási teendők. Az akut állapotromlás tünetei és ezzel kapcsolatos feladatok. A genetikai betegségek gyakoribb típusainak, s az esetleges kísérő tünetek és állapotok észlelése, ápolási feladatok. Endokrin betegségek: cukorbeteg gyermek ápolása, vércukorszint, vizeletellenőrzése, étrendi és inzulin therápia, akut állapotromlás

	<p>észlelése. A pajzsmirigybetegek, illetve további endokrin betegek (mellékvese, hypothalamus- hypophysis rendszer betegségei) észlelése, ápolási teendői.</p>
2.	<p>Haematológiai és gyermek onkológiai betegek vizsgálatai, kezelése, ápolási feladatai.</p> <p>Immunológiai betegek, veleszületett anyagcserebetegek speciális tüneteinek észlelése, állapotuknak megfelelő ápolási feladatok.</p> <p>Csontok, ízületek betegségeiben szenvedők ellátása. A gyermekosztályon előforduló, infektológiai osztályra történő áthelyezést és ellátást igénylő gyakoribb fertőző betegségek észlelése, elkülönítése, speciális ápolása.</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Boda Márta, Sulyok Endre (2008): Gyermekgyógyászat. Medicina, Budapest. ISBN 978 963 226 161 4 • Maródi László (2013): Gyermekgyógyászat. Azonosító: 9789632263847 • Tulassay Tivadar (2018): Klinikai gyermekgyógyászat. Medicina, Budapest. ISBN:97889632266398 <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Péter Ferenc (2010): Gyermekendokrinológia, Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió, Budapest,2010. ISBN:9789639879676 	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:</p>	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket. - Ismeri 0-18 éves korig az egészséges fejlődés jellemzőit (testi, lelki, szociális), a fejlődést meghatározó tényezőket, azok befolyásolásának lehetőségeit. - Ismeri a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kisműlyű, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, szociálisan veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek gondozásának módszereit, ellátási formáit, útját - Ismeri az egyes életkorokhoz és állapotokhoz igazodó egészséges táplálkozási elveket, dietoterápiás lehetőségeket, irányelveket. <p>b) képességei:</p>	

- Képes az adott korosztály fejlődésének nyomon követésére, az eltérő fejlettségi szintből adódó problémák észlelésére, azonosítására és kompetencia határain belül intézkedések meghozatalára
- Képes a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kisműlyű, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, tanulásban akadályozott, az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező, a hátrányos és veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek azonosított és értékelt szükségleteiből kiinduló, reális gondozási célok meghatározására, a védőnői gondozás megvalósítására.

c) attitűdje:

- Védőnői munkája minőségelvű.
- Törekszik a gondozott érzés- és gondolatvilágába belehelyezkedni tudó, empatikus hozzáállásra.
- Nyitott a folyamatos önreflexióra és önismeret-fejlesztésre
- Elkötelezett a státusz- és kompetenciabeli különbségek megfelelő módon való kezelésére és kompetenciahatárainak betartására.
- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életréteghez kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Elfogadó attitűddel alkalmazkodik a gondozottak igényeihez, az aktuális körülményekhez és helyzetekhez.

d) autonómiája és felelőssége:

- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Szakmai ismereteire alapozva, a problémahelyzetet strukturálja, és a gondozási folyamat során felmerülő veszélyeztető tényezőket önállóan elhárítja.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.
- Szakmai ismereteit tudományosan megbízható forrásból szerzi, tudományos bizonyítékok figyelembevételére képes. Szakmai kutatások elősegítését kötelességének érzi.
- Az egészségügyi erőforrások felhasználásánál törekszik a párhuzamosság elkerülésére, a felesleges kiadások megszüntetésére.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve:	INTERKULTURÁLIS VÉDŐNŐI GONDOZÁS	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező		
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: % (kredit%)		
A tanóra²⁰⁶ típusa: <u>ea.</u> / szem. / gyak. / konz. és óraszám:		

²⁰⁶ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

- 10 óra előadás nappali munkarend, 5 óra előadás levelező munkarend az adott félévben.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**²⁰⁷ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (**koll.** / gyj. / egyéb²⁰⁸): kollokvium

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**²⁰⁹ (ha vannak):

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): VI. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Védőnői módszertan II.

Párhuzamos feltételek: -

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A XXI. századi Magyarországon előforduló legjellegzetesebb szubkultúrák.

Multikulturális társadalmak jellemzői, szubkultúrák és a domináns kultúra kölcsönhatása.

Magyarországon élő nem magyar állampolgárok védőnői ellátása. A cigány/roma etnikum rövid története, csoportjai, demográfiai és szociológiai jellemzői. A cigányság hagyományai, sajátos szokásrendszere, kultúrája, egészségmagatartása és egészségi állapota.

A hallgatók képesek értelmezni a kisebbség fogalmát, felismerni a sztereotípiákon alapuló tudásukat és képesek tolerálni a másságot.

Felismerik az eltérő kultúrájából fakadó sajátos normarendszert. Előítéletektől mentes gondolkodást és cselekedeteket valósítanak meg. Képesek felismerni a cigányság rossz egészségügyi helyzetének okait és minden népcsoporttal képesek a hatékony együttműködésre.

Elfogadják, hogy prevenciók munkájuk során a toleráns magatartás tanúsítása a sikeres együttműködés záloga.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Multikulturális társadalmak jellemzői, problémái. A XXI. században Magyarország jelentősebb szubkulturális elkülönülései, azok jellemzői. szegénykultúra – cigánykultúra; etnikai típusú szubkultúrák; homoszexualitás; új vallási mozgalmak; ifjúságis szubkultúrák; deviáns szubkultúrák.
2.	A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény
3.	Kategorizáció, sztereotípia, előítélet és annak dimenziói, a diszkrimináció megjelenési formái.
4.	A romák/cigányok eredete. A cigányság rövid európai és hazai története.
5.	A roma/cigány népesség demográfiai jellemzői.
6.	Cigány népcsoportok és nyelvek Magyarországon.
7.	A hazai cigányság szociológiai jellemzői.

²⁰⁷ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²⁰⁸ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁰⁹ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

8.	A cigányság kultúrájának sajátosságai.
9.	Nemi szerepek a cigány/roma közösségekben. Marhime koncepció.
10.	A hazai cigányság egészségi állapota.
11.	Nem magyar anyanyelvű családok, migránsok Magyarországon bejelentett lakóhellyel nem rendelkező, de védőnői ellátást kérő (szűrővizsgálat, tanácsadás) családok védőnői eseti gondozása.
12.	Külföldi állampolgárságú gyermekek védőoltásai. Térítésmentes várandósgondozásra jogosultak köre, jogosultság határai.
13.	Külföldi állampolgár terhesség megszakítási kérelme. Tolmács kérésének lehetőségei.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalmom	Tananyag leírása
1.	Multikulturális társadalmak jellemzői, problémái. A XXI. században Magyarország jelentősebb szubkulturális elkülönülései, azok jellemzői. szegénykultúra – cigánykultúra; etnikai típusú szubkultúrák; homoszexualitás; új vallási mozgalmak; ifjúságis szubkultúrák; deviáns szubkultúrák. A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény Kategorizáció, sztereotípiák, előítéletek és annak dimenziói, a diszkrimináció megjelenési formái. A romák/cigányok eredete. A cigányság rövid európai és hazai története. A roma/cigány népesség demográfiai jellemzői. Cigány népcsoportok és nyelvek Magyarországon.
2.	A hazai cigányság szociológiai jellemzői. A cigányság kultúrájának sajátosságai. Nemi szerepek a cigány/roma közösségekben. Marhime koncepció. A hazai cigányság egészségi állapota.
3.	Nem magyar anyanyelvű családok, migránsok Magyarországon bejelentett lakóhellyel nem rendelkező, de védőnői ellátást kérő (szűrővizsgálat, tanácsadás) családok védőnői eseti gondozása. Külföldi állampolgárságú gyermekek védőoltásai. Térítésmentes várandósgondozásra jogosultak köre, jogosultság határai. Külföldi állampolgár terhesség megszakítási kérelme. Tolmács kérésének lehetőségei.

A 2-5 legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- 1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól
- 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről
- EMMI módszertani levelei a védőoltásokról
- 1992. évi LXXIX. Törvény a magzati élet védelméről
- Forray R. Katalin (szerk) (2000) Romológia – Ciganológia. Dialóg Campus Kiadó, Budapest ISBN: 963-9310-026

- Szuhay Péter (1999) A magyarországi cigányság kultúrája: etnikus kultúra vagy a szegénység kultúrája. Panoráma, Bp. ISBN: 963-243-834-5
- Kemény István (2000) A magyarországi romák. Budapest: Útmutató Kiadó, ISBN: 963 9001 47 3
- Ambrus Péter (szerk.): Egészségügy, kommunikáció, cigányság. Budapest: Új Aranyhíd Kft, 2002. ISBN: 963 85499 4 7

Ajánlott:

- Stewart, Michael (1994) Daltestvérek – Az oláh cigány identitás és közösség továbbélése a szocialista Magyarországon – MTA Szociológiai Intézete – ISBN:963 7977 55 4
- Neményi Mária 1998. Cigány anyák az egészségügyben Budapest: Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal. ISBN:963 8443 19 7
- Prónai Csaba (2000) A magyarországi cigányok egészségi állapota a XX. század utolsó évtizedében Kisebbségkutatás 9. 4.
- Puporka Lajos – Zádori Zsolt (1999) A magyarországi romák egészségi állapota Budapest: Világbank Mo. Regionális Képviselőlet ISBN:963-03-8296-2
- Szabóné dr Kármán Judit (2016): A magyarországi cigányság I. Cigányok és romák Semmelweis Kiadó ISBN: 9789633313947
- Kovai Cecília (2018) A cigány-magyar különbségtétel és a rokonság Harmattan Kiadó ISBN: 9789634143932

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletesen ismeri a demográfiai alapmutatókat, a népesség egészségi állapotát jellemző epidemiológiai mutatószámokat, a főbb népbetegségek gyakoriságát, rizikófaktorait, a népegészségügyi törekvéseket, tevékenységi köröket, a szociológiai, egészségszociológiai elméleteket és szemléletmódot, ismeri az egészségmegőrzés és fejlesztés szociológiai, egészségszociológiai megközelítését.
- Ismeri a szociális ellátás különböző formáit és a szociális gondoskodás aktuálpolitikai irányait.

b) képességei:

- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.
- Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására.
- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.

c) attitűdje:

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Az emberi élet és egészség védelmét középpontba állítva törekszik korrekt szakmai magatartásra.
- Nyitott mások véleményének figyelembevételére, kritikus mérlegelésére, empátiával viszonyul partnereihez, respektálja az egészségügyi ellátás és a népegészségügyi

szolgáltatások különböző szintjein és szinterein tevékenykedő szakemberek tudását és képességeit, megbecsüli munkájukat, igényt tartva támogató együttműködésükre.

- Kommunikációját egyénnel és közösségekkel egyaránt empátia, felelősség, a jó szándék és a szakértelem meggyőző közvetítésére való törekvés hatja át.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.

- Felelősséget vállal az emberi élet és egészség védelmére irányuló tevékenységéért.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Harjánné Dr. Brantmüller Éva

Tantárgy neve: VÉDŐNŐI MÓDSZERTAN III. (ik: kisgyermek gondozás módszertana, óvoda- és iskolaegészségügyi ellátás módszertana, gyógypedagógiai iskolaegészségtan)

Kreditértéke: 6

A tantárgy besorolása: kötelező

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²:
% (kredit%)

A tanóra²¹⁰ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:

- 44 óra előadás nappali munkarend (38 óra Védőnői módszertan III. elmélet, 6 óra gyógypedagógiai iskoalegészségtan), 20 óra előadás levelező munkarend (17 óra Védőnői módszertan III elmélet, 3 óra gyógypedagógiai iskoalegészségtan) az adott félévben, illetve
- 26 óra gyakorlat nappali munkarend, 12 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**²¹¹ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (koll. / gyj. / egyéb²¹²): kollokvium

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**²¹³ (ha vannak):

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): VI. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Védőnői módszertan II.

Párhuzamos feltételek: -

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Védőnői módszertan III. elmélet

Az iskola-egészségügy története. Oktatási intézmények egészségügyi ellátásával kapcsolatos védőnői feladatok, szűrővizsgálatok, védőoltások, közegészségügyi feladatok. A témával foglalkozó hatályos rendeletek és protokollok. Az óvodás és iskoláskorú gyermekek fiziológiás pszichoszomatikus fejlődésének jellemzői. A serdülőkorban előforduló gyakoribb pszichoszomatikus betegségek.

A hallgató ismerje az iskola-egészségügy védőnői feladatait, képes legyen széles körű információgyűjtésre, értékelésre, következtetések levonására, önálló véleményalkotásra. Az óvodás és iskolás korcsoportnak, családban és oktatási intézményben egyformán tudjon egészségnevelő munkájával segítséget nyújtani az egészséges életmód megvalósításában. Ismerje a korcsoport pszichoszomatikus fejlődését, és ez alapján tudja az érzékszervi, szomatikus és egyéb károsodásokat időben felismerni. Biztonsággal adjon tanácsot egészséges táplálkozás, helyes életvezetés és patológiás történések esetén. Készség szintjén képes legyen elvégezni az önálló kompetenciakörébe tartozó szűrővizsgálatokat. Tudja segíteni és irányítani a rászorulókat a szociális, gyermekvédelmi, nevelési és egészségügyi szakellátáshoz.

Védőnői módszertan III gyakorlat

Oktatási intézmények egészségügyi ellátásával kapcsolatos védőnői gyakorlati feladatok. Antropometriai mérések, érzékszervi- (látás, hallás), mozgásszervi- (gerinc, mellkas, láb elváltozásai), tisztasági szűrővizsgálatok, pajzsmirigy tapintásos vizsgálata. Pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák. Kampányoltások és testnevelési csoportbesorolás gyakorlata. A védőnő iskola-egészségügyi tevékenységgel kapcsolatos adminisztrációs feladatok.

A hallgató készség szintjén sajátítsa el az iskola-egészségügy védőnői feladatait, képes legyen azokat alkalmazni. Ismerje a szűrővizsgálatok szervezésének, lebonyolításának

²¹⁰ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²¹¹ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²¹² pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²¹³ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

gyakorlatát. Tanácsadási jártasságot szerezzen az ifjúság-egészségügyi gondozásban. Ismerje és az iskola-egészségügyi ellátásra vonatkozó teljes adminisztrációt. Az óvodás és iskolás korcsoportnak, családban és oktatási intézményben egyformán tudjon egészségnevelő munkájával segítséget nyújtani az egészséges életmód megvalósításában.

Gyógypedagógiai iskolaegészségtan

A tantárgy keretében a hallgató ismereteket szerez a gyógypedagógiai egészségtanról, a gyógypedagógiai iskola-egészségtanról - a fogyatékos gyermekekre irányuló nevelés módszereinek és eszközeinek alkalmazásához az iskola-egészségügy megelőző és higiénés rendszabályainak megvalósításához. A gyógypedagógiai iskola-egészségtan eltér a többségi iskolák egészségtanától, a hallgatók elmélyülnek a különböző típusú fogyatékos gyermekek specifikus egészségügyi gondozásának, higiénés nevelésének legfontosabb ismereteibe a pedagógiai és az egészségtani alapismeretekre, módszerekre alapozva.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Védőnői módszertan III. elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A család, mint rendszer, rendszerszemléletű gondozás. A mai család jellemzői, funkciói. 3-6 éves gyermekek pszichomotoros, mentális, szociális fejlődése. Területi védőnő feladatai a 3-6 éves korosztály ellátásában. Óvodák egészségügyi ellátása (jogi szabályozás), OAP. Óvodai felvétel. Az óvodába nem járó 3-6 éves gyermekek gondozása.
2.	Iskola-egészségügy története. Az iskolaérettség fogalma, kritériumai. Az iskolaéretlenség okai, tünetei. A tankötelezettség. Beiskolázási vizsgálat. Pedagógiai Szakszolgálat (feladati, kapcsolatfelvétel, személyi összetétele). Megyei Szakértői Bizottság működése, feladatai.
3.	Az iskola-egészségügyi ellátó hálózat. Az iskola-egészségügyet érintő jogszabályok. A 26/1997. NM rendelet és az 51/1997. NM rendelet. Teljeskörű iskolai egészségfejlesztés (TIE).
4.	Iskola-egészségügyi tevékenység keretében a védőnő által önállóan ellátandó feladatok Testmagasság, testtömeg, testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése /BMI percentilis/. Nemi fejlődés értékelése.
5.	Gyermekkorban előforduló leggyakoribb szemészeti eltérések (strabizmus, fénytörési hibák, tompalátás). Alapfogalmak és összefüggések. A 0-18 éves életkorú gyermekek látásfejlődésének követése, a kancsalság és a fénytörési hibák felismerése Alkalmazott eszközök, módszerek. Színlátás vizsgálata, elméleti, gyakorlati tudnivalók.
6.	Ép hallással, halláscsökkenéssel kapcsolatos elméleti tudnivalók. A 0-18 éves gyermekek teljes körű, életkorhoz kötött hallásszűrésére. Alkalmazott eszközök, módszerek.
7.	Elméleti tudnivalók a mozgásszervi elváltozásokkal és szűrésekkel kapcsolatban. Gerinc-, csípő elváltozások, láb- és mellkas-deformitások.

	Testnevelési csoportbesorolás
8.	Kötelező védőoltások és az ezzel kapcsolatos védőnői teendők (kontraindikációk, különböző védőoltások között betartandó legrövidebb idő).
9.	Közegészségügyi feladatok az iskolában, különös tekintettel az iskolai étkeztetésre. Egészséges táplálkozás a gyermekétkeztetésben (táplálkozási irányelvek, helyes nyersanyag kiválasztás, korszerű konyhatechnika, étlaptervezés). Iskolai étkeztetés, iskolai büfé.
10.	Személyi higiénia, tisztasági vizsgálatok az iskola-egészségügyben. Rüh és fejtetvesség. Elméleti tudnivalók a pajzsmirigy elváltozásaival és a golyva vizsgálatával kapcsolatban. Magas vérnyomás gyermek- és serdülőkorban (definíció, okok, kezelés stb.).
11.	6-10 éves gyermek pszichomotoros, mentális szociális fejlődése. Serdülők pszichés, mentális, szociális fejlődése, szomatikus, hormonális változások. Serdülőkori problémás viselkedések.
12.	Serdülőkorban előforduló pszichoszomatikus betegségek, a táplálkozási viselkedés szabályozásának zavarai – obesitas, anorexia nervosa, bulaemia nervosa. Serdülőkorban előforduló pszichoszomatikus betegségek hasi és gyomortáji fájdalmak, fejfájások. Vegetáriánus étrend (fajtái, gyermekkori megítélése, hiányállapotok).
13.	Ifjúsági védőnő feladatköre. Pályaorientációs, pályaalkalmassági vizsgálatok az iskolában.
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Gyógypedagógiai iskolaegészségtan	
1.	A gyógypedagógiai egészségtan, a gyógypedagógiai iskola-egészségtan fogalomköre, feladata, célja. A bentlakásos gyógypedagógiai intézmények egészségügyi feltételei. Mentálhigiénés feladatok a fogyatékos gyermeket nevelő családoknál. Speciális feladatok a személyi higiéne, az öltözködés, a táplálkozás, a szexuális- és családi élet, a szabadidő, a káros szenvedély, baleset-megelőzés tekintetében. Az egészségnevelés fő területeinek kiemelt feladatai a fogyatékosok nevelésében.
2.	Kommunikáció a hallássérült emberekkel, speciális egészségügyi feladatok, fülészeti gondozása. A látási fogyatékosok iskolai higiéneje, a családi életre való felkészítésük. Az értelmi fogyatékosok speciális egészségügyi kérdései. A mozgássérültek speciális egészségügye. A mozgásfogyatékosok személyi higiéne nevelése. A gyógyászati segédeszközök. A pályaválasztás egészségügyi vonatkozásai az egyes fogyatékoságok esetében, lehetőségek, korlátok.
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Védőnői módszertan III. gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása

1.	A szűrővizsgálatok módszertana (időpontok, vizsgálat részei, szűrések, vizsgálatok tartalma, stb). Szomatometriás szűrővizsgálatok kivitelezése. Testmagasság, testtömeg, testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése – BMI számítás, BMI percentilis meghatározása, értékelése. Testmagasságra vonatkoztatott testtömeg percentilisek meghatározása, értékelése.
2.	Nemi fejlődés értékelése – Tanner szerint. Prader orchidometer használata. Pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák feltárása – esetelemzések, helyzetgyakorlatok.
3.	Érzékszervek működése I. - látás, kancsalság, színlátás szűrése. Eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.
4.	Érzékszervek működése II. - hallás szűrése. Eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.
5.	Mozgásszervek vizsgálata Gerinc-, láb- és mellkas-deformitások. – szűrési eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.
6.	Pajzsmirigy tapintásos vizsgálata, golyvaszűrés. Vérnyomásmérés, szabályok, eszközök. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.
7.	Szűrővizsgálati-, gondozási füzet és egészségügyi nyilvántartólap vezetése. Iskolások, óvodások egészségügyi törzslapja/ munkavállalók egészségügyi törzslapja. Adatlap fejlődési szint megítéléséhez az iskolai felkészítés elősegítésére.
8.	Védőoltások az iskolában – védőnői feladatok. Kimutatás oktatási intézményben tanulók védőoltásairól. Kampányoltások lebonyolításához és jelentéséhez kapcsolódó dokumentációk.
9.	Testnevelési csoportbesorolás – védőnői feladatok. Tisztasági vizsgálat kivitelezése. Tetvességi szűrővizsgálattal kapcsolatos jelentések és egyéb tetvességgel kapcsolatos dokumentációk.
10.	Pályaalkalmassági vizsgálat – védőnői szűrővizsgálatok. Munkavállaló egészségügyi törzslapja.
11.	Veszélyeztetett gyerekek gondozása óvodában, általános iskolában, középiskolában – esetelemzések, helyzetgyakorlatok.
12.	Óvodai, iskolai munkaterv készítése. Iskola-egészségügyi tevékenységgel kapcsolatos adminisztrációs feladatok és kötelezettségek összefoglalása: Éves jelentés az iskola-egészségügyi munkáról.
13.	Tanácsadási jártasság az ifjúság-egészségügyi gondozásban, esetelemzések, helyzetgyakorlatok.

A tantárgy részletes **tematikája** levelező képzés. **Védőnői módszertan III. elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	<p>A család, mint rendszer, rendszerszemléletű gondozás. A mai család jellemzői, funkciói.</p> <p>3-6 éves gyermekek pszichomotoros, mentális, szociális fejlődése.</p> <p>Területi védőnő feladatai a 3-6 éves korosztály ellátásában.</p> <p>Óvodák egészségügyi ellátása (jogi szabályozás), OAP. Óvodai felvétel. Az óvodába nem járó 3-6 éves gyermekek gondozása.</p> <p>Iskola-egészségügy története.</p> <p>Az iskolaérettség fogalma, kritériumai. Az iskolaéretlenség okai, tünetei. A tankötelezettség. Beiskolázási vizsgálat.</p> <p>Pedagógiai Szakszolgálat (feladati, kapcsolatfelvétel, személyi összetétele).</p> <p>Megyei Szakértői Bizottság működése, feladatai.</p>
2.	<p>Az iskola-egészségügyi ellátó hálózat. Az iskola-egészségügyet érintő jogszabályok. A 26/1997. NM rendelet és az 51/1997. NM rendelet.</p> <p>Teljeskörű iskolai egészségfejlesztés (TIE).</p> <p>Iskola-egészségügyi tevékenység keretében a védőnő által önállóan ellátandó feladatok</p> <p>Testmagasság, testtömeg, testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése /BMI percentilis/. Nemi fejlődés értékelése.</p>
3.	<p>Gyermekkorban előforduló leggyakoribb szemészeti eltérések (strabizmus, fénytörési hibák, tompalátás). Alapfogalmak és összefüggések. A 0-18 éves életkorú gyermekek látásfejlődésének követése, a kancsalság és a fénytörési hibák felismerése Alkalmazott eszközök, módszerek.</p> <p>Színlátás vizsgálata, elméleti, gyakorlati tudnivalók.</p> <p>Ép hallással, halláscsökkenéssel kapcsolatos elméleti tudnivalók. A 0-18 éves gyermekek teljes körű, életkorhoz kötött hallásszűrésére. Alkalmazott eszközök, módszerek.</p>
4.	<p>Elméleti tudnivalók a mozgásszervi elváltozásokkal és szűrésekkel kapcsolatban. Gerinc-, csípő elváltozások, láb- és mellkas-deformitások.</p> <p>Testnevelési csoportbesorolás</p>
5.	<p>Kötelező védőoltások és az ezzel kapcsolatos védőnői teendők (kontraindikációk, különböző védőoltások között betartandó legrövidebb idő).</p>
6.	<p>Közegészségügyi feladatok az iskolában, különös tekintettel az iskolai étkeztetésre. Egészséges táplálkozás a gyermekétkeztetésben (táplálkozási irányelvek, helyes nyersanyag kiválasztás, korszerű konyhatechnika, étlaptervezés). Iskolai étkeztetés, iskolai büfé.</p>
7.	<p>Személyi higiénia, tisztasági vizsgálatok az iskola-egészségügyben. Rüh és fejtetvesség.</p> <p>Elméleti tudnivalók a pajzsmirigy elváltozásaival és a golyva vizsgálatával kapcsolatban. Magas vérnyomás gyermek- és serdülőkorban (definíció, okok, kezelés stb.).</p>
8.	<p>6-10 éves gyermek pszichomotoros, mentális szociális fejlődése.</p>

	Serdülők pszichés, mentális, szociális fejlődése, szomatikus, hormonális változások. Serdülőkori problémás viselkedések.
9,	Serdülőkorbán előforduló pszichoszomatikus betegségek, a táplálkozási viselkedés szabályozásának zavarai – obesitas, anorexia nervosa, bulaemia nervosa. Serdülőkorbán előforduló pszichoszomatikus betegségek hasi és gyomortáji fájdalmak, fejfájások. Vegetáriánus étrend (fajtái, gyermekkori megítélése, hiányállapotok).
10.	Ifjúsági védőnő feladatköre. Pályaorientációs, pályaalkalmassági vizsgálatok az iskolában.

A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Gyógypedagógiai iskolaegészségtan

1.	<p>A gyógypedagógiai egészségntan, a gyógypedagógiai iskola-egészségtan fogalomköre, feladata, célja. A bentlakásos gyógypedagógiai intézmények egészségügyi feltételei. Mentálhigiénés feladatok a fogyatékos gyermeket nevelő családoknál.</p> <p>Speciális feladatok a személyi higiéné, az öltözködés, a táplálkozás, a szexuális- és családi élet, a szabadidő, a káros szenvedély, baleset-megelőzés tekintetében. Az egészségnevelés fő területeinek kiemelt feladatai a fogyatékosok nevelésében.</p> <p>Kommunikáció a hallássérült emberekkel, speciális egészségügyi feladatok, fülészeti gondozása. A látási fogyatékosok iskolai higiénéje, a családi életre való felkészítésük.</p> <p>Az értelmi fogyatékosok speciális egészségügyi kérdései. A mozgássérültek speciális egészségügye. A mozgásfogyatékosok személyi higiénére nevelése. A gyógyászati segédeszközök.</p> <p>A pályaválasztás egészségügyi vonatkozásai az egyes fogyatékoságok esetében, lehetőségek, korlátok.</p>
----	--

A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Védőnői módszertan III. gyakorlat

Alkalom	Tananyag leírása
1.	<p>A szűrővizsgálatok módszertana (időpontok, vizsgálat részei, szűrések, vizsgálatok tartalma, stb). Szomatometriás szűrővizsgálatok kivitelezése.</p> <p>Testmagasság, testtömeg, testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése – BMI számítás, BMI percentilis meghatározása, értékelése. Testmagasságra vonatkoztatott testtömeg percentilisek meghatározása, értékelése.</p> <p>Nemi fejlődés értékelése – Tanner szerint. Prader orchidometer használata.</p> <p>Pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák feltárása – esetelemzések, helyzetgyakorlatok.</p> <p>Érzékszervek működése - látás, kancsalság, színlátás szűrése. Eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p> <p>Hallás szűrése. Eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p>

2.	<p>Mozgásszervek vizsgálata Gerinc-, láb- és mellkas-deformitások. – szűrési eszközök, módszerek a különböző életkorokban.</p> <p>Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p> <p>Pajzsmirigy tapintásos vizsgálata, golyvaszűrés. Vérnyomásmérés, szabályok, eszközök.</p> <p>Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p> <p>Szűrővizsgálati-, gondozási füzet és egészségügyi nyilvántartólap vezetése.</p> <p>Iskolások, óvodások egészségügyi törzslapja / munkavállalók egészségügyi törzslapja. Adatlap fejlődési szint megítéléséhez az iskolai felkészítés elősegítésére.</p>
3.	<p>Védőoltások az iskolában – védőnői feladatok. Kimutatás oktatási intézményben tanulók védőoltásairól. Kampányoltások lebonyolításához és jelentéséhez kapcsolódó dokumentációk.</p> <p>Testnevelési csoportbesorolás – védőnői feladatok. Tisztasági vizsgálat kivitelezése. Tettvességi szűrővizsgálattal kapcsolatos jelentések és egyéb tettvességgel kapcsolatos dokumentációk.</p> <p>Pályaalkalmassági vizsgálat – védőnői szűrővizsgálatok. Munkavállaló egészségügyi törzslapja.</p>
4.	<p>Veszélyeztetett gyerekek gondozása óvodában, általános iskolában, középiskolában – esetelemzések, helyzetgyakorlatok.</p> <p>Óvodai, iskolai munkaterv készítése.</p> <p>Iskola-egészségügyi tevékenységgel kapcsolatos adminisztrációs feladatok és kötelezettségek összefoglalása: Éves jelentés az iskola-egészségügyi munkáról.</p> <p>Tanácsadási jártasság az ifjúság-egészségügyi gondozásban, esetelemzések, helyzetgyakorlatok.</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aszmann A. (2005): Iskola-egészségügy. OGYEI, Budapest ISBN 963 218 4149 • Kern Á. (2003.) Gyógypedagógiai iskolaegészségtan. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar. Budapest ISBN: 963 7155 35 • Pintér A (2004.) Útmutató és táblázatok a gyermekkori tápláltság megítéléséhez. Testtömeg index (BMI) Bőrredő-vastagság mérés. 3. sz. Módszertani levél. OGYEI, MAVÉ, Budapest, ISSN 1789-9591 • 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről • 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról • 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról • Az Országos Epidemiológiai Központ 3. Módszertani levele: A tettvesség elleni védekezésről. Országos Tisztifőorvosi Hivatal, 2012. <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gordosné Szabó A. (2012) Bevezető általános gyógypedagógiai ismeretek. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest ISBN: 9789631953510 	

- Jármbor B. (2008) Gyógypedagógiai egészségtan. Comenius Bt Pécs

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri az egészségügyi dokumentáció alapjait.
- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Ismeri az egészségi állapotot meghatározó tényezőket, az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati vonatkozásait.
- Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket.
- Ismeri az egyes életkorokhoz és állapotokhoz igazodó egészséges táplálkozási elveket, dietoterápiás lehetőségeket, irányelveket.
- Ismeri a védőoltási tevékenységre vonatkozó hazai gyakorlati feladatokat, továbbá az oltásokkal kapcsolatos általános és specifikus indikációkat, kontra indikációkat, az oltóanyagok beszerzésére, tárolására, felhasználására, az oltási nyilvántartásokra, jelentésekre vonatkozó kötelezettségeket, szakmai ismereteket, előírásokat, illetve ajánlásokat.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, módszertani leveleit, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját, valamint ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.
- Ismeri a népegészségügyi szolgáltatások, kiemelten a szűrővizsgálatok rendszerét és tudományos alapjait.

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.
- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.
- Képes a munkavégzése során betartani és betartatni a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírásokat.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.
- Képes az egyén, a család és a közösség szükségleteire alapozottan a védőnői gondozási célok megfogalmazására, megállapítására, gondozási terv készítésére, a folyamatos gondozás végrehajtására.
- Képes az adott korosztály fejlődésének nyomon követésére, az eltérő fejlettségi szintből adódó problémák észlelésére, azonosítására és kompetencia határain belül intézkedések

meghozatalára.

- Képes a különleges védőnői ellátást igénylő (koraszülött, kissúlyú, krónikus beteg, fogyatékkal élő, magatartási zavarral küzdő, tanulásban akadályozott, az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező, a hátrányos és veszélyeztetett, eltérő fejlődésű) gyermekek azonosított és értékelt szükségleteiből kiinduló, reális gondozási célok meghatározására, a védőnői gondozás megvalósítására.
- Képes a családokhoz, gyermekekhez és az egészségügyi ellátáshoz kötődő jogokról, az ezekhez kapcsolódó köteleességek megjelölésével tájékoztatást adni, valamint a családokat megillető szociális ellátásokról információt nyújtani.
- Képes a védőoltásokkal kapcsolatos (jogszámban, módszertani levélben rögzített) szervezési, nyilvántartási, jelentési feladatok ellátására.
- Képes saját szakterületének megfelelően a gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezők és azok rizikófaktorainak azonosítására.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, a szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok, módszertani levelek betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.
- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, továbbá a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.
- Képes a szűrővizsgálatok rendszerének átlátására, értelmezésére, egyének és közösségek szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatására.

c) attitűdje:

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.
- Kommunikációját egyénekkal és közösségekkel egyaránt empátia, felelősség, a jó szándék és a szakértelem meggyőző közvetítésére való törekvés hatja át.
- Törekszik az egyéni élettörténetekre és megküzdési stratégiákra támaszkodó, adaptív, individuális, célzott gondozás megvalósítására.
- Törekszik a gondozott érzés- és gondolatvilágába behelyezkedni tudó, empátikus hozzáállásra.
- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életszakaszhoz kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Elfogadó attitűddel alkalmazkodik a gondozottak igényeihez, az aktuális körülményekhez és helyzetekhez.
- A védőoltások betegségek megelőzésében betöltött szerepének kedvező megítélése.
- Az interkulturális háttér, attitűd és identitást meghatározó szerepét az ellátás megvalósításában figyelembe veszi.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Tudományosan és módszertanilag megalapozott szakmai döntéseit, valamint azok

következményeit felelősséggel vállalja.

- Szakmai fejlődésének irányításában tudatosan és felelősséggel együttműködik.
- Felelősséget vállal az egészségügyi dokumentáció pontos vezetéséért, tartalmáért.
- Önálló és felelős módon képes a kliens betegúton való vezetésére.
- A szakmai irányelveknek megfelelően, minőségi ellátást végez önállóan vagy team-tagként másokkal együttműködve.
- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Felelősséggel használja a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat és módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciós modelleket.
- Szakmai ismereteire alapozva, a problémahelyzetet strukturálja, és a gondozási folyamat során felmerülő veszélyeztető tényezőket önállóan elhárítja.
- Felelősséget vállal a rábízottakért, akár egyes személyekről, akár csoportokról van szó.
- Tetteiért, megnyilatkozásaiért felelősséget vállal.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-educációt végez.
- Tudatossá válik a másság elfogadása. Felelősséggel végzi az eltérő szocializációs háttérű gondozottak ellátását.
- Megfelelő és egységes színvonalú védőnői ellátáshoz való hozzáférést biztosít, az ellátás akadályait igyekszik elhárítani.
- Megfelelő, szakmailag megalapozott tájékoztatással lehetővé teszi, hogy a gondozott dönthessen, annak kompetenciáit erősíti.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: PSZICHIÁTRIA	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ^{I2} : % (kredit%)	
A tanóra ²¹⁴ típusa: <u>ea.</u> / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 16 óra előadás nappali munkarend, 8 óra előadás levelező munkarend az adott félévben.	

²¹⁴ Nftv. 108. § 37. tanóra: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**²¹⁵ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (**koll.** / gyj. / egyéb²¹⁶): kollokvium
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**²¹⁷ (ha vannak):

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): VII. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia az egészségtudományban II.,
Élettan az egészségtudományban II.
Párhuzamos feltételek: -

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Pszichiátriai alapfogalmak. Diagnosztika és terápia a pszichiátriában. A gyakori pszichiátriai kórképek. Gondozás.
A gyermekpszichiátriai betegségek etiológiája; A főbb gyermekpszichiátriai betegségek tünetei; differenciálási lehetőségeik. Vizsgálómódszerek, terápiás lehetőségek, a prevenció a gyermekpszichiátriában. A gyermekpszichiátriai szakmai team, és a komplex ellátásban résztvevő társ-szakmák kapcsolódási módjai.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A pszichiátria története. Pszichopatológiai alapfogalmak, pszichiátriai epidemiológia. Schizophrenia prodromái, etiológiája, lefolyása és komplex kezelése. Schizophren anyja, illetve schizophren beteg a családban. Pszichotikus zavarok, organikus zavarok észlelése, kezelése, gondozása.
2.	A pszichiátria jogi és etikai kérdései. A komplex pszichiátriai rehabilitáció intézményrendszere, indikációs köre. Gondozás, önségítő szervezetek. Prevenció és korai észlelés fontossága.
3.	Képalkotó eljárások. Pszichológiai tesztek a pszichiátriában. Forenzikus pszichiátria. Gyógyszeres kezelés formái, egyéni és csoport pszichoterápiás módszerek. Család-és párterápia
4.	Hangulatzavarok tünettana, formái, kezelése, különös tekintettel a terhességi és szülés utáni hangulatzavarokra. Öngyilkosság témaköre.
5.	Fóbiák és egyéb szorongásos. Zavarok. Pánikbetegség, különös tekintettel a terhesség és szülés utáni időszakra. Kényszerbetegség. Viselkedészavarok, evészavarok, alvászavarok.
6.	A gyermekpszichiátriai szakmai team, intézményrendszer. Etiológiai háttér. A gyermekpszichiátriai pathológiás állapotok általános ismérvei. Kötődési zavarok.

²¹⁵ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²¹⁶ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²¹⁷ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

7.	Organikus psychosyndromák; Értelmi fejlődési zavarok Beszédfejlődési, - tanulási zavarok; Dadogás A gyermekkori szorongásos kórképek. A gyermekkorban előforduló, hangulatzavarral járó betegségek.
8.	Az aktivitás és figyelemzavar (hyperaktivitás-figyelemzavar syndroma) Magatartászavarok, Gyermekbántalmazás Autizmus (pervazív zavarok). Gyermek-és serdülőkori pszichózis, schizophrenia
9.	Étkezési, - alvási, - üritési zavarok Beszédfejlődési zavarok. Dadogás.
10.	A gyermekpszichiátriában használatos vizsgálómódszerek A gyermekpszichiátriában használatos terápiás eljárások. Prevenációs, - rehabilitációs, - habilitációs lehetőségek a gyermekpszichiátriában
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	A pszichiátria története. Pszichopatológiai alapfogalmak, pszichiátriai epidemiológia. Schizophrenia prodromái, etiológiája, lefolyása és komplex kezelése. Schizophren anyja, illetve schizophren beteg a családban. Pszichotikus zavarok, organikus zavarok észlelése, kezelése, gondozása. A pszichiátria jogi és etikai kérdései. A komplex pszichiátriai rehabilitáció intézményrendszere, indikációs köre. Gondozás, önségítő szervezetek. Prevenció és korai észlelés fontossága.
2.	Képző eljárások. Pszichológiai tesztek a pszichiátriában. Forenzikus pszichiátria. Gyógyszeres kezelés formái, egyéni és csoport pszichoterápiás módszerek. Család-és párterápia. Hangulatzavarok tünettana, formái, kezelése, különös tekintettel a terhességi és szülés utáni hangulatzavarokra. Öngyilkosság témaköre. Fóbiák és egyéb szorongásos. Zavarok. Pánikbetegség, különös tekintettel a terhesség és szülés utáni időszakra. Kényszerbetegség. Viselkedészavarok, evészavarok, alvászavarok.
3.	A gyermekpszichiátriai szakmai team, intézményrendszer. Etiológiai háttér. A gyermekpszichiátriai pathológiás állapotok általános ismérvei. Kötődési zavarok. Organikus psychosyndromák; Értelmi fejlődési zavarok Beszédfejlődési, - tanulási zavarok; Dadogás A gyermekkori szorongásos kórképek. A gyermekkorban előforduló, hangulatzavarral járó betegségek.
4.	Az aktivitás és figyelemzavar (hyperaktivitás-figyelemzavar syndroma) Magatartászavarok, Gyermekbántalmazás Autizmus (pervazív zavarok). Gyermek-és serdülőkori pszichózis, schizophrenia Étkezési, - alvási, - üritési zavarok Beszédfejlődési zavarok. Dadogás. A gyermekpszichiátriában használatos vizsgálómódszerek A gyermekpszichiátriában használatos terápiás eljárások.

Prevenációs, - rehabilitációs, - habilitációs lehetőségek a gyermekpszichiátriában

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Németh A, Füredi J (szerk) (2020) A pszichiátria magyar kézikönyve. 6. kiadás, Medicina, ISBN 978 963 226 771 5
- Tringer L (2019) A pszichiátria tankönyve, Semmelweis Kiadó, ISBN 9789633314913
- Németh A, (2016) A pszichiátria rövidített kézikönyve, Medicina, ISBN 978 963 226 321 2
- C. Monár E, Füredi J, Papp Z (2006) Szülészeti és nőgyógyászati pszichológia és pszichiátria. Medicina, 431 p. ISBN 963 226 019 8

Ajánlott:

- Tringer L (2022) A gyógyító beszélgetés, Medicina, ISBN 978 963 226 842 2
- Travis, T (2003) Gyakorlatorientált pszichiátria. Springer, 189 p. ISBN 963 547 914
- Tringer L (2003) Sürgősségi ellátás a pszichiátriában. Medicina, 289 p. ISBN 963 242 830 7
- Németh Attila (2018) Pszichiátria - másképp. 2. kiadás Medicina, ISBN 963 242 862 5

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletesen ismeri a szervezet felépítését, törvényszerűségeit, a különböző alkotóelemek funkcióját, a biokémiai szabályozási, valamint az anyagcsere folyamatokat.
- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.
- Ismeri a gyakoribb betegségek jellegzetes makro- és mikroszkópos, strukturális elváltozásait.
- Ismeri a főbb diagnosztikai módszerek, működési elvét.
- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Ismeri a személyiség fogalmát, a személyiség tipológiákat, az érett személyiség jellemzőit, az önismeret és önértékelés aspektusait, az egészségpszichológia alapjait, a különböző életszakaszok fejlődés lélektani alapjait, a konfliktusok fajtáit, okait.
- Átfogóan ismeri a pszichológia vizsgálati területeit, módszereit, a pszichológia legfontosabb irányzatait, tudományterületeit, illetve ezek alapproblémáit.
- Részletesen ismeri a terapeuta munka alapelveit, jellemzőit, intervenciós szintjeit, az ápolási és betegvezetési folyamat összefüggéseit, a betegvezetés elméleti alapjait, formáit, a paramedikális tanácsadás szintjeit, készségeit és stratégiáit,

személyiségének és szakmai felkészültségének folyamatos, tervszerűen tudatos fejlesztésének lehetőségeit.

- Ismeri az etikai alapfogalmakat, az etikus betegellátás jellemzőit, hazai viszonylatban az egészségügyi rendszerben előforduló etikai problémákat és azok lehetséges megoldási lehetőségeit, alternatíváit.
- Ismeri az addikciók pszichés és fizikális alapjait, a leggyakoribb típusait, az önszegítő programok és csoportok jelentőségét és egyéb kezelési lehetőségeket, a deviáns viselkedési formákat, és azok lehetséges integrációs, kezelési megoldásait.
- Ismeri az egészségügyi szakterület szakmai szókincsét anyanyelvén, valamint latin nyelven (orvosi latin).

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes megérteni a betegellátás során a gyógyszerteran, a klinikum, a diagnosztika és a terápia összefüggéseit, és mindezek ismeretében képes szakterületének megfelelően szakdolgozói feladatainak ellátására.
- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.
- Képes a hivatása gyakorlása során a szükséges pszichológiai alap alkalmazására, pszicho-szomatikus szemlélet követésére, képes a beteg és az egészségügyi szakember interperszonális kapcsolatában felmerülő problémák adekvát kezelésére, a beteg ember speciális pszichés jellemzőinek felismerésére és alapvető kezelésére.
- Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást és a pácienszt a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.

c) attitűdje:

- Elkötelezett az emberi élet védelme iránt.
- Munkája során tiszteletben tartja az emberi méltóságot, valamint az alapvető emberi és betegjogokat.
- Munkája során betartja az egészségügyi dolgozókra vonatkozó kötelezettségeket, és felismeri felelősségének határait.
- Döntéseit a szakterület jogi és etikai szabályainak figyelembevételével hozza.
- Empatikus módon viszonyul a kliensekhez.
- Szociokulturális érzékenységgel és társadalmi felelősségvállalással rendelkezik.
- Elkötelezett a minőségi szakmai munkavégzés mellett.
- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását.

- Kritikusan, de elfogulatlanul viszonyul saját és mások szakmai tevékenységéhez, nyitott mások véleményének meghallgatására, figyelembevételére.
- Értékelni tud lehetőségeket, mérlegelni tud kockázatokat, alternatívákat és következményeket, képes kompromisszumos megoldásokra.
- Azonosul az erőforrások költségtudatos felhasználásával, nyitott az ellátás minőségének javítását célzó változtatásokra.
- Elkötelezett a munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartásában és betartatásában.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.
- Munkájának eredményeit szakmai és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni.

d) autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Munkáját a szakma etikai normáinak betartásával önállóan vagy team-munkában végzi.
- Felelősséget vállal saját és az általa vezetett team tevékenységéért, valamint a munkája során dokumentált adatokért.
- Kezdeményez, önállóan döntést hoz.
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi és szociális ellátórendszer tagjaival.
- Minőségi ellátást végez a szakmai irányelveknek megfelelően.
- Felelősséggel használja intézményeinek erőforrásait.
- Felelősségének tudatában fejleszti a vele kapcsolatba kerülők személyiségét, egészségtudatos magatartását.
- Felelősséggel végez egészség-megőrző, egészségfejlesztő feladatokat.
- Felelősen cselekszik sürgős szükség esetén.
- Munkáját a munkavédelemre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelményeket, valamint a mindenkori hatályos törvényi előírásokat betartva önállóan végzi.
- Felelősségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: VÉDŐNŐI MÓDSZERTAN IV. (ik: gyerekvédelem, bántalmazás, fogyatékos gyermek gondozása módszertana elmélet, gyakorlat; ik: családgondozás és krízisprevenció)	Kreditértéke: 6
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
A tanóra ²¹⁸ típusa: <u>ea.</u> / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám:	

- 34 óra előadás nappali munkarend (26 óra Védőnői módszertan IV. elmélet, 8 óra családgondozás és krízisprevenció), 16 óra előadás levelező munkarend (12 óra Védőnői módszertan IV. elmélet, 4 óra családgondozás és krízisprevenció) az adott félévben, illetve
- 24 óra gyakorlat nappali munkarend, 12 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**²¹⁹ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (koll. / gyj. / egyéb²²⁰): kollokvium

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**²²¹ (ha vannak):

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): VII. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Védőnői módszertan III.

Párhuzamos feltételek: -

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Védőnői módszertan IV. elmélet

Gyermekek családot érintő támogatások. A szociális igazgatás és szociális ellátás törvényi szabályozása. Fogyatékkal élő gyermek a családban, gyermekbántalmazás, elhanyagolás és az ehhez kapcsolódó védőnői feladatok. A gyermekvédelem és gyámügyi igazgatás hatályos szabályozása és a kapcsolódó védőnői feladatok.

A hallgató ismerje a gyermekek családot, a szociális igazgatást és ellátást, valamint a gyermekvédelmet, gyámügyi igazgatást érintő jogszabályokat, ezeket munkája során adekvátan tudja alkalmazni. Képes legyen felismerni a gyermekbántalmazás és elhanyagolás gyanújeleit, ismerje a védőnői intézkedés lehetőségeit, kötelezettségeit a gyermekvédelem működését, a gyermekjóléti szolgálat munkáját. Szakszerűen tudja támogatni a fogyatékos gyermeket nevelő családokat. Tudja segíteni és irányítani a rászorulókat a szociális, gyermekvédelmi, nevelési és egészségügyi szakellátáshoz.

Védőnői módszertan IV. gyakorlat

A szociális igazgatás és szociális ellátás, a gyermekvédelem és gyámügyi igazgatás megvalósulása a gyakorlatban és az ehhez illeszkedő védőnői gyakorlati feladatok és adminisztráció. A gyermekbántalmazás, elhanyagolás gyanújeleinek felismerése. Fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok leggyakoribb problémái, védőnői segítségnyújtás módja. Védőnői kommunikáció.

A hallgató a gyakorlatban adekvátan tudja alkalmazni a gyermekek családot-, a szociális igazgatást és ellátást-, valamint a gyermekvédelmet, gyámügyi igazgatást érintő jogszabályokat. Képes legyen felismerni a gyermekbántalmazás és elhanyagolás gyanújeleit, ismerje a védőnői intézkedés lehetőségeit, a gyermekvédelem működését, a gyermekjóléti szolgálat munkáját. Szakszerűen tudja támogatni a fogyatékos gyermeket nevelő családokat. Ismerje a gyermekvédelem-, a szociális-, valamint a sérült gyermekek

²¹⁸ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²¹⁹ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²²⁰ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²²¹ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

ellátásának rendszerét és gyakorlati működését, mely által segíteni és irányítani tudja a rászoruló családokat.

Családgondozás és krízisprevenció

Család, rendszerszemléletű családgondozás. A családi élet legfontosabb aspektusai: önértékelés, kommunikáció, szabályok, amelyek alapján a család működik, a család és a társadalom kapcsolata. Problémás és éltető családok. Krízis fogalma, fajtái. Normál és akcidentális krízis. Akcidentális krízis a családban, krízis megelőzés és intervenció a védőnői munkában. Krízis szakaszai, lefolyása, kimenetele, krízisek kezelésének irányelvei. A segítő beszélgetés helye és alkalmazása a védőnői hivatásban.

A hallgató ismerje a családi krízis fajtái, okait, a normál és valódi krízis lefolyását, szakaszait, kimeneti és a beavatkozási lehetőségeit. Családi krízis esetén, ha szükséges tudjon segítséget nyújtani, illetve segítséget kérni. Ismerje a krízis prevenció és intervenció lehetőségeit és módszereit.

A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Védőnői módszertan IV. elmélet

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Magyar Egészségügyi Ellátási Standardok a védőnői munkában. Egészségügyi dolgozók továbbképzési rendszere.
2.	Gyermekek családot érintő támogatások: Családi pótlék, GYES, GYET. Anyasági támogatás, GYED. Babakötvény.
3.	Csecsemőgondozási díj. Gyermekápolási táppénz. <i>Örökbefogadói díj</i> Személyi jövedelemadó kedvezmény gyermekes családoknak. Étkezési- és tankönyvtámogatás. Dolgozó anyák jogai (Munka Törvénykönyve).
4.	1993. évi III. tv. A szociális igazgatásról és szociális ellátásról. A tv. célja, ellátási formák. Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, aktív korúak ellátása (foglalkoztatást helyettesítő támogatás, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás), gyermekek otthongondozási díja (GYOD), ápolási díj, tartós ápolást végzők időskori támogatása, települési támogatás. Természetbeni ellátások: köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.
5.	Személyes gondoskodást nyújtó alapellátások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, utcai szociális munka, nappali ellátás. Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó-, rehabilitációs-, átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények, lakóotthonok.
6.	Fogyatékkal élő gyermek a családban. A fogyatékoság meghatározása, sérülés okai, fajtái. A sérült gyermek helye a családban, az elfogadást befolyásoló tényezők. A sérült gyermeket nevelő családok krízishelyzetei. „Sérülékeny gyermek” – szindróma. Rehabilitáció. A védőnő teendői a sérülések megelőzésében és a sérült gyermeket nevelő családokban.
7.	Erőszak a családban – gyermekbántalmazás. A gyermekbántalmazás története, definíciók. Elhanyagolás és fajtái. A gyermekbántalmazás fajtái, okai, gyanújelei. Gyermekbántalmazás különleges esetei. A családon belüli bántalmazás háttere, rizikófaktorok, megelőzésük.

	A fizikai bántalmazások fogalma, gyanújelei, tüneti, felosztása a bántalmazó szülőtypusok szerint.
8.	Érzelmi bántalmazás fogalma, formái, jelei. Szexuális bántalmazás fogalma, fajtái, gyanújelei. Védőnő feladatai a bántalmazások megelőzésében, korai felismerésében, gondozási feladatok bántalmazó családokban.
9.	Újszülött gyilkosságok. Okok, gyanújelek, megelőzés lehetőségei. Kapcsolati erőszak, feleségbántalmazás fogalma, fajtái. Folyamata, ciklikussága, gyanújelei. A bántalmazott és bántalmazó személye. Az erőszakos légkör hatása a gyermekre. Védőnői teendők.
10.	Gyermekvédelem története – nemzetközi, magyar vonatkozások 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról, a törvény célja, gyermeki, szülői jogok és kötelezettségek, gyermekvédelem szereplői. Jelzőrendszer működtetése. Észlelő- és jelzőrendszer tagjai.
11.	Gyermekvédelmi törvény I. Pénzbeli és természetbeni ellátások: rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, gyermekétkeztetés gyermektartásdíj megelőlegezése, otthonteremtési támogatás. Személyek gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások: Biztos Kezdet Gyerekház, Gyermekjóléti szolgáltatás, gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde, mini bölcsőde, munkahelyi bölcsőde, családi bölcsőde, napközbeni gyermekfelügyelet, alternatív napközbeni ellátás). Gyermekek átmeneti gondozása: befogadó szülő, helyettes szülő, gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona.
12.	Gyermekvédelmi törvény II. Személyes gondoskodás keretébe tartozó szakellátások: otthont nyújtó ellátások, utógondozói ellátás, nevelőszülő, gyermekotthon. területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás. Gyermek és szülő kapcsolattartása. Gyámság. Örökbefogadás, a védőnő kapcsolódó feladatai.
13.	Gyermekvédelmi törvény III. A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések: hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapítása, védelembe vétel, családba fogadás, ideiglenes hatályú elhelyezés, nevelésbe vétel, nevelési felügyelet elrendelése, utógondozás-, utógondozói ellátás-, megelőző pártfogás elrendelése.
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés. Családgondozás és krízisprevenció	
1.	Rendszerszemléletű családgondozás. A család fejlődése, életciklusai, Hill és Rodgers - féle családi életciklus modell. A családi kapcsolatokat befolyásoló tényezők. A család támogató funkciói. A családi élet legfontosabb aspektusai: önértékelés, kommunikáció, szabályok, amelyek alapján a család működik, a család és a társadalom kapcsolata.
2.	A sokproblémás család és a védőnő feladatai. A krízis fogalma, fajtái. Erik Erikson életútja, a fejlődési krízisek szakaszai, jellemzői. Normál krízisek a család életében. A családi krízisek leggyakoribb okai. A krízis szakaszai, lefolyása, kimeneti lehetőségek.
3.	A krízisek kezelésének irányelvei, a védőnő családgondozó tevékenysége krízishelyzetben. Krízisintervenció lehetőségei, menete a védőnői munkában.

4.	Családsegítő, támogató rendszerek hazánkban. Tanácsadó tevékenység módszertana. Tisztázó beszélgetés, segítő beszélgetés helye a védőnői munkában. A személyközpontú tanácsadás, segítő beszélgetés kulcsszavai, módszerei.
----	---

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Védőnői módszertan IV. gyakorlat**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Fogyatékkal élő gyermek a családban és különböző intézményekben. Integráció, szegregáció. Esetelemzések. Kommunikációs gyakorlatok.
2.	Intézményi látogatás: Korai fejlesztő, fogyatékkal élők speciális oktatási intézménye. Intézménylátogatás Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat munkája a gyakorlatban.
3.	Családon belüli erőszak, fizikai, lelki, szexuális bántalmazás - esetelemzések, helyzet- és kommunikációs gyakorlatok.
4.	Elhanyagolás - esetelemzések, újszülött gyilkosságok helyzet- és kommunikációs gyakorlatok. Kapcsolati erőszak, nők bántalmazása - esetelemzések, helyzet- és kommunikációs gyakorlatok. Bántalmazás az oktatási intézményekben – kortársbántalmazás – esetbemutató, elemzés.
5.	A gyermekvédelemmel kapcsolatos védőnői feladatok – jelzőrendszer működése. A védőnői jelző funkcióhoz kapcsolódó adminisztráció. Esetelemzés.
6.	Intézménylátogatás – Gyermekjóléti szolgálat – esetbemutatók. Intézménylátogatás – családok átmeneti otthonának (anyaotthon) munkája a gyakorlatban.
7.	Örökbefogadás, esetelemzések, helyzet- és kommunikációs gyakorlatok. Környeztetanulmány készítése.
8.	Sokproblémás családok. Gyermekotthon munkája a gyakorlatban.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés. Védőnői módszertan IV. elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Magyar Egészségügyi Ellátási Standardok a védőnői munkában. Egészségügyi dolgozók továbbképzési rendszere.
2.	Gyermekes családokat érintő támogatások: Családi pótlék, GYES, GYET. Anyasági támogatás, GYED. Babakötvény. Csecsemőgondozási díj. Gyermekápolási táppénz. <i>Örökbefogadói díj</i> Személyi jövedelemadó kedvezmény gyermekes családoknak. Étkezési- és tankönyvtámogatás. Dolgozó anyák jogai (Munka Törvénykönyve).
3.	1993. évi III. tv. A szociális igazgatásról és szociális ellátásról. A tv. célja, ellátási formák. Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, aktív korúak ellátása (foglalkoztatást helyettesítő támogatás, egészségkárosodási és

	<p>gyermekfelügyeleti támogatás), gyermekek otthongondozási díja (GYOD), ápolási díj, tartós ápolást végzők időskori támogatása, települési támogatás. Természetbeni ellátások: köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.</p> <p>Személyes gondoskodást nyújtó alapellátások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, utcai szociális munka, nappali ellátás. Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó-, rehabilitációs-, átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények, lakóotthonok.</p>
4.	<p>Fogyatékkal élő gyermek a családban. A fogyatékoság meghatározása, sérülés okai, fajtái. A sérült gyermek helye a családban, az elfogadást befolyásoló tényezők. A sérült gyermeket nevelő családok krízishelyzetei. „Sérülékeny gyermek” – szindróma. Rehabilitáció. A védőnő teendői a sérülések megelőzésében és a sérült gyermeket nevelő családokban.</p>
5.	<p>Erőszak a családban – gyermekbántalmazás. A gyermekbántalmazás története, definíciók. Elhanyagolás és fajtái. A gyermekbántalmazás fajtái, okai, gyanújelei. Gyermekbántalmazás különleges esetei. A családon belüli bántalmazás háttere, rizikófaktorok, megelőzésük.</p> <p>A fizikai bántalmazások fogalma, gyanújelei, tüneti, felosztása a bántalmazó szülőtypusok szerint.</p>
6.	<p>Érzelmi bántalmazás fogalma, formái, jelei. Szexuális bántalmazás fogalma, fajtái, gyanújelei.</p> <p>Védőnő feladatai a bántalmazások megelőzésében, korai felismerésében, gondozási feladatok bántalmazó családokban</p> <p>Újszülött gyilkosságok. Okok, gyanújelek, megelőzés lehetőségei.</p> <p>Kapcsolati erőszak, feleségbántalmazás fogalma, fajtái. Folyamata, ciklikussága, gyanújelei. A bántalmazott és bántalmazó személye. Az erőszakos légkör hatása a gyermekre. Védőnői teendők.</p>
7.	<p>Gyermekvédelem története – nemzetközi, magyar vonatkozások</p> <p>1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról, a törvény célja, gyermeki, szülői jogok és kötelezettségek, gyermekvédelem szereplői. Jelzőrendszer működtetése. Észlelő- és jelzőrendszer tagjai.</p> <p>Gyermekvédelmi törvény I. Pénzbeli és természetbeni ellátások: rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, gyermekétkeztetés gyermektartásdíj megelőlegezése, otthonteremtési támogatás. Személyek gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások: Biztos Kezdet Gyerekház, Gyermekjóléti szolgáltatás, gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde, mini bölcsőde, munkahelyi bölcsőde, családi bölcsőde, napközbeni gyermekfelügyelet, alternatív napközbeni ellátás). Gyermekek átmeneti gondozása: befogadó szülő, helyettes szülő, gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona.</p>
8.	<p>Gyermekvédelmi törvény II. Személyes gondoskodás keretébe tartozó szakellátások: otthont nyújtó ellátások, utógondozói ellátás, nevelőszülő, gyermekotthon. területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás. Gyermek és szülő kapcsolattartása. Gyámság. Örökbefogadás, a védőnő kapcsolódó feladatai.</p> <p>A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések: hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapítása, védelembe vétel, családba fogadás, ideiglenes hatályú elhelyezés, nevelésbe vétel, nevelési</p>

	felügyelet elrendelése, utógondozás-, utógondozói ellátás-, megelőző pártfogás elrendelése.
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Családgondozás és krízisprevenció	
1.	Rendszerszemléletű családgondozás. A család fejlődése, életciklusai, Hill és Rodgers - féle családi életciklus modell. A családi kapcsolatokat befolyásoló tényezők. A család támogató funkciói. A családi élet legfontosabb aspektusai: önértékelés, kommunikáció, szabályok, amelyek alapján a család működik, a család és a társadalom kapcsolata. A sokproblémás család és a védőnő feladatai. A krízis fogalma, fajtái. Erik Erikson életútja, a fejlődési krízisek szakaszai, jellemzői. Normál krízisek a család életében. A családi krízisek leggyakoribb okai. A krízis szakaszai, lefolyása, kimeneti lehetőségek.
2.	A krízisek kezelésének irányelvei, a védőnő családgondozó tevékenysége krízishelyzetben. Krízisintervenció lehetőségei, menete a védőnői munkában. Családsegítő, támogató rendszerek hazánkban. Tanácsadó tevékenység módszertana. Tisztázó beszélgetés, segítő beszélgetés helye a védőnői munkában. A személyközpontú tanácsadás, segítő beszélgetés kulcsszavai, módszerei.
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Védőnői módszertan IV. gyakorlat	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Fogyatékkal élő gyermek a családban és különböző intézményekben. Integráció, szegregáció. Esetelemzések. Kommunikációs gyakorlatok. Intézményi látogatás: Korai fejlesztő, fogyatékkal élők speciális oktatási intézménye. Intézménylátogatás Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat munkája a gyakorlatban.
2.	Családon belüli erőszak, fizikai, lelki, szexuális bántalmazás - esetelemzések, helyzet- és kommunikációs gyakorlatok. Elhanyagolás - esetelemzések, újszülött gyilkosságok helyzet- és kommunikációs gyakorlatok. Kapcsolati erőszak, nők bántalmazása - esetelemzések, helyzet- és kommunikációs gyakorlatok. Bántalmazás az oktatási intézményekben – kortársbántalmazás – esetbemutató, elemzés.
3.	A gyermekvédelemmel kapcsolatos védőnői feladatok – jelzőrendszer működése. A védőnői jelző funkcióhoz kapcsolódó adminisztráció. Esetelemzés. Intézménylátogatás – Gyermekjóléti szolgálat – esetbemutatók. Intézménylátogatás – családok átmeneti otthonának (anyaotthon) munkája a gyakorlatban.
4.	Örökbefogadás, esetelemzések, helyzet- és kommunikációs gyakorlatok. Környezettanulmány készítése. Sokproblémás családok. Gyermekotthon munkája a gyakorlatban.
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező:

- 1993. évi III. tv. A szociális igazgatásról és szociális ellátásról.
- 1997. évi XXXI. tv. A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 1998. évi LXXXIV. törvény A családok támogatásáról
- Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre. Budapest, 2017.
- Protokoll - A család és gyermekjóléti szolgáltatás által működtetett észlelő és jelzőrendszer folyamatairól EMMI, 2017.
- Az Emberi Erőforrások Minisztériuma szakmai irányelve az egészségügyi ellátók feladatairól a gyermekek bántalmazásának, elhanyagolásának gyanúja esetén., 2016.
- Módszertani útmutató: A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működtetése kapcsán a gyermek bántalmazásának felismerésére és megszüntetésére irányuló szektorsemleges egységes elvek és módszertan. EMMI. 2017
- Gyermek-alapellátási útmutató a 0-7 éves korú gyermekek szűrési vizsgálatának elvégzéséhez Országos Tisztifőorvosi Hivatal, Budapest, 2014.
- Herczog M., Kovács Zs. (2004) A gyermekbántalmazás és elhanyagolás megelőzése, felismerése és kezelése. Módszertani levél. OGYEI, MAVE, Budapest, ISSN 1789-9591
- Satir, V. (2018) A család együttélésének művészete. Animula Kiadó, Budapest, ISBN 963 03 6911 7
- Szabóné Kármán J. (2004) Családgondozás – krízisprevenció, Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN: 9632428757

Ajánlott:

- Kálmán Zs (2004): Bánatkő (sérült gyermek a családban) Bliss Alapítvány, Budapest ISBN: 9632161742
- Tomcsányi Teodóra (1987): A segítő beszélgetés. Budapest, ISBN 963 01 8653 5
- Tringer L. (2022) Gyógyító beszélgetés. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN szám:978 963 226 842 2

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri az egészségügyi dokumentáció alapjait.
- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Ismeri az egészségi állapotot meghatározó tényezőket, az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati vonatkozásait.
- Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenciók modelleket.
- Ismeri a kliensek, gondozottak jogait és azok érvényesítésének lehetőségeit, a szociális- és gyermekvédelmi ellátás rendszerét, a családokat, gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezőket, helyzeteket, azok rizikótényezőit, valamint az adott helyzetnek megfelelő

teendőket, a jelzőrendszer tagjaként ellátandó feladatokat.

- Ismeri és értelmezi az interkulturális együttéléshez kapcsolódó személyes, csoportos megközelítés nehézségeit, az interkulturális konfliktusok alapjait.
- Ismeri szakterületének szakmai irányelveit és protokolljait, módszertani leveleit, jogszabályait, nemzetközi standardjait, alapvető paradigmáit és koncepcióit.
- Ismeri szakterületének dokumentációit, azok előállításának, kezelésének szabályait, adatszolgáltatási kötelezettségeinek formáit és módját, valamint ismeri a szakterületével összefüggő információs és kommunikációs rendszereket.

b) képességei:

- Képes adekvát, a partnerhez igazított szakmai kommunikáció folytatására, szóban és írásban is, hatékonyan kommunikál a pácienssel, családdal, közösséggel, az interperszonális készségek révén képes a bizalom kialakítására a pácienssel, családdal, közösséggel.
- Jól használja a munkájához szükséges szakmai (orvosi latin) nyelvet.
- Képes az egyén, a család és a közösség szükségleteire alapozottan a védőnői gondozási célok megfogalmazására, megállapítására, gondozási terv készítésére, a folyamatos gondozás végrehajtására.
- Képes a családokhoz, gyermekekhez és az egészségügyi ellátáshoz kötődő jogokról, az ezekhez kapcsolódó köteleességek megjelölésével tájékoztatást adni, valamint a családokat megillető szociális ellátásokról információt nyújtani.
- Saját szakterületén belül képes az interkulturális háttértényezők felderítésére, a kulturális különbségekből adódó működések egymástól való elkülönítésére.
- Képes saját szakterületének megfelelően a gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezők és azok rizikófaktorainak azonosítására.
- Képes eleget tenni jelzési kötelezettségének, továbbá kompetenciájának megfelelően önállóan vagy team-munkában a veszélyeztető tényezők elhárítására, abban való közreműködésre.
- Képes szakmai tudásának hatékony alkalmazására, a szakmai irányelvek, protokollok, jogszabályok, módszertani levelek betartására, valamint a tudományosan megalapozott, szakmájában általánosan elfogadott paradigmák közvetítésére és átadására.
- Képes a szakterületén elvárt dokumentáció pontos vezetésére, megfelelő minőségű adatok szolgáltatására, továbbá a szakterületén alkalmazott informatikai programok használatára.

c) attitűdje:

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.
- Kommunikációját egyénekkal és közösségekkel egyaránt empátia, felelősség, a jó szándék és a szakértelem meggyőző közvetítésére való törekvés hatja át.
- Törekszik az egyéni élettörténetekre és megküzdési stratégiákra támaszkodó, adaptív, individuális, célzott gondozás megvalósítására.
- Törekszik a gondozott érzés- és gondolatvilágába belehelyezkedni tudó, empátikus hozzáállásra.

- Elkötelezett a státusz- és kompetenciabeli különbségek megfelelő módon való kezelésére és kompetenciahatárainak betartására.
- Elfogadó attitűddel alkalmazkodik a gondozottak igényeihez, az aktuális körülményekhez és helyzetekhez.
- Szociális és interkulturális érzékenység, előítélet nélküli attitűd jellemzi.
- Az interkulturális háttér, attitűd és identitást meghatározó szerepét az ellátás megvalósításában figyelembe veszi.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Tudományosan és módszertanilag megalapozott szakmai döntéseit, valamint azok következményeit felelősséggel vállalja.
- Szakmai fejlődésének irányításában tudatosan és felelősséggel együttműködik.
- Felelősséget vállal az egészségügyi dokumentáció pontos vezetéséért, tartalmáért.
- Önálló és felelős módon képes a kliens betegúton való vezetésére.
- A szakmai irányelveknek megfelelően, minőségi ellátást végez önállóan vagy team-tagként másokkal együttműködve.
- Védőnői munkáját hivatásszerűen, az etikai normák betartásával, autonóm módon végzi.
- Társadalmi érzékenységen alapuló közösségi felelősségérzettel és önálló feladatvállalási igénnyel rendelkezik.
- Tudatosá válik a másság elfogadása. Felelősséggel végzi az eltérő szocializációs háttérű gondozottak ellátását.
- Megfelelő és egységes színvonalú védőnői ellátáshoz való hozzáférést biztosít, az ellátás akadályait igyekszik elhárítani.
- Megfelelő, szakmailag megalapozott tájékoztatással lehetővé teszi, hogy a gondozott dönthessen, annak kompetenciáit erősíti.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

<p>Tantárgy neve: EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS-EGÉSZSÉGNEVELÉS, EGÉSZSÉGPSZICHOLOGIA IV. (ik: egészségfejlesztés oktatása közösségi szintén, köznevelési intézményben, programtervezés, egészségterv készítés elmélet, gyakorlat)</p>	<p>Kreditértéke: 3</p>
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: % (kredit%)</p>	
<p>A tanóra²²² típusa: <u>ea.</u> / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám:</p>	

- 20 óra előadás nappali munkarend, 10 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve
- 8 óra gyakorlat nappali munkarend, 4 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**²²³ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (**koll.** / gyj. / egyéb²²⁴): kollokvium

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**²²⁵ (ha vannak):

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): VII. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Egészségfejlesztés-egészségnevelés, egészségpszichológia III.

Párhuzamos feltételek: -

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A hallgatók megismerik az egészségfejlesztő tevékenységek megvalósításának rendszerét, az egészségfejlesztés oktatásának alapelveit, jogszabályi háttérét, folyamatát, gyakorlatát a köznevelésben, a felnőttoktatásban és a közösségi szintereken. A hallgatók ismereteket szereznek az egészségfejlesztési programtervezés szakaszairól, kivitelezéséről és az egészségterv készítés folyamatáról, jelentőségéről. A hallgatók elmélyülnek az egészségnevelés – egészségfejlesztés didaktikai szempontjaiban, az educatio tervezésében, az óravázlat / foglalkozásvázlat készítésében. A hallgatók ismereteket szereznek egészségfejlesztő anyagok készítésében, alkalmazásában korszerű egészségfejlesztési ismereteikre és innovatív pedagógiai módszerekre alapozva.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Elmélet**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Az egészségfejlesztés oktatásának története és jelen helyzete. Teljeskörű iskolai egészségfejlesztés (TIE) A köznevelési intézmények (óvoda, iskola) prevenciós és egészségfejlesztési tevékenysége. Az egészségfejlesztés tanításának célja, tartalma, feladata a köznevelési, egészségügyi törvény és a NAT alapján. Az egészségfejlesztés tanítás iskolai dokumentumai (Kerettanterv, Alapító Okirat, Helyi pedagógiai program, nevelési terv, egészségfejlesztési tervek)
2.	Az egészségfejlesztés oktatásának célja, tartalma, feladata egyéni és csoportos oktatás során. A felnőttoktatás sajátosságai, egyéni és csoportos oktatása.
3.	Gondozott edukáció (közös döntéshozatal) céljai, alapelvei.
4.	Az egészségfejlesztés tartalmú órák/foglalkozások szerkezete, típusai.

²²² **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²²³ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²²⁴ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²²⁵ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

	Az egészségfejlesztés oktatásában használatos/használható oktatói – tanulói eszközök, oktatási módszerek.
5.	Innovatív módszerek az egészségfejlesztésben. Problémaalap oktatás, projekt módszer és a kooperatív tanulási technikák alkalmazása az egészségfejlesztésben.
6.	A felkészülés speciális dokumentumai (tantervek, óravázlatok, foglalkozásvázlatok), készítésének szabályai, folyamata. Tervezés szempontjai.
7.	Egészségfejlesztési programterv készítés folyamata. Egészségfejlesztési szükségletek és fontossági sorrendek meghatározása. Programterv tervezése, fejlesztése. Oktatási segédanyagok típusai, alkalmazási területei, előállítás. Média szerepe az oktatásban.
8.	Szexedukáció, családi életre nevelés - nemi érés, nemi egészség, Pszichoszexuális fejlődés állomásai. Szexuális nevelés. Szerelem, együttjárás, párkapcsolatok, családalapítás. Szexuális nevelés WHO irányelvei.
9.	Egészségfejlesztő társkapcsolati és szociális készségei Gondozott megismerése, változtatás közlése, elfogadtatása.
10.	Kommunikáció az egészségről, csoportdinamika, hatékony ismeretátadás, segítségnyújtás az egészséget érintő döntések meghozatalában. Kommunikáció korlátai.
11.	Különböző kulturális és vallási egészség értékek befolyásolása az egészségfejlesztés oktatásában.
12.	Nemzetközi és hazai egészségfejlesztési stratégiák. Egészségprogramok megismerése a köznevelésben, a felnőttoktatásban, egyéni és csoportos oktatásban (Egészséged testben lélekben, Egészséges Élet stb)
13.	Egészségfejlesztési menedzsment. Másokkal való együttműködés team munka. Egészségfejlesztő mentálhigiénéje.

A tantárgy részletes tematikája levelező képzés. Elmélet

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Az egészségfejlesztés oktatásának története és jelen helyzete. Teljeskörű iskolai egészségfejlesztés (TIE) A köznevelési intézmények (óvoda, iskola) prevenciós és egészségfejlesztési tevékenysége. Az egészségfejlesztés tanításának célja, tartalma, feladata a köznevelési, egészségügyi törvény és a NAT alapján. Az egészségfejlesztés tanítás iskolai dokumentumai (Kerettanterv, Alapító Okirat, Helyi pedagógiai program, nevelési terv, egészségfejlesztési tervek)
2.	Az egészségfejlesztés oktatásának célja, tartalma, feladata egyéni és csoportos oktatás során. A felnőttoktatás sajátosságai, egyéni és csoportos oktatás. Gondozott edukáció (közös döntéshozatal) céljai, alapelvei.

3.	Az egészségfejlesztés tartalmú órák/foglalkozások szerkezete, típusai. Az egészségfejlesztés oktatásában használatos/használható oktatói – tanulói eszközök, oktatási módszerek.
4.	Innovatív módszerek az egészségfejlesztésben. Problémaalap oktatás, projektmódszer és a kooperatív tanulási technikák alkalmazása az egészségfejlesztésben. A felkészülés speciális dokumentumai (tantervek, óravázlatok, foglalkozásvázlatok), készítésének szabályai, folyamata. Tervezés szempontjai.
5.	Egészségfejlesztési programterv készítés folyamata. Egészségfejlesztési szükségletek és fontossági sorrendek meghatározása. Programterv tervezése, fejlesztése. Oktatási segédanyagok típusai, alkalmazási területei, előállítása. Média szerepe az oktatásban.
6.	Szexedukáció, családi életre nevelés - nemi érés, nemi egészség, Pszichoszexuális fejlődés állomásai. Szexuális nevelés. Szerelem, együttjárás, párkapcsolatok, családalapítás. Szexuális nevelés WHO irányelvei.
7.	Egészségfejlesztő társkapcsolati és szociális készségei Gondozott megismerése, változtatás közlése, elfogadtatása. Kommunikáció az egészségről, csoportdinamika, hatékony ismeretátadás, segítségnyújtás az egészséget érintő döntések meghozatalában. Kommunikáció korlátai.
8.	Különböző kulturális és vallási egészség értékek befolyásolása az egészségfejlesztés oktatásában.
9.	Nemzetközi és hazai egészségfejlesztési stratégiák. Egészségprogramok megismerése a köznevelésben, a felnőttoktatásban, egyéni és csoportos oktatásban (Egészséged testben lélekben, Egészséges Élet stb)
10.	Egészségfejlesztési menedzsment. Másokkal való együttműködés team munka. Egészségfejlesztő mentálhigiénéje.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés. Gyakorlat**

Alkalmom	Tananyag leírása
1.	A köznevelési intézmények prevenciós és egészségfejlesztési tevékenységének megismerése. Önálló kutatás- hallgatók által történő összefoglalása és prezentálása, megbeszélése.
2.	Módszertani repertoár az egészségfejlesztésben. Hagyományos és innovatív módszerek alkalmazásának gyakorlata. Egészségfejlesztő szemléletmódok. A gamifikáció és a mobil applikációk jelentősége az egészségnevelés területén
3.	Kortárs csoportfoglalkozások szervezési feladatai. Csoportszervezési kérdések. A hallgatói kortárs csoportok vezetésének etikai vonatkozásai. A csoportfejlődés és a csoportdinamika jelentősége a hallgatói kortárs csoportok keretében zajló egészségnevelésben.

4.	Az egészségnevelő kortárs csoport foglalkozások hatékony és biztonságos levezetését szolgáló csoportvezetői kommunikáció jellemzői
5.	A facilitáció módszerének jelentősége a hallgatói kortárs csoportok vezetésében: fogalmi meghatározás, kompetenciák és módszertani ajánlások Kortárs csoportok működésével kapcsolatos hazai és nemzetközi tapasztalatok
6.	Egészségfejlesztés témájú órák/foglalkozások tervezése, előkészítése, óravázlat írása. Egészségfejlesztés témájú óravezetés.
7.	Órák/foglalkozások hospitálása, óramegbeszélések
8.	Jó gyakorlatok megismerése. Önálló elképzelések, a védőnői munkában megvalósítható programok kidolgozása

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés. Gyakorlat**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A köznevelési intézmények prevenció és egészségfejlesztési tevékenységének megismerése. Önálló kutatás- hallgatók által történő összefoglalása és prezentálása, megbeszélése.
2.	Módszertani repertoár az egészségfejlesztésben. Hagyományos és innovatív módszerek alkalmazásának gyakorlata. Egészségfejlesztő szemléletmódok. A gamifikáció és a mobil applikációk jelentősége az egészségnevelés területén
3.	Kortárs csoportfoglalkozások szervezési feladatai. Csoportszervezési kérdések. A hallgatói kortárs csoportok vezetésének etikai vonatkozásai. A csoportfejlődés és a csoportdinamika jelentősége a hallgatói kortárs csoportok keretében zajló egészségnevelésben. Az egészségnevelő kortárs csoport foglalkozások hatékony és biztonságos levezetését szolgáló csoportvezetői kommunikáció jellemzői A facilitáció módszerének jelentősége a hallgatói kortárs csoportok vezetésében: fogalmi meghatározás, kompetenciák és módszertani ajánlások Kortárs csoportok működésével kapcsolatos hazai és nemzetközi tapasztalatok
4.	Egészségfejlesztés témájú órák/foglalkozások tervezése, előkészítése, óravázlat írása. Egészségfejlesztés témájú óravezetés. Órák/foglalkozások hospitálása, óramegbeszélések Jó gyakorlatok megismerése. Önálló elképzelések, a védőnői munkában megvalósítható programok kidolgozása

Kötelező:

- Ballér E., Golnhofer E., Falus I., Kotschy B., Nádas M, Nahalka I., Feyér J., Réthy E., Szivák J., Vámos Á. (2003.). Didaktika - Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.
- Lippai L. (2017.). Testmozgásfókuszú egészségnevelés kortárs csoportban. III. Testmozgásfókuszú egészségnevelést megvalósító kortárs csoportok kialakításának módszertani ismeretei. Szeged, Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula

Pedagógusképző Kar Alkalmazott Egészségtudományi és Egészségfejlesztési Intézet.
ISBN 978-615-5455-90-2

- Lippai L.(2017.). Testmozgásfókuszú egészségnevelés kortárs csoportban. IV. Testmozgásfókuszú kortárs csoport-foglalkozások vezetésének módszertani alapjai. Szeged, Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Alkalmazott Egészségtudományi és Egészségfejlesztési Intézet ISBN 978-615-5455-91-9
- Teljes körű iskolai egészségfejlesztési koncepció. (2015.). <http://projektek.egeszseg.hu/documents/17618/2222750/Teljes+k%C3%B6r%C5%B1+iskolai+Eg%C3%A9szs%C3%A9gfejleszt%C3%A9s+Koncepci%C3%B3.pdf/9bd631f4-b027-4802-8cec-3e343f29c5fe>.
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

Ajánlott:

- Somhegyi A. (2012.). A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV törvény elősegíti a teljes körű iskolai egészségfejlesztés módszerszerű megvalósítását I. rész. Gyermekgyógyászat, 63. (6.) 326-329.
- Somhegyi A. (2016.). Teljeskörű iskolai egészségfejlesztés (TIE): jelen helyzet. Különleges Bánásmód, 2. (4.) 61-80.
- 1997. évi CLIV. törvény egészségügyről
- 2015. évi CXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet iskola-egészségügyi ellátásról
- Szexuális nevelés WHO irányelvei www.szexualpszichologia.hu/who_iranyelvei.html

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletesen ismeri a demográfiai alapmutatókat, a népesség egészségi állapotát jellemző epidemiológiai mutatószámokat, a főbb népbetegségek gyakoriságát, rizikófaktórait, a népegészségügyi törekvéseket, tevékenységi köröket, a szociológiai, egészség-szociológiai elméleteket és szemléletmódot, ismeri az egészségmegőrzés és -fejlesztés szociológiai, egészség-szociológiai megközelítését.
- Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit és holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, az egészség-tanácsadás lényegét.
- Ismeri az egészségi állapotot meghatározó tényezőket, az egészségfejlesztés elméleti és gyakorlati vonatkozásait.
- Ismeri a pedagógia fogalmait, jellegzetességeit.
- Ismeri a védőnői munka során alkalmazható eljárásokat, módszereket, gondozási, egészségfejlesztési és prevenció-s modelleket.

b) képességei:

- Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására

- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.
- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.
- Képes megválasztani, és alkalmazni a szakterületéhez kapcsolódó pedagógiai ismereteket, módszereket, és képes egyéni és csoportos kliens, betegoktatási feladatok ellátására a gondozott életkorának, társadalmi státuszának, értelmi és érzelmi képességének, betegségének megfelelően.

c) attitűdje:

- Fogékony az egészségtudomány tudományosan bizonyított eredményeinek megismerésére és alkalmazására.
- Az emberi élet és egészség védelmét középpontba állítva törekszik korrekt szakmai magatartásra.
- Társadalmi érzékenységgel, közösségi felelősségérzettel és feladatvállalással rendelkezik.
- Emberközpontú, gyermekközpontú szemlélete lehetővé teszi, hogy az adott életszakaszhoz kötődő adekvát megoldásokat megtalálja.
- Önmaga is elkötelezett az egészség védelme, az egészségtudatos magatartás kialakítása iránt.
- Fogékony az egészség megőrzésével kapcsolatos új ismeretek befogadására.

d) autonómiája és felelőssége:

- Felelősséggel végez egészségfejlesztő, egészségnevelő feladatokat, önállóan vagy team tagjaként.
- Felelősséget vállal az emberi élet és egészség védelmére irányuló tevékenységéért. Önállóan vagy team tagjaként beteg-edukációt végez.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: KISKLINIKUMI ISMERETEK I. (ik: Bőrgyógyászat, Szemészet, Fül-Orr-Gégészet)	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: % (kredit%)	
A tanóra²²⁶ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 21 óra előadás nappali munkarend, 10 óra előadás levelező munkarend az adott félévben.	

²²⁶ Nftv. 108. § 37. tanóra: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

<p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők²²⁷ (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb²²⁸): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok²²⁹ (ha vannak):</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): VII. félév</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia az egészségtudományban II., Élettan az egészségtudományban II. Párhuzamos feltételek: Kisklinikumi ismeretek I. területi gyakorlat</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>A szembetegségek tünetei, diagnosztikai és therápiás lehetőségek. A fénytörési hibák, ezek korrekciója. A szemsérülések. A belgyógyászati betegségek okozta szemészeti kórképek. A fül, az orr, a torok –garat és a gége betegségei, diagnosztika és kezelés. A nagyothallás és siketség. A bőr külső ártalmak okozta betegségei Allergiás kórképek. Atopiás dermatitis. A bőrdaganatok. A hallgató a tantárgy teljesítése után képes felismerni a gyakoribb szem-, fül-, orr-torokbetegségek, bőrbetegségek tüneteit és jártas kezelési lehetőségekben, gondozásban, valamint ismeri a prevenciók lehetőségeket, s ezeket alkalmazza védőnői munkája során.</p>	
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali képzés</p>	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	<p>A szem tájanatómiai-élettani áttekintése/ összefoglalása. Látásélesség, látótér, színlátás, kettőslátás, szemfenék, adaptatio vizsgálata, kóros eltérések. A szem fénytörési hibái. Szemhéjak betegségeinek (szemhéj bőrének gyulladása, szemhéjmirigyének gyulladása, szemhéj hibás állása, szemhéj daganatai) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Kötésfajták. Könnyszervek betegségeinek (könnymirigy gyulladása, könnytömlő gyulladás) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Kötőhártya betegségeinek (kötőhártya vizenyő, kötőhártya vérzés, kötőhártya gyulladás, kúszóhártya, kötőhártya daganat) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük.</p>
2.	<p>Inhártya betegségeinek (episcleritis, scleritis) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Szaruhártya betegségeinek (fejlődési rendellenességek, gyulladások, szaruhártya degenerációk) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük, műtétei. A szemüvegek. A kontaktlencsék.</p>
3.	<p>A szem sérülései és kezelésük. Szemészeti gyógymódok. Kancsalság, tompalátás, csökkent látás, vakság. Szűrések és gondozás.</p>

²²⁷ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²²⁸ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²²⁹ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

4.	A szürkehályog okai, tünetei, diagnosztikája és kezelése. A zöldhályog okai, tünetei, diagnosztikája és kezelése. Az ideghártya betegségei okai, tünetei, diagnosztikája és kezelése. A szemfenék vizsgálata. A diabetes, hypertonia, vesebetegségek okozta elváltozások. Retina leválás. Makula degeneráció.
5.	A hallószerv tájanatómiai-élettani áttekintése/ összefoglalása. A főbb fejlődési rendellenességek. Diagnosztikai lehetőségek. Betegvizsgálat menete.
6.	A fül betegségei: belső-, közép és külsőfül gyulladások okai, tünetei, diagnosztikája és kezelésük. A fülkürthurut okai, tünetei, diagnosztikája és kezelésük. A nagyothallás, siketség. Hallásvizsgálat, szűrővizsgálat. Gondozás.
7.	Az orr tájanatómiai-élettani áttekintése/ összefoglalása. Főbb fejlődési rendellenességek. Az orr és orrmelléküregek betegségei okai, tünetei, diagnosztikája és kezelési lehetőségük. Rhinitisek, és kezelésük. Az orr sérülései. Orrvérzés (epistaxis) okai, diagnosztikája és kezelése. A gátolt orrlégzés. Adenoid vegetatio, adenoiditis.
8.	Száj, garat tájanatómiai-élettani áttekintése/ összefoglalása. Száj-garatbetegségek okai, tünetei, diagnosztikája és terápiája. A lymphatikus garatgyűrű betegségei (tonsillitis, pharyngitis). A tonsillectomia.
9.	A gége tájanatómiai-élettani áttekintése/ összefoglalása. A gége betegségeinek okai, diagnosztikájuk és kezelésük. A kongenitális stridor. Kóros sírési hang, rekedtség. Laryngitis, epiglottitis. Laryngoscopia, intubatio, tracheotomia. Légcső idegentest. Oesophagoscopia.
10.	A bőr anatómiai felépítése és élettana. Bőrgyógyászat vizsgáló módszerei, az elemi jelenségek (primer, szekunder), bőrgyógyászati helyi kezelési eljárások. Sporiasis okai, tünettana, diagnosztikája és kezelési lehetőségei. Szövődményes formái. Hólyagos bőrbetegségek: Intradermalis hólyagképzőssel járó kórképek (pemphigus vulgaris, pemphigus foliaceus, pemphigus erythematosus, pemphigus vegetans) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. - Subepidermalis hólyagképződéssel járó kórképek (bullosus pemphigoid formái, dermatitis herpetiformis) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük.
11.	Baktériumok okozta bőrbetegségek (folliculitis, furunculus, hidradenitis, paronychia pyogenes, impetigo contagiosa, orbánc, cellulitis, toxicus shock szindróma, erysipeloid, Lyme borreliosis) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Vírusok okozta bőrbetegségek (varicella zoster, herpes zoster, herpes simplex, gingivostomatitis herpatica, ekzema herpeticum, HPV, verruca vulgaris) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Gombás bőrbetegségek (pityriasis versicolor, microsporia, trichophyton, onychomycosis) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Rühesség, tetvesség
12.	Újszülöttkori bőrbetegségek. Allergiás kórképek (atopiás dermatitis, urticaria (akut és krónikus), angioneurotikus oedema, ekcéma, seborrheas dermatitis) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Anaphylaxiás shock. Ekcéma/ dermatitis okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Comedo, acne, rosacea okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Gyógyszerkiütések, rovarok okozta bőrbetegségek, lábszárfekélyek és kezelésük.
13.	Anyajegyek, naevusok, gondozás. Jó- és rosszindulatú bőrdaganatok epidemiológiája, okai, diagnosztikája, tünettana és kezelése. A napfény okozta

	ártalmak, kezelése, prevenciója. A szexuális úton terjedő betegségek (AIDS kiemelve).
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	A szem tájanatómiai-élettani áttekintése/ összefoglalása. Látásélesség, látótér, színlátás, kettőslátás, szemfenék, adaptatio vizsgálata, kóros eltérések. A szem fénytörési hibái. Szemhéjak betegségeinek (szemhéj bőrének gyulladása, szemhéjmirigyének gyulladása, szemhéj hibás állása, szemhéj daganatai) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Kötésfajták. Könnyszervek betegségeinek (könnymirigy gyulladása, könnytömlő gyulladás) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Kötőhártya betegségeinek (kötőhártya vizenyő, kötőhártya vérzés, kötőhártya gyulladás, kúszóhártya, kötőhártya daganat) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük.
2.	Inhártya betegségeinek (episcleritis, scleritis) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Szaruhártya betegségeinek (fejlődési rendellenességek, gyulladások, szaruhártya degenerációk) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük, műtétei. A szemüvegek. A kontaktlencsék. A szem sérülései és kezelésük. Szemészeti gyógymódok. Kancsalság, tompalátás, csökkent látás, vakság. Szűrések és gondozás.
3.	A szürkehályog okai, tünetei, diagnosztikája és kezelése. A zöldhályog okai, tünetei, diagnosztikája és kezelése. Az ideghártya betegségei okai, tünetei, diagnosztikája és kezelése. A szemfenék vizsgálata. A diabetes, hypertonia, vesebetegségek okozta elváltozások. Retina leválás. Makula degeneráció.
4.	A hallószerv tájanatómiai-élettani áttekintése/ összefoglalása. A főbb fejlődési rendellenességek. Diagnosztikai lehetőségek. Betegvizsgálat menete. A fül betegségei: belső-, közép és külsőfül gyulladások okai, tünetei, diagnosztikája és kezelésük. A fülkürthurut okai, tünetei, diagnosztikája és kezelésük. A nagyothallás, siketség. Hallásvizsgálat, szűrővizsgálat. Gondozás.
5.	Az orr tájanatómiai-élettani áttekintése/ összefoglalása. Főbb fejlődési rendellenességek. Az orr és orrmelléküregek betegségei okai, tünete, diagnosztikája és kezelési lehetőségük. Rhinitisek, és kezelésük. Az orr sérülései. Orrvérzés (epistaxis) okai, diagnosztikája és kezelése. A gátolt orrlégzés. Adenoid vegetatio, adeoniditis.
6.	Száj, garat tájanatómiai-élettani áttekintése/ összefoglalása. Száj-garatbetegségek okai, tünetei, diagnosztikája és terápiája. A lymphatikus garatgyűrű betegségei (tonsillitis, pharyngitis). A tonsillectomia. A gége tájanatómiai-élettani áttekintése/ összefoglalása. A gége betegségeinek okai, diagnosztikájuk és kezelésük. A kongenitális stridor. Kóros sírési hang, rekedtség. Laryngitis, epiglottitis. Laryngoscopia, intubatio, tracheotomia. Légcső idegentest. Oesophagoscopia.
7.	A bőr anatómiai felépítése és élettana. Bőrgyógyászat vizsgáló módszerei, az elemi jelenségek (primer, szekunder), bőrgyógyászati helyi kezelési eljárások. Sporiasis okai, tünettana, diagnosztikája és kezelési lehetőségei. Szövődményes

	formái. Hólyagos bőrbetegségek: Intradermalis hólyagképzőssel járó kórképek (pemphigus vulgaris, pemphigus foliaceus, pemphigus erythematosus, pemphigus vegetans) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. - Subepidermalis hólyagképződéssel járó kórképek (bullosus pemphigoid formái, dermatitis herpetiformis) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük.
8.	Baktériumok okozta bőrbetegségek (folliculitis, furunculus, hidradenitis, paronychia pyogenes, impetigo contagiosa, orbánc, cellulitis, toxicus shock szindróma, erysipeloid, Lyme borreliosis) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Vírusok okozta bőrbetegségek (varicella zoster, herpes zoster, herpes simplex, gingivostomatitis herpatica, ekzema herpeticum, HPV, verruca vulgaris) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Gombás bőrbetegségek (pityriasis versicolor, microsporia, trichophyton, onychomycosis) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Rühesség, tetvesség.
9.	Újszülöttkori bőrbetegségek. Allergiás kórképek (atopiás dermatitis, urticaria (akut és krónikus), angioneurotikus oedema, ekcéma, seborrheas dermatitis) okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Anaphylaxiás shock. Ekcéma/dermatitis okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Comedo, acne, rosacea okai, tünettana, diagnosztikája és kezelésük. Gyógyszerkiütések, rovarok okozta bőrbetegségek, lábszárfekélyek és kezelésük.
10.	Anyajegyek, naevusok, gondozás. Jó- és rosszindulatú bőrdaganatok epidemiológiája, okai, diagnosztikája, tünettana és kezelése. A napfény okozta ártalmak, kezelése, prevenciója. A szexuális úton terjedő betegségek (AIDS kiemelve).

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Katona G. Hirschberg J. (2020) Gyermek fül-orr-gégészet Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 7661
- Nagy Zoltán (2016): Gyermekszemészet Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 602 2
- Répássy Gábor (2011). Fül-orr-gégészet fej-nyak-sebészet Medicina, Könyvkiadó Zrt, Budapest. ISBN szám: 978 963 226 311 3
- Süveges Ildikó (2020) Szemészet Medicina Könyvkiadó Zrt, Budapest. ISBN szám: 978 963 226 787 6
- Szalai (2019): Gyermekbőrgyógyászat Zs. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 732 6

Ajánlott:

- Gerlinger I. (2013) Tünetorientált fül-orr-gégészet Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 466 0
- Kárpáti S. Gyulai R, Kemény L., Remenyik É, Sárdy M. (2019) Bőrgyógyászat és Venerológia. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 733 3

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.

b) képességei:

- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes saját szakterületének megfelelően a gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezők és azok rizikófaktorainak azonosítására.

c) attitűdje:

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-educációt végez.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):**Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):****Tantárgy neve: KISKLINIKUMI ISMERETEK I. TERÜLETI GYAKORLAT (ik: gyermek bőrgyógyászat, gyerekszemészet, gyermek fül-orr-gégészet gyakorlat)****Kreditértéke: 2****A tantárgy besorolása: kötelező****A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²:
% (kredit%)****A tanóra²³⁰ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:**

- 12 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 6 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**²³¹ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (koll. / **gyj.** / egyéb²³²): gyakorlati jegy

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**²³³ (ha vannak):

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): VII. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -

Párhuzamos feltételek: Kisklinikumi ismeretek I. elmélet

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A szembetegségek tünetei, diagnosztikai és therápiás lehetőségek. A fénytörési hibák, ezek korrekciója. A szemsérülések. A belgyógyászati betegségek okozta szemészeti kórképek.

A fül, az orr, a torok –garat és a gége betegségei, diagnosztika és kezelés. A nagyothallás és siketség.

A bőr külső ártalmak okozta betegségei Allergiás kórképek. Atopiás dermatitis. A bőrdaganatok.

A hallgató a tantárgy teljesítése után képes felismerni a gyakoribb szem-, fül-, orr-torokbetegségek, bőrbetegségek tüneteit és jártas kezelési lehetőségekben, gondozásban, valamint ismeri a prevenciók lehetőségeket, s ezeket alkalmazza védőnői munkája során.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A szembeteg vizsgálata, főbb diagnosztikus lehetőségek. Szűrővizsgálatok.
2.	A szembetegségek fő tünetei. A szem fénytörési hibái. Myopia. Hypermetropia. Kancsalság. A korrekció lehetőségei. A szemüveg és a kontaktlencse.
3.	A zöldhályog. A szürkehályog. Tünetek és kezelés. Csökkent látás, vakság. Kezelés, gondozás, megelőzés lehetőségei.
4.	Az ideghártya betegségei. A koraszülöttek retinopathiája. Az ideghártya betegségei. A koraszülöttek retinopathiája. A diabetes mellitus és a hypertonia okozta szemészeti elváltozások, ezek diagnosztikája és kezelése. A prevenciók lehetőségei. A szem gyakoribb sérülései, ellátásuk, prevenció.
5.	A fül-orr-gégészeti betegek vizsgálata, a diagnosztika lehetőségei.

²³⁰ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²³¹ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²³² pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²³³ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

6.	Szűrővizsgálatok. Hallásvizsgálat. Nagyothallás. A korrekciós lehetőségek. A fül gyakori betegségei.
7.	Az orrmandula betegségei, adenotomia. A torok és a gége gyakoribb betegségei. A megelőzés lehetőségei. A tonsillectomia.
8.	Az orr betegségei. A nátha. Az orrmelléküreg betegségei. Idegen test a felső légutakban, diagnosztikus és therápiás lehetőségek. A prevenció. A congenitális stridor.
9.	Külső ártalmak okozta bőrbetegségek: baktérium, gomba okozta kórképek.
10.	Külső ártalmak okozta bőrbetegségek, vírus okozta kórképek. Rühesség, tetvesség.
11.	Újszülöttkori bőrbetegségek. Atopiás dermatitis. Ekcéma.
12.	Allergiás kórképek. Anyajegyek, naevusok, gondozás. A hámeredetű tumorok.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	A szembetegek vizsgálata, főbb diagnosztikus lehetőségek. Szűrővizsgálatok. A szembetegségek fő tünetei. A szem fénytörési hibái. Myopia. Hypermetropia. Kancsalság. A korrekció lehetőségei. A szemüveg és a kontaktlencse. A zöldhályog. A szürkehályog. Tünetek és kezelés. Csökkent látás, vakság. Kezelés, gondozás, megelőzés lehetőségei.
2.	Az ideghártya betegségei. A koraszülöttek retinopathiája. Az ideghártya betegségei. A koraszülöttek retinopathiája. A diabetes mellitus és a hypertonia okozta szemészeti elváltozások, ezek diagnosztikája és kezelése. A prevenció lehetőségei. A szem gyakoribb sérülései, ellátásuk, prevenció.
3.	A fül-orr-gégészeti betegek vizsgálata, a diagnosztika lehetőségei. Szűrővizsgálatok. Hallásvizsgálat. Nagyothallás. A korrekciós lehetőségek. A fül gyakori betegségei. Az orrmandula betegségei, adenotomia. A torok és a gége gyakoribb betegségei. A megelőzés lehetőségei. A tonsillectomia.
4.	Az orr betegségei. A nátha. Az orrmelléküreg betegségei. Idegen test a felső légutakban, diagnosztikus és therápiás lehetőségek. A prevenció. A congenitális stridor.
5.	Külső ártalmak okozta bőrbetegségek: baktérium, gomba, vírus okozta kórképek. Rühesség, tetvesség.
6.	Újszülöttkori bőrbetegségek. Atopiás dermatitis. Ekcéma. Allergiás kórképek. Anyajegyek, naevusok, gondozás. A hámeredetű tumorok.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Katona G. Hirschberg J. (2020) Gyermek fül-orr-gégészet Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 7661

- Nagy Zoltán (2016): Gyermekszemészet Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 602 2
- Répássy Gábor (2011). Fül-orr-gégészet fej-nyak-sebészet Medicina, Könyvkiadó Zrt, Budapest. ISBN szám: 978 963 226 311 3
- Süveges Ildikó (2020) Szemészet Medicina Könyvkiadó Zrt, Budapest. ISBN szám: 978 963 226 787 6
- Szalai (2019): Gyermekbőrgyógyászat Zs. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 732 6

Ajánlott:

- Gerlinger I. (2013) Tünetorientált fül-orr-gégészet Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 466 0
- Kárpáti S. Gyulai R, Kemény L., Remenyik É, Sárdy M. (2019) Bőrgyógyászat és venerológia. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 733 3

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát.

b) képességei:

- Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán.
- Képes saját szakterületének megfelelően a gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezők és azok rizikófaktorainak azonosítására.

c) attitűdje:

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-edukációt végez.
- Társszaktár munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy neve: KISKLINIKUMI ISMERETEK II. (ik: fogászat, ortopédia)	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
A tanóra ²³⁴ típusa: <u>ea.</u> / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 14 óra előadás nappali munkarend, 8 óra előadás levelező munkarend az adott félévben.	

²³⁴ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

<p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők²³⁵ (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb²³⁶): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok²³⁷ (ha vannak):</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): VII. félév</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Anatómia az egészségtudományban II., Élettan az egészségtudományban II Párhuzamos feltételek: Kisklinikumi ismetetek II. elmélet</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>Gyakoribb fogászati betegségek. Fogszabályozás. A gyermekfogászati ellátás. Fogápolás, szájhigiéne. Orthopédiai vizsgálómódszerek. A gerinc és a végtagok orthopédiai betegségei. Veleszületett deformitások. A hallgató a tantárgy teljesítése után képes felismerni a gyakoribb fogászati és orthopédiai betegségek tüneteit és jártas kezelési lehetőségekben, gondozásban, valamint ismeri a prevenciók lehetőségeit, s ezeket alkalmazza védőnői munkája során.</p>	
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali képzés</p>	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Tejfogazat, a fogak áttörésének ideje és sorrendje. Vegyes és maradó fogazat. Fogváltás ideje, jellemzői, felismerendő rendellenességei
2.	A caries: megbetegedés és gyógyítás. A stomatológia részterületei. A szájüreg jó-és rosszindulatú daganatai.
3.	A fogászati rendellenességek. A fogszabályozási diagnosztika. A fogszabályozás módszerei. A szájnyálkahártya megbetegedései.
4.	A szisztémás gyermekfogászati ellátás. A fluor profilaxis (lokális és szisztémás). A táplálkozási szokások hatásai a fogazat állapotára.
5.	A helyes szájjápolás és szájhigiénére nevelés módszerei. A helyes fogápolás, fogkefék. A terhesek fogászati gondozása.
6.	Várandósság és szoptatás alatti szájüregi elváltozások, ezek hatása a várandósságra, elvégezhető fogászati kezelések és kiegészítő vizsgálatok, gyógyszerelés (RTG, érzéstelenítők adása).
7.	Általános ortopédia. Alapfogalmak, betegvizsgálat. Az ortopédia feladata, vizsgáló és kezelési módszerek, antropometria. Az ortopédiai osztály specifikumai, gipszrögzítés, ortézisek, protézisek A nyak, váll, ortopédiai betegségei (torticollis congenitus, Klippel- Feil syndroma, Sprengel- féle deformitások, vállficam.

²³⁵ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²³⁶ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²³⁷ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

	A felső végtag ortopédiai betegségei - a kéz gyakoribb betegségei (dupuytren kontraktúra, csukló arthrosis, rheumatoid arthritis)
8.	Mellkasdeformítások (pectus excavatum, pectus carinatum. A gerinc betegségei (hanyag tartás, Scheuermann-féle megbetegedés, scoliosis, spondylolysis, spondylolisthesis, spondylosis).
9.	Derékfájás: Lumbágó ischias szindróma, discus hernia. Asepticus necrosisok. A csípőízület betegségei. Praearthrosis. Coxarthrosis. Csípőprotézis.
10.	Veleszületett csípőficam és dysplasia. Perthes-kór. Veleszületett lábdeformítások (dongaláb sajka láb, lúdtalp).
11.	A térdízület és a lábszár deformitásai. Térdarthrosis térd protézis.
12.	Idegrendszeri betegségek ortopédiai vonatkozásai (Heine Medine-kór, Little-kór). Ízületi és csontvelőgyulladások.
13.	Leggyakrabban előforduló sportsérülések meniszkusz szakadás, keresztszalag szakadás. Csontdaganatok
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Tejfogazat, a fogak áttörésének ideje és sorrendje. Vegyes és maradó fogazat. Fogváltás ideje, jellemzői, felismerendő rendellenességei A caries: megbetegedés és gyógyítás. A stomatológia részterületei. A szájüreg jó-és rosszindulatú daganatai.
2.	A fogászati rendellenességek. A fogszabályozási diagnosztika. A fogszabályozás módszerei. A szájnyálkahártya megbetegedései.
3.	A szisztémás gyermekfogászati ellátás. A fluor profilaxis (lokális és szisztémás). A táplálkozási szokások hatásai a fogazat állapotára.
4.	A helyes szájápolás és szájhygiénére nevelés módszerei. A helyes fogápolás, fogkefék. A terhesek fogászati gondozása. 1. Várandósság és szoptatás alatti szájüregi elváltozások, ezek hatása a várandósságra, elvégezhető fogászati kezelések és kiegészítő vizsgálatok, gyógyszerelés (RTG, érzéstelenítők adása)
5.	Általános ortopédia. Alapfogalmak, betegvizsgálat. Az orthopédia feladata, vizsgáló és kezelési módszerek, antropometria. Az ortopédiai osztály specifikumai, gipszrögzítés, ortézisek, protézisek A nyak, váll, ortopédiai betegségei (torticollis congenitus, Klippel- Feil syndroma, Sprengel- féle deformitások, vállficam. A felső végtag ortopédiai betegségei - a kéz gyakoribb betegségei (dupuytren kontraktúra, csukló arthrosis, rheumatoid arthritis)
6.	Mellkasdeformítások (pectus excavatum, pectus carinatum. A gerinc betegségei (hanyag tartás, Scheuermann-féle megbetegedés, scoliosis, spondylolysis, spondylolisthesis, spondylosis).

	<p>Derékfájás: Lumbágó ischias szindróma, discus hernia. Asepticus necrosisok. A csípőízület betegségei. Praearthrozis. Coxarthrozis. Csípőprotézis.</p> <p>Veleszületett csípőficam és dysplasia. Perthes-kór. Veleszületett lábdeformitások (dongaláb sajka láb, lúdtalp).</p>
7.	<p>A térdízület és a lábszár deformitásai. Térdarthrozis térd protézis.</p> <p>Idegrendszeri betegségek ortopédiai vonatkozásai (Heine Medine-kór, Little-kór). Ízületi és csontvelőgyulladások.</p> <p>Leggyakrabban előforduló sportsérülések meniszkusz szakadás, keresztszalag szakadás.</p> <p>Csontdaganatok</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fábián G, Gábris K, Tarján I (2015) Gyermekfogászat, fogszabályozás és állcsont-ortopédia - 2. kiadás. Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió. Budapest. ISBN: 9789633313404 • Szendrői M, Szőke Gy (2018) Az ortopédia tankönyve. Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió. Budapest. ISBN: 978-963-331-455-5 • Orosz M (2013) Fogászati asszisztensek és dentalhigiénikusok tankönyve. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 418 9 <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bánóczy J, Nyárasdy I (2009) Preventív fogászat. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 233 8 • Pintér A, Verebély T (2021) Gyermeksebészeti vezérfonal Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: ISBN 978 963 226 798 2 	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát. <p>b) képességei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán. - Képes saját szakterületének megfelelően a gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezők és azok rizikófaktorainak azonosítására. <p>c) attitűdje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik. - Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére. <p>d) autonómiája és felelőssége:</p>	

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-edukációt végez.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: KISKLINIKUMI ISMERETEK II. TERÜLETI GYAKORLAT (ik: gyermekfogászat, gyermekortopédia gyakorlat)

Kreditértéke: 2

A tantárgy besorolása: kötelező

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²:
% (kredit%)

A tanóra²³⁸ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:

²³⁸ Nftv. 108. § 37. tanóra: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

- 8 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 4 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**²³⁹ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (koll. / **gyj.** / egyéb²⁴⁰): gyakorlati jegy

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**²⁴¹ (ha vannak):

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): VII. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -

Párhuzamos feltételek: Kisklinikumi ismetetek II. gyakorlat

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Gyakoribb fogászati betegségek. Fogszabályozás. A gyermekfogászati ellátás. Fogápolás, szájhigiéne. Orthopédiai vizsgálómódszerek. A gerinc és a végtagok orthopédiai betegségei. Veleszületett deformitások.

A hallgató a tantárgy teljesítése után képes felismerni a gyakoribb fogászati és orthopédiai betegségek tüneteit és jártas kezelési lehetőségekben, gondozásban, valamint ismeri a prevenciók lehetőségeit, s ezeket alkalmazza védőnői munkája során

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Fogászat: Fog-és szájbeteggek vizsgálata. A stomatológia részterületei. A caries.
2.	A fogászati rendellenességek. A fogszabályozási diagnosztika. fogszabályozás módszerei.
3.	A szájnyálkahártya megbetegedései.
4.	A szisztémás gyermekfogászati ellátás. A fluor profilaxis (lokális és szisztémás). A táplálkozási szokások hatásai a fogazat állapotára. A szisztémás gyermekfogászati ellátás. A szájüreg jó-és rosszindulatú daganatai, ezek diagnosztikája és ellátása.
5.	Orthopédia: feladata, vizsgáló és kezelési módszerek.
6.	A nyak, váll, felső végtag betegségeinek bemutatása.
7.	Gerinc betegségeinek (helytelen tartás, scoliosis) bemutatása. A térdízület és a lábszár deformitásai.
8.	A veleszületett deformitások.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
---------	------------------

²³⁹ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²⁴⁰ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁴¹ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

1.	Fogászat: Fog-és szájbetegség vizsgálata. A stomatológia részterületei. A caries. A fogászati rendellenességek. A fogszabályozási diagnosztika. fogszabályozás módszerei.
2.	A szájnyálkahártya megbetegedései. A szisztémás gyermekfogászati ellátás. A fluor profilaxis (lokális és szisztémás). A táplálkozási szokások hatásai a fogazat állapotára. A szisztémás gyermekfogászati ellátás. A szájüreg jó-és rosszindulatú daganatai, ezek diagnosztikája és ellátása.
3.	Orthopédia: feladata, vizsgáló és kezelési módszerek. A nyak, váll, felső végtag betegségeinek bemutatása.
4.	Gerinc betegségeinek (helytelen tartás, scoliosis) bemutatása. A térdízület és a lábszár deformitásai. A veleszületett deformitások.
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fábián G, Gábris K, Tarján I (2015) Gyermekfogászat, fogszabályozás és állcsont-ortopédia - 2. kiadás. Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió. Budapest. ISBN: 9789633313404 Szendrői M, Szőke Gy (2018) Az ortopédia tankönyve. Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió. Budapest. ISBN: 978-963-331-455-5 Orosz M (2013) Fogászati asszisztensek és dentalhigiénikusok tankönyve. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 418 9 <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bánóczy J, Nyárasdy I (2009) Preventív fogászat. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: 978 963 226 233 8 Pintér A, Verebély T (2021) Gyermeksebészeti vezérfonal Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest. ISBN szám: ISBN 978 963 226 798 2 	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> Részletekbe menően ismeri a szervrendszereket felépítő struktúrákat, a szervrendszerek mikroszkópos és makroszkópos felépítését, a képletek felszíni struktúráit, a szervezet élettani és kóros működését, ismeri azok szabályozását, és a szervezetben lejátszódó kóros folyamatok kóroktanát. <p>b) képességei:</p> <ul style="list-style-type: none"> Képes gyakorlati munkája során alkalmazni ismereteit a jellegzetes patológiai eltérések, elváltozások kapcsán. Képes saját szakterületének megfelelően a gyermekeket, gondozottakat veszélyeztető tényezők és azok rizikófaktorainak azonosítására. <p>c) attitűdje:</p> <ul style="list-style-type: none"> Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik. 	

- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Önállóan vagy team tagjaként beteg-educációt végez.
- Társszakmák munkatársaival csapatmunkában való részvételre képes.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: SZÜLÉSRE FELKÉSZÍTÉS	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹² : % (kredit%)	
A tanóra ²⁴² típusa: <u>ea.</u> / szem. / gyak. / konz. és óraszám:	

²⁴² Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelyek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

<p>- 7 óra előadás nappali munkarend, 4 óra előadás levelező munkarend az adott félévben, illetve</p> <p>- 7 óra gyakorlat nappali munkarend, 3 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők²⁴³ (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb²⁴⁴): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok²⁴⁵ (ha vannak):</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): VII. félév</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Szülészeti-nőgyógyászat II. Párhuzamos feltételek: -</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>A szülésre, szülésre felkészítés feladatrendszere, célja és módszertana, a terhestorna elmélete, a pszichoprofilaktikus szülésfelkészítés elmélete és gyakorlata. A hallgatók képesek értelmezni a szülésre, szülésre felkészítés fogalmát, feladatrendszerét. Képesek a szülésfelkészítő programok önálló szervezésére és vezetésére, valamint a szülésfelkészítéshez közvetlenül kapcsolódó az egészségnevelési, közösségfejlesztési feladatok ellátására</p>	
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali képzés</p>	
Alkalom	Tananyag leírása
1.	Történelmi áttekintés a szülésfelkészítés története, kialakulása, jelentős alakjai, vertikális szülés horizontális szülés kialakulása
2.	A szülésre felkészítő módszerek alapelvei, anya-gyermek-apa, nyitott szülőszoba, rooming-in vertikális szülés Felkészítési program részei, ultrahang vizsgálatok, szülőszoba látogatás információ átadás
3.	A szülésmegindulás jelei, élettani alapok mentőhívás indikáció A szülésfelkészítés részei, gyakorlati rész elemei elméleti rész elemei
4.	Terhestorna, kontraindikációk, indikáció, kontraindikáció, formái, gyakorlatok Légzőgyakorlatok, a légzés anatómiája, élettana, helyes légzőgyakorlatok kivitelezése, légzési módok, a helytelen légzés veszélyei

²⁴³ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²⁴⁴ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁴⁵ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

5.	Felkészülés a szülésre lélektani szempontból, fájdalom élettana félelemmentes szülés módszere Az idegrendszer változásai gesztációs hetek szerinti bontásban
6.	Kórházi „csomag” összeállítása Anyatejes táplálás élettana, előnyei, Szoptatási kedv támogatása A szülőszoba felépítése
7.	Kritikus állapotú újszülött észlelése, Újszülött újraélesztés, protokoll etikai kérdések

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés**

Alkalom	Tananyag leírása
1.	Történelmi áttekintés a szülésfelkészítés története, kialakulása, jelentős alakjai, vertikális szülés horizontális szülés kialakulása A szülésre felkészítő módszerek alapelvei, anya-gyermek-apa, nyitott szülőszoba, rooming-in vertikális szülés
2.	Felkészítési program részei, ultrahang vizsgálatok, szülőszoba látogatás információ átadás A szülésfelkészítés részei, gyakorlati rész elemei, elméleti rész elemei A szülemegindulás jelei, élettani alapok mentőhívás indikáció
3.	Terhes torna, kontraindikációk, indikáció, kontraindikáció, formái, gyakorlatok Légző gyakorlatok, a légzés anatómiája, élettana, helyes légző gyakorlatok kivitelezése, légzési módok, a helytelen légzés veszélyei Felkészülés a szülésre lélektani szempontból, fájdalom élettana, félelem mentes szülés módszere Az idegrendszer változásai gesztációs hetek szerinti bontásban
4.	Kórházi „csomag” összeállítása Anyatejes táplálás élettana, előnyei, Szoptatási kedv támogatása A szülőszoba felépítése Kritikus állapotú újszülött észlelése, Újszülött újraélesztés, protokoll etikai kérdések

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása
bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Sharon Mazel - Heidi Murkoff: Az a 9 hónap - Útmutató hónapról hónapra - leendő anyáknak és apáknak. (Park könyvkiadó Kft. Budapest. 2017.)
ISBN:9789633553527
- Hagymásy L.: Családközpontú szülészet (Signatura, Nyíregyháza, 1994.)
ISBN:963-04-4259-0
- Horváth Boldizsár (szerk.): Családközpontú szülészet (POTE, Pécs, 1998.)

Ajánlott:

- F.Leboyer: A gyöngéd születés (Chartaphilus, Budapest, 2002)
ISBN:963 86396 8 7
- F.Leboyer: Szülés gyöngéden (Chartaphilus, Budapest, 2002.)
ISBN:963-9303-40-2
- Varga Katalin – Suhai –Hodász Gábor: Szülés születés a lélektanon innen és túl (Pólya Kiadó, 2002.) ISBN:963-86276-03
- Veresné Tar Erika: Pszichoprofilaktikus szülésfelkészítés (POTE, Pécs, 1997.)
- Raffai Jenő: Megfogantam, tehát vagyok (Útmutató Kiadó, Budapest, 1997.)
ISBN:9639001376
- Iványi Márta: Terhestorna szülés előtt, szülés után (Medicina, Budapest, 1992.)
ISBN:9632420691

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri a vetélések, halvaszülések és egészségügyi indikáció miatti terhesség megszakítások fő okait, statisztikai mutatóit,
- Ismeri az egészségügyi indikáció miatti terhesség-megszakítással kapcsolatos dokumentációt
- Ismeri a vércukormérés lépéseit, illetve a nem megfelelő vércukorszint miatti lehetséges kezeléseket,
- Ismeri az anyagcserezűrések gyakorlati kivitelezését,
- Ismeri az újszülöttek szülőszobai ellátásának korszerű lehetőségeit,
- Ismeri a váratlanul kialakult szülőszobai/intézetén kívüli vészhelyzetek ellátását követő teendőket,
- Ismeri a leggyakoribb újszülöttkori kórképeket, azok előfordulási gyakoriságát, megelőzésük és kezelésük lehetőségeit,

b) képességei:

- Képes az anyákat megtanítani az involúció és újszülött adaptáció kóros folyamatainak korai felismerésére,
- Képes team munkában dolgozni a koraszülöttek, újszülöttek, gyermekágyas anyák gondozása kapcsán,
- Képes az esetleg váratlanul félresikló élettani adaptációs folyamatok elhárítására,
- Képes a váratlanul kialakult intézetén kívüli vészhelyzetek ellátását követő teendők elsősegély nyújtására,
- Képes az anyagcsere szűréshez vérminta gyűjtésére,
- képes az újszülöttek objektív hallásszűrésének elvégzésére,
- Képes az anyák pszichés támogatására perinatalis veszteség, illetve koraszülés kapcsán,
- Képes az újszülöttek, csecsemők és gyermekek vércukorszint mérésére és értékelésére,
- Képes az újszülöttek, csecsemők és gyermekek táplálását szabályozni kóros vércukorszint alapján,
- Képes a gyermekellátási sürgősségi veszélyhelyzeteket felismerni és kompetencia határain belül elhárítani

c) attitűdje

- Munkáját az emberi élet védelmét középpontba állítva végzi, korrekt szakmai magatartás jellemzi,
- Elkötelezett a védőnőkre vonatkozó munkavédelmi, balesetvédelmi és tűzvédelmi előírások betartására és betartatására,
- Törekszik és fontosnak tartja az ismeretek szakszerű átadását,
- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik,
- Munkájának eredményeit szakmai, és nem szakmai körök számára hatékonyan tudja kommunikálni magyar és idegen nyelven egyaránt,
- Kommunikációját egyénekkal és közösségekkel egyaránt empátia, motiváció, felelősség hatja át,
- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.

d) autonómiája és felelőssége

- Kezdeményez, munkájáért személyes felelősséget vállal és gyakorol,
- Partneri szinten együttműködik az egészségügyi, szociális és a nevelési-oktatási intézményrendszer tagjaival,
- Felelősséget vállal az emberi élet védelméért

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Komlósi Kálmánné

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy neve: SZAKMAI GYAKORLAT I. (ik: területi védőnői integráló gyakorlat - iskola-egészségügyi ellátás)	Kreditértéke: 6
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²: % (kredit%)	
A tanóra²⁴⁶ típusa: ea. / szem. / <u>gyak.</u> / konz. és óraszám:	

- 128 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 64 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**²⁴⁷ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (koll. / **gyj.** / egyéb²⁴⁸): gyakorlati jegy

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**²⁴⁹ (ha vannak):

A gyakorlaton való aktív részvétel. Az oktató védőnő által kitöltött, hallgatói minősítési lap. Mintadokumentációk elkészítése, leadása, leigazolt Látogatások előjegyzési könyve.

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): VII. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Védőnői módszertan III.

Párhuzamos feltételek: Védőnői módszertan IV.

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Oktatási intézmények egészségügyi ellátásával kapcsolatos gyakorlati feladatok. Antropometriai mérések, érzékszervi-, mozgásszervi-, tisztasági szűrővizsgálatok, pajzsmirigy tapintásos vizsgálata. Pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák feltárása. Kampányoltások és testnevelési csoportbesorolás gyakorlata. A védőnő iskola-egészségügyi tevékenységgel kapcsolatos adminisztrációs feladatok.

A hallgató készség szintjén sajátítsa el az iskola-egészségügy védőnői feladatit, képes legyen azokat alkalmazni. Ismerje a szűrővizsgálatok szervezésének, lebonyolításának gyakorlatát. Tanácsadási módszerekben jártasságot szerezzen az ifjúság-egészségügyi gondozásban. Ismerje az iskola-egészségügyi ellátásra vonatkozó teljes adminisztrációt. Az iskolás korcsoporton belül, kiemelten a serdülőkorban, tudjon egészségnevelő munkájával segítséget nyújtani az egészséges életmód megvalósításában.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

Alkalom (3 hét)	Tananyag leírása
1.	Gyakorlatot biztosító iskola helyi adottságainak megismerése. Iskola-egészségügyi tevékenységgel kapcsolatos adminisztrációs feladatok és kötelezettségek rendszerének áttekintése. Szomatometriás szűrővizsgálatok kivitelezése. Testmagasság, testtömeg, testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése – BMI számítás, BMI percentilis meghatározása, értékelése. Testmagasságra vonatkoztatott testtömeg percentilisek meghatározása, értékelése. Nemi fejlődés értékelése – Tanner szerint. Pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák.

²⁴⁶ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²⁴⁷ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²⁴⁸ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁴⁹ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

2.	<p>Pályaorientációs és pályaalkalmassági vizsgálat. Érzékszervi szűrővizsgálatok: látás, kancsalság, színlátás, hallás szűrése. Eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p> <p>Mozgásszervek vizsgálata: Gerinc-, láb- és mellkas-deformitások. – szűrési eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p> <p>Testnevelési csoportbesorolás – védőnői feladatok. Tisztasági vizsgálat kivitelezése. Tetvességi szűrővizsgálattal kapcsolatos jelentések és egyéb tetvességgel kapcsolatos dokumentációk. Veszélyeztetett gyerekek gondozása. Pajzsmirigy tapintásos vizsgálata. Vérnyomásmérés, szabályok, eszközök. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p>
3.	<p>Védőoltások az iskolában – védőnői feladatok. Kimutatás oktatási intézményben tanulók védőoltásairól. Kampányoltások lebonyolításához és jelentéséhez kapcsolódó dokumentációk. Tanácsadási jártasság megszerzése az ifjúság-egészségügyi gondozásban. Leadandó minta dokumentáció elkészítése: Szűrővizsgálati-, gondozási füzet, egészségügyi nyilvántartólap, iskolások és óvodások egészségügyi törzslapja, adatlap fejlődési szint megítéléséhez az iskolai felkészítés elősegítésére, éves jelentés az iskola-egészségügyi munkáról, kampányoltásokkal kapcsolatos adminisztráció stb.</p>
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom (7 nap)	Tananyag leírása
1.	<p>Gyakorlatot biztosító iskola helyi adottságainak megismerése. Iskola-egészségügyi tevékenységgel kapcsolatos adminisztrációs feladatok és kötelezettségek rendszerének áttekintése. Szomatometriás szűrővizsgálatok kivitelezése. Testmagasság, testtömeg, testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése – BMI számítás, BMI percentilis meghatározása, értékelése. Testmagasságra vonatkoztatott testtömeg percentilisek meghatározása, értékelése.</p>
2.	<p>Nemi fejlődés értékelése – Tanner szerint. Pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák.</p>
3.	<p>Pályaorientációs és pályaalkalmassági vizsgálat. Érzékszervi szűrővizsgálatok: látás, kancsalság, színlátás, hallás szűrése.</p>
4.	<p>Eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja. Mozgásszervek vizsgálata: Gerinc-, láb- és mellkas-deformitások. – szűrési eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p>
5.	<p>Testnevelési csoportbesorolás – védőnői feladatok. Tisztasági vizsgálat kivitelezése. Tetvességi szűrővizsgálattal kapcsolatos jelentések és egyéb tetvességgel kapcsolatos dokumentációk. Veszélyeztetett gyerekek gondozása.</p>

6.	<p>Pajzsmirigy tapintásos vizsgálata. Vérnyomásmérés, szabályok, eszközök. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p> <p>Védőoltások az iskolában – védőnői feladatok. Kimutatás oktatási intézményben tanulók védőoltásairól.</p> <p>Kampányoltások lebonyolításához és jelentéséhez kapcsolódó dokumentációk.</p>
7.	<p>Tanácsadási jártasság megszerzése az ifjúság-egészségügyi gondozásban. Leadandó minta dokumentáció elkészítése: Szűrővizsgálati-, gondozási füzet, egészségügyi nyilvántartólap, iskolások és óvodások egészségügyi törzslapja, adatlap fejlődési szint megítéléséhez az iskolai felkészítés elősegítésére, éves jelentés az iskola-egészségügyi munkáról, kampányoltásokkal kapcsolatos adminisztráció stb.</p>
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aszmann A. (2005): Iskola-egészségügy. OGYEI, Budapest ISBN 963 218 4149 • 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről • 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról • Az Országos Epidemiológiai Központ 3. Módszertani levele: A tetvesség elleni védekezésről. Országos Tisztifőorvosi Hivatal, 2012. • 1993. évi III. tv. A szociális igazgatásról és szociális ellátásról. • 1997. évi XXXI. tv. A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról • 1998. évi LXXXIV. törvény A családok támogatásáról <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2015. évi CXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról • 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról • Kereki Judit, Major Zsolt (szerk.) (2017) <i>Őrzők az egészségügyi alapellátók gyakorlat központú kézikönyve</i> OTH Budapest 	
<p>Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri az egészségügyi dokumentáció alapjait. • Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit. • Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit és holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, az egészség-tanácsadás lényegét. • Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat. <p>b) képességei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra. 	

- Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására.
- Szakterületének megfelelően képes aktívan közreműködni a népegészségügyi kérdések megoldásában, szűrővizsgálatok szervezésében, és kivitelezésében, egészségfejlesztő anyagok készítésében és alkalmazásában, valamint az epidemiológiai ismeretek alapján képes értékelni adott területen élő lakosság egészségi állapotát és a prevenció tevékenységek hatékonyságát.
- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.
- Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást, és a páciens a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.
- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására

c) attitűdje:

- A magas szintű ellátás megvalósítása és a folyamatos fejlődés biztosítása érdekében nyitott az új eljárások, szakmai innovációk megismerésére.
- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Fogékony az egészségtudomány tudományosan bizonyított eredményeinek megismerésére és alkalmazására.
- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Felelősséggel végez egészségfejlesztő, egészségnevelő feladatokat, önállóan vagy team tagjaként.
- Felelősséget vállal az emberi élet és egészség védelmére irányuló tevékenységéért.
- Autonóm módon képes felismerni szerepét és helyét egyéni munkaszituációban és teamben egyaránt.
- Felelősséget vállal az egészségügyi dokumentáció pontos vezetéséért, tartalmáért.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):
Bornemisza Ágnes, tanársegéd

Tantárgy neve: SZAKMAI GYAKORLAT II. (ik: területi védőnői integráló gyakorlat területi védőnői ellátás vidéki környezetben)	Kreditértéke: 7
---	------------------------

A tantárgy besorolása: kötelező

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²:
% (kredit%)

A tanóra²⁵⁰ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám:

- 176 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 80 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve**:-

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**²⁵¹ (ha vannak): -

A **számonkérés** módja (koll. / **gyj.** / egyéb²⁵²): gyakorlati jegy

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**²⁵³ (ha vannak):

A gyakorlaton való aktív részvétel. Az oktató védőnő által kitöltött, hallgatói minősítési lap. Mintadokumentációk elkészítése, leadása, leigazolt Látogatások előjegyzési könyve.

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): VIII. félév

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Szakmai gyakorlat I.

Párhuzamos feltételek: Szakmai gyakorlat III.

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Területi védőnő célzott, egyénre szabott, igény szerinti, tervezett, komplex családgondozása, a preventív munka megvalósulása a gyakorlatban, városi környezetben. Az összes védőnői célcsoport gyakorlatban megvalósuló gondozása (újszülött, csecsemő, kisdied, óvodáskorú, iskolás, serdülő, nővédelem, várandós, gyermekágyas). A gyermekkorban tanácsadón és iskolában végzett védőnői szűrővizsgálatok szervezése, lebonyolítása és a méhnyakszűrés. Családlátogatások, önálló, valamint orvossal közös tanácsadások. Oktatási intézmények egészségügyi ellátásával kapcsolatos gyakorlati feladatok. Folyamatos és kampányoltások. Gyermekbántalmazással, elhanyagolással, csecsemőhalálozással, gyermekvédelemmel kapcsolatos védőnői kötelezettségek. Az összes célcsoportra kiterjedő ügyvitel. A hallgató ismerje és gyakorolja a területi védőnő komplex családgondozását, a családlátogatásokat és tanácsadásokat különböző célcsoportoknál. Ismerje meg a gyermek- és gyermekvédelmi intézmények működését. Ismerje a szűrővizsgálatok szervezésének, lebonyolításának gyakorlatát. Tanácsadási módszerekben jártasságot szerezzen, tudjon egészségnevelő munkájával segítséget nyújtani az egészséges életmód megvalósításában. Képesse váljon a védőnői dokumentáció vezetésére, ismerje az adatbázisok kezelését, jelentések készítését.

A tantárgy részletes **tematikája nappali képzés**

Alkalom (5 hét)	Tananyag leírása
1.	Területi védőnő munkájának megismertetése városi területen. Adott földrajzi terület jellemzői, körzet bemutatása. Munkatársak megismerése. Szak és szakmai irányítás működése. Oktató védőnő családlátogatásain és tanácsadásain megfigyelő szerep betöltése. Látogatások, tanácsadások tapasztalatainak szakmai értékelése. Területi védőnő adminisztrációs feladatai (látogatások előjegyzési könyve, látogatások havi összesítője, nyilvántartók, törzslapok, várandós anya

²⁵⁰ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²⁵¹ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²⁵² pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁵³ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

	<p>gondozási könyve, egészségügyi könyv, folyamatos oltásokkal kapcsolatos adminisztráció, anyatejgyűjtés-, csecsemőhalálozás ügyvitele, környezettanulmány készítése stb.) Tanácsadások szervezésében, előkészítésében, lebonyolításában aktív részvétel az összes védőnői célcsoportnál. Szakmai feladatok ellátása az önálló védőnői és orvossal együtt végzett tanácsadásokon, fogadóórákon az oktató védőnő felügyelete mellett. Tanácsadásokkal kapcsolatos ügyvitel, tanácsadások forgalmának lekönyvelése.</p>
2.	<p>Önállóan végezhető védőnői vizsgálatok gyakorlása az összes védőnői célcsoportnál. Önálló családlátogatások, védőnői tanácsadások, fogadóórák megvalósítása. A területhez tartozó gyermekintézmények munkájának megismerése. Oktató védőnő segítségével jelentések készítése. Szomatometriás szűrővizsgálatok tanácsadásokon és az iskola-egészségügyi gyakorlatban. Védőnői státuszvizsgálatok.</p>
3.	<p>Testmagasság, testtömeg, testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése – BMI számítás, BMI percentilis meghatározása, értékelése. Testmagasságra vonatkoztatott testtömeg percentilisek meghatározása, értékelése különböző korcsoportoknál. Pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák. Környezeti, és egészségügyi veszélyeztetettség. Veszélyeztetettség felismerése, megelőzése, gondozása, dokumentációja. Gyermekbántalmazással és elhanyagolással kapcsolatos védőnői feladatok. Sérült gyermek védőnői gondozása. Fogyatékkal élő gyermek a családban és a különböző intézményekben.</p>
4.	<p>A gyermekvédelemmel kapcsolatos védőnői feladatok – jelző funkció. Érzékszervi szűrővizsgálatok: látás, kancsalság, színlátás, hallás szűrése. Eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja. Mozgásszervek vizsgálata: Gerinc-, láb- és mellkas-deformitások. – szűrési eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p>
5.	<p>Testnevelési csoportbesorolás – védőnői feladatok. Tetvességi szűrővizsgálattal kapcsolatos gyakorlati feladatok, és dokumentációk. Területi és iskola-egészségügyi védőnői munka önálló szervezése és végrehajtása. Leadandó mintanyomtatványok kitöltése. Gyakorlat tapasztalatainak megbeszélése, gyakorlat zárása.</p>
<p>A tantárgy részletes tematikája levelező képzés</p>	
Alkalom (12 nap)	Tananyag leírása
1.	<p>Területi védőnő munkájának megismertetése városi területen. Adott földrajzi terület jellemzői, körzet bemutatása. Munkatársak megismerése. Szak és szakmai irányítás működése.</p>

	Oktató védőnő családlátogatásain és tanácsadásain megfigyelő szerep betöltése. Látogatások, tanácsadások tapasztalatainak szakmai értékelése.
2.	Területi védőnő adminisztrációs feladatai (látogatások előjegyzési könyve, látogatások havi összesítője, nyilvántartók, törzslapok, várandós anya gondozási könyve, egészségügyi könyv, folyamatos oltásokkal kapcsolatos adminisztráció, anyatejgyűjtés-, csecsemőhalálozás ügyvitele, környezettanulmány készítése stb.)
3.	Tanácsadások szervezésében, előkészítésében, lebonyolításában aktív részvétel az összes védőnői célcsoportnál. Szakmai feladatok ellátása az önálló védőnői és orvossal együtt végzett tanácsadásokon, fogadóórákon az oktató védőnő felügyelete mellett. Tanácsadásokkal kapcsolatos ügyvitel, tanácsadások forgalmának lekönyvelése.
4.	Önállóan végezhető védőnői vizsgálatok gyakorlása az összes védőnői célcsoportnál. Önálló családlátogatások, védőnői tanácsadások, fogadóórák megvalósítása.
5.	A területhez tartozó gyermekintézmények munkájának megismerése. Oktató védőnő segítségével jelentések készítése.
6.	Szomatometriás szűrővizsgálatok tanácsadásokon és az iskola-egészségügyi gyakorlatban. Védőnői státuszvizsgálatok.
7.	Testmagasság, testtömeg, testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése – BMI számítás, BMI percentilis meghatározása, értékelése. Testmagasságra vonatkoztatott testtömeg percentilisek meghatározása, értékelése különböző korcsoportoknál. Pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák.
8.	Környezeti, és egészségügyi veszélyeztetettség. Veszélyeztetettség felismerése, megelőzése, gondozása, dokumentációja. Gyermekbántalmazással és elhanyagolással kapcsolatos védőnői feladatok. Sérült gyermek védőnői gondozása. Fogyatékkal élő gyermek a családban és a különböző intézményekben.
9.	A gyermekvédelemmel kapcsolatos védőnői feladatok – jelző funkció. Érzékszervi szűrővizsgálatok: látás, kancsalság, színlátás, hallás szűrése.
10.	Eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja. Mozgásszervek vizsgálata: Gerinc-, láb- és mellkas-deformitások. – szűrési eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.
11.	Testnevelési csoportbesorolás – védőnői feladatok. Tetvességi szűrővizsgálattal kapcsolatos gyakorlati feladatok, és dokumentációk.
12.	Területi és iskola-egészségügyi védőnői munka önálló szervezése és végrehajtása. Leadandó mintanyomtatványok kitöltése. Gyakorlat tapasztalatainak megbeszélése, gyakorlat zárása.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Bársonyné Kis, K., Bajusz, I., Eszik, O., Gácsi, E., Karácsony I., Kereki, J., Kispéter, L. (2015) START Új védőnői módszerek a koragyermekkorai fejlődési eltérések felismerésében és gondozásában. Budapest: ÁEEK.
- Odor A., Tóth Gy., Csordás Á (2001) A védőnő preventív alapfeladatai, kötelezettsége és felelőssége a megelőző ellátásban. OTH, Budapest
- Odor A. (2014) Elméleti ismeretek a személyközpontú területi védőnői gondozáshoz OTH, Budapest
- Tobak O. (2017) Általános védőnői ismeretek. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN: 9789632266169 5. Szabóné Kármán J. (2004) Családgondozás – krízisprevenció, Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN: 9632428757
- Papp Z. (2016) A várandósgondozás kézikönyve. Medicina, Budapest, 2016. ISBN9789632265667
- Tobak O., Masa A. (2020) Újszülött, csecsemő, kisgyermek gondozás módszertana. Szegedi Tudományegyetem Szeged
- Tobak O., (2020) Várandósgondozás a védőnői gyakorlatban Szegedi Tudományegyetem Szeged
- 49/2004. (V.21.) ESZCSM rendelet a területi védőnői ellátásról
- 2015. évi CXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról
- 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet a várandósgondozásról
- 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról
- 1993. évi III. tv. A szociális igazgatásról és szociális ellátásról.
- 1997. évi XXXI. tv. A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 1998. évi LXXXIV. törvény A családok támogatásáról

Ajánlott:

- Kereki Judit, Major Zsolt (szerk.) (2017) Órások az egészségügyi alapellátók gyakorlati központú kézikönyve OTH Budapest

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Ismeri az egészségügyi dokumentáció alapjait.
- Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit.
- Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit és holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, az egészség-tanácsadás lényegét.
- Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat.

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.
- Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására.
- Szakterületének megfelelően képes aktívan közreműködni a népegészségügyi kérdések megoldásában, szűrővizsgálatok szervezésében, és kivitelezésében, egészségfejlesztő anyagok készítésében és alkalmazásában, valamint az epidemiológiai ismeretek alapján képes értékelni adott területen élő lakosság egészségi állapotát és a prevenció tevékenységek hatékonyságát.
- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.
- Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást, és a páciens a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.
- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.

c) attitűdje:

- A magas szintű ellátás megvalósítása és a folyamatos fejlődés biztosítása érdekében nyitott az új eljárások, szakmai innovációk megismerésére.
- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.
- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kórállapotok korai felismerésére.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.
- Felelősséggel végez egészségfejlesztő, egészségnevelő feladatokat, önállóan vagy team tagjaként.
- Autonóm módon képes felismerni szerepét és helyét egyéni munkaszituációban és teamben egyaránt.
- Felelősséget vállal az egészségügyi dokumentáció pontos vezetéséért, tartalmáért.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):
Bornemisza Ágnes, tanársegéd

Tantárgy neve: SZAKMAI GYAKORLAT III. (ik: területi védőnői integráló gyakorlat területi védőnői ellátás városi környezetben)	Kreditértéke: 7
--	------------------------

A tantárgy besorolása: kötelező

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹²:
% (kredit%)

<p>A tanóra²⁵⁴ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszámja: - 176 óra területi gyakorlat nappali munkarend, 80 óra területi gyakorlat levelező munkarend az adott félévben.</p> <p>(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:- Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők²⁵⁵ (ha vannak): -</p>	
<p>A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb²⁵⁶): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok²⁵⁷ (ha vannak): A gyakorlaton való aktív részvétel. Az oktató védőnő által kitöltött, hallgatói minősítési lap. Mintadokumentációk elkészítése, leadása, leigazolt Látogatások előjegyzési könyve.</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): VIII. félév</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Párhuzamos feltételek: Szakmai gyakorlat II.</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p> <p>Területi védőnő célzott, egyénre szabott, igény szerinti, tervezett, komplex családgondozása, a preventív munka megvalósulása a gyakorlatban, falusi környezetben. Az összes védőnői célcsoport gyakorlatban megvalósuló gondozása (újszülött, csecsemő, kisdéd, óvodáskorú, iskolás, serdülő, növédelem, várandós, gyermekágyas). A gyermekkorban tanácsadón és iskolában végzett védőnői szűrővizsgálatok szervezése, lebonyolítása és a méhnyakszűrés. Családlátogatások, önálló, valamint orvossal közös tanácsadások. Oktatási intézmények egészségügyi ellátásával kapcsolatos gyakorlati feladatok. Folyamatos és kampányoltások. Gyermekbántalmazással, elhanyagolással, csecsemőhalálalozással, gyermekvédelemmel kapcsolatos védőnői kötelezettségek. Az összes célcsoportra kiterjedő ügyvitel. A hallgató ismerje és gyakorolja a területi védőnő komplex családgondozását, a családlátogatásokat és tanácsadásokat különböző célcsoportoknál. Ismerje meg a gyermek- és gyermekvédelmi intézmények működését. Ismerje a szűrővizsgálatok szervezésének, lebonyolításának gyakorlatát. Tanácsadási módszerekben jártasságot szerezzen, tudjon egészségnevelő munkájával segítséget nyújtani az egészséges életmód megvalósításában. Képesse váljon a védőnői dokumentáció vezetésére, ismerje az adatbázisok kezelését, jelentések készítését.</p>	
<p>A tantárgy részletes tematikája nappali képzés</p>	
Alkalom (5 hét)	Tananyag leírása
1.	<p>Területi védőnő munkájának megismertetése falusi területen. Adott földrajzi terület jellemzői, körzet bemutatása. Munkatársak megismerése. Szak és szakmai irányítás működése. Oktató védőnő családlátogatásain és tanácsadásain megfigyelő szerep betöltése. Látogatások, tanácsadások tapasztalatainak szakmai értékelése.</p>

²⁵⁴ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²⁵⁵ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²⁵⁶ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁵⁷ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

	<p>Területi védőnő adminisztrációs feladatai (látogatások előjegyzési könyve, látogatások havi összesítője, nyilvántartók, törzslapok, várandós anya gondozási könyve, egészségügyi könyv, folyamatos oltásokkal kapcsolatos adminisztráció, anyatejgyűjtés-, csecsemőhalálozás ügyvitele, környezettanulmány készítése stb.)</p> <p>Tanácsadások szervezésében, előkészítésében, lebonyolításában aktív részvétel az összes védőnői célcsoportnál. Szakmai feladatok ellátása az önálló védőnői és orvossal együtt végzett tanácsadásokon, fogadóórákon az oktató védőnő felügyelete mellett. Tanácsadásokkal kapcsolatos ügyvitel, tanácsadások forgalmának lekönyvelése.</p> <p>Önállóan végezhető védőnői vizsgálatok gyakorlása az összes védőnői célcsoportnál. Önálló családlátogatások, védőnői tanácsadások, fogadóórák megvalósítása.</p>
2.	<p>A területhez tartozó gyermekintézmények munkájának megismerése.</p> <p>Oktató védőnő segítségével jelentések készítése.</p> <p>Szomatometriás szűrővizsgálatok tanácsadásokon és az iskola-egészségügyi gyakorlatban.</p> <p>Védőnői státuszvizsgálatok.</p> <p>Testmagasság, testtömeg, testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése – BMI számítás, BMI percentilis meghatározása, értékelése.</p> <p>Testmagasságra vonatkoztatott testtömeg percentilisek meghatározása, értékelése különböző korcsoportoknál.</p> <p>Pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák.</p>
3.	<p>Környezeti, és egészségügyi veszélyeztetettség. Veszélyeztetettség felismerése, megelőzése, gondozása, dokumentációja. Gyermekbántalmazással és elhanyagolással kapcsolatos védőnői feladatok.</p> <p>Sérült gyermek védőnői gondozása. Fogyatékkal élő gyermek a családban és a különböző intézményekben.</p> <p>A gyermekvédelemmel kapcsolatos védőnői feladatok – jelző funkció.</p> <p>Érzékszervi szűrővizsgálatok: látás, kancsalság, színlátás, hallás szűrése.</p> <p>Eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p>
4.	<p>Mozgásszervek vizsgálata: Gerinc-, láb- és mellkas-deformitások. – szűrési eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p> <p>Testnevelési csoportbesorolás – védőnői feladatok.</p> <p>Tetvességi szűrővizsgálattal kapcsolatos gyakorlati feladatok, és dokumentációk.</p>
5.	<p>Halmazottan hátrányos helyzetű családok gondozása.</p> <p>Területi és iskola-egészségügyi védőnői munka önálló szervezése és végrehajtása.</p> <p>Leadandó mintanyomtatványok kitöltése.</p> <p>Gyakorlat tapasztalatainak megbeszélése, gyakorlat zárása.</p>
A tantárgy részletes tematikája levelező képzés	
Alkalom (12 nap)	Tananyag leírása

1.	<p>Területi védőnő munkájának megismertetése falusi területen. Adott földrajzi terület jellemzői, körzet bemutatása. Munkatársak megismerése. Szak és szakmai irányítás működése.</p> <p>Oktató védőnő családlátogatásain és tanácsadásain megfigyelő szerep betöltése. Látogatások, tanácsadások tapasztalatainak szakmai értékelése.</p>
2.	<p>Területi védőnő adminisztrációs feladatai (látogatások előjegyzési könyve, látogatások havi összesítője, nyilvántartók, törzslapok, várandós anya gondozási könyve, egészségügyi könyv, folyamatos oltásokkal kapcsolatos adminisztráció, anyatejgyűjtés-, csecsemőhalálozás ügyvitele, környezettanulmány készítése stb.)</p> <p>Tanácsadások szervezésében, előkészítésében, lebonyolításában aktív részvétel az összes védőnői célcsoportnál. Szakmai feladatok ellátása az önálló védőnői és orvossal együtt végzett tanácsadásokon, fogadóórákon az oktató védőnő felügyelete mellett. Tanácsadásokkal kapcsolatos ügyvitel, tanácsadások forgalmának lekönyvelése.</p>
3.	<p>Önállóan végezhető védőnői vizsgálatok gyakorlása az összes védőnői célcsoportnál. Önálló családlátogatások, védőnői tanácsadások, fogadóórák megvalósítása.</p> <p>A területhez tartozó gyermekintézmények munkájának megismerése.</p>
4.	<p>Oktató védőnő segítségével jelentések készítése.</p> <p>Szomatometriás szűrővizsgálatok tanácsadásokon és az iskola-egészségügyi gyakorlatban.</p>
5.	<p>Védőnői státuszvizsgálatok.</p> <p>Testmagasság, testtömeg, testi fejlettség és tápláltsági állapot hazai standardok szerinti értékelése – BMI számítás, BMI percentilis meghatározása, értékelése.</p> <p>Testmagasságra vonatkoztatott testtömeg percentilisek meghatározása, értékelése különböző korcsoportoknál.</p>
6.	<p>Pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés és magatartásproblémák.</p> <p>Környezeti, és egészségügyi veszélyeztetettség. Veszélyeztetettség felismerése, megelőzése, gondozása, dokumentációja. Gyermekbántalmazással és elhanyagolással kapcsolatos védőnői feladatok.</p>
7.	<p>Sérült gyermek védőnői gondozása. Fogyatékkal élő gyermek a családban és a különböző intézményekben.</p> <p>A gyermekvédelemmel kapcsolatos védőnői feladatok – jelző funkció.</p>
8.	<p>Érzékszervi szűrővizsgálatok: látás, kancsalság, színlátás, hallás szűrése.</p> <p>Eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p>
9.	<p>Mozgásszervek vizsgálata: Gerinc-, láb- és mellkas-deformitások. – szűrési eszközök, módszerek a különböző életkorokban. Szűrési eredmények értékelése, adminisztrációja.</p> <p>Testnevelési csoportbesorolás – védőnői feladatok.</p>
10.	<p>Tetvességi szűrővizsgálattal kapcsolatos gyakorlati feladatok, és dokumentációk.</p> <p>Halmozottan hátrányos helyzetű családok gondozása.</p>

11.	Területi és iskola-egészségügyi védőnői munka önálló szervezése és végrehajtása. Leadandó mintanyomtatványok kitöltése.
12.	Gyakorlat tapasztalatainak megbeszélése, gyakorlat zárása.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>Kötelező:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bársonyné Kis, K., Bajusz, I., Eszik, O., Gácsi, E., Karácsony I., Kereki, J., Kispéter, L. (2015) START Új védőnői módszerek a koragyermekkori fejlődési eltérések felismerésében és gondozásában. Budapest: ÁEEK. • Odor A., Tóth Gy., Csordás Á (2001) A védőnő preventív alapfeladatai, kötelezettsége és felelőssége a megelőző ellátásban. OTH, Budapest • Odor A. (2014) Elméleti ismeretek a személyközpontú területi védőnői gondozáshoz OTH, Budapest • Tobak O. (2017) Általános védőnői ismeretek. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN: 9789632266169 • Szabóné Kármán J. (2004) Családgondozás – krízisprevenció, Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest ISBN: 9632428757 • Papp Z. (2016) A várandósgondozás kézikönyve. Medicina, Budapest, 2016. ISBN9789632265667 • Tobak O., Masa A. (2020) Újszülött, csecsemő, kisgyermek gondozás módszertana. Szegedi Tudományegyetem Szeged • Tobak O., (2020) Várandósgondozás a védőnői gyakorlatban Szegedi Tudományegyetem Szeged • 49/2004. (V.21.) ESZCSM rendelet a területi védőnői ellátásról • 2015. évi CXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról • 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet a várandósgondozásról • 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról • 997. évi XXXI. tv. A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról • 1998. évi LXXXIV. törvény A családok támogatásáról. • Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre. Budapest, 2017. <p>Ajánlott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kereki Judit, Major Zsolt (szerk.) (2017) Őrzők az egészségügyi alapellátók gyakorlat központú kézikönyve OTH Budapest 	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség stb., KKK 7. pont</i>) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
<p>a) tudása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ismeri az egészségügyi dokumentáció alapjait. - Részletesen ismeri a kommunikáció alapelemeit, formáit, irányait, csatornáit, az életkornak megfelelő kommunikációs stratégiákat, a problémafeltáró és problémamegoldó, valamint ösztönző kommunikáció jellegzetességeit. 	

- Átfogóan ismeri az egészség és az egészségfejlesztés fogalmait, módszereit és holisztikus szemléletét, az egészségfejlesztő tevékenységeket, az egészségfejlesztés modelljeit, az egészség-tanácsadás lényegét.

- Részletesen ismeri a saját szakterületén alkalmazott egészségügyi dokumentáció vezetésének, kezelésének előírásait, valamint az adatszolgáltatással összefüggő szabályokat.

b) képességei:

- Képes az egészséget károsító tényezőket felismerni, az élettani és kóros működések egymástól való elkülönítésére, kompetencia szintjének megfelelő lépéseket vagy javaslatot tenni a megoldásra.

- Egyéni és közösségi szinten képes felmérni a lakosság egészségi állapotát, prioritásokat meghatározni, és képessé válik hatékony beavatkozás megtervezésére, végrehajtására.

- Szakterületének megfelelően képes aktívan közreműködni a népegészségügyi kérdések megoldásában, szűrővizsgálatok szervezésében, és kivitelezésében, egészségfejlesztő anyagok készítésében és alkalmazásában, valamint az epidemiológiai ismeretek alapján képes értékelni adott területen élő lakosság egészségi állapotát és a prevenció tevékenységek hatékonyságát.

- Képes egyéni egészségtervet készíteni, egészség-tanácsadást végezni, és a közösség egészségi állapotának javítása érdekében eredményesen együttműködni a team tagokkal.

- Képes felismerni és megfelelően integrálni az ellátórendszerben az addikcióval küzdő beteget, valamint képes az addiktív viselkedés kialakulásában szerepet játszó rizikó és protektív faktorok elkülönítésére és felismerésére, felismeri a deviáns magatartást, és a páciens a megfelelő ellátórendszerbe irányítja.

- Képes szakterületével összefüggő egészségfejlesztő, egészség-nevelő feladatok ellátására.

c) attitűdje:

- A magas szintű ellátás megvalósítása és a folyamatos fejlődés biztosítása érdekében nyitott az új eljárások, szakmai innovációk megismerésére.

- Holisztikus, proaktív szemlélettel rendelkezik.

- Munkájában a prevenció szemléletét követve törekszik a betegségek megelőzésére, a veszélyeztető tényezők, kór állapotok korai felismerésére.

d) autonómiája és felelőssége:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal, szakterületének méltánylását elérve és elvárva végzi, mindenkor figyelembe véve és törekedve a kliensek, gondozottak jól-létére és elégedettségére.

- Felelősséggel végez egészségfejlesztő, egészségnevelő feladatokat, önállóan vagy team tagjaként.

- Autonóm módon képes felismerni szerepét és helyét egyéni munkaszituációban és teamben egyaránt.

- Felelősséget vállal az egészségügyi dokumentáció pontos vezetéséért, tartalmáért.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):
Bornemisza Ágnes, tanársegéd

Tantárgy neve: SZAKDOLGOZAT KÉSZÍTÉS II.

Kreditértéke: 13

A tantárgy besorolása: kötelező
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”:100% gyakorlat (kredit%)
A tanóra ²⁵⁸ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: - 8 óra gyakorlat nappali munkarend, 4 óra gyakorlat levelező munkarend az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a <i>nyelve</i> : - Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak) : -
A számonkérés módja: (koll./ gyj. / egyéb): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak) : A tárgy teljesítésének feltétele, hogy a hallgató témavezetője, konzulense igazolja a szakdolgozat előrehaladását a 1/2014 Dékáni Utasításban meghatározott formai és tartalmi követelményeknek megfelelően. A konzultációk időpontja és tartalma a neptunban rögzített így követhető, ellenőrizhető.
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): VIII. félév
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Szakdolgozat készítés I.

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A kurzus keretein belül a hallgatók szakdolgozatuk elkészítéséhez kapnak támogatást konzulensüktől, témavezetőjüktől azzal a céllal, hogy módszertanilag és szakmailag Kar szakdolgozatra vonatkozó követelményeit (1/2014 Dékáni Utasítás) teljesíteni tudják.	
A tantárgy részletes tematikája nappali képzés:	
ALKALOM	Tananyag leírása
1.	Szakdolgozat bevezetőjének elkészítése. Szakirodalmi áttekintés formai, tartalmi követelmény szerinti összeállítása, a forrásokra történő hivatkozás szabályai. Módszertani fejezet áttekintése (tervhez képest történt változások korrekciója) Leíró statisztika – azok interpretálása, megjelenítése a dolgozatban Adatok előkészítése statisztikai elemzéshez - csoportosítás, kategorizálás a gyakorlatban Statisztikai elemzés a gyakorlatban – számítások, eredmények értékelése, statisztikai eredmények interpretálása, az eredmények megjelenítése (táblázatokkal, ábrákkal kapcsolatos követelmények) Az eredmények értékelése: statisztikailag szignifikáns és szakmailag jelentős kérdése. Megbeszélés és következtetés fejezetek megírásának szempontjai, a kutatás korlátjainak ismertetése Kutatás folytatásának lehetséges irányai, a kutatás szakmai és gyakorlati felhasználásának aspektusai. Szükség szerint: a kutatási eredmények közzétételének menete a) prezentáció készítés főbb szempontjai b) közlemény készítéséhez támogatás

²⁵⁸ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

A tantárgy részletes **tematikája levelező képzés:**

ALKALOM	Tananyag leírása
1.	<p>Szakedolgozat bevezetőjének elkészítése. Szakirodalmi áttekintés formai, tartalmi követelmény szerinti összeállítása, a forrásokra történő hivatkozás szabályai.</p> <p>Módszertani fejezet áttekintése (tervhez képest történt változások korrekciója)</p> <p>Leíró statisztika – azok interpretálása, megjelenítése a dolgozatban</p> <p>Adatok előkészítése statisztikai elemzéshez - csoportosítás, kategorizálás a gyakorlatban</p> <p>Statisztikai elemzés a gyakorlatban – számítások, eredmények értékelése, statisztikai eredmények interpretálása, az eredmények megjelenítése (táblázatokkal, ábrákkal kapcsolatos követelmények)</p> <p>Az eredmények értékelése: statisztikailag szignifikáns és szakmailag jelentős kérdése.</p> <p>Megbeszélés és következtetés fejezetek megírásának szempontjai, a kutatás korlátjainak ismertetése</p> <p>Kutatás folytatásának lehetséges irányai, a kutatás szakmai és gyakorlati felhasználásának aspektusai.</p> <p>Szükség szerint: a kutatási eredmények közzétételének menete a) prezentáció készítés főbb szempontjai b) közlemény készítéséhez támogatás</p>

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

- Ács Pongrác: Gyakorlati adatelemzés. PTE ETK, Pécs, 2015, ISBN: 9789636427238 (2. fejezet)
- <http://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%21Palyazati/GyakorlatiAdatelemzes.pdf>
- 1/2014 Dékáni Utasítás a PTE ETK-n a záródolgozat/szakedolgozat/diplomamunka téma és címválasztás feltételei, készítésének formai és tartalmi követelményei, értékelési folyamata, valamint a dékáni pályamunka pályázat feltételrendszere
- http://www.etk.pte.hu/public/upload/files/letolthetodokumentumok/Dekani_utasitasok/V_1_2014.pdf

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása:

- Átfogóan ismeri a bizonyítékokon alapuló ápolás, orvoslás szemléletét, a kutatás, irodalomkutatás folyamatát, értelmezésének, értékelésének menetét, kritikus gondolkodással bír.

b) képességei:

- Képes közreműködni bizonyítékokon alapuló, kutatómódszertani és biostatistikai ismeretekre alapozott, releváns hazai és nemzetközi kutatások eredményeire támaszkodó, szakterületének megfelelő vizsgálatok elvégzésében és azok prezentálásában.

c) attitűdje:

- Fogékony az elméleti tudományok mélyebb megismerésére, a szakterületével kapcsolatos új tudás befogadására, elkötelezett azok gyakorlati alkalmazására, törekszik az önképzésre.

- Holisztikus, reflektív szemlélettel rendelkezik.

- Nyitott a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre, a kommunikációra.

d) Autonómiája és felelőssége:

- Szakmai fejlődésének tudatos és felelős irányítója, hivatását felelősen, tudományos és gyakorlati megalapozottsággal képviseli.
- Felelőségének tudatában fejleszti saját tudását és felelősséget vállal a jövő szakdolgozóinak gyakorlati és elméleti tudásának fejlesztésében.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):